
SEAL OF THE LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
SEMPER VIRENS
1885

ΦΟΒΟΠΑΘΕΙΑ

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΦΟΒΟΥ

ΥΠΟ

ΕΥΘΥΜΙΟΥ Β. ΒΑΡΔΑΚΟΥΛΑ

ΙΑΤΡΟΥ

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο "ΦΟΙΝΙΞ,, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ Π. ΕΥΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΥ

1904.

ΤΩι ΕΞΟΧΩι ΕΝ ΝΕΑι ΥΟΡΚΗι ΙΑΤΡΩι

ΚΑΙ ΕΝΘΕΡΜΩι ΦΙΛΛΕΛΗΝΙ

ΑΧΙΛΛΕΙ ΡΟΖΕ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΕΙΓΜΑ ΥΠΕΡΤΑΤΗΣ ΥΠΟΛΗΨΕΩΣ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΕΜΟΥ ΩΣ ΕΛΛΗΝΟΣ

ΤΟΔΕ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ὁ λήξας αἰὼν ἐκληροδότησεν ἡμῖν, προστιθεὶς ἐν τῇ ἁλύσει τῶν διαφόρων τοῦ ἀνθρώπου νόσων καὶ νέάν τινα νευρικὴν πάθησιν, ἥτις ἔχει βάσιν αὐτῆς τὸν Φόβον καὶ ἥτις ἐστὶ μία ἐκ τῶν δεινοτέρων κολάσεων αὐτοῦ. Οἱ ἀείποτε ἄγρυπνοι καὶ ἐταστικώτατοι τῆς Ἐπιστήμης μύσται, διέκριναν καὶ ἐξέθηκαν ἐν συγγραφαῖς καὶ διαφόροις ἀνακοινώσεσι τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἐκφάνσεις τῆς λίαν μυστηριώδους ἀλλὰ καὶ λίαν ὀχληροτάτης ταύτης νόσου· ἡ δὲ Ἐπιστήμη πλουτισθεῖσα ἐκ τῶν προϊόντων τοῦ πνεύματος τῶν σοφῶν τούτων ἀνδρῶν, ἐκάλεσε πάντας τοὺς κατατρυχωμένους ὑπὸ τῆς παθήσεως ταύτης ὧν πολλοὶ τιθέντες ἑαυτοὺς ὑπὸ τὰς σωτηριώδεις πτέρυγας αὐτῆς, εὗρον τὴν παραμυθίαν καὶ τὴν ἴασιν αὐτῶν.

Ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς οὐδεὶς πώποτε ἐγένετο λόγος περὶ τῆς νέας ταύτης παθήσεως μέχρις ἐσχάτων, οὔτε ἐν διατριβαῖς ἐπιστημονικαῖς, ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ διδασκαλίας ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων πρὸς τοῦτο.

Διὸ κατιδὼν τὴν παρ' ἡμῖν ἔλλειψιν ταύτην, ἐγκύψας δὲ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν εἰς τὴν σπουδὴν καὶ εἰδικὴν μελέτην τῆς ἀλλοκότου ταύτης παθήσεως, πλείστας δὲ περιπτώσεις αὐτῶν ἀπαντήσας ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ Ἰατρικοῦ ἐμοῦ ἐπαγγέλματος ὡρμήθην καὶ ἐξ ἐπιστημονικοῦ ἐνδια-

φέροντος καὶ ἐξ ἀτομικοῦ τοιούτου, καθόσον ἐγνώρισα αὐτὴν καὶ ἐκ τῆς ὀλεθρίας ἐπ' ἐμὲ αὐτὸν ἐπηρείας αὐτῆς, καὶ προβαίνω ἤδη εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Συγγράμματός μου τούτου ὅπερ ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλει συμπληρώσει μίαν ἐπαισθητὴν ἔλλειψιν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἕλληνος Ἰατροῦ, ἀλλὰ πέποιθα ὅτι θέλει ἀποβῆ καὶ ὠφελιμώτατον ἐφόδιον τοῖς τε Συναδέλφοις μου Κυρίοις Ἰατροῖς ὡς ἐπίσης καὶ τοῖς Κυρίοις φιλομαθέσι Σπουδασταῖς τῆς Θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ Τέχνης.

Ἐν τῷ ἐμῷ τούτῳ Συγγράμματι ἐκτίθενται ἐν ἐκτάσει καὶ περιγράφονται ὅλαι σχεδὸν αἱ μορφαὶ τῆς νόσου ταύτης ἀλλὰ καὶ ἄλλαι αἵτινες πρῶτον ἤδη παρ' ἐμοῦ διακρίνονται καὶ περιγράφονται.

Ἡ Νυκτοφοβία καὶ Ὑπνοφοβία, αἱ ἐξηγήσεις τῆς ἀναπτύσσω ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς Θαλασσοφοβίας, Σιδηροδρομοφοβίας, τῆς Ἀγοραφοβίας, Ἀνθρωποφοβίας καὶ Κλεισιοφοβίας, εἰσὶ πρωτότυποι, μὴ ἐξηγηθεῖσαι ἢ πλημμελῶς ὅλως περιγραφεῖσαι παρὰ τῶν μέχρι τοῦδε συγγραψάντων περὶ αὐτῶν, αἵτινες πιστεύω ὅτι ἀποβαίνουσι λίαν ἱκανοποιητικαὶ διὰ τὴν σύγχρονον ἡμῶν πλὴν λίαν πενιχρὰν Ἰατρικὴν Φιλολογίαν, εὐελπιστῶ δὲ ἐξ ὅλων τούτων, ὅτι τὸ ἔργον ἐμοῦ τοῦτο θέλει κριθῆ μετὰ πάσης τῆς ἐπιεικείας, ὡς ἐπίσης καὶ ὅτι θέλει γίνει δεκτὸν μετὰ πολλῆς εὐμενείας, καὶ ὑποστηριχθῆ ἐκθύμως παρά τε τῶν κ.κ. Συναδέλφων μου Ἰατρῶν καὶ παρὰ τῶν κ. σπουδαστῶν τῆς Ἰατρικῆς.

Ὁ Συγγραφεύς

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Β. ΒΑΡΔΑΚΟΥΛΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ

Ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν Φοβοπάθεια ἐννοοῦμεν καὶ θέλομεν περιγράψει ἐφεξῆς μίαν πάθησιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος μίαν νεύρωσιν ἥτις ἔχει βάσιν τὸν φόβον ἐπερχόμενον τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ ποικίλας μορφάς, καὶ ἐκ διαφόρων αἰτίων, εἰς τοὺς εἰδικῶς φέροντας τοιούτου εἴδους εὐπάθειαν.

Τὸ νόσημα τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν καὶ περιεγράφη πρὸ 30 περίπου ἐτῶν ὑπὸ διαφόρων νευροπαθολόγων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀλλ' ἀτελῶς ὅλως. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐπικρατέστερον σύμπτωμα καὶ τὸ μᾶλλον κατάδηλον ἦτο τοῦ νὰ φοβῆται ὁ πάσχων ἵνα διέλθῃ μίαν ἀγορὰν ἢ δημοσίαν τινα Πλατεῖαν ἐλευθέρως, ὡς διέρχονται πάντες δι' αὐτῆς διὰ τοῦτο ὁ Westphal ἔδωκε τῇ νόσῳ τὸ ὄνομα «**ἀγοραφοβία**».

Ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο περιέγραψαν αὐτὴν διάφοροι ἐξέχοντες τότε ἐν τῇ Ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ ὡς ὁ Renedickt Καθηγητὴς τῆς Νευρολογίας καὶ Ψυχιατρικῆς ἐν Βιέννῃ, ὁ Webber καὶ ὁ Williams ἐν Ἀμερικῇ, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ ὁ Brown-Sequard, ὁ Perroud, καὶ ὁ φοβοπαθὴς Cordes ὅστις περιέγραψεν αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα

«Φόβον τῶν Πλατειῶν» (angoisse où crainte des Places).

Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1878 ὁ ἔγκριτος ἐν Παρισίοις Νευρολόγος Legrand de Saulle, καὶ ὁ ἐπίσης τοιοῦτος Gelineau κατὰ τὸ 1879 περιέγραψαν συστηματικώτερον τὴν πάθησιν ταύτην, ὁ μὲν πρῶτος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Peur des Espaces» ἤτοι «Φόβον τῶν διαστημάτων», ὁ δὲ δεύτερος ὑπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα «Kenophobie» ἤτοι **Κενοφοβία** ἐκ τοῦ φοβεῖσθαι τὸν πάσχοντα τὸ Κενόν».

Ἔδωκαν δὲ τὰς ὀνομασίας ταύτας τῇ παθήσει, καθόσον ὁ πάσχων ἐμβλέψας εἰς τὸ ἐνώπιον αὐτοῦ διανοιγόμενον μέγα διάστημα, ἢ κενὸν ἢ τὴν ἐκτεινομένην πρὸ αὐτοῦ μεγάλην ἀπόστασιν ἥτις χωρίζει τὰ δύο ἄκρα τῆς μεγάλης ταύτης ἐκτάσεως, ἁλίσκεται, ἕνεκα ἰδιαζούσης αὐτῷ, προδιαθέσεως ἢ εἰδικῆς βλάβης, ὑπὸ λίαν ἰσχυροῦ φόβου ἐκεῖ, καὶ αἰσθάνεται ἅπαντα τὰ φαινόμενα ἅτινα κατωτέρω θέλομεν περιγράψει.

Ἐγὼ ἀτυχήσας νὰ πάθω ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν τὸ ἐν λόγῳ νόσημα, ἐγκύψας δὲ ἐπ' αὐτοῦ, ἕνεκα τῆς ἐν ἐμοὶ τόσον ὀχληρᾶς ἐξελίξεως καὶ ἀνιαρᾶς ἐπηρείας τῆς παθήσεως ταύτης ἔγνων ἁπάσας τὰς λεπτομερείας αὐτῆς. Ὑποστὰς δὲ τὴν ἐπίδρασιν ὅλων σχεδὸν τῶν μορφῶν αὐτῆς, ἀπέκτησα δυστυχῶς τὴν Εἰδικότητα ὅπως αὐθεντικώτερον ἀποφανθῶ διά τε τὴν καταλληλοτέραν ὀνομασίαν ἥτις δέον νὰ δοθῇ τῇ παθήσει, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξήγησιν πολλῶν συμπτωμάτων αὐτῆς, ἅτινα πιστῶς πέποιθα ὅτι θέλω ἐκθέσει ἐφεξῆς.

Ἡ ὀνομασία **ἀγοραφοβία**, φόβος τοῦ διαστήματος φόβος τοῦ κενοῦ, δὲν εἶναι δυστυχῶς αὐταὶ καὶ μόναι αἵτινες χαρακτηρίζουν τὴν Φοβοπάθειαν, ἀλλ' ἐξηγοῦσι μίαν αὐτῆς μόνον μορφὴν διότι ἡ μὲν ἀγοραφοβία ἐξηγεῖ

φόβον τῆς ἀγορᾶς, ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὁ δὲ φόβος τοῦ διαστήματος ἢ τοῦ κενοῦ ὅτι ὁ πάσχων καταλαμβάνεται πρὸ τούτων ὑπὸ φόβου. Ἀλλ' ἡ πάροδος τοῦ χρόνου καὶ ἡ ἀδιάπτωτος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπεκάλυψαν ἡμῖν καὶ ἄλλας καὶ ποικίλας τῆς νόσου μορφάς.

Διὰ τοῦτο ἐγὼ ἔκρινα καλὸν ὡς ἁρμόζουσαν τῇ νόσῳ τὴν προσωνυμίαν «**Φοβοπάθεια**», καθόσον ἐν τῇ ὀνομασίᾳ ταύτῃ καὶ τῇ ἐννοίᾳ αὐτῆς περιλαμβάνονται ἅπασαι αἱ ποικίλαι μορφαὶ τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ παθολογικοῦ φόβου, διότι τινὲς μὲν τῶν νευροπαθῶν τούτων πάσχουσιν ἰδιαζόντως τὴν εὐπάθειαν τῆς ἀγοραφοβίας, ἄλλοι φόβον τῶν διαστημάτων, ἄλλοι κλεισιοφοβίαν, ἄλλοι θαλασσοφοβίαν, καὶ ἄλλοι ἄλλως· ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ πάθησις ἐστὶ φόβος, οὗτοι εἰσὶ φοβοπαθεῖς ἐκ τοῦ πάσχειν αὐτοὺς φόβον τὸ δὲ νόσημα αὐτῶν «**Φοβοπάθεια**».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Διακρίσεις μεταξὺ συνήθους καὶ Παθολογικοῦ φόβου.—Ποικίλαι ἰδιότητες αὐτοῦ.

Ἐν τῷ Βιβλίῳ ἡμῶν τούτῳ δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ περιγράψωμεν τὸν κοινὸν καὶ συνήθη φόβον ὃν συναισθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἕνεκα τρομακτικῶν καὶ ἐπιφόβων αἰτίων. Πάντες ὑποκείμενοι ἐσμὲν εἰς φόβους. Καί τις δὲν ὑπέστη τὴν ὀχληρὰν ἐπήρειαν αὐτοῦ ἕνεκα ἐπι-

συμβάντος τινος φρικώδους δυστυχήματος, εἴτε ἕνεκα σεισμοῦ ἢ πυρκαϊᾶς ἢ ναυαγίου ἢ ἐκ τῆς θέας ἕρποντος μεγάλου ὄφεως κλπ.

Ἀλλ' ἐπάναγκες ἐστὶν ὅπως σκιαγραφήσωμεν ὧδε τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἰδιότητας αὐτοῦ ἡ δὲ ἐπὶ τούτου συζήτησις θέλει ἀποβῆ χρησιμωτάτη καὶ διευκολύνει ἐν δέοντι ἡμᾶς ὅπως κατανοήσωμεν καὶ διακρίνωμεν τοὺς ὅρους καὶ τὰς συνθήκας δι' ὧν παράγεται ὁ παθολογικὸς φόβος.

Ἐν τούτοις ὁ ἁπλοῦς καὶ συνήθης αὐτὸς φόβος, ὅστις παράγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων παρομοίων ἀφορμῶν, δὲν ἀποτελεῖ οὐδ' ἀπαρτίζει νόσημα, μολονότι ἐπάγει πολλὴν συγκίνησιν καὶ πολὺν συγκλονισμὸν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Εἴδομεν πάντες πῶς ὠχριᾶ ὁ φοβούμενος καὶ τρέμει, καὶ φέρει ἰσχυρὸν καρδιόκτυπον καὶ ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀναπνοῆς, ψῦξιν, φρικίασιν, ἀνόρθωσιν τῶν τριχῶν, τραυλισμὸν τῆς γλώσσης, ἱδρῶτας, ἀκουσίαν οὔρησιν καὶ ἐπανάστασιν ἐν τοῖς ἐντέροις, κλπ.

Πολλοὶ δέ, φέροντες ἀσθενῆ χαρακτῆρα, ὡς ἐπίσης γυναῖκες τινες καὶ παῖδες τόσον πολὺ ἐπηρεάζονται ἐκ τοῦ φόβου ὥστε λαμβάνουσι παροξυσμοὺς ὑστερίας, χορείας, εἰς τινὰς δὲ λίαν λιποψύχους ἐὰν συμπέσῃ νὰ διαπραχθῇ ἐνώπιον αὐτῶν, στυγερά τις ἀνθρωποκτονία, κλπ. δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος.

Λίαν δὲ ἐνοχλητικὰς συγκινήσεις ἐκ τοῦ φόβου ὑφίστανται οἱ ῥήτορες, καὶ ἱεροκήρυκες κατὰ τὰς πρώτας αὐτῶν ἰδίως ἐπὶ τοῦ βήματος ἐμφανίσεις, εἰς σχετικὰς δὲ τοιαύτας ὑπόκεινται καὶ οἱ ἠθοποιοὶ ἐν τῇ σκηνῇ καὶ οἱ ψάλται κλπ.

Τοῦτο δὲ ἐπιγίγνεται αὐτοῖς, διότι ὅλων τὰ βλέμματα εἰσὶ προσηλωμένα ἐπ' αὐτούς, οἵτινες ὡς ἐκ τούτου ἐκπλήσσονται, καθόσον τὸ βῆμα, ἡ σκηνὴ ἡ Ἐκ-

κλησία θεωροῦνται ὡς τόποι Σταδίου τότε, ἐν ᾧ οὗτοι πρόκειται νὰ ἀγωνισθῶσι τὸν ἀγῶνα τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς δόξης.

Ἀλλ' ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω ἀναφερόμενα φαινόμενα δὲν ὑπάγονται εἰς παθολογικὴν σφαῖραν, διότι εὐκόλως παρέρχονται. Ἡ πόσις ὀλίγου πνευματώδους ὑγροῦ, ὀλίγων σταγόνων αἰθέρος, καταπαύουσιν ἀμέσως τὰ ἐνοχλήματα ταῦτα, ἅτινα μὴ ἐξαρτώμενα ἀπὸ βλάβης τινὸς ἐν τῷ ὀργανισμῷ, εὐκόλως ἐκλείπουσι καὶ ἄνευ βοηθήματος τινος, καθόσον ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ ἡ δύναμις τῆς βουλήσεως κατισχύουν ἄνευ ἀνταγωνισμοῦ τινος καὶ ἐπαναφέρουν τὴν κλονισθεῖσαν γαλήνην ἐν τῇ ψυχῇ.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἐνδιαφερόντως καταπλῆσσον συναίσθημα, εἶναι ὁ φόβος τοῦ θανάτου.

Παντὶ ἀνθρώπῳ προδιαγεγραμμένη ἐστὶν ἡ ὁδὸς πρὸς τὸν τάφον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς αὕτη ὡς καὶ τὸ τελικὸν αὐτῆς τέρμα εἰσὶ φρικώδεις ἀναπολήσεις, προβάλλει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, μεριμνᾷ δὲ καὶ ἀμύνεται οὗτος διὰ παντοίων μέσων καὶ διὰ τῶν φιλοσοφικῶν διδαγμάτων ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας φιλοσόφων καὶ ἰατρῶν, ὅπως απομακρύνηται ὅσῳ τὸ δυνατὸν μακρότερον τοῦ τελικοῦ ὁρίου τῆς στυγερᾶς ταύτης ὁδοῦ νὰ ρίπτῃ δὲ εἰς τὴν λήθην πᾶσαν ζοφερὰν ἰδέαν ἔχουσαν σχέσιν μὲ τὴν ἀλγηδόνα τοῦ βίου καὶ τὴν θλῖψιν αἵτινες συντέμνουσι τὸ νῆμα τῆς ζωῆς, καὶ ἄγουσιν ἀσφαλῶς καὶ ταχέως τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τελευτήν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ αἴσθημα τοῦ θανάτου ἐστὶ συμφυὲς οὕτως εἰπεῖν τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τοῦτο τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν ἀπαθέστατα καὶ μᾶλλον ἀδιαφόρως ἀτενίζει πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' εἰσὶ καί τινες οἵτινες φέρουσιν ἐν ἑαυτοῖς τοσαύτην ὑπεραισθησίαν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ θανάτου

ὥστε οὔτε ὁ νοῦς οὔτε ἡ βούλησις τέλος πάντων, δύναται νὰ τοῖς ἀποδώσωσι τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην ἐν τῇ ψυχῇ.

Οὗτοι δεικνύουσι μεγίστην στοργὴν, ἄκραν εὐλάβειαν καὶ πόθον μέγαν ὑπὲρ τῆς ζωῆς. Ἡ ὑπεράγαν λοιπὸν καὶ ἐνδελεχὴς μέριμνα μὴ στερηθῶσιν αὐτῆς, παράγει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν μίαν βαθεῖαν συγκίνησιν ἐπιφαίνεται δὲ τότε αὐτοῖς ἡ ἀρχικὴ αἰτία ἰδεώδους τινὲς οὕτως εἰπεῖν παθολογικῆς καταστάσεως, μία ὑπὲρ τὸ δέον δειλὴ ἔκφανσις τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ἤτοι **ὁ φόβος** ὅστις ἐστὶν ἓν τῶν συναισθημάτων τῆς ψυχῆς μία θλιβερὰ προσδοκία ἀμέσως ἐπικειμένης τινὸς ὀλεθρίας ἐκβάσεως μία ἀνταγωνιστικὴ καὶ ἀμυντικὴ ψυχικὴ ἐκδήλωσις κατὰ ἐνδεχομένης τινος βιωτικῆς περιπετείας ἀπαισίας, ἣν σπεύσασα τάχιστα καὶ προτρέξασα ἡ φαντασία παριστᾷ τῇ ψυχῇ διὰ ζοφερῶν χρωμάτων ἀπεικονείζουσα τῇ διανοίᾳ τὸ προσδοκώμενον δεινὸν πολὺ χεῖρον ἢ ὅσον ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδεικνύεται.

Ἡ φαντασία ἐτάχθη ὑπὸ τῆς δημιουργίας ὡς γέφυρα ἥτις συνδέει τὸν φυσικὸν καὶ πνευματικὸν κόσμον, καὶ ἥτις δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ἔχει τὴν ἰσχὺν νὰ κυβερνᾷ ἡμᾶς ἐν πολλοῖς. Βεβαίως ἡ φαντασία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία ὀντότης οὕτως εἰπεῖν, μὲ ὑπόστασιν πραγματικὴν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐστὶ μία δύναμις ἣν ὁ φιλόσοφος Κάντιος θεωρεῖ ὡς τὴν ἰσχυρωτέραν κινητήριον δύναμιν πάσης ἄλλης μηχανικῆς δυνάμεως.

Εἶναι μία ἰδιότροπος δύναμις, ἀκατάληπτος ἐκ τῆς δράσεως τῆς ὁποίας ἐνασκουμένης ἄλλοτε μὲν πλημμελῶς καὶ ἄλλοτε κανονικῶς καὶ εὐτάκτως ἐξήρτηται ἡ κακοδαιμονία ἢ ἡ εὐδαιμονία ἐν τῇ ζωῇ.

Ἔχει ἄμεσον σύνδεσμον μὲ τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸ

νευρικὸν σύστημα ἐν γένει, ὅπερ ἀποδεικνύουσι τόσα ἀλλόκοτα νοσήματα ὅπερ παράγονται ἐκ τῆς ὀλεθρίας ἐπηρείας αὐτῆς.

Ὅπως δὲ χρησιμεύει ὡς μεσίτρια οὕτως εἰπεῖν, διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ φόβου, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς καὶ τὸ ἀντίθετον τοῦ φόβου συναίσθημα, ἡ ἐλπίς. Ἐνταῦθα ἡ φαντασία ἀπεικονίζει τὸ ἐλπιζόμενον, διὰ λαμπρῶν καὶ ὡραιοτάτων χρωμάτων, ὁ δὲ ἐλπίζων τέρπεται ἤδη κατὰ φαντασίαν.

Τοῦτο ἀνέφερα ἵνα ἀποδείξω, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν φόβον πόσον εὐτυχὴς ἐστὶν ὁ ἐλπίζων, πόσον ζωογονεῖται ἡ καρδία αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐλπίδος, ἥτις εἶναι ἓν οὐράνιον ὄντως προαίσθημα, καὶ τὸ θελκτικώτερον τῶν συναισθημάτων τῆς ψυχῆς, ἐκεῖνος δὲ ὅστις παύει τοῦ νὰ ἐλπίζῃ, οὐδεμίαν ἡδονὴν καὶ χαρὰν, οὐδὲν θέλγητρον θέλει αἰσθάνεσθαι ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ. Φαντασθῆτε λοιπὸν τὸ ἀντίθετον τῆς ἐλπίδος συναίσθημα τὸν φόβον. Πόσον δυστυχὴς ἐστὶν ὁ φοβούμενος, ἡ ζωὴ αὐτοῦ εἶνε δι' αὐτὸν μία φοβερὰ μάστιγξ, καὶ κόλασις αἔνναος, μία συνεχὴς τιμωρία, μία φρικτὴ ἀγωνία, αὐτὸς δὲ δι' ἑαυτὸν μία ἀνεξάντλητος πηγὴ δειλίας φόβου καὶ ψυχικῆς ταραχῆς.

Ὁ φόβος μᾶς ἀφοπλίζει ἐντελῶς, μᾶς καθιστᾷ ἐκλύτους, ὥστε τρέμοντες νὰ παραδιδώμεθα ἀνυπεράσπιστοι καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀνάνδρους ἐχθροὺς ἡμῶν.

Ὁ φόβος ἀπογοητεύει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ζωῆς ἧς συντέμνει τὸ νῆμα. Ἴδετε τὸν ὑποχονδριακόν. Οὗτος ἐστὶ ἄνθρωπος περιορίζων ὅλα τοῦ κόσμου τὰ φαινόμενα ἐντὸς τῆς μεμολυσμένης ἀτμοσφαίρας ἐν ᾗ οὗτος διαβιοῖ. Ὅλη ἡ δρᾶσις ἡ φυσικὴ, ὅλαι αἱ ψυχικαὶ δυ-

νάμεις καταποντίζονται ἐντὸς τῶν βορβορωδῶν ἰδεῶν ἐν αἷς οὗτος κυλίεται.

Καὶ ποῖον ἐστὶ τὸ ἐλατήριον ὅπερ ἀναγκάζει αὐτὸν ὅπως ζῇ ὑπὸ τοιαύτας ὀλεθρίας συνθήκας; Εἶναι ὁ φόβος περὶ τῆς κατὰ φαντασίαν κινδυνευούσης ὑγείας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνυποφόρου ζωῆς του, ἣν ζητεῖ διὰ παντοίων προσπαθειῶν νὰ συλλάβῃ ἀλλ' ἥτις τῷ διαφεύγει ὡς ἔγχελυς ἐκ τῶν δακτύλων ἀκαταπαύστως, αὐτὸς δε διατελεῖ ἕρμαιον αὐτοῦ.

Ἄρα ὁ φόβος ἐστὶ τὸ οὐσιωδέστερον στοιχεῖον τῆς Ὑποχονδρίας, ὁ δὲ πάσχων αὐτὴν ἀδιακόπως ἀποθνήσκει ἐκ τοῦ φόβου μὴ ἀποθάνῃ.

Καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀναφέρεται ἡ ὀλεθρία τῆς φαντασίας ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ περιγράφεται ἡ δι' αὐτῆς παράστασις τῶν ἀντικειμένων χείρων ἢ ὡς ἀληθῶς ἦσαν (Σοφία Σολομῶντος Κεφάλ. 17) ὡς ἑξῆς:

«Διεφαίνετο δ' αὐτοῖς αὐτομάτη πυρὸς φόβου πλήρης ἐκδειματούμενοί τε τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο χείρων τὰ βλεπόμενα;.. ....οὗτοι καταγέλαστοι εὐλάβειαν ἐνόσουν. Καὶ γάρ, εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταραχῶδες ἐφόβει, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μηδαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρνούμενοι.....Οὐδὲ γάρ ἐστι φόβος, ἡ μὴ Προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοηθημάτων. Ἔνδοθεν δὲ ἡ προσδοκία ἥττων οὖσα, πλείονα λογίζεται, τῇ ἀγχινοίᾳ, τὴν βάσανον τῆς παρεχούσης αἰτίας».

Ἡ ἀνωτέρω τοῦ Σολομῶντος περιγραφὴ εἰκονίζει ἐμφανέστατα τὸν παθολογικὸν φόβον, διότι ὁ μὲν κοινὸς καὶ συνήθης φόβος παράγεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ δεδικαιολογημένης τινὸς αἰτίας καὶ ὑπαρκτῆς, ὁ δὲ ἔχων τὴν

ἀρχὴν του εἰς παθολογικὴν ἀφορμὴν ὑπάγεται τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐκδηλοῦται χωρὶς νὰ εὑρίσκῃ τις προφανῆ καὶ εὐλογοφανῆ λόγον δικαιολογοῦντα τὴν ἔκρηξιν τοῦ φόβου τούτου.

Ἐκ τῶν φοβερωτέρων δὲ κολάσεων ἃς παρήγγειλε ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Μωϋσέως ἐν τῇ γῇ πρώτιστος ἦτον ὁ φόβος.

Ἰδοὺ τὶ λέγει (ἐν τῷ Λευϊτικὸν Κεφάλ. 26)

«Καὶ ἐπάξω δειλίαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ διώξεται αὐτοὺς φωνὴ φύλλου φερομένου καὶ φεύξονται ὡς φεύγοντες ἀπὸ πολέμου καὶ πεσοῦνται οὐδενὸς διώκοντος».

Καὶ ὄντως προσόμοια τούτοις συμπτώματα φέρει ὁ παθολογικὸς φόβος οὐδενὸς ἀντιληπτοῦ αἰτίου ὑπάρχοντος εἰς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ.

Καὶ οἱ ἔνδοξοι ἡμῶν πρόγονοι οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον καὶ προσωποποιημένην Θεότητα τὸν Θεὸν Φόβον υἱὸν τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Κυθηρείας, ὅστις ἦτον ἀείποτε συνοδὸς τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατὰ τὰς μάχας. Εἶχε δὲ ὁ Φόβος καὶ ἀδελφὸν τὸν Δεῖμον ὅστις ἦτο θεράπων καὶ ὀπαδὸς τῆς Ἔριδος καὶ τῆς Γοργοῦς.

Τὸ δὲ φοβερὸν φαινόμενον κατὰ τὰς μάχας, τοῦ Πανικοῦ φόβου, ἀπέδιδον οὕτω ἐκεῖνοι εἰς θείαν ἐπήρειαν.

Πάντες δὲ οὗτοι ἐξετέλουν τὰς φοβερὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ τῶν πολέμων καὶ τῶν μαχῶν τοῦ βροτολοιγοῦ Ἄρεως, ὡς τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῦ Ὁμήρου.

«Ὦρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Δεῖμος τ' ἠδὲ Φόβος καὶ Ἔρις, ἄμοτον μεμαυῖα,
Ἄρεος ἀνδροφόνριο κασιγνήτη ἑτάρη τε,
ἥς ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα

οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει
ἥ σφιν καὶ τότε νεῖκος ὁμοίιον ἔμβαλε μέσσῳ
ἐρχομένη καθ' ὅμιλον, ὀφέλλουσα στόνον ἀνδρῶν»

ΙΛΙΑΔΟΣ Δ.
στίχος 440.

«Ὣς ἔφατ, αὐτὰρ Ἄρης θαλερὼ πεπλήγετο μηρὼ
χερσὶ καταπρηνέσσ, ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ηὖδα·
»Μὴ νῦν μοι νεμεσήσετ, Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
τίσασθαι φόνον υἷος ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
εἴπερ μοι καὶ μοίρα Διὸς πληγέντι κεραυνῷ
κεῖσθαι ὁμοῦ νεκύεσσι μεθ' αἵματι καὶ κονίησιν«.
Ὡς φάτο, καὶ ρ' ἵππους κελετο Δεῖμόντε Φόβοντε
ζευγνύμεν, αὐτὸς δ' ἔντε' ἐδύσατο παμφανόωντα
ἔνθα β' ἔτι μείζων τε καὶ ἀργαλεώτερος ἄλλος
παρ' Διὸς ἀθανάτιοι χόλος καί μῆνις ἐτύχθη.»

ΙΛΙΑΔΟΣ Ο'.
στίχ. 112.

Εἰς πᾶν βῆμα αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ φάσμα τοῦ φόβου. Ὅλαι αὐτοῦ αἱ ἐπιχειρήσεις, ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα προξενοῦσι αὐτῷ φόβους. Μὴ γὰρ ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, καὶ ἡ ἀποκατάστασις αὐτῶν, δὲν εἶναι μία σειρὰ ἀτελεύτητος ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῶν ἐπισειομένων ἐν πάσῃ στιγμῇ παντοειδῶν φόβων καὶ συγκινήσεων τῶν γονέων αὐτῶν, οἵτινες καθιστάμενοι εὐπαθέστατοι εἰς τοὺς φόβους, μεταδίδουσιν εἶτα αὐτοὺς εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν; Οἱ φόβοι τῶν ἀσθενειῶν οἱ φόβοι τῶν διαφόρων ἀντιδράσεων καὶ προσκομμάτων τοῦ βίου, οἱ φόβοι τῶν μικροβίων καὶ λοιπῶν ἐπιβλαβῶν ἐπιδράσεων, οὓς οἱ γονεῖς ἐν πάσῃ ἀπλοϊκότητι καὶ ἀγνοίᾳ ἀσυγνώστῳ ἐνσταλάζουσιν εἰς τὰς εὐ-

πλάστους ψυχὰς τῶν τρυφερῶν ἔτι τέκνων αὐτῶν, οἱ φόβοι διὰ τὸ φαγητὸν αὐτῶν, διὰ τὰς συναναστροφὰς ἵνα μὴ ἐμπέσωσι εἰς χεῖρας φαύλων στοιχείων, ληστῶν, λωποδυτῶν, οἱ φόβοι μὴ παρασυρθοῦν ὑπὸ ἀφηνιάσαντος ἵππου, φόβοι μὴ πνιγῶσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ κολυμβῶντα, φόβοι ἀποτυχίας ἐν ταῖς ἐξετάσεσι κλπ. κλπ. ὅλα ταῦτα εἰσὶ πηγαὶ ἀενάων φόβων διὰ τὸν αναπτυσσόμενον ἄνθρωπον, ἡ δὲ ἀνατροφὴ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας γεννᾷ τὸ βασίλειον τῶν φόβων, ἀλλοίμονον δὲ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἤθελον καταστῇ ὑπήκοοι αὐτοῦ!

Ὁ φόβος τυγχάνει μέγα μολυσματικὸν στοιχεῖον, ἔχει οὕτως εἰπεῖν καὶ μεταδοτικὴν δύναμιν.

Ὑπάρχει περὶ ἡμᾶς ἠθική τις ἀτμοσφαῖρα ἥτις ἐξασκεῖ δι' ἀΰλου τινος καὶ μυστηριώδους ἐπενεργείας μεγίστην καὶ ἀκατάληπτον ἐπιρροὴν ἐφ' ἡμῶν.

Μήπως ἡ ἐπιβλητικὴ ἐπήρεια τῶν φιλοσόφων Ἰατρῶν, διδασκάλων, καὶ λοιπῶν μεγάλων καὶ πεφημισμένων ἐπὶ σοφίᾳ ἀνδρῶν, ἣν ἐπιβάλλουν τῷ κόσμῳ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἠννοήθησαν ἀμέσως αἱ ἰδέαι καὶ τὰ διανοήματα αὐτῶν; οὐχὶ βεβαίως ἐκ τούτων ἀλλ' ἕνεκα τοῦ μεγάλου γοήτρου ὅπερ ἐξασκοῦσιν οὗτοι καὶ ὅπερ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς φαντασίας τοῦ κόσμου.

Μήπως ἡ τέρψις καὶ ἡ χαρὰ ἐν μιᾷ συναναστροφῇ δὲν μεταδίδεται εἰς ἅπαντα τὰ ἄτομα ἅτινα ἀπαρτίζουν αὐτήν, ἐκ τῆς φαιδρότητος καὶ τῆς χάριτος ἣν ἐμπνέει αὐτοῖς, ἐὰν τύχῃ μεταξὺ αὐτῶν εἷς χαριτολόγος καὶ διασκεδαστικὸς ἀνήρ; ἐνῷ ἀντιθέτως ἡ παρουσία ἐκεῖ ἑνὸς κακούργου ἢ ἑνὸς σκαιοτάτου ἀνθρώπου, δὲν θὰ μεταδώσῃ τὴν κατήφειαν καὶ τὴν μελαγχολίαν;

Ὅπως ἡ εὐψυχία καὶ ὁ ἡρωϊσμὸς τοῦ ἀτρομήτου στρατηλάτου μεταδίδεται εἰς ἅπαντα τὸν στρατὸν αὐ-

τοῦ, οὕτω καὶ ἡ λιποψυχία καὶ ὁ φόβος μεταδίδεται ἐπίσης ὡς ρεῦμα ἠλεκτρικόν.

Ἀπόδειξις τούτου ὁ τελευταῖος Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος. Ἴδετε τί ἔπαθε κατὰ πρῶτον ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἐν Ἠπείρῳ.

Καταληφθεὶς ὑπὸ πανικοῦ φόβου, ὅστις μετεδόθη ὑπὸ τῶν δειλοτέρων, καὶ εἰς τοὺς γενναιοτέρους στρατιώτας κατέλιπεν ἐν Φιλιππιάδι ὅλας τὰς προμηθείας αὐτοῦ καὶ ἅπαντα τὰ ἐφόδια, καὶ τὸ πολεμικὸν ὑλικόν, καὶ ἐτράπη εἰς ἄτακτον φυγὴν ἀποβάντων ἀλλοφρόνων ὠχρῶν δὲ καὶ καθίδρων τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ, ἐκ τοῦ φόβου ἀνυπάρκτου καταδιώξεως. Τόσον δὲ ἀπαισίως εἶχεν ἐπιδράσει ἐπ' αὐτοῦ ὁ φόβος, ὥστε εἰς τὸ στενὸν τῶν πέντε Πηγαδίων νομίζων ὅτι ἡ πρὸς δυσμὰς ἔξοδος τοῦ στενοῦ εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ἔρριπτε κατὰ γῆς τὰ ὅπλα ὅπως ἐμφανισθῇ αὐτοῖς ἄοπλος, ἢ ἔπραττε τοῦτο ἵνα ἀποβαίνῃ ἐλευθεριώτερος εἰς τὸ φεύγειν.

Τὸ αὐτὸ αἴσθημα εἶχε καταλάβει καὶ τοὺς ἡμετέρους ἐν Θεσσαλίᾳ διότι καὶ οὗτοι ἐκ τοῦ φόβου ὅστις μετεδόθη αὐτοῖς ἕνεκα παρεξηγήσεως, ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγήν, καταλιπόντες ἅπαντα τοῦ πολέμου τὰ ἐφόδια εἰς χεῖρας ἀνυπάρκτου ἐχθροῦ ὅστις μόλις μετὰ τέσσαρας ἡμέρας κατέφθανεν ἐκεῖ!

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς μεταδοτικῆς δυνάμεως, ὁ φόβος ἔχει καὶ θεραπευτικὴν τοιαύτην. Ἀναφέρεται ὅτι πολλοὶ πάσχοντες ἡμιπαραλυτικὴν τινὰ πάθησιν τῶν κάτω ἄκρων ἠγέρθησαν καὶ περιεπάτησαν, πολλοὶ δὲ γενόμενοι ἕνεκα νοσηρᾶς νευρικῆς ἐπηρείας, ἄφωνοι καὶ ἐνεοί, ἀνέκτησαν τὸν λόγον ἕνεκα ὑπερβολικοῦ φόβου.

Ἐγὼ ἐγνώρισα χωρικόν τινα εἰκοσαετῆ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἰατρικοῦ μου σταδίου, ὅστις καταστὰς ὑποχονδριακός, δὲν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ τῆς καλύβης, μὴ

ὑποβασταζόμενος, νομίζων ὅτι ἤθελον θραυσθῇ τὰ ἄκρα αὐτοῦ, ἅτινα γενόμενα ἀτροφικὰ ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἀκινησίας αὐτῶν, τῷ ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν μᾶλλον ὑέλινα. Ἐπισυμβάσης δὲ ἐκεῖ ποτε πυρκαϊᾶς, καὶ ἰδὼν ὅτι ἐκινδύνευεν ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ ὑπὸ πραγματικωτέρου καὶ ἀναποφεύκτου κινδύνου, κατελήφθη ὑπὸ μεγίστου φόβου καὶ ἠγέρθη τρέχων ὅπως μὴ περικυκλωθῇ ὑπὸ τῶν πέριξ φλογῶν καὶ ἀπανθρακωθῇ. Ἕνεκα δὲ τοῦ φόβου τούτου ἔλαβε τὸ πρῶτον ἐλεύθερον αὐτοῦ βῆμα πρὸς τὴν ἐντελῆ αὐτοῦ ἐφεξῆς ἴασιν.

Ἄπειρα τοιαῦτα παραδείγματα ἠδύνατό τις νὰ ἀναγράψῃ.

Μήπως ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κροίσου, τοῦ ἐνεοῦ ἐκείνου, ὅστις βλέπων τὸν στρατιώτην ἐγείραντα τόν πέλεκυν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρός του, αἴφνης ἀνέκτησε τὸν λόγον κραυγάσας «Στῆθι στρατιῶτα! φείσθητι τοῦ Κροίσου!»

Ὡς βλέπομεν ὁ ἄνθρωπος γίγνεται, ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἐκ τοῦ φόβου, ἀπόλλυσι δὲ τὴν ψυχραιμίαν τὸν συλλογισμὸν καὶ τὴν σκέψιν, εἴς τινας δὲ περιπτώσεις ἀποβαίνει ἀληθῶς ἄγριον καὶ μαινόμενον θηρίον. Ὡς δ' ὅταν ἵππος ἀφηνιάσας τρέχῃ ἀκατασχέτως ἀγριωπὸς καὶ περίτρομος, ἀκράτητος δὲ σύρει καὶ δίφρον καὶ ἀναβάτην, συμπαρασύρων πᾶν τὸ προστυχὸν, βένων κατὰ βαράθρων καὶ κρημνῶν, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ συγκρατήσῃ αὐτὸν, τοῦτ' αὐτὸ γίγνεται καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ὁπόταν ἀναπτυχθῇ αὐτῷ ὑπέρμετρος φόβος πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης αὐτοῦ ὑπάρξεως. Εἴδομεν ὁποῖα ἀπάνθρωπα τερατουργήματα ἐγένοντο πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν κατὰ τὸ ναυάγιον τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Ἀτμοπλοίου «**Σαρκίας**» ὅπερ ἔλαβε χώραν παρὰ τοῦ Καφηρέα. Οἱ ἰσχυρότεροι καὶ τολμηρότεροι ναῦται τοῦ πληρώματος

τοῦ ἀτμοπλοίου ἐκείνου, ἅμα τοῦτο ἐρρίφθη κατὰ τοῦ βράχου, ἐπήδησαν εἴς τινας μᾶλλον ἐπιπέδους κοιλότητας αὐτοῦ, καὶ κατέλαβον ἀνὰ μίαν στενόχωρον θέσιν ἐκεῖ, ἐπειδὴ δὲ ἐπήδουν ἐπὶ ταυτὸ καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐκινδύνευον δὲ καὶ οἱ πρότερον ἐν τῷ βράχῳ ἀναρριχηθέντες ὑπὸ τῶν θελόντων νὰ σωθῶσιν ἐκεῖ, καὶ φοβούμενοι μὴ τυχὸν καὶ ψαύσωσιν ἔστω αὐτοὺς μόλις συγκρατουμένους ἐν τῇ θέσει αὐτῶν ἐκείνῃ, κατέκοπτον διὰ μαχαιρῶν τὰς χεῖρας αὐτῶν οἵτινες ἐπὶ τέλους κατέπιπτον ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐπνίγοντο οἱ ταλαίπωροι συντριβόμενοι ὑπὸ τῶν μαινομένων κυμάτων!

Πόσοι ἄνθρωποι εἰς ἄλλας ὁμοίου εἴδους περιστάσεις δὲν ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ὁμοίων των, καὶ μάλιστα ὑπὸ συγγενῶν αὐτῶν, διότι εὑρεθέντες ἕνεκα ναυαγίου εἰς τὴν θάλασσαν ἔτεινον χεῖρα ἱκέτιδα πρὸς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν εἰς τοὺς παρ' αὐτοῖς νηχομένους, ἀλλ' οὗτοι ἕνεκα τοῦ ἐνστίκτου πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν σωτηρίαν, θεωροῦντες ὅτι, ἂν ἔψαυον αὐτοὺς θὰ ἐκινδύνευεν ἡ ὕπαρξις αὐτῶν, ἀπέβαινον ἀγριωποὶ καὶ ἀπειλητικοὶ φονεύοντες θηριωδῶς τοὺς προσεγγίζοντας αὐτούς!

Πολλοὶ κάτοικοι τῶν βορείων μερῶν κινδυνεύοντες νὰ γίνωσι βορὰ τῶν λυσσαλέων λύκων οἵτινες ἀγεληδὸν περικυκλοῦσι τὰ ἕλκηθρα αὐτῶν ἵνα τοὺς καταξεσχίσωσι, ἕνεκα τῆς πείνης, διότι ἅπαν τὸ ἔδαφος ἐκεῖ κατὰ τὸν χειμῶνα καλύπτεται ὑπὸ πυκνοτάτης καὶ παχυτάτου στρώματος χιόνος, βλέποντες δὲ κινδυνεύουσαν προφανῶς τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν, ἀλλοφρονοῦσιν ἐκ τοῦ φόβου, ἀποθηριοῦνται, καὶ ρίπτουσιν ἔξω τοῦ ἑλκήθρου ἄλλοι μὲν τὰ τέκνα, ἄλλοι δὲ τὰς συζύγους καὶ ἄλλοι τοὺς γέροντας γεννήτορας αὐτῶν ὡς βορὰν τοῖς λύκοις, ὅπως ἀπομονώσωσι τὴν σαρκοβόρον αὐτῶν λύσσαν, ἐπὶ τῶν

σωμάτων ἐκείνων, καὶ εὕρωσι καιρὸν οὗτοι καὶ ἀπομακρυνθῶσι καὶ σωθῶσιν ἀπὸ τῶν θηρίων τούτων!

Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν περιπτώσεων βεβαιούμεθα ὅτι ὁ φόβος φέρει σύγχυσιν τῆς διανοίας καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον θηρίον.

Ὁ Gelineau ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

«Κατὰ τὸ ἔτος 1891 ἐν Φιλαδελφείᾳ ἀναφλέγεται ἐκ πυρκαϊᾶς ἓν θέατρον ἐν μέσῳ τῆς παραστάσεως. Ὅλος ὁ κόσμος ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ ἰδίως οἱ ἄνδρες ὁρμῶσι εἰς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου, ἥτις εἶχεν ἀποφραχθῆ ὑπὸ τοῦ πλήθους ὅπερ εἶχε σπεύσει ἐκεῖ ἔξωθεν ἵνα παράσχῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα βοηθήματα. Εὑρόντες δὲ τὴν θύραν ἀποπεφραγμένην ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ἀνασπῶσι τὰς ἰδίας αὐτῶν μαχαίρας καὶ πλήττουσι μετὰ μεγάλης μανίας καὶ παραφορᾶς τὸ ἀνθρώπινον ἐκεῖνο τεῖχος ὅπερ ἀπέκλειεν αὐτοῖς τὴν διέξοδον. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι εἰς περιστάσεις φρικώδεις δὲν ἐπιτρέπει ὁ φόβος τῷ ἀνθρώπῳ νὰ συλλογισθῇ πλέον, καὶ ποιεῖ ἕκαστον ἄτομον ἓν θηρίον ἄγριον καὶ αἱμοβόρον διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως. Εὐτυχῶς, παρελθούσης τῆς στιγμῆς τοῦ κινδύνου, ὁ φοβόληπτος ἀναθαρρεῖ, καὶ ἐπανακτᾶ μὲ ψυχρὸν αἷμα τὴν συνήθη αὐτοῦ εὐεξίαν.»

Ὑπὸ ἀναλόγων αἰσθημάτων καταλαμβάνονται καὶ οἱ πάσχοντες Κλεισιοφοβίαν ἥτις ἐστὶ μία φρικαλέα μορφὴ τῆς Φοβοπαθείας ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ὁποίας θέλομεν ἴδει, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι φέροντες τοιαύτην εὐπάθειαν, πηδῶσιν ἀπὸ τῶν ἐξωστῶν καὶ τῶν παραθύρων εἰς τὸ ἔδαφος, ἀπὸ μεγάλου ὕψους, πολλοὶ δὲ ῥίπτονται ὡς λέοντες κατὰ παντὸς ὅστις ἤθελε ἐμπο-

δίσει τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἢ τὴν κατὰ βούλησιν ἐλευθέραν αὐτῶν διέξοδον ἣν ἤθελον τοῖς ἀποφράξει ὥστε νὰ μὴ δύνανται οὗτοι νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν.

Ἀλλὰ θέσατε ὑπὸ συζήτησιν ἐν εὐρυτέρῳ ἐπιπέδῳ καὶ ἐν μεγαλειτέρᾳ κλίμακι τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς Κλεισιοφοβίας καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν στενὴν καὶ μερικὴν αὐτὴν ἔννοιαν. Ἀναλογισθῆτε τὸ αἴσθημα ὅπερ καταλαμβάνει τὸν φοβόληπτον τοῦτον ὅστις εὑρέθη αἴφνης περικυκλωμένος καὶ ἐν ἀποκλεισμῷ, καθ' ὃν ἀπώλεσε τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐλευθέραν διέξοδον, πρὸς τὴν κατὰ βούλησιν ἀπρόσκοπτον αὐτοῦ διεύθυνσιν, ἀναλογισθῆτε τὴν φρίκην ἥτις συνοδεύει τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς ἀπωλείας τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, καὶ ἐκτιμήσατε τὴν ἀπόφασιν ἣν συλλαμβάνει ἐν τῷ νῷ τοῦ νὰ ἀνακτήσῃ αὐτὴν διὰ πάσης θυσίας ἤτοι τῆς ἀπωλείας καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως!

Ὢ πολὺ ἀκριβὰ κοστίζει ἡ ἀπόκτησις τῆς ἐλευθερίας!

Φαντασθῆτε τὴν ἀπεγνωσμένην στάσιν ἑνὸς λαοῦ ὅστις στένων ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῶν τυράννων καὶ ὑπὸ τὴν κατάθλιψιν καὶ τὴν πίεσιν ἣν οὗτοι ἐξασκοῦσι τόσον ἀμειλίκτως, διὰ τοῦ τρόμου καὶ τῆς φρίκης κατ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τῶν θηριωδῶν καὶ ἀπανθρώπων πράξεων ἃς ἐπιβάλλουν κατὰ τῆς τιμῆς τῆς περιουσίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ ὁ λαὸς οὗτος διατελεῖ τόσον στενῶς περιεσφιγμένος, ὥστε νὰ τῷ ἀποκλείεται ἡ ἐλευθέρα αὐτοῦ ὑπόστασις, καὶ ἀφοῦ εἰς πᾶν βῆμα αὐτοῦ καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὁρᾷ πρὸ αὐτοῦ τὸ φάσμα τοῦ φόβου καὶ τῆς φρίκης, εἰκότως τότε γεννᾶται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ αἴσθημα τῆς διεξόδου ἀπὸ τῆς δυσχεροῦς ταύτης θέσεως, καὶ ἐμπνεόμενος ὑπὸ ὑψηλοτέρων ἰδεῶν συναρπάζεται εἰς ἐπουρανίους σφαίρας περιφρονῶν τὰ γήϊνα καὶ τὰ ἐγκόσμια.

Ἴδετε δὲ τότε πῶς ἐξεγείρεται κατὰ τῶν τυράννων αὐτοῦ, προβάλλων ὡς ὁ λέων ὑπερήφανος καὶ ἀπροσμάχητος. Ὁ θάνατος ὠχριᾷ πρὸ τῆς ἱπποτικῆς ἀποφάσεως, πρὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἰδεώδους τοῦ μαχομένου ὑπὲρ τῆς ἀνακτήσεως τοῦ εὐγενεστέρου αἰσθήματος αὐτοῦ, τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς αὐθυπαρξίας αὐτοῦ!

Ἴδετε πολλάκις πῶς, ἄνθρωποι διατελοῦντες ἐκτὸς τοῦ Νόμου, ὡς οἱ Ἐπαναστάται κατὰ τῶν καθεστώτων, οἱ λησταὶ κ.λ.π. βλέποντες προφανῶς ὅτι κινδυνεύει ἀφεύκτως ἡ ζωὴ αὐτῶν καταλαμβάνονται ὑπὸ φρικτῆς συγκινήσεως, ἴδετε πῶς ῥίπτονται τότε ὡς θηρία κατὰ τῶν πολιορκούντων αὐτοὺς ἀνδρῶν τῆς ἐξουσίας ἵνα θραύσωσι τὸν ἀποκλεισμὸν ὅστις ἀπέκοψεν αὐτοῖς τὴν ἐλευθεροβουλίαν, ὑπὸ μίαν ἁπλῆν καὶ πτερόεσσαν ἐλπίδα, ὅτι ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἀνακτήσωσι τὴν ποθητὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν.

Ἀλλ' ἐν τῇ κατηγορίᾳ ταύτῃ δὲν πρέπει νὰ κατατάξωμεν καὶ τοὺς ποιουμένους ἐξόδους ἡρωϊκὰς κατὰ τῶν τυράνων αὐτῶν, διότι τὸ αἴσθημα ὅπερ κατακλύζει τὰς καρδίας τῶν ἡρώων τούτων εἶναι πολὺ διάφορον, εἶναι πολὺ ὑψηλόν, εἶναι θεῖον αἴσθημα, ἀλλ' ἂν ἀφαιρέσῃ τις τὸ αἰσθηματικὸν μέρος ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων ἔρχεται ἀμέσως τὸ ζήτημα τοῦ θέματος ἡμῶν ἤτοι τὸ τοῦ σωματικοῦ ἀποκλεισμοῦ ὅπερ γεννᾷ τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως ἐν τῷ ἀτόμῳ.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ καὶ ἄλλο αἴσθημα, φέρει τὸ αἴσθημα τῆς περισώσεως τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ὑπερμέτρως κήδεται τὴς ζωῆς αὐτοῦ.

Μὴ γὰρ τὸ γνωμικὸν τοῦ λαοῦ «τὸν δειλὸν κυνήγησον μέχρι τῆς θαλάσσης διότι φθάσας ἐκεῖ καὶ βλέπων τὸν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὡς ἀνεφέραμεν πρῶτος ὁ διάσημος Γερμανὸς Νευρολόγος καὶ Ψυχίατρος Westphal ἐδημοσίευσε τρεῖς κλινικὰς περιπτώσεις κατὰ τὸ ἔτος 1872, αἵτινες ὑπῆρξαν τὰ θεμέλια καὶ αἱ βάσεις τῆς ἔκτοτε Ἰατρικῆς συζητήσεως, καὶ τῶν κατόπιν γενομένων Ἐπιστημονικῶν ἀναδιφίσεων καὶ ἐξευρενήσεων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν σφαῖραν τῶν ψυχικῶν συγκλονισμῶν καὶ συγκινήσεων ἃς παράγει ἡ νέα αὕτη νευρικὴ νόσος. Ἐθεώρισα δὲ ἐπιβαλλόμενον καὶ ὠφέλιμον ἵνα παραθέσω ὁλόκληρον τὸ ἱστορικὸν καὶ τῶν τριῶν τούτων κλινικῶν περιπτώσεων, ὡς ἐδημοσίευσεν καὶ περιέγραψεν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος Καθηγητής, καὶ πρὸς τελειοτέραν σπουδὴν καὶ διότι ὀφείλομεν ἐξ ὑπερτάτου σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως πρὸς τὸν σοφὸν τοῦτον ἄνδρα ἵνα γίνωσι γνωστότεραι αἱ περισπούδαστοι αὐτοῦ ἀνακοινώσεις αὗται ἐν τῇ κλασσικῇ καὶ εὐκλεεῖ γλώσσῃ τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Πλάτωνος, ἐν τῇ μητρὶ τῶν γλωσσῶν.

Α'. Κλινικὴ παρατήρησις.— Ο. Μ. C. . . . Ἔμπορος ταξειδεύων, ἡλικίας 32 ἐτῶν ἀναστήματος μετρίου. Φέρει ἅπαντα τὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ συνήθους καλῆς ὑγείας, ἡ δὲ συναναστροφή του πλήρης ζωηρότητος καὶ φαιδρότητος.

Ὁπόταν οὗτος φθάσει εἰς μίαν δημοσίαν Πλατεῖαν δοκιμάζει ἐν ἑαυτῷ αἴσθημα ἀμηχανίας καταλαμβάνεται δὲ ὑπὸ στενοχωρίας καὶ παλμῶν τῆς καρδίας. Ὁπόταν ἐπιχειρήσῃ νὰ προχωρήσῃ ἵνα διέλθῃ τὴν Πλατεῖαν ταύτην φαίνεται αὐτῷ ὅτι δὲν θέλει δυνηθῇ ποτε νὰ διέλθῃ

ταύτην ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ ἄλλο αὐτῆς ἄκρον, καὶ κυριεύεται τότε ὑπὸ σφοδροῦ φόβου καὶ τρομώδους συγκλονισμοῦ τοῦ σώματος. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει αὐτοῦ πλησίον τῶν οἰκιῶν καταπαύουσι τὰ συμπτώματα ταῦτα. Ἐὰν στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ βραχίονός τινος ἀποβαίνει ἧττον ἐπτοημένος δύναται δὲ νὰ προχωρῇ καὶ ἄνευ στηρίγματος τινος. Ἐὰν ἔχῃ πολὺ προσηλωμένον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς μίαν ὑπόθεσιν αὐτοῦ πολὺ ἐνδιαφέρουσαν, διατελεῖ δὲ ἐκεῖ ὅλως ἀφοσιωμένος, δύναται νὰ διέλθῃ ἐνίοτε μίαν Πλατεῖαν χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τι τῶν ἀνωτέρω ἐνοχλήσεων. Ἡ παρουσία μιᾶς ἁμάξης τὸν βοηθεῖ ὁμοίως νὰ προχωρήσῃ ἀλλ' ἀποτυγχάνει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του ἐπὶ τῇ ὄψει μακρῶν καὶ ὑψηλῶν τειχῶν, ἑνὸς στρατῶνος ἢ μιᾶς ὁδοῦ τῆς ὁποίας τὰ καταστήματα εἰσὶ κεκλεισμένα. Τὴν ἑσπέραν ὅταν ἐξέλθῃ ὄψεως τοῦ Καφφενείου, προσέχει ἂν ἄτομόν τι, λάβῃ τὴν αὐτὴν μὲ αὐτὸν διεύθυνσιν τὸ ἀκολουθεῖ βῆμα πρὸς βῆμα, ἢ κάλλιον πλησιάζει μίαν γυναῖκα ἐξ ἐκείνων αἵτινες διέρχονται ἐκεῖθεν ἐκζητοῦσαι τυχηρὰ ὠφελήματα καὶ βαδίζει μετ' αὐτῆς. Οἱ ἐρυθροὶ φανοὶ τῶν ζυθοπωλείων εἰσὶ δι' αὐτὸν μέγα βοήθημα, ἀλλ' ἂν συμπέσῃ νὰ ὦσι ἐσβεσμένα, διακόπτει τὴν πορείαν του, σταματᾷ καὶ προσέχει μήπως διέλθῃ ἅμαξά τις ὅπως βαδίσῃ. Εἰς λειμῶνα εὐρείας ὁπωσοῦν ἐκτάσεως, τῷ φαίνεται ὅτι θὰ πέσῃ κατὰ γῆς ἐμπλεκόμενος ἐν τῇ χλόῃ. Ἐν τῷ Θεάτρῳ ἢ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑφίσταται τὰς αὐτὰς στενοχωρίας. Εἶναι τὸ διάστημα εἴτε ἡ ἀπόστασις τὸ αἴτιον ὅπερ προκαλεῖ αὐτῷ τὴν στενοχωρίαν. Οὐδὲν ἐν αὐτῷ δικαιολογεῖ τὴν ἀνησυχίαν. Ἐξετάζει καὶ δὲν εὑρίσκει κανένα λόγον ἄξιον τινὸς σοβαρότητος.

Ἐκεῖνο δὲ ὅπερ καθησυχάζει αὐτὸν, ὁπόταν διακρίνῃ μίαν ἅμαξαν, ἕνα φανὸν Ζυθοπωλείου ἢ ἕνα διαβάτην,

εἶναι διότι ἀναλογίζεται ὅτι ἤθελε δυνηθῆ, ἐν περιπτώσει ἀπευκταίου τινὸς συμβάντος ὅπερ ἤθελεν ἐπέλθῃ αὐτῷ, νὰ ἀνέλθῃ ἐν τῇ ἁμάξῃ νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῷ Ζυθοπωλείῳ ἢ νὰ προσκολληθῇ πρὸς τὸν διαβάτην. Δὲν γνωρίζει ἐκεῖνο, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἔχει φόβον. Ἔχει ἀληθῶς φόβον τοῦ λαβεῖν φόβον.

Δὲν εἶνε ποσῶς σκοτοδίνη τοῦτο ὅπερ συμβαίνει αὐτῷ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Ἔσχεν ἄλλοτε ἰλίγγους, καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ παροῦσα αὐτοῦ κατάστασις διαφέρει ἐκείνης οὐσιωδῶς.

Δὲν αἰσθάνεται καῦσός τι που ἢ θερμότητα τινα, πρὸ ἢ μετὰ τὴν ἀγωνιώδη ταύτην στενοχωρίαν. Μόνον τῷ φαίνεται ὅτι ἐρυθραίνεται αὐτοῦ τὸ πρόσωπον.

Τὸ πάθημά του εἶναι μᾶλλον ἔκδηλον ὅταν διατελῇ νῆστις ὁ πάσχων ἢ μετὰ ἓν γεῦμα. Ἓν ἢ δύο ποτήρια οἴνου ἢ ζύθου ἀδυνατίζει τὴν προσβολὴν καὶ τὴν κρίσιν τῆς νόσου.

Ἡ ἀσθένειά του χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1866.

Ἡ πρώτη προσβολὴ ἐξεδηλώθη ὑπὸ τὰς ἑξῆς συνθήκας.

Φέρων ἡλικίαν τότε 27 ἐτῶν, ὤφειλε νὰ μεταβῇ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἴς τίνα οἰκίαν ἐκτισμένην εἰς τὸ ἄκρον μιᾶς εὐρείας παρόδου ἀπομεμονωμένης τῶν ἄλλων κατοικιῶν, ἀλλ᾽ αἰφνιδίως ὅλως, διστάζει, ἀποδειλιᾷ ἐκ φόβου, καὶ δὲν τολμᾷ ποσῶς νὰ ἐκθέσῃ ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἴδια. Τοῦτο ἐγέννησεν αὐτῷ κατόπιν τὸν φόβον τῶν ὁδῶν ἄνευ καταστημάτων.

Ἕως ἐδῶ διετέλει ὑγιῶς ἔχων καὶ δὲν ἔσχεν οὔτε λειποθυμίας οὐδὲ σπασμούς. Ἐν τούτοις ἔσχεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σπινθηροβολίας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ δὲν ἔβλεπε τότε εἰ μὴ τὸ μέσον τῶν ἀντικειμένων Οἱ σμικροὶ οὗτοι σπινθῆρες προσέβαλον ἄλλοτε

μὲν τὸν δεξιὸν ἄλλοτε δὲ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀμφοτέρους. Αὐτὸ τὸ φαινόμενον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου, παρήρχετο ὁπόταν ἔθετεν ὁ πάσχων τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος· δὲν παρηκολουθεῖτο δὲ οὕτω ὑπὸ σκοτοδίνης οὔτε ὑπὸ κεφαλαλγίας οὔτε ὑπὸ ἐμέτων.

Ὁ Μ. C. . . . ἔσχεν ἕνα ἐλαφρὸν τρόμον τῶν χειρῶν καὶ ἕνα τρόμον πολὺ ἰσχυρὸν εἰς ἑκάστην ἀγωνιώδη αὐτοῦ προσβολήν, ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδὲν ἰδιαίτερον ἔσχεν ἀπὸ μέρους τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Δὲν εἶναι ποσῶς Ὑποχονδριακὸς καὶ δὲν ἐκτελεῖ ἄλλην θεραπείαν ἐκείνης ἣν συνεβούλευσαν αὐτῷ οἱ ἰατροί του.

Τακτικὸς θαμὼν τῶν Ζυθοπωλείων καὶ τῶν Θεάτρων δὲν ἀπέφευγε τὰς μετὰ γυναικῶν συναναστροφάς. Ἔλαβε κατ' ἐπανάληψιν πολλὰς βλεννοῤῥοίας.

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν δύναταί τις νὰ σημειώσῃ εἰς αὐτὸν ἀσυμετρίας τινάς. Ἡ ἀριστερὰ ὀφρὺς εἶναι κατωτέρω ἢ ἡ δεξιά. Τὸ ἄνοιγμα τῶν βλεφάρων εἶναι εὐρύτερον κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος. Ἡ ἀριστερὰ κόρη εἶναι πλέον διεσταλμένη τῆς δεξιᾶς, εἴτε ἐν πλήρει φωτὶ εἴτε ἐν τῷ σκότει. Ἡ ὅρασις εἶναι πλέον ὀξεῖα ἀριστερόθεν, ἡ ὄσφρησις εἶναι μᾶλλον ἀσθενὴς ἀριστερόθεν. Τὸ ἀριστερὸν ἥμυσι τοῦ προσώπου εἶναι μακρότερον καὶ στενότερον. τοῦ δεξιοῦ ἡμίσεως. Τὸ ἀριστερὸν οὖς εἶναι ὁμοίως μακρύτερον καὶ στενώτερον. Τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης διευθύνεται δεξιά. Ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶναι πλατυτέρα τῆς ἑτέρας. Οἱ δάκτυλοι εἰσὶν ὅμοιοι κατὰ τὸ μῆκος ἀλλὰ μᾶλλον ἰσχνοὶ ἀριστερόθεν, ὁ δεξιὸς βραχίων εἶναι ἰσχυρότερος. Ἡ δεξιὰ ὠμοπλάτη μᾶλλον προπετὴς καὶ μᾶλλον πρὸς τὰ κάτω τῆς ἀριστερᾶς. Ὁ ἀριστερὸς ποῦς μικρότερος καὶ πλέον κεκαμμένος.

Ἡ ἀριστερὰ γαστροκνημία ἧττον πλατεῖα. Ὁ Θώραξ μᾶλλον ἐπίπεδος πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ εὐρύτερος.

Ταῦτα δὲ ἐγένοντο γεωστὰ ὕστερον ἀπὸ μίαν δοκιμὴν ἣν ἔκαμεν ἐν τῇ φωτογραφίᾳ του ὁ ἀσθενὴς διακρίνας τὴν ὀφθαλμικὴν αὐτοῦ ἀσυμμετρίαν. Μία ὀφθαλμοσκοπικὴ παρατήρησις οὐδὲν τὸ παρὰ φύσιν ἀπεκάλυψε.

Οἱ γονεῖς τοῦ πάσχοντος εἰσὶν ὑγιεῖς. Οὐδεμία δὲ νοσηρὰ κληρονομικότης ἐγνωρίσθη ἢ ἐπεβεβαιώθη.

Β'. Κλινικὴ παρατήρησις— Μ. Ν. ἐτῶν 24 Μεγαλέμπορος ἔχει φόβον μήπως λογισθῇ ὡς εἷς τρελλὸς καὶ μόλις τολμᾷ ἵνα μὴ δώσῃ τοιαύτας ὑπονοίας, ὅπως ἀφηγηθῇ τὸ πάθημα ὅπερ δοκιμάζει.

Τῷ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διέλθῃ τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς ὧν τὰ καταστήματα εἰσὶ κλειστά, ἀλλ' ἡ ἀνησυχία του αὕτη εἶναι ὀλιγώτερον σοβαρὰ ὁπόταν ἐλπίσῃ ὅτι ἤθελε συναντήσῃ γνωστὰ αὐτῷ πρόσωπα. Δὲν δύναται νὰ ταξειδεύσῃ δι' ἱπποσιδηροδρόμων ἢ νὰ κάμῃ οἱανδήποτε πορείαν δι' ἀγοραίας ἁμάξης. Εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ περιδιαβάζῃ καὶ κυκλοφορῇ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἁμάξῃ. Δὲν δύναται νὰ μένῃ ἐν τῷ Θεάτρῳ, ἐν μιᾷ συναυλίᾳ, καὶ ἐν γένει εἰς μίαν αἴθουσαν ἐκτεταμμένην καὶ πλήρη κόσμου. Τὸν καταλαμβάνει παρευθὺς μία ἀγωνιώδης στενοχωρία ἀλλόκοτος, εἷς παλμὸς τῆς καρδίας, εἷς ἀκούσιος τρόμος καὶ ἀκατανόητος, εἷς μέγας φόβος τωόντι, τῷ φαίνεται δὲ ὅτι ἓν αἴσθημα ἀσύνηθες θερμότητος ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς κάτω κοιλίας καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τὴν κεφαλήν του.

Ἐὰν θελήσῃ νὰ διαβῇ μίαν Πλατεῖαν, φαίνεται αὐ-

τῷ ὅτι ἐπιμηκύνεται ἀμέτρως τὸ ἐνώπιον αὐτοῦ διάστημα, τὰ δὲ βήματά του νὰ σμικρύνωνται, μολονότι καταβάλλει ἀγῶνα τινὰ ὅπως διασαφίσῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐξηγήσῃ λογικῶς ὅτι τὸ παρουσιασθὲν αὐτῷ φαινόμενον εἶναι εἷς παραλογισμὸς, μία οὐτοπία. Γνωρίζει καλῶς ὅτι δὲν δοκιμάζει ἐνταῦθα μίαν σκοτοδίνην. Οὐδέποτε ἔσχε τοιοῦτόν τι εἰς τὰς ἐκδρομὰς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν χιονοστιβάδων. Ἀείποτε ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ταύταις εἶχε συνοδὸν ἕνα φίλον του, οὐδέποτε δὲ ἐπεχείρει ἄνευ αὐτοῦ καὶ τὴν πλέον μικροτέραν πορείαν. Ἡ χρῆσις γενναίου οἴνου ἢ ἑνὸς καλοῦ γεύματος ἀπεμάκρυνε τὸν φόβον του.

Ὁ ἀσθενὴς οὗτος εἶναι εὐφυὴς, δραστήριος, πεπροικισμένος διὰ χαρισμάτων πολλῶν, χαρίεις καὶ εὔθυμος, ἀλλ' ἔχει μίαν κλίσιν, λίαν χαρακτηριστικὴν, εἰς τὴν παραφορὰν, καὶ τὸν θυμόν. Οὐδεμίαν αἰτιᾶται ψυχικὴν ἀνωμαλίαν, ἐκτὸς πολὺ ἐλαφρᾶς ἐλαττώσεως τῆς μνήμης, ἐν τούτοις πάσχει ἠθικῶς καὶ φοβεῖται ἀδιακόπως μὴ χάσῃ τὸ λογικόν. Οὐδόλως ἐστὶ ὑποχονδριακὸς, προσπαθεῖ δὲ νὰ προσποιῆται, ἀποκρύπτων τὰς στενοχωρίας αὐτοῦ τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον ἔσχεν πάλαι ποτὲ παροξυσμούς τινας ἐπιληπτικοὺς, προτάττει δὲ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα διὰ νὰ μὴν ἐξέλθῃ ποτε μόνος. Ἄλλως τε οὐδόλως δίδει προσοχὴν δι' ἄλλο τι, εἰμὴ διὰ τὰς ἀγωνιώδεις στενοχωρίας τῆς νέας ταύτης αὐτοῦ ἀσθενείας, οὐδόλως ἀναμιμνησκόμενος τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ ἐπιληπτικῆς παθήσεως.

Ἐν ἡλικίᾳ 14 ἐτῶν εἶχεν ὑποστῆ τὴν πρώτην σπασμωδικὴν προσβολὴν, τὰς δὲ ἄλλας τὸ 15ον καὶ 17ον ἔτος. Ἔσχε καὶ ἄλλας τοιαύτας κατόπιν κατὰ τὸ 18 ἔτος ἃς ἐπηκολούθησεν ἓν διαβατικὸν παραλήρημα. Ἦτο 23 ἐτῶν ὅτε ὑπέστη τὴν τελευταίαν

προσβολήν. Άπαντες οἱ κλασικοὶ χαρακτῆρες τῆς Ἐπιληψίας διεπιστώθησαν κατὰ τοὺς παροξυσμούς, καὶ ὁ Μ. Ν. . . . . ἐξαρτᾷ τὴν πηγὴν τοῦ φόβου του τῶν ἀποστάσεων, εἰς μίαν ὁμιλίαν ἥτις ἐλέχθη δι' αὐτὸν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του· «δὲν δύναται νὰ ὑπάγῃ μονος του, ἐξ αἰτίας τῶν παροξυσμῶν του.»

Ὁ ἀσθενὴς οὗτος ἦτο προδιατεθειμένος κληρονομικῶς εἰς νευρώσεις. Ὁ πρόπαππος αὐτοῦ ἐκ πατρός, ἀνὴρ σημαίνων ἐν τῇ ἐποχῇ του, ἔφθασεν εἰς θέσιν, ἕνεκα μακροχρονίων σπουδῶν, νὰ μὴ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐπὶ δύο ἔτη, ὡς ἐπίσης νὰ μὴ δύναται νὰ ἀναγνώσῃ. Ἐὰν τῷ ὡμίλουν πολὺ ἰσχυρά, ἔπιπτε τὸ ἑσπέρας εἰς μίαν κατάστασιν καταληπτοειδῆ, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε τὴν ἀντίληψιν παντὸς ὅ,τι ἐγίγνετο πέριξ αὐτοῦ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ παράπαν, ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν. Ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ οἱ λόγοι ἐκφραζόμενοι μὲ τόνον ὑψηλὸν ἐξέπληττον ἐκ νέου τὸ οὖς εἰς ὃ διεβιβάζετο ὁ ἦχος βροντωδῶς καὶ ὁρμητικῶς. Ὁ πάππος του πεπροικισμένος διὰ μεγάλης ἀγχινοίας, εἶχε συχνὰς σπινθηροβολίας. Ἐπίσης εἶχε μικροὺς κύκλους λάμποντας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οἵτινες βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ηὔξανον, εἶτα ὠχρίουν ἠφανίζοντο καὶ ἐξήρχοντο τοῦ ὀπτικοῦ πεδίου. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ πατρός του ὑπῆρξαν ὀνομαστοὶ καὶ διακεκριμένοι, καὶ ἕτερος αὐτῶν κατετάσσετο μεταξὺ τῶν διασήμων συγχρόνων καλλιτεχνῶν. Οἱ δύο ἀπεβίωσαν ἐξ ἀποπληξίας ὁ δὲ τρίτος ἐξ ἐγκεφαλικοῦ νοσήματος σκοτεινοῦ, καὶ ἀπαισίως ἀποπλήξαντος. Τελευταῖον οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ τοῦ πάσχοντος εἶχον σπινθηροβολίας τῶν ὀφθαλμῶν.

—

Γ'. Κλινικὴ παρατήρησις— Μ. Η. Ρ. . . . Μηχανικός, ἐτῶν 26. Καθ' ἣν στιγμὴν θελήσει νὰ διέλθῃ μίαν πλατεῖαν δοκιμάζει ἓν αἴσθημα ἀγωνιώδους ἀμηχανίας ἥτις κατὰ πρῶτον τὸν καταλαμβάνει παρευθὺς ὅταν καταλίπῃ τὴν ὁδὸν ἥτις καταλήγει εἰς αὐτὴν τὴν Πλατεῖαν. Ἔχει «τὴν καρδίαν τεθλιμμένην» καὶ τῷ φαίνεται ὅτι κἄτι τι τὸν καταλαμβάνει πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδίας εἶτα ἡ ἀγωνία του αὐξάνει καὶ φθάνει μέχρι τῆς φρίκης. Ὠχριᾷ καὶ ἐρυθραίνεται, ἔχει μεγάλην θερμότητα ἐπὶ τοῦ προσώπου.

Τὰ πεζοδρόμια φαίνονται αὐτῷ νὰ ὑπεκφεύγουν ὡς τὸ ῥέον ὕδωρ ὑπὸ τὰ βήματά του. Παραβάλλει τὸ συναίσθημα ὅπερ ὑφίσταται μὲ τὴν συγκίνησιν ἣν αἰσθάνεται εἷς κολυμβητὴς ὅστις ἐξελθὼν αἴφνης ἐκ στενῆς διόδου φθάσῃ εἰς μίαν εὐρεῖαν θάλασσαν, καὶ καταληφθῇ ὑπὸ φόβου ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τὴν διέλθῃ διὰ τοῦ κολυμβήματος. Ἡ ἄφιξις μιᾶς ἁμάξης τῷ καταπραΰνει τὴν ἀγωνίαν, καὶ προσδίδει μίαν παραμυθίαν κατὰ τοῦ φάσματος τοῦ κενοῦ καὶ τῆς μονοτονίας, ἥτις βασιλεύει ἐπὶ τῆς Πλατείας, καὶ ἴσως ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἀνέλθῃ ἐν αὐτῇ τῇ ἁμάξῃ. Ὁπόταν κατορθωθῇ ἡ διάβασις τῆς Πλατείας τὸ πᾶν ἐξαφανίζεται, ἀλλ' ὅταν ῥίψῃ τὸ βλέμμα ὄπισθεν αὐτοῦ, ὁ φόβος ἐκδηλοῦται ἐκ νέου. Ἐὰν ἔχῃ ἕνα φίλον καὶ ἐὰν ἀνταλλάσῃ μετ' αὐτοῦ μίαν συνομιλίαν φαιδράν, δύναται νὰ διέλθῃ τὴν Πλατεῖαν σχεδὸν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐὰν λάβῃ ἔναρξιν τῆς στενοχωρίας του, ἀποκρύπτει τὴν κατάστασίν του, λέγων ὅτι ἀμέσως τότε ἠδιαθέτησε. Ἓν στήριγμά τινος, μία βακτηρία, ἢ ἓν ἀλεξιβρόχιον προσδίδουν αὐτῷ θάρρος. Τὰς ἐρήμους Πλατείας εἶναι ἐπίμοχθον νὰ τὰς διέλθῃ, διότι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἓν μέγα

διάστημα κενὸν καὶ αἰσθάνεται πλειότερον κατ' ὄψιν ἢ ἀλλαχοῦ, τὴν ἔκπληξιν τοῦ κενοῦ:

Οὐδὲν ὑπάρχει παρ' αὐτῷ τὸ ἰδιάζον τῇ σκοτοδινίᾳ. τὰ δένδρα καὶ αἱ οἰκίαι δὲν περιστρέφονται ποσῶς. Τὰ κιγκλιδωτὰ, αἱ δενδροφυτεῖαι καὶ τὰ δενδρύλλια ἐν τῷ μέσῳ τῶν Πλατειῶν εἰσὶ δι' αὐτὸν μεγάλη ἐπικουρία. Ἓν μέγα διάστημα μὴ περικυκλούμενον ὑπὸ οἰκιῶν, πολὺ ἧττον ἐπίμοχθον εἶναι εἰς αὐτὸν ἢ ἓν ὅμοιον ἴσης διαστάσεως ἐν τῇ πόλει, καθόσον «ἡ ἐλευθέρα φύσις τὸν ζωογονεῖ τὸν διαθέτει εὐαρέστως».

Ἐν Egerlsburg ἔνθα ἠκολούθει μίαν θεραπείαν δὲν ὑπέστη καμμίαν προσβολὴν τῆς παθήσεως. «Τὰ ὄρη ἐκεῖ δεσπόζουσι τοῦ ὁρίζοντος». Αἱ μακραὶ προσόψεις τῶν κτιρίων, ἡ θέα τῶν δρόμων τὴν Κυριακὴν, ἡ ἄποψις μιᾶς γεφύρας μὲ τόξα δύνανται ὁμοίως νὰ προξενήσωσι τὴν στενοχωρίαν τῆς παθήσεως ταύτης. Τὴν ἐπαύριον μιᾶς τοιαύτης δυσφορίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸν κατάκοπον, ἐξηντλημένον.

Προηγούμενα παθολογικὰ πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἔσχε, συσπάσεις νευρικὰς τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, καὶ βραδύτερον λειποθυμίας καὶ σπασμούς.

Ἦτο δεκαπενταετὴς ὅτε, μετὰ ἓν μάθημα ὀπτικῆς, ἔπαθε τὴν πρώτην προσβολὴν τοῦ φόβου τῶν ἀποστάσεων. ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνεν ἡ νόσος νὰ ἀπομακρυνθῇ καὶ εἶτα νὰ καταπαύσῃ. Ὅταν ἦγε τὸ Εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῷ ἐφαίνετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅτι ἡ ἰνιακὴ ἐπιφάνεια ἀπέβαινε μαλακὴ ὡς τὸ βούτυρον, καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ αἴσθημα προηγεῖτο μιᾶς θερμότητος ἀναχωρούσης ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ διηκούσης μέχρι τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ ὁ πάσχων οὐδὲ σκοτοδινίαν ἠσθά-

νετο οὐδὲ σύγχυσιν τῆς διανοίας. Ὀλίγον βραδύτερον ἕνεκα συνεχῶν ἐκσπερματώσεων ὁ φόβος τῶν ἀποστάσεων ἀνεφάνη αὐτῷ καὶ πάλιν.

Κατὰ δὲ τὴν περίοδον τῆς ἐφηβικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ὑπῆρξεν ὑποχονδριακός. Εἶχεν ἀναγνώσει βιβλία τῆς Ἰατρικῆς καὶ ἰδίως ἐκεῖνα ἅτινα πραγματεύονται τὴν φρενοπάθειαν.

Ἐν γένει, συνεκινεῖτο εὐκόλως, ὁπόταν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶχεν ἐργασθῆ ὑπερβαλόντως καὶ ὅταν ὑπεβλήθη εἰς πολλὰς προσπαθείας καὶ ἐπιμελεῖς σπουδὰς πρὸς τακτοποίησιν νέων τινων ἔργων αὐτοῦ. Οὐδεμίαν φέρει προσδιάθεσιν εἰς ὀξυθυμίας καὶ κλαυθμούς. Μία τῶν ἀδελφῶν του, ἴσως ὑπῆρξε διάγνωσις πεπλανημένη, ἦτον ἐπιληπτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περιγραφὴ καὶ συμπτωματολογία τῆς Φοβοπαθείας ἤτοι τοῦ Παθολογικοῦ φόβου.

Φοβοπάθειαν ἐννοοῦμεν νόσημα ὅπερ συνίσταται εἰς φόβον ἰσχυρὸν ἐπερχόμενον τῷ ἀνθρώπῳ ὅλως αἰφνιδίως, ἄνευ τινὸς προφανοῦς καὶ ἀντιληπτῆς αἰτίας, παράγει δὲ αὐτῷ τοσοῦτον συγκλονισμὸν καὶ συγκίνησιν καὶ τοσαύτην ἀγωνιώδη δυσφορίαν, ὥστε τό τε λογικὸν καὶ ἡ βούλησις ἀποβαίνουν ἀνίκανα ὅπως συγκρατήσωσι τὸ σῶμα τὸ ὁποῖον τρέμον ἀκατασχέτως ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω ψυχικῆς διαταράξεως λαμβάνει ἄκραν ἔκλυσιν καὶ ἀδυναμίαν καὶ ἵσταται σχεδὸν ἀδρανές.

Οἱ πάσχοντες τὴν φοβοπάθειαν, οὐδὲν φέρουσι τὸ χαρακτηριστικὸν ὅπερ ὑπεμφαίνει ὅτι τοιοῦτον φοβερὸν πάθημα κρύπτεται ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν. Οὐδὲν τοιοῦτον διακρίνεται αὐτοῖς. Τοὐναντίον ὅλοι σχεδὸν οἱ φοβοπαθεῖς κέκτηνται ἁπάσας τὰς συνθήκας τῆς πλέον ζηλευτοτέρας ὑγείας, εἰσὶ δὲ εὔθυμοι, διαχυτικοὶ λεπτὴν διάνοιαν κεκτημένοι, καὶ ἔχουσιν εὐρωστίαν καὶ ὄψιν ἀνθηράν. Ἀλλ' εἰσὶ πάντες φύσεως νευρικῆς, ὀφειλομένης ἢ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἰδιοσυγκρασίαν, ἢ καὶ ἕνεκα τῶν νεανικῶν αὐτῶν ἀτασθαλιῶν, ἢ εἰς αἰτίαν χρονολογουμένην πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἣν δύνανται νὰ ἀνεύρωσι, μελετῶντες τὸ μυστήριον τῶν ἑαυτῶν παθημάτων, εἰς τὰ παραπτώματα καὶ τὰ καταχρήσεις τῶν προπατόρων των.

Ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἐκτενῶς ἀνεφέραμεν, ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὑποκείμενος εἰς φόβους, καὶ ἐκπλήσσεται κατέναντι τρομακτικῶν αἰτίων καὶ ἄλλων παραπλησίων ἀφορμῶν. Ἀλλ' ὁ φόβος ἐκεῖνος εἶναι λίαν ἀσήμαντος ἀπέναντι τοῦ παθολογικοῦ, ὅστις, χωρὶς νὰ ὑποπίπτουν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου τρομακτικὰ ἀντικείμενα, ἐπέρχεται ἐξαίφνης αὐτῷ, ἄνευ, ὡς εἴπομεν, καταφανοῦς καὶ ἀντιληπτῆς αἰτίας, δικαιολογούσης τὴν προκαλουμένην μεγάλην συγκίνησιν καὶ ἀγωνιώδη στενοχωρίαν, ἧς θέλομεν ἴδει κατωτέρω τὴν ὀλεθρίαν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιρροήν.

Εἴπομεν πρόσθεν ὅτι τὰ πρῶτα παραδείγματα τοῦ παθολογικοῦ φόβου ἐξεδηλώθησαν εἰς ἄτομα ἅτινα κατεπλήσσοντο πρὸ μιᾶς Πλατείας ἣν ἐπιχειροῦντα ἠδυνάτουν νὰ διέλθουν, κατόπιν ὅμως μετὰ τὰς πρώτας ὑπὸ τοῦ Westphal γενομένας ἐπιστημονικὰς ἀνακοινώσεις, ἔφθανον ἁπανταχόθεν τοιαῦται ὁμοίας φύσεως παρατηρήσεις, ὑπὸ διαφόρων ἄλλων, ἐξεχόντων τότε ἐν τῇ ἐπι-

στήμη, ἡ δὲ ὀνομασία ἀγοραφοβία, καὶ φόβοι τῶν ἀποστάσεων, καὶ τοῦ κενοῦ, ἐθεωρεῖτο τότε ὅτι αὐτὴ καὶ μόνη ὑπῆρχεν ἡ ἐμπερικλείουσα τὸ νόσημα τοῦ παθολογικοῦ φόβου, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐγνώσθη πλέον, ὅτι ἡ Φοβοπάθεια, ἐκδηλουμένη καὶ ἐξ ἄλλων συνθηκῶν καὶ ἐν ἄλλοις τόποις, οἵτινες δὲν φέρουν οὔτε ἀπόστασιν μεγάλην οὐδὲ μέγα κενόν, δὲν ὀφείλεται εἰς ἀντιπάθειάν τινα ἣν αἰσθάνονται οἱ φοβοπαθεῖς οὗτοι, εἰς ὡρισμένους τόπους, ὧν ἕνεκα ἐπέρχεται αὐτοῖς ὁ φόβος, ἀλλ' ἔχει βαθυτέραν τὴν ῥίζαν καὶ τὴν ἀφορμήν, ὀφειλομένην εἰς ἐσωτερικὴν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐνυπάρχουσαν διαμαρτυρίαν.

Ταῦτα οὕτως εἶχον μέχρις ὅτου ὁ Ἰταλὸς ἰατρὸς Ruggi, παρετήρησεν εἴς τινας φοβοπαθεῖς, ἀντίθετα συναισθήματα φόβου, ἐκδηλουμένου εἰς διαστήματα κεκλεισμένα, εἰς δὲ τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς Φοβοπαθείας ἔδωκε τὸ ὄνομα Clitrophovie ἤτοι Κλειθροφοβίαν

Μετὰ δὲ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ἰατροῦ καὶ ἄλλων τινων ὁμοεθνῶν αὐτοῦ, ἐπεφάνη εἰς τὸν ἰατρικὸν ὁρίζοντα ὁ διάσημος καταστὰς Ἀμερικανὸς Νευρολόγος καὶ Ψυχίατρος Beard, ὁ πρῶτος συστηματικώτερον ἐξερευνήσας καὶ περιγράψας τὴν νέαν νευρικὴν πάθησιν εἰς ἣν ἔδωκεν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα **Νευρασθένεια** (Nervous exhaustion) ὅστις ἐποιήσατο εἰδικὰς καὶ ἐμβριθεῖς μελέτας καὶ παρατηρήσεις μετὰ μεγίστης ἀκριβολογίας γενομένας ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων τοῦ Παθολογικοῦ φόβου, ἐξαρτωμένου κατ' αὐτὸν ἐκ τῆς Νευρασθενείας, ἃς συνεκέντρωσε καὶ παρέθεσεν εἰς τὸ περισπούδαστον αὐτοῦ σύγγραμμα οὗ ἡ τελευταία ἔκδοσις ἐγένετο κατὰ τὸ 1890 ὑπὸ διάφορα ὀνόματα οἷον Ἀνθρωποφοβίαν Μυσοφοβίαν (δηλ. φόβον

τῆς ῥυπαρότητος) **ἀστροφοβίαν, παθοφοβίαν, παντοφοβίαν** κλπ. κλπ. περὶ ὧν θέλομεν ἀναφέρει κατωτέρω.

Διακρίνομεν δύο εἴδη Φοβοπαθείας, τὴν πρωτοπαθῆ ἢ ἰδιοπαθῆ καὶ τὴν δευτεροπαθῆ. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐστὶ κυρία νόσος προκαλοῦσα, ἀφ' ἑαυτῆς καὶ μόνησς, τὰς ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ διαταράξεις, εἶναι αὐτούσιος μία, καὶ μὴ ἐξαρτωμένη ἀπὸ ἄλλην τινα νόσον.

Ἡ δὲ δευτέρα ἡ καὶ πολὺ μᾶλλον συνηθεστέρα, ἐξήρτηται ἐξ ἄλλων νόσων ὧν ἐστὶν ἓν ἐπακόλουθον, ἓν ἐμφαινόμενον, ὡς λόγου χάριν, ἡ Φοβοπάθεια ἡ ἐξαρτωμένη καὶ φέρουσα τὴν ἀρχήν της εἰς τὴν νευρασθένειαν, εἴς τινας περιπτώσεις τῆς Ἐπιληψίας τῆς Ὑστερίας, τῆς Χορείας, τῆς Ὑποχονδρίας τῆς ἀρθρητικῆς δυσκρασίας καὶ τῆς ἑρπητικῆς τοιαύτης.

Καὶ κατὰ τὰ δύο εἴδη τῆς Φοβοπαθείας ἡ ἔντασις τοῦ φόβου εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή, τὰ δὲ νοσηρὰ φαινόμενα ἅτινα συναισθάνεται νὰ δοκιμάζῃ ὁ πάσχων εἰσὶ φυσικαὶ διαταράξεις καὶ διανοητικαί. Τουτέστι, τὸ σῶμα συνταράσσεται, ἡ καρδία πάλει ἰσχυρῶς, ἡ ἀναπνοὴ ἐπιταχύνεται, ἡ δύναμις ἐκλύεται ἀποτόμως, τὸ πρόσωπον ὠχριᾷ, ἱδρῶτες καλύπτουσι τὸ σῶμα, τὰ ἄκρα ψύχονται, ἐπέρχεται δὲ τρόμος τῶν μελῶν, ἐξασθένησις τῆς μυϊκῆς ἰσχύος καὶ κλονισμὸς τῆς ἰσορροπίας τοῦ σώματος, ὅπερ ἐπὶ τέλους μένει ἐν μεγίστῳ κλονισμῷ ἔκλυτον.

Ἐπίσης ἡ διάνοια ἐξασθενεῖ κατὰ τὴν προσβολὴν τοῦ φόβου ἡ δὲ κρίσις ἐπισκοτίζεται ἔν τινι βαθμῷ, ἡ βούλησις ἀδυνατεῖ ἢ καὶ ἐκλείπει σχεδὸν, ὥστε ὁ ἄνθρωπος τρέμων ἐκ τοῦ φόβου, δὲν δύναται εὐκόλως νὰ κινηθῇ διότι ἡ νοσοῦσα ἤδη φαντασία αὐτοῦ παρουσιάζει πρὸ αὐτοῦ τὸ φάσμα τῆς ἀπωλείας καὶ τοῦ θανάτου.

Οἱ νευροπαθεῖς οὗτοι, οἱ φέροντες τοιούτου εἴδους εὐπάθειαν, λαμβάνουσι τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ φόβου των ὄχι μόνον ἐν Πλατείαις καὶ εὐρείαις ὁδοῖς καὶ μεγάλαις ἀποστάσεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν στεναῖς ὁδοῖς ὧν τὰ καταστήματα εἰσὶ κεκλεισμένα. Ἐπίσης ἐν ἐκκλησίαις μεγάλαις ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐν δημοσίαις συνελεύσεσιν ἔνθα ἀθροίζεται πολὺς κόσμος, ἐν μουσικαῖς συναυλίαις γιγνομέναις ἐν μεγάλαις αἰθούσαις, ἐν θεάτροις, ἐν περιβόλῳ μεγάλης ὁπωσοῦν ἐκτάσεως περιπεφραγμένῳ, ἐν τῇ ἀναβάσει ὑψηλῆς κλίμακος ἀσκεποῦς, καὶ κειμένης ἔξωθεν οἰκίας τινὸς ἐν ᾗ, ὅπως εἰσέλθῃ ὁ φοβοπαθὴς, δέον νὰ ἀναβῇ διὰ τῆς κλίμακος ἐκείνης. Ὅτε εἶναι ἄφευκτος ὁ παροξυσμὸς καὶ ἡ φοβοληψία, ἰδίως μάλιστα ἂν κατὰ τὴν ἀνάβασιν, πρόκειται ἐνώπιον τοῦ ἀνερχομένου τὴν κλίμακα φοβοπαθοῦς μεγάλη αὐλὴ καὶ κενὸν ἢ δρόμος δημόσιος, φέρων κατέναντι οἰκίας κατῳκημένας· ἐπίσης τὸν παροξυσμὸν δύνανται νὰ λάβωσιν ἐπὶ τῇ θέᾳ μακρῶν τοίχων ὡς οἱ τῶν μεγάλων στρατώνων καὶ τῶν Νοσοκομείων ὅταν πρόκειται νὰ διέλθωσι παραλλήλως αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ διαβάσει γεφύρας μεγάλων διαστάσεων. Ἐπίσης ὁ παροξυσμὸς τῶν φοβοπαθῶν λαμβάνει χώραν καὶ ὅταν εἰσέλθωσιν ἐν λέμβῳ ἀναχθείσῃ εἰς ταξείδιον ἢ πλοίῳ τινὶ, καὶ ἀτμοπλοίῳ ἐσθ' ὅτε, καὶ ἐν δημοσίᾳ ἁμάξῃ, λεωφορείῳ, τροχιοδρόμῳ, καὶ ἐν ἁμάξῃ σιδηροδρόμου βαίνοντος μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ ταχύτητα, ὡσαύτως εἰς μέρη ἅτινα κλείονται καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων αἴφνης ἀποβαίνει ἔγκλειστος ὁ φοβοπαθής (κλεισιοφοβία)· ἢ εἰς μέρη ἔνθα διατελεῖ ἀπομεμονωμένος οὗτος, καὶ εἰς ὃ, πρῶτος ὁ ἡμέτερος ἔγκριτος νευρολόγος κ. Βλαβιανὸς ἔδωκε τὸ ὄνομα (Μονοσεοφοβία) ἢ καὶ ἐν ἐρήμῳ, ἔνθα ὁ φοβοπαθὴς καταλαμβάνεται ὑπὸ πολλῆς συγκινήσεως καὶ φόβου καὶ καταπλήξεως ἐπὶ τῇ

ἰδέα ὅτι, ἂν ἤθελε πάθει τι, δὲν θὰ εἶχε κανένα τὸν βοηθήσοντα αὐτὸν (ἐρημοφοβία.)

Ἐπίσης δύναται νὰ λάβῃ χώραν ὁ αὐτὸς παροξυσμὸς ἐπὶ τῇ θέᾳ χυνομένου αἵματος ἐκ τραύματος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἁπλῆς ἐπιστάξεως τῆς ῥινὸς (αἱματοφοβία) καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων ἀφορμῶν.

Διὸ οἱ φοβοπαθεῖς ἀναλογιζόμενοι τοὺς φρικώδεις αὐτῶν παροξυσμοὺς ἐξευρίσκουσι διάφορα προασπιστικὰ μέτρα πρὸς στερέωσιν τοῦ θάρρους αὐτῶν καὶ ἀποσόβησιν τῆς ἰδέας τοῦ φόβου. Διὰ τοῦτο πάντοτε εἴτε ἐν ταξειδίῳ εὑρισκόμενοι ἢ ἐν ἐξοχῇ καὶ ἁπανταχοῦ ἐπὶ τέλους φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ἀναληπτικὰ ὑγρά, οἰνοπνευματοῦχα ἢ ἀρωματικά. Ἐπίσης καρποὺς ὑποξύνους, οἷον· ἓν πορτοκάλιον, ἓν μῆλον, ἅτινα θεωροῦσιν ἀρκούντως βοηθητικὰ καὶ ἐμψυχωτικὰ πρὸς εὐνοϊκὴν τροποποίησιν τῆς φαντασίας αὐτῶν.

Συνήθως ἀρέσκονται νὰ μένωσιν οἴκοι, ἢ ἐν τοῖς κήποις καὶ αὐλαῖς αὐτῶν ἔνθα ἀπροσκόπτως καὶ θαυμασίως δύνανται νὰ διεξάγωσι πᾶσαν αὐτῶν σωματικὴν ἢ διανοητικὴν ἐργασίαν. Ἐὰν δὲ ἀναγκάζωνται ἐξ ἀπαραιτήτων ὑποχρεώσεων νὰ ἐξέλθωσι, θὰ ἔχωσι καταστρώσει ὁλόκληρον σχέδιον τῆς ἐν ἀσφαλείᾳ ὁδοιπορίας των, μὲ ὅλα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα, διότι ἀεὶ φέρουσιν ἐν τῷ νῷ τὸ φάσμα τοῦ φόβου. Διὸ θέτουσιν ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτῶν φιαλίδιον πλῆρες ἀρωματικοῦ οἰνοπνευματώδους ὑγροῦ, εἰσὶ δὲ εὐτυχεῖς, ἂν συνοδεύωνται ὑπὸ ἑνὸς μόνον ἀνθρώπου οἰκείου καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν μὴ ἀρεσκόμενοι ἐν συνοδείᾳ πλειοτέρων ὅτε μετὰ πολλοῦ θάρρους δύνανται νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἐπαγγελματικὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Ὁ Beard, ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ Νευρασθενείας συγγράμματι αὐτοῦ ὅτι εἷς φοβοπαθής, πλούσιος καὶ εὐγενὴς Ἀμερικανός, πάσχων μο-

νοσεοφοβίαν καθὰ ἐπληροφόρησεν αὐτὸν ὁ ἔγκριτος Νευρολόγος Mittchell, τόσον πολὺ εἶχεν ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῆς παθήσεως ταύτης, ὥστε δὲν ἠδύνατο ποτὲ νὰ ἐξέλθῃ μόνος τῆς οἰκίας του, ἐὰν δὲν ἐσυνοδεύετο ὑπό τινος εἰδικοῦ συνομιλητοῦ αὐτοῦ, ἐκπληροῦντος πιστῶς τὰς ὑπαγορευομένας ὑπὸ τῆς νοσούσης φαντασίας αὐτοῦ ἀπαιτήσεις διὰ τὰς ἐπαγγελματικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς ὃν παρεῖχε ἐτησίαν ἀντιμισθίαν 20,000 δολλαρίων διὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην ὑπηρεσίαν.

Καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸν κατέστη δυστυχῶς ἐπιβλητικὴ ἀνάγκη, ἡ παράλογος αὕτη ἀξίωσις τῆς φαντασίας μου, διό, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, φέρω συνοδὸν ἐν ταῖς, εἰς δυσχερῆ μέρη, ἐπισκέψεσιν ἐμοῦ, τὸν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἀνατραφέντα παρ' ἐμοῦ πιστὸν ὑπηρέτην μου, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δύναμαι πάντοτε νὰ διατελῶ ἀσφαλὴς ὅτι δὲν θέλει παραχθῇ μοι ὁ φόβος, καθόσον ὑπεραρκοῦσαν θεωρεῖ ἡ φαντασία μου τὴν πραγματοποίησιν καὶ τῆς παραλόγου ταύτης ἀξιώσεως αὐτῆς.

Ἐπίσης ἀποφεύγουσιν ὅλα τὰ μέρη ἅτινα κατ' αὐτῆς δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν ἔκρηξιν τοῦ φόβου, οἷον· τὸν συνωστισμὸν τοῦ πλήθους ὅτε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κόσμου ἐκείνου συνεσφιγμένοι ἀφεύκτως ἤθελε παρακωλυθῇ αὐτοῖς ἡ ἐλευθέρα ἐκεῖθεν ἡ διέξοδος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀποφεύγουσι νὰ συναντήσωσι παρελάσεις πολυαρίθμου στρατιᾶς ἢ διαδηλώσεως πολυπληθοῦς ἢ γάμου ἢ κηδείας συνοδείας· περιπτώσεις αἵτινες δύνανται νὰ ἀποφράξωσι τὴν ἐλευθέραν αὐτῶν πορείαν, διὸ ἐν σπουδῇ ἀνακρούουσι πρύμναν καὶ τρέπονται εἰς ἄλλας διευθύνσεις δι' ἄλλων ἀτραπῶν ὁπόθεν δὲν ἤθελον διέλθει αἱ συνοδεῖαι αὗται. Ἐπίσης ἀποφεύγουσι καφενεῖα ἅτινα φέρουσι πέριξ αὐτῶν ἄποψιν εἰς εὐρείας πλατείας μὴ ἐχούσας δενδροφυτείας καὶ ἄλση ἐν αὐταῖς, δὲν κάθηνται

δὲ ἐπὶ ἑδωλίων τῶν καφενείων τούτων ἅτινα εἰσὶ τοποθετημένα μακρὰν τῶν τοίχων καὶ τῶν θυρῶν αὐτῶν, καὶ ὅπου πέριξ κάθηται κόσμος πολύς, εἰς τρόπον ὥστε ἔχοντες πρὸ αὐτῶν μέγα κενόν, νὰ μὴ αἰσθάνωνται ὅτι ὅμοιον τοιοῦτον ὑπάρχει καὶ μετόπισθεν αὐτῶν, διὸ ἀποβαίνουσιν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀνυπόμονοι καὶ ἀναγκάζονται νὰ ἀπομακρύνωνται ἐκεῖθεν κατεπτοημένοι. Δὲν συχνάζουσιν ἐν ἐκκλησίαις εὐρείαις καὶ ὧν αἱ θύραι βλέπουσιν εἰς μίαν εὐρεῖαν ἔκτασιν ἀσκεπῆ, ἢ καὶ εἰς ὁδὸν εὐρεῖαν καὶ πολὺ συχναζομένην. Ἀποφεύγουσιν ὁδοὺς μακρὰς καὶ ἀκατοικήτους καὶ μὴ φερούσας δενδροστοιχίας, οὐδὲ τάφρους ἢ αὔλακας τοὐλάχιστον, μετὰ τῶν σχετικῶν ἐπιχωματώσεων ἑκατέρωθεν. Μεγίστην αἰσθάνονται εὐχαρίστησιν θεωροῦντες ἑαυτοὺς λίαν ἀσφαλεῖς, ὅταν πορεύονται ὁδοὺς στενὰς καὶ ἑλικοειδεῖς καὶ φερούσας ἐγγὺς τὰς διεξόδους αὐτῶν εἰς ἄλλας διόδους καὶ εἰς ἄλλους δρομίσκους. Πολὺ ἀρέσκονται νὰ διέρχωνται τοιαύτας ἑκατέρωθεν τῶν ὁποίων νὰ ὦσι κῆποι μετὰ φρακτῶν καὶ λοχμῶν μὲ προχείρους διεξόδους, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, καὶ ὅσον στενὴ κἂν ᾖ ἡ ὁδὸς καὶ ἐὰν ἔχῃ ὅλα τὰ ἀνωτέρω διαγραφέντα πλεονεκτήματα, δὲν δύνανται νὰ διαπεραιώσωσιν αὐτὴν τὴν ὁδόν, ἐὰν ᾖ μακρὰ καὶ δὲν φέρει διεξόδους προχείρους.

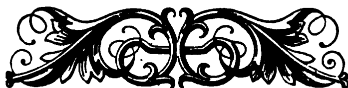
Δὲν δυσφοροῦσι περιδιαβάζοντες εἰς ἄλση καὶ μεγάλας Πλατείας φυτευμένας, αἵτινες ὅμως δέον νὰ ἔχωσι πολλὰς διεξόδους, ἐν ταῖς πέριξ ὁδοῖς, ὥστε εὐχερῶς νὰ δύνανται νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν.

Δὲν δύνανται ὅμως νὰ ὦσιν ἀσφαλεῖς καὶ ἐν μεγάλῳ τινι κήπῳ, ὅστις καὶ ἂν ἔχῃ πολλὰς ἐν αὐτῷ διόδους καὶ κρύπτας καὶ λόχμας, ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ἰδέᾳ ὅτι δὲν εἶναι εὐχερὴς ἡ διέξοδος ἐν τοῖς πέριξ ὁδοῖς διότι μία καὶ μόνη ὑπάρχει τοιαύτη, ἐνῷ ὁ κῆπος φέρει τόσον μεγά-

λας διαστάσεις, δύνανται νὰ λάβωσι κρίσιν παροξυσμοῦ σφοδροτάτου· ἐὰν ὦσι πολὺ ἀπομεμακρυσμένοι τῆς ἐξόδου, ὅταν δηλαδὴ ἡ ἐκεῖθεν διέξοδος αὐτῶν τυγχάνῃ πολὺ μακρυά.

Ἐν γένει ἀποφεύγωσι τὰ ταξείδια καὶ τὰς ἐκδρομάς, διότι ἐνδέχεται κατὰ τὰ πορίσματα τῆς φαντασίας αὐτῶν νὰ συντύχωσι περιπτώσεων ἀντικειμένων εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀσφάλειαν ἀπὸ τῶν κρίσεων τοῦ πάθους αὐτῶν. Ὡς δὲ ἀποφεύγουσι τὰ διὰ θαλάσσης ταξείδια, κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἀποφεύγουσι καὶ τὰ διὰ σιδηροδρόμου καὶ τροχιοδρόμου καὶ λεωφορείων τοιαῦτα. Κακὸν δὲ θεωροῦσι συναπάντημα καὶ δυσφοροῦσιν ἐν ἀγανακτήσει, τὴν συνάντησιν, καθ' ὁδὸν, φίλου αὐτῶν τινος, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἀνακόψῃ τὴν πορείαν αὐτῶν, ἀρχόμενος διηγήσεώς τινος ἢ ἐκτενοῦς ὁμιλίας, περίπτωσις ἥτις συνηθέστατα γίγνεται ἀφορμὴ εἰς παραγωγὴν παροξυσμοῦ τῆς παθήσεως λίαν ἰσχυροῦ.

Πάντων δὲ τῶν ἀνωτέρω φαινομένων θέλομεν δώσει κατωτέρω τὰς προσηκούσας ἐξηγήσεις.

ΑΓΟΡΑΦΟΒΙΑ

ΦΟΒΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΚΕΝΟΦΟΒΙΑ

Ἐξήγησις τῶν φαινομένων

Ἀρχόμεθα ἤδη τῆς περιγραφῆς τῶν συμπτωμάτων τῆς μορφῆς ταύτης τῆς Φοβοπαθείας, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας παραθέτομεν ἐκτενῶς τὰς ἰδέας καὶ πεποιθήσεις ἡμῶν πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων ἅτινα ἀπαρτίζουσι τὴν νευρικὴν ταύτην νόσον.

—

Ὁ κατὰ τὴν μορφὴν ταύτην τῆς Φοβοπαθείας ἐπισυμβαίνων παροξυσμὸς λαμβάνει χώραν, εἰς τὴν στιγμὴν καθ' ἥν, ὁ φέρων τὴν εὐπάθειαν ταύτην, καταλείπει τὴν ὁδὸν ἣν ἐπεραίωσε βαδίζων, καὶ φθάνει εἰς μίαν Πλατεῖαν.

Θελήσας δὲ ὅπως βηματίσῃ ὡς συνήθως πρὸς τὰ ἐμπρός, δὲν κατορθοῖ τοῦτο, διότι ἁλίσκεται ἀμέσως τότε, ὑπό τινος καταθλιπτικοῦ συναισθήματος αἰφνιδίως ὅλως ἐπελθόντος καὶ ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως καὶ ψυχικῆς δυσφορίας λίαν ἀγωνιώδους ὅλως ἀήθους, ἀκαριαίως δὲ εἰσβαλούσης ἐν τῷ ὀργανισμῷ.

Κυριεύεται δὲ τότε ὑπὸ μεγάλου συγκλονισμοῦ καὶ ἐκπλήξεως ὑπερτάτης, ἥτις κρατεῖ αὐτὸν πάραυτα ἐπὶ

τόπου μὴ δυνάμενον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ. Δυσανασχετεῖ, στρέφει ἀνησύχως τὰ βλέμματα, ἀμηχανῶν καὶ ὡσεὶ ἐκζητῶν ἀντίληψίν τινα, φαίνεται δὲ αὐτῷ ὅτι κίνδυνος ἄφευκτος ἐπικρέμαται κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, φαντάζεται ἑαυτὸν ἀπωλολότα εἰς τὸ κενόν, συγκινεῖται ὑπερμέτρως, διότι πιστεύει ὅτι θέλει καταπέσει ἐκεῖ ἐνώπιον τῶν ὁδοιπορούντων ἀνθρώπων, καὶ συνταράσσεται ἀδιακόπως ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ μεγάλου ἐνώπιον αὐτοῦ διανοιγομένου διαστήματος, ἐνώπιον τοῦ κενοῦ, φαντάζεται δὲ μεγίστην τὴν ἀπόστασιν τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἄκρον τῆς εὐρείας ἐκείνης ἐκτάσεως, καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ μεγάλου φόβου καὶ τρόμου ἀμέτρου, μὴ δυνάμενος νὰ κάμῃ οὐδὲ ἓν βῆμα εἰς τὰ ἐμπρός, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ εὐκόλως, ἀνυπολογίστως ὀρρωδῶν. Φέρει σφοδρὸν καρδιόκτυπον, ὠχριᾷ, φρίσσει, ἀσθμαίνει, αἰσθάνεται μυρμυκίασιν καὶ φρίκια, τρέμει κατ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη, δακρύει, γενικὴ δὲ ἐφίδρωσις καλύπτει ἅπαν αὐτοῦ τὸ σῶμα, καὶ ἔκλυσις ὑπερτάτη τῶν δυνάμεων κατέχει αὐτόν, μόλις ἤδη δυνάμενον νὰ συγκρατηθῇ ἐπὶ τῶν κλονιζομένων αὐτοῦ σκελῶν, διὸ διατελεῖ ἐμβρόντητος καὶ ἕρμαιον τοῦ φόβου, καταλύοντος ἀδιαπτώτως τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. Θλίβεται ἐγκαρδίως διὰ τὴν ἀξιοθρήνητον αὐτοῦ ταύτην κατάστασιν, καὶ ζητεῖ, ἐν μεγίστῃ ψυχικῇ ὀδύνῃ, διέξοδον ἐκεῖθεν.

Μάτην δὲ ἐντείνει τὰς προσπαθείας αὐτοῦ ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς θλιβερᾶς καὶ δυσχεροῦς αὐτοῦ θέσεως. καίτοι αὐτοστιγμεὶ τότε εἰσδύει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ μία μυστηριώδης ἔμπνευσις, μία καθησυχαστικὴ ἐνθάρρυνσις ὅτι οὐδὲν νόσημα ὑπάρχει ἐν ἑαυτῷ, καὶ ὅτι τὰ παθήματά του δὲν ὀφείλονται εἰς βάσιμόν τινα

αἰτίαν, πείθεται ἐνδομύχως περὶ τούτου, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ συνέχῃ αὐτὸν μέγας φόβος καὶ τρόμος, καὶ ἵσταται ἀδρανής.

Προσπαθεῖ διὰ παντὸς τρόπου ὅπως ἐξέλθῃ τῆς ὀδυνηρᾶς αὐτοῦ ταύτης θέσεως καὶ ἐπιζητεῖ σωστικόν τι μέσον, ὡς ὁ ναυαγὸς ἐν τῇ θαλάσσῃ. Σπεύδει νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν, ἀλλὰ πῶς νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, ἀφοῦ φαντάζεται ὡς πραγματικὸν πέριξ αὐτοῦ, καὶ χαῖνον μέγα καὶ βαθύτατον βάραθρον, ἕτοιμον ὅπως καταπίῃ αὐτόν! Πῶς νὰ προχωρήσῃ ἀφοῦ φαντάζεται ὅτι εὑρίσκεται ἐν τῷ μεταιχμίῳ δύο ἀντιμετώπων στρατῶν ἀντιπυροβολούντων ἀλλήλους! Πῶς νὰ διέλθῃ ὕπερθεν ἑνὸς κρατῆρος φλέγοντος Ἡφαιστείου, ὡς γράφει ὁ Legrand de Saulle! Πῶς νὰ διαπεραιωθῇ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην ὁρμητικοῦ τινος ποταμοῦ, ἀφοῦ φαντάζεται ὅτι διέρχεται τοῦτον ἐπί τινος κάλω τεταμένου καὶ προσδεδεμένου ἑκατέρωθεν τῶν ὄχθῶν αὐτοῦ ἰλιγγιωδῶς ῥέοντος καὶ βρυχωμένου ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ!

Ὑπ' αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν συναισθημάτων κατέχεται κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ δυστυχὴς καὶ ἀξιολύπητος αὐτὸς ἄνθρωπος!

Καὶ τὶ θέλει γίνει ἐπὶ τέλους ὁ δύστηνος οὗτος; Κινδυνεύει ἄραγε κίνδυνον πραγματικόν; Ἴσως ἐπέπρωτο νὰ εὕρῃ ἐν τῷ τόσον ἐπιπέδῳ τούτῳ τόπῳ τὸν θάνατον αὐτοῦ!

Εὐτυχῶς οὐδεὶς κίνδυνος ἐπικρέμαται κατὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, ἀρκεῖ δὲ μόνον ὅπως ἀντιληφθῇ ἢ ἀναγνωρίσῃ ἢ διακρίνῃ φίλον τινὰ ἢ οἰκεῖον ἢ γνώριμον αὐτῷ ἢ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ τυχόντος διαβάτου, ἢ ἴδῃ ἐρχομένην καὶ σταθμεύσασαν ἅμαξάν τινα ἢ ἐπὶ τέλους δοθῇ αὐτῷ ἓν ἀλεξιβρόχιον ὅπερ

καλύπτει αὐτὸν ὀλίγον, ὥστε νὰ μὴ ᾖ καθόλου ἐμφανής, ἢ νὰ καλύπτῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν θέαν τοῦ διαστήματος καὶ τοῦ κενοῦ, ἀστραπιαίως τότε διαλύονται ὅλα τὰ ἀνωτέρω προκύψαντα φαινόμενα καὶ ἐπανέρχεται ἡ ψυχικὴ γαλήνη καὶ τὸ ἐκλεῖψαν ψυχικὸν σθένος, ὁ δὲ πρὶν ὑπὸ τοῦ φόβου κατάπληκτος γενόμενος ἀναθαρρεῖ καὶ ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη αὐτοῦ εὐεξίαν, προσπαθεῖ δὲ νὰ ἀποκρύπτῃ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ πάθησιν, καὶ νὰ γίγνηται ὁμιλητικὸς καὶ ἀπαθὴς ὡς νὰ μὴ εἶχε τι συμβῇ ἐν αὐτῷ, ἀποβαίνων διαχυτικώτατος ὥσπερ ἀπὸ μεγάλου καὶ θανατηφόρου κινδύνου περισωθείς, τοῦτο δὲ πράττει ἵνα μὴ γίνῃ γνωστός τινι, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ ὅτι φέρει τοιοῦτον φοβερὸν πάθημα ἐν ἑαυτῷ.

Καὶ διατί, ἀφοῦ διατελῇ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἀπελπισίας καὶ ἐν ἐπιθανατίῳ μορφῇ δὲν ζητεῖ τὴν ἀρωγὴν τῶν διερχομένων ἐκεῖ ὁδοιπόρων;

Δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, διότι ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ παροξυσμοῦ, εἰσδύει συγχρόνως μία ἀνταγωνιστικὴ ἔμπνευσις ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ ἥτις γεννᾷ αὐτῷ τὸ αἴσθημα τῆς ἀποκρύψεως τῆς ἐπισυμβάσης αὐτῷ φρικώδους παθήσεως, ἵνα μὴ γένηται γνωστὴ αὕτη καὶ καταφανὴς τῷ κοινῷ καὶ ἐκτεθῇ ὡς ἐκ τούτου τοῖς πᾶσι οὗτος, ὅτι τοιοῦτον τι μυσαρὸν καὶ ἐπαίσχυντον νόσημα φέρει ἐν ἑαυτῷ.

Ἀλλ' ἂν ἐπὶ τέλους, εἴτε διὰ τοῦτον ἢ δι' ἄλλον τινα λόγον δὲν τύχῃ λυτρωτικοῦ τινος μέσου, συμφώνου μὲ τὰς ἰδιοτρόπους καὶ ἀλλοκότους ὑπαγορεύσεις τῆς φαντασίας αὐτοῦ, τότε τὸ ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, καίτοι τρωθὲν καιρίως ἐμπνέει αὐτῷ μακρυνήν τινα ἔστω, μίαν ἐπὶ τέλους πτερόεσσαν ἐλπίδα, ἐπίκουρον εἰς τὴν αὐτοπεποίθησιν αὐτοῦ, ἐρει-

δομένην ἐπὶ μιᾶς μηχανεύσεως καὶ ἐξευρέσεως προσποιήσεώς τινος ἢ προφάσεως, ἐπὶ μιᾶς ὀδύνης προσποιητῆς, ἣν ὀλολύζων ἠπίως, ἐν ἡμιφωνίᾳ λίαν ἐπιτυχῶς αἰτιᾶται, διὸ καλεῖ, τότε τὴν ἐπικουρίαν καὶ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ τυχόντος διαβάτου, εἰς οὗ τὸν βραχίονα στηριζόμενος κατορθοῖ τὴν προσέγγισιν πρὸς τὸ πλησιέστερον ἄκρον τῆς ἐκτάσεως ταύτης, ὅτε ἔπειτα τὰ ἀνωτέρω φρικώδη φαινόμενα, ἀστραπιαίως ἐξαφανίζονται.

Θαυμαστὸν δὲ τυγχάνει ὅτι διὰ τῆς ἀποκρύψεως τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ παθήσεως καὶ διὰ τῆς ἐπινοήσεως τῆς προσποιήσεως ταύτης, ἀναζωογονεῖται πάραυτα ἡ κατασυντριβεῖσα εὐψυχία αὐτοῦ, δύναται δὲ ἐπιπλάστως χωλαίνων, καὶ ἐπιτηδείως κύπτων μόνος καὶ ἄνευ βοηθείας τινος τρίτου, νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ποθητὴν ἄκραν τῆς στυγερᾶς ταύτης ἐκτάσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, κατ' οὐδένα τρόπον ἤθελε κατορθώσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ ἄνευ τῆς προσποιήσεως ταύτης ἢ ἄλλου τινος προσχήματος τοιούτου.

Διὸ ὁ Legrand de Saulle ἀποφθέγγεται ὡς ἑξῆς:

«Point de peur sans le vide, point de calme sans l' apparence d' un semblant de protection».

Τουτέστιν:

«Οὐδέποτε φόβος ἄνευ κενοῦ, οὐδόλως κατάπαυσις αὐτοῦ ἄνευ προστατευτικῆς τινος προσποιήσεως.»

Χωρὶς ἐν τούτοις νὰ δυνηθῇ νὰ διακρίνῃ καὶ ἐξηγήσῃ ὁ σοφὸς οὗτος συγγραφεὺς διατί ὁ πάσχων ἐπινοεῖ τὴν προσποίησιν ταύτην καὶ πᾶσαν τοιαύτης φύσεως ἄλλην ἐπινόησιν, ὅπερ ὅμως ἡμεῖς κατορθώσαμεν νὰ ἐξιχνιάσωμεν καὶ ὅπερ περιγράφομεν κατωτέρω.

Φθάσας δὲ εἰς τὸ ἄκρον τῆς Πλατείας ἢ τῆς ἐκτάσεως ταύτης, πλησιάζει ἐγγύτατα τῆς σειρᾶς τῶν οἰκιῶν τῆς ὁδοῦ δι' ἧς ἔφθασεν εἰς τὴν κατηραμένην ἐκείνην θέ-

σιν, ἄπελπις καὶ δυσχεραίνων κατὰ τὴν μηχανικῶς κατορθουμένην ἐκείνην βάδισιν, περίτρομος καὶ φρίσσων εἰσέτι ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ πνευστιῶν, ἵνα εὕρῃ ἕν ἄσυλον καὶ ἐπακουμβήσῃ ἐπανακτῶν τὴν προτέραν αὐτοῦ ψυχραιμίαν.

Ἀλλ' ὅταν πλέον συνέλθῃ ἐντελῶς ἐκ τοῦ τρόμου, καὶ ἐπαναλάβῃ τὰ βιωτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, πάντοτε θὰ φέρῃ τὴν θλιβερὰν ἀνάμνησιν τῆς παρελθούσης ἐκείνης ἀγωνίας! Ἐνῷ δὲ θὰ δύναται νὰ διέρχηται μετὰ τῶν δυνατῶν πάντοτε προφυλάξεων ἐφεξῆς ἄλλας Πλατείας, ἢ καὶ ἄλλας ὁδούς, ἀλλ' οὐδέποτε ὅμως θέλει διέλθει ἐν πλήρῃ ἡμέρᾳ εἰς ἐγγὺς τοὐλάχιστον μέλλον, τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἐξεδηλώθη κατὰ πρῶτον ἡ πάθησις αὐτοῦ.

Ἡ θέσις ἐκείνη δι' αὐτὸν ἔσεται ἐναγὴς πλέον καὶ στυγερά ! Ἐκεῖ δὲν θέλει ἀποτολμήσει νὰ πατήσῃ εὐκόλως τὸν πόδα αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐγχαραχθεῖσα βαθύτατα ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ ἐκτύπωσις, ἡ γραφεῖσα ἐκεῖ κηλίς, μετὰ μεγίστης δυσκολίας θέλει ἀποσβεσθῇ εἰς τὸ μέλλον! Πάντοτε αἱ εἰκόνες αἱ βαθύτερον χαραχθεῖσαι εἰς τὴν ψυχὴν παράγουσι σφοδροτέραν τὴν χαρὰν ἢ τὴν θλῖψιν τῆς ζωῆς, ἀναλόγως τῶν χρωμάτων δι' ὧν ζωγραφίζονται ἐν αὐτῇ.

Ἐν τούτοις ἐφεξῆς ὁ πάσχων, πιεζόμενος ὑπὸ τῶν διαφόρων καὶ ἀναποφεύκτων ἀναγκῶν καὶ φροντίδων τοῦ βίου, θέλει ἐκτελεῖ τὰς ὁδοιπορίας μὲ τὰς ἀκαταγωνίστους ἀλλ' ἀλλοκότους ἀξιώσεις τῆς νοσηρᾶς φαντασίας αὐτοῦ.

Διό, ἵνα διέλθῃ μίαν πλατεῖαν κατὰ μέσον αὐτῆς, τῷ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον, ἀλλ' ἂν ἀναπόδραστος ἀνάγκη τὸν ἐξαναγκάσῃ ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, δύναται νὰ κατορθώσῃ αὐτὸ τὸ κατόρθωμα, ανα-

χωρῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς σημείου αὐτῆς καὶ φθάνων εἰς τὸ ἀπέναντι, βαδίζων ἐγγύτατα τῆς σειρᾶς τῶν οἰκιῶν, καὶ ποιούμενοςμὸν τὸν μέγαν αὐτὸν κύκλον, ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον μέρος.

Καὶ διατί, ὁδοιπορῶν διὰ εὐρείας τινος καὶ πολὺ συχναζομένης ὁδοῦ, ἐγγίζει νὰ λάβῃ ἔκκρηξιν τοῦ παροξυσμοῦ τῆς Φοβοπαθείας, φέρων ἀρχόμενον τὸν διανοητικὸν ἴλιγγον, καὶ ψυχικὴν σκοτοδίνην, καὶ βῆμα σφαλλόμενον ἐκ τῆς ἐκπλήξεως τοῦ ἀπαύστως κινουμένου ἐκεῖ πλήθους καὶ τῶν ἁμαξῶν, ἀλλ' ὅταν φθάσας εἰσέλθῃ εἰς στενήν τινα ἀτραπὸν, διατὶ ἐπιφαιδρύνεται παρευθύς;

Καὶ διατί, εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ μιᾶς μεγάλης ἐκτάσεως, μιᾶς μεγάλης Πλατείας, μιᾶς ἀγορᾶς, ὧν τὰ ἄκρα πόρρω ἀπέχουσι τοῦ πάσχοντος, καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου δεινοῦ, ὅστις στιγμιαίως ἀφαιρεῖ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ; Διατὶ δὲ ἡ παρουσία μιᾶς ἁμάξης ἐκεῖ ἢ ἑνὸς φίλου ἢ συγγενοῦς ἢ ἡ παροχὴ αὐτῷ ἑνὸς ἀλεξιβροχίου ἢ ἀλεξηλίου ἐπὶ τέλους, ἀναζωογονεῖ αὐτὸν παρευθύς;

Καὶ διατὶ ἐπιθυμεῖ νὰ διαμένῃ καὶ κατοικῇ εἰς μικρὰ καὶ περιωρισμένα μέρη ὅπερ καὶ ἐγὼ αὐτὸς ὑπέστην, ἀρεσκόμενος νὰ μένω διαρκῶς σχεδὸν ἐν τῇ μικρᾷ Ναυπάκτῳ, ἥτις καίτοι τυγχάνει πατρίς μου καὶ φέρει τόσον λαμπρὰς φυσικὰς καλλονὰς, ἀποβαίνει ἐν τούτοις λίαν μελαγχολικὴ ἕνεκα ἐλλείψεως διασκεδαστικῶν μέσων ἅτινα φαιδρύνουν τὴν ψυχὴν ἣν ἐξυψώνουν εἰς ὑψηλοτέρους ὁρίζοντας καὶ μακρὰν τῶν εὐτελῶν καὶ ταπεινῶν ἕξεων τοῦ Ἐπαρχιακοῦ βίου, αἵτινες ἐμπερικλείουν τὴν μονοτονίαν καὶ γεννῶσι τὴν ὑποψηφιότητα εἰς τὴν μελαγχολίαν καὶ τὴν ὑποχονδρίαν;

Ἐπὶ ὅλων αὐτῶν τῶν ἐκδηλώσεων καὶ τῶν παραδό-

ξων ἀξιώσεων τῆς μυστηριώδους ταύτης νόσου θέλομεν ἐκθέσει κατωτέρω τῶν πεποιθήσεών μας τὸ πόρισμα.

Ἀλλὰ καίτοι τὰ περιωρισμένα μέρη φέρουσι τόσας ἀπαγοητεύσεις, εἰσὶν ἐν τούτοις λίαν πρόσφορα εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς τάξεως ταύτης τῶν φοβοπαθῶν, διότι δὲν φέρουσι οὔτε μεγάλας Πλατείας, οὔτε μεγάλας ἀγοράς, καὶ εὐρείας ὁδούς, ἀλλ' οὐδὲ μεγάλα διαστήματα ἢ κενά, κατὰ τὰ ὁποῖα, ὡς ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, ἐπισυμβαίνουσιν οἱ παροξυσμοὶ καὶ αἱ ἐκρήξεις τοῦ φόβου.

Οὔτε συγκεντρώσεις τοῦ πλήθους, οὔτε συνοικίας, οὐδὲ Θέατρα οὐδὲ Ἐκκλησίας μεγάλων, ὡς ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι, διαστάσεων, διὰ τοῦτο ἡ ἀγοραφοβία καὶ ἡ Κενοφοβία, δὲν ἀναπτύσεται οὐδὲ παράγεται εἰς μικρὰς πόλεις καὶ ὑπὸ ὀλίγων κατοίκων κατοικουμένας, πλὴν πολὺ σπανίως δύναται νὰ ἀπαντήσῃ τις περίπτωσίν τινα δευτεροπαθοῦς φοβοπαθείας ὡς σύμπτωμα ἄλλης τινος προϋπαρχούσης νόσου.

Ἀλλ' ἂν τὰ μικρὰ μέρη δὲν τυγχάνωσι πρόσφορα εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς Ἀγοραφοβίας καὶ Κενοφοβίας, οὐχ' οὕτως ὅμως συμβαίνει καὶ διὰ τὰς ἄλλας μορφὰς τῆς Φοβοπαθείας, καθόσον ἡ Κλεισιοφοβία, ἡ μονοσεοφοβία κλπ. παράγονται ὡς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις κέντροις, διότι πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν δὲν ἀπαιτεῖται μέγα διάστημα ἢ κενὸν κλπ.

Ἡ μᾶλλον γνωστὴ τῆς Φοβοπαθείας μορφή ἐστὶν ἡ ἀγοραφοβία. Ὁ διάσημος Γερμανὸς Νευρολόγος καὶ ψυχίατρος Westphal ἔδωκεν αὐτῇ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ἀγοραφοβία ἐκ τῆς λέξεως ἀγορά, ἥτις ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ σημαίνει τόπον δημόσιον ἔνθα ἐγίγνοντο αἱ συνήθεις τοῦ λαοῦ ἀγοροπωλησίαι, καὶ αἱ συνελεύσεις αὐτοῦ, καὶ ἔνθα οἱ διάφοροι ἀγορηταὶ καὶ ῥήτορες ἐδίδασκον ἢ ἐδημηγόρουν πρὸς τὰ πλήθη περὶ τῶν κοινῶν.

Τὰ μέρη δὲ ταῦτα βεβαίως ἦσαν εὐρέων ὁπωσοῦν διαστάσεων ὡς αἱ σήμερον παρ' ἡμῖν δημόσιοι Πλατεῖαι.

Ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἀνεφέραμεν ὁ Legrand de Saulle, δὲν ἐθεώρησεν ὡς ἐπαρκῶς ἐξηγοῦσαν τὸ νόσημα, τὴν προσωνυμίαν, ἀγοραφοβία, προτείνας ὡς μᾶλλον περιεκτικὴν καὶ ἐπεξηγηματικὴν τῶν φαινομένων τῆς νευρώσεως ταύτης τὴν προσωνυμίαν Peur des Espaces ἤτοι φόβον τῶν ἀποστάσεων ἢ τοῦ διαστήματος. Εἶτα δὲ ὁ Gelineau ἔδωκε τῇ παθήσει τὸ ὄνομα Κενοφοβία (Kenophobie).

Ἀλλ' οἱανδήποτε ὀνομασίαν καὶ ἂν ἤθελέ τις δώσει αὐτῇ τὸ μόνον ἀληθὲς ἐστὶν ὅτι τυγχάνει μία ἐκδήλωσις, μία μορφή, εἷς κλάδος τῆς νευρικῆς νόσου εἰς ἣν ἐγὼ ἔδωκα τὴν προσωνυμίαν Φοβοπάθεια.

Ἐξεταστέον ἐν τούτοις ἂν αἱ ἀνωτέρω ὀνομασίαι παρέχουν τὸν ἀκριβῆ χαρακτηρισμὸν τῶν ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης φαινομένων.

Ἡ ἀγοραφοβία δὲν ἐξηγεῖ τὴν πάθησιν ὁλοσχερῶς, εἰμὴ μίαν μόνον ποικιλίαν, μίαν μόνον ἰδιοτροπίαν αὐτῆς. Εἶναι λίαν ἐπιτυχὴς ἔκφρασις ὅσον ἀφορᾷ μόνον τὸν φόβον ὅστις ἐκρήγνυται ὁπόταν ὁ νευροπαθὴς οὗτος τύχῃ νὰ ᾖ ἐν ἀγορᾷ. Ἀλλ' ὁ φόβος τῆς μορφῆς ταύτης, δὲν εἶναι ἀπαραίτητον, ἵνα ᾖ ἀγορὰ ὅπως ἐκδηλωθῇ, διότι παράγεται καὶ εἰς οἱανδήποτε ἔκτασιν παρουσιάζουσαν μεγάλην ὁπωσοῦν ἐπιφάνειαν, ὡς καὶ εἰς μίαν ὁδὸν εὐρεῖαν καὶ φέρουσαν μεγάλην ἀπόστασιν διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων αὐτῆς, ἢ καὶ ἐπὶ μιᾶς γεφύρας μεγάλης καὶ ἐντὸς μιᾶς ἐκκλησίας μεγάλων διαστάσεων κλπ. κλπ.

Δὲν φοβεῖται ὁ πάσχων τὴν ἀγορὰν, ὡς τόπον ἐπίφοβον καὶ τρομακτικὸν ἀλλὰ φοβεῖται διότι κατανοεῖ ὅτι αὐτὸ τὸ διάστημα αὐτὴ ἡ ἀπόστασις ἥτις τὸν χωρίζει

ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον αὐτῆς ἔνθα προτίθεται οὗτος ἵνα διαπεραιωθῇ τυγχάνει πολὺ μεγάλη καὶ ἣν ἀδυνατεῖ νὰ διατρέξῃ, ἐνῷ ἐκεῖ καὶ μόνον διαβλέπει τὴν σωτηρίαν του, ἐγγὺς τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν στενωτέρων διόδων, ἁμαξῶν κλπ.

Ἐν τούτοις δύναται νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς ἐκρήξεως τοῦ φόβου ἐκείνου, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχωσιν ἐκεῖ ἀντικείμενα ὀγκώδη καὶ ὑψηλότερα τοῦ ἀναστήματος αὐτοῦ, οἷον ἄλσος τι, ἅμαξαι σταθμεύουσαι, πίθοι κλπ. ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων διχοτομεῖται τότε ἡ ἐν τῇ νοσηρᾷ αὐτοῦ φαντασίᾳ ἀπεικονιζομένη, ὡς μεγάλη τις καὶ δυσυπέρβλητος ἐκείνη ἀπόστασις, ἡ θέα τῆς ὁποίας συγκλονίζει, ἐκφοβίζει, καὶ ποιεῖ αὐτὸν τρέμειν. Ὥστε ἀντὶ νὰ ἔχῃ οὗτος πρὸ αὐτοῦ μίαν μεγάλην ἀπόστασιν, μίαν μεγάλην ἔκτασιν, ἓν εὐρὺ καὶ μέγα διάστημα, ἵνα διατρέξῃ, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀφεύκτως ἤθελε λάβει τὸν παροξυσμὸν τῆς Φοβοπαθείας, τυγχάνει τοῦ εὐεργετήματος τοῦ νὰ διατρέξῃ δύο μικροτέρας τοιαύτας ἐκ τῆς σμικρότητος τῶν ὁποίων δὲν λαμβάνει τοιοῦτον παροξυσμόν.

Ἀλλ' οὐ μόνον αἱ ἀποστάσεις σμικρύνονται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὀγκωδῶν ἐκείνων ἀντικειμένων, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ἀλλὰ θραύεται οὕτως εἰπεῖν καὶ ἡ ἀντιπαθητικὴ καὶ ἐκπληκτικὴ τοῦ πάσχοντος ἀπὸ τῆς θέας τοῦ Κενοῦ ἐντύπωσις. Δι' ὅπερ ὁ Gelineau προσέδωκεν αὐτῇ τὸ ὄνομα Κενοφοβίαν.

Ὥστε καὶ οἱ τρεῖς ἀνωτέρω Συγγραφεῖς εἶχον δίκαιον διὰ τὴν ὀνομασίαν ἣν ἔδωκεν ἕκαστος αὐτῶν τῇ παθήσει ταύτῃ ὡς καὶ ὁ φοβοπαθὴς Cordes ὅστις προσέδωκεν αὐτῇ τὴν προσωνυμίαν Peur des Places, Φόβον τῶν Πλατειῶν, καθόσον ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐκφράσεις τῷόντι ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ συμπτώματα τῆς παθήσεως ἅτινα

οἱ συγγραφεῖς οὗτοι περιέγραψαν μετὰ θαυμασίας ἀκριβολογίας καὶ σαφηνίας ὡς ἀντελήφθησαν ἐκ τοῦ ἀναμνηστικοῦ τῶν πασχόντων οἵτινες εἶχον ὑποβληθῇ ὑπὸ τὴν θεραπείαν αὐτῶν, ὡς νοσογράφοι δὲ τῶν παθήσεων τούτων εἰσὶν ἄξιοι μεγάλων ἐπαίνων καὶ τῆς ἀπείρου εὐγνωμοσύνης, σύμπαντος τοῦ Ἰατρικοῦ κόσμου.

Καὶ διατὶ ἄραγε ὁ νευροπαθὴς οὗτος ἄνθρωπος φοβεῖται τὸ διάστημα, τὴν ἀγορὰν, τὸ κενόν; Καὶ εἶναι δυνατόν ποτε νὰ καταπτοηθῇ ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἄνθρωπος πρὸ μιᾶς ἐκτάσεως, μιᾶς Πλατείας 100 ἢ 200 μέτρων; Τόσον πολὺ ἤθελε καταπονηθῇ οὗτος ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν διαστάσεων τούτων; Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀληθές, εἶναι εὔλογον καὶ δικαιολογημένον τοῦ νὰ παραχθῇ τοιοῦτος τόσον φρικώδης παροξυσμὸς φόβου;

Πλὴν δυστυχῶς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ σωματικῆς καταπονήσεως, ἀλλὰ περὶ καμάτου οὕτως εἰπεῖν ψυχικοῦ ὅστις παράγει διανοητικὸν ἴλιγγον καὶ τὸν φόβον. Διότι ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ σωματικοῦ καμάτου, ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐξουδετερώσῃ τοῦτον, ἀπέχων πάσης περαιτέρω πορείας ἐκεῖ, ἢ ἐπαναπαυόμενος ἐπί τινος ἕδρας τῶν παρακειμένων ἐκεῖ καφφενείων ἢ καὶ ἄλλων τοιούτων καταστημάτων.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχομεν πρὸ ἡμῶν πάθησιν φοβερὰν, νόσημα φρικῶδες, ὅπερ παραλύει ἁπάσας τὰς δυνάμεις τοῦ ὀργανισμοῦ.

Τί λοιπὸν ἀντιτάσσεται τῇ πορείᾳ τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἀνθρώπου, ὅστις ἐν ὀρθίᾳ διατελῶν στάσει καὶ μὲ πόδας τόσον ὑγιεῖς δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ τὸ παράπαν;

Πάντες οἱ συγγράψαντες καὶ περιγράψαντες τὴν πάθησιν ταύτην μετ' ἀπορίας διερωτῶσιν, ἀλλ' οὐδενὶ κατέστη ἐφικτὸν ὅπως εἰσδύσῃ ἐν τοῖς μυστηρίοις τῶν ἰδιο-

τρόπων καὶ ἀλλοκότων ἐκδηλώσεων τῆς ἀνιαρᾶς ταύτης νόσου καὶ ἐξηγήσῃ τὰ φαινόμενα αὐτῆς.

Κακῇ μοίρᾳ, ἀπηνῆ ὑπέστην ἐγὼ τὴν ὀχληρὰν ἐπήρειαν τῆς λίαν βασκανιστικῆς ταύτης νόσου ἥτις πολλὰς ἀντιδράσεις παρέσχε μοι ἐν τῇ βιωτικῇ σταδιοδρομίᾳ καὶ τῇ ἐπαγγελματικῇ μου τοιαύτῃ πλειότερον, ἀλλὰ σήμερον θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, διότι δύναμαι νὰ προσθέσω κἀγὼ ἕνα λίθον ἐπὶ τοῦ ἀπαύστως ἀνεγειρομένου καὶ ἐν τελειότητι θαυμασίᾳ συντελουμένου μεγάλου τῆς Ἐπιστήμης οἰκοδομήματος, δίδων τὰς οἰκείας ἐξηγήσεις ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς νόσου ταύτης, ἃς κατώρθωσα νὰ γνωρίσω καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Λίαν ὄντως μυστηριώδη τυγχάνουσι τὰ λαμβάνοντα χώραν τῷ φοβοπαθεῖ τούτῳ ἵνα συντελεσθῇ ἡ φοβοπάθεια καὶ ἐκραγῇ μὲ ὅλας τὰς φοβερὰς αὐτῆς ἐκφάνσεις.

Πᾶς ἄνθρωπος ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως, μόλις ἤθελεν ὑποστῇ φόβόν τινα σπεύδει ὅπως ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν καὶ μεριμνήσῃ ὑπὲρ τῆς, παντὶ τρόπῳ, σωτηρίας αὐτοῦ.

Ἴδετε τί συμβαίνει αὐτῷ ὅταν ἐπέλθῃ σεισμός, καθ' ἣν ὥραν ἀμέριμνος καθεύδει ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ἴδετε ὑπὸ ποίου συναισθήματος κατέχεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Τρέμει, ἔξαλλος ἐκ φόβου γενόμενος διορῶν τὸν κίνδυνον κατὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, διὸ σπεύδει ἀκράτητος ὡς μανιακός, παραπαίων καὶ κλυδωνιζόμενος ἐξορμῶν πρὸς τὴν θύραν εἰς διέξοδον.

Ἴδετε ἐπίσης ὁποίαν φρίκην δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος καταδιωκόμενος ὑπὸ κακούργου ἀνδρὸς κραδαίνοντος φοβερὰν μάχαιραν κατ' αὐτοῦ, ἢ ὑπὸ ἀγρίου θηρίου ἐκφυγόντος τοῦ κλωβοῦ αὐτοῦ. Ἴδετε πῶς σπεύδει οὗτος ἵνα εὕρῃ διέξοδον διὰ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν.

Αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν πάσχοντα τὴν Φοβοπάθειαν. Ὅπως δέ, ἐν ταῖς ἄνω περιπτώσεσι, ἐπιτευχθείσης διεξόδου πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου, ὁ φόβος ἐκμηδενίζεται, οὕτω καὶ κατὰ τὴν Φοβοπάθειαν καθ' ἣν ἅμα ὡς ἀντιληφθῇ ὁ πάσχων, εὔκολον καὶ πρόχειρον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ παροξυσμοῦ, τὴν ἐκεῖθεν διέξοδον αὐτοῦ, τὰ πάντα ὡς διὰ μαγείας παρέρχονται, καὶ ὁ πάσχων ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν αὐτοῦ ψυχικὴν γαλήνην.

Ἐν τούτοις ὁ πάσχων τὴν πάθησιν ταύτην, οὐδὲν διορᾷ τὸ τρομακτικὸν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνῷ οὐδὲν βλέπει φόβου ἄξιον ἐκεῖ, μόλον τοῦτο τὰ συμπτώματα ἅτινα δοκιμάζει εἰσὶν ὅμοια καὶ φρικωδέστατα ἐκείνων ἅτινα αἰσθάνεται πᾶς τις ἐνώπιον προφανῶς κινδύνου κατὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Τὰ μέτρα ὅμως ἅτινα λαμβάνει διὰ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, καίτοι μὴ ὑπάρχοντος τινὸς κινδύνου ὑπαρκτοῦ καὶ ἀντιληπτοῦ ἐκεῖ, εἰσὶν ὅμοια καὶ ἀνώτερα ἐκείνων ἅτινα λαμβάνει οὗτος ἐνώπιον κινδύνου πραγματικοῦ, καθόσον κατανοῶν ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τῆς εἰσβολῆς τοῦ παροξυσμοῦ τῆς Φοβοπαθείας, ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει τὸ κινδυνῶδες κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, πλειότερον ἕνεκα τούτου συγκινεῖται καὶ συγκλονεῖται ὑπὸ τῆς παθολογικῆς σκέψεως, ὅτι ἐὰν ἤθελε πέσει ἐκεῖ λιπόθυμος ἐκ τοῦ φόβου, θὰ ἐγίγνετο ἀντικείμενον τῆς κοινῆς περιεργείας ἀλλὰ καὶ τῆς κοινῆς χλεύης καὶ καταισχύνης, διότι μὴ ὄντος ἐκεῖ τρομακτικοῦ τινος ἀντικειμένου πῶς ἤθελε

τότε δικαιολογήσει ἑαυτὸν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἀφεύκτως ἤθελον ἐκλάβει τοῦτον ὡς φρενόληπτον ἢ ἐπιληπτικόν, διὸ συγκινεῖται ὑπερβαλόντως ἐκ τούτου καὶ προσπαθεῖ νὰ σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς ὅπως ἀποκρυβῇ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου.

Διὰ τοῦτο πειράζεται ἐκ τῆς παθολογικῆς ἐντυπώσεως ὅτι ἡ ἀπόστασις ἔστι πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἐκρήξεως τοῦ παροξυσμοῦ μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς Πλατείας, διότι ἐκεῖ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ἀποκρυβῇ ἀποφεύγων τὴν διαπόμπευσιν καὶ τὰ βλέμματα τῶν περιπατητῶν ἐκεῖ, διὰ τοῦτο τὸν ταράσσει τὸ Κενόν, διὰ τοῦτο τὸν καταθλίβει ἡ ἀγορά, διότι εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐν μέσῳ μεγάλων διαστημάτων, καὶ ἐνώπιον τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι εὔκολον τότε, ἐν τοιαύτῃ ἀξιοθρηνήτῳ καταστάσει, ἕνεκα τοῦ παροξυσμοῦ, διατελῶν μὲ δυνάμεις καταλυθείσας ὑπὸ τοῦ φόβου, νὰ σπεύσῃ καὶ ἐξέλθῃ τῆς ἀγορᾶς, ἢ ἐκ τοῦ μέσου μεγάλου διαστήματος ἐκτάσεως καὶ κενοῦ ἔνθα ἤθελε γίνει ὁρατὸς ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου ἐκεῖ. Τότε δὲ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς αὐξάνει αὐτοῦ ἡ συγκίνησις, ὁ φόβος καὶ ἡ ἔκλυσις τῶν δυνάμεων, διότι ὁρᾷ τὴν διέξοδον τῆς σωτηρίας αὐτοῦ κειμένην πολὺ μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ, διαβλέπει πολὺ μέγα τὸ διάστημα, πολὺ μακρὰν τὴν ἀπόστασιν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς, καὶ εἰσέλθῃ εἰς στενήν τινα ἀτραπόν, εἴς τι κρυσφύγετον ἢ Ξενοδοχεῖον κλπ. ἢ ἅμαξαν ἢ δίφρον, καθόσον ἐν μέσῳ τῶν ἐκτάσεων τούτων, ἐν μέσῳ τόπου κενοῦ ἀντικειμένων, ἱκανοποιούντων τὴν ἰδιότροπον φαντασίαν τοῦ πάσχοντος τούτου τυγχάνει ἐμφανὴς τοῖς πᾶσι, θλιβόμενος καὶ συνταρασσόμενος διὰ τοῦτο, ζητῶν πάσῃ δυνάμει διέξοδον ἐκεῖθεν καὶ ἀπόκρυψιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς προσοχῆς τοῦ πλήθους.

Ὥστε δὲν φοβίζει τὸν πάσχοντα τοῦτον, τὸ διάστημα, ἡ ἀγορά, ἢ τὸ κενόν, ἀλλὰ τὸ **ἀδιέξοδον** ἐκεῖθεν, οὗ ἕνεκα προκαλεῖται τῷ πάσχοντι σύγχυσις τῆς διανοίας ταραχὴ καὶ φόβος καὶ καταβολὴ τοῦ μυϊκοῦ τόνου, εἰς τὸ μὴ δύνασθαι αὐτὸν προβῆναι, καὶ παρακάμψαι ἢ διελθεῖν τὴν ἀγοράν, τὸ διάστημα, τὸ κενόν.

Πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ ζητήματος καὶ ὑποστήριξιν τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μας καὶ τῆς βασιμότητος τῶν πεποιθήσεών μας, δίδομεν τὰς ἑξῆς ἐξηγήσεις.

Εἴδομεν πῶς ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, ἐνῷ βαδίζει ἐπί τινος Πλατείας, σταματᾷ αἴφνης, καταλαμβανόμενος ὑπὸ φόβου τῆς μεγάλης ἀποστάσεως ἥτις τὸν χωρίζει ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς εἰσβολῆς τοῦ παροξυσμοῦ τῆς Φοβοπαθείας, μέχρι τῆς εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς διαπεραιώσεως αὐτοῦ· εἴδομεν τότε πῶς πτοεῖται οὗτος, πῶς δειλιᾷ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ τοσούτου πρὸ αὐτοῦ διανοιγομένου διαστήματος καὶ κενοῦ, εἴδομεν πῶς συγκινεῖται καὶ πόσον ἐκ τοῦ φόβου καταβάλλονται αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Εἴδομεν δὲ ὅτι καθίσταται αὐτῷ ἀδύνατον νὰ προχωρήσῃ κατὰ ἓν βῆμα, ἢ καὶ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἐκεῖ, εἴδομεν ἐπίσης πῶς ἰλιγγιᾷ καὶ πῶς ἀπελπίζεται ἐκ τοῦ μεγάλου προξενηθέντος αὐτῷ φόβου, ἀφοῦ φαντάζεται ὅτι εὑρίσκεται πρὸ ἐπικρεμαμένου ἀπανταχόθεν κινδύνου κατὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, πρὸ κρημνῶν καὶ βαράθρων.

Φοβεῖται ἄραγε οὗτος μὴ καταπονηθῇ διερχόμενος τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ διάστημα τοῦτο; Οὐδόλως πτοεῖ τοῦτον τὸ μέγεθος τοῦ διαστήματος καὶ τῆς ἀγορᾶς. Διότι ἂν ὁ πάσχων οὗτος ὁδοιπορῶν ἔχει ὄπισθεν ἢ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἢ καὶ παραλλήλως μίαν ἅμαξαν παρακολουθοῦσαν αὐτὸν ἐκ συνεννοήσεως ἢ προηγουμένης συμφωνίας, οὐδόλως τότε συγκινεῖται, οὐδόλως συνταράσσεται οὗτος ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ διαστήματος, οὐ-

δόλως φοβεῖται τὸ κενόν. Ἀλλὰ βαδίζει ἀσφαλῶς καὶ ἐν πάσῃ γαλήνῃ τὸν δρόμον αὐτοῦ, οἱωνδήποτε διαστάσεων κἂν ᾖ, ὡς πράττουσι πάντες οἱ ὑγιῶς ἔχοντες περιπατηταὶ καὶ ὁδοιπόροι, καὶ ὡς ἔπραττε καὶ αὐτὸς οὗτος τὸ πρίν, ὅτε δὲν εἶχεν εἰσέτι προσβληθῇ ἀπὸ τῆς ἀνιαρᾶς ταύτης νόσου.

Ἄρα δὲν πτοεῖται ἐκ τῶν μεγάλων διαστημάτων χώρου τινος ἵνα μὴ κουρασθῇ, ἀλλ' οὔτε φοβεῖται τὸ κενόν, διότι τοῦτο τυγχάνει κενόν, ἀλλὰ διότι οὗτος, προσβαλλόμενος ἐκεῖ ἔνθα ἐστὶ μέγα κενόν, γίγνεται κατάφωρος ἐπὶ τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν θέαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες φυσικὰ ἤθελον σπεύσει ἐκεῖ ἵνα ἴδωσι τὶ συμβαίνει τῷ δυστυχεῖ ἐκείνῳ ἀνθρώπῳ.

Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς ἀνθρωποφοβίας ἐκτίθενται ἐκτενῶς πολλὰ ἅτινα ἔχουσι σχέσιν μὲ τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα ἡμῶν τοῦτο.

Πολὺ ἐναργέστερον ἀποδεικνύεται καὶ διαλευκαίνεται τὸ ζήτημα, ἀφοῦ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μέγα διάστημα τοῦτο καὶ τὸ κενὸν καὶ τὴν ἀγοράν, ἅτινα φέρουσι τόσον φόβον εἰς τὸν νευροπαθῆ τοῦτον, ὅστις δι' ὅλον τὸν κόσμον, ἀδύνατον νὰ διέλθῃ ταῦτα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου πέρατος αὐτῶν ἐν καιρῷ ἡμέρας, ὅτε τὰ μέρη ταῦτα βρίθουσιν ὁδοιπόρων καὶ περιπατητῶν, τὰ μέρη, λέγω ταῦτα, μετὰ μεγάλης εὐκολίας καὶ ἄνευ συγκινήσεώς τινος, δύναται ὁ φοβοπαθὴς οὗτος νὰ διέλθῃ ἐν τῇ ἐπελεύσει τῆς νυκτὸς ὑπὸ τὸ σκιόφως, ἐκεῖ δὲ τότε φιλοσοφῶν δὲν δύναται νὰ ἀνεύρῃ τὸν λόγον τόσον εὐκόλως, ἀλλὰ ἐπὶ τέλους πάντως θέλει ἐννοήσει ὅτι κατορθοῖ τὴν διαπεραίωσιν τῶν ἐκτάσεων τούτων, διότι δὲν τυγχάνει τότε ἐμφανὴς καὶ κατάφωρος, διότι δὲν τίθεται ὑπὸ τὴν

ἀντίληψιν τῶν διαβατῶν ἐπωφελούμενος τοῦ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὑπάρχοντος σκότους.

Δὲν εἶναι ἄραγε τὸ ἴδιον διάστημα ἡ ἰδία ἀπόστασις, ἡ ἰδία ἀγορά, τὸ αὐτὸ κενὸν ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ διέλθῃ οὗτος ἐν καιρῷ ἡμέρας; Βεβαίως πρόκειται περὶ τῶν ἰδίων ἐκτάσεων τὰς ὁποίας ἠδυνάτει νὰ διέλθῃ ἐν καιρῷ ἡμέρας τὰς ὁποίας ὅμως· μετὰ μεγάλης εὐκολίας διέρχεται ἐν καιρῷ νυκτός, ἀλλὰ μὴ φερούσας ὅμως πολὺ καὶ ἄπλετον φῶς, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διαλάμποντος φωτισμοῦ καθίσταται αὐτῷ δύσκολον, ἂν οὐχὶ ἀδύνατον, νὰ πραγματοποιήσῃ, ὅπως ἐν τῷ σκότει, τὴν διέλευσιν αὐτῶν.

Ἀπερίγραπτος τυγχάνει τῷόντι ἡ συγκίνησις καὶ ὑφίστη ἡ διαταραχὴ τοῦ πάσχοντος ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ παροξυσμοῦ μέχρι τοῦ πέρατος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς ἐνδομύχου καὶ λίαν ἐπιβλητικῆς παρορμήσεως τοῦ πάσχοντος ὅπως ἀποκριβῇ ἐκεῖ που, ἢ παρακάμψῃ ἐκεῖθεν ἀποφεύγων τὴν ἐταστικότητα τῶν παρατηρητῶν ἵνα μὴ γίνῃ γνωστὴ ἡ πάθησις αὐτοῦ τῷ κοινῷ. Διὸ ἐγὼ ἔγνων καὶ διέκρινα ὅτι ἡ πάθησις αὕτη πηγάζει ἀπὸ τὴν δυσχέρειαν ἣν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος οὗτος πρὸς τὴν εὐχερῆ ἐκεῖθεν διέξοδον αὐτοῦ, ἢ μᾶλλον διότι διορᾷ παθολογικῶς ἁπανταχόθεν τὸ ἀδιέξοδον. Καθόσον ἐὰν κατορθώσῃ τὴν διέξοδον διὰ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ ἐκεῖθεν καὶ τῆς ἀποκρύψεως αὐτοῦ εἴς τι κρησφύγετον ἢ ἄλσος ἢ ἀφοδευτήριον, ἢ κῆπόν τινα δενδρώδη, ἢ ἐποχούμενος ἁμάξης τινός, τότε ἐφησυχάζει πλέον, ἀποφεύγων τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιέργειαν, καὶ τὴν προσήλωσιν τῶν βλεμμάτων τοῦ πλήθους ἐπ' αὐτόν. (ἴδε κεφάλ. Ἀνθρωποφοβία).

Τοῦτο δὲ κατορθοῖ φεύγων ἐπειγόντως ἐκεῖθεν, ἐὰν τὰ ἀνωτέρω βοηθητικὰ ὦσι πρόχειρα καὶ ἐγγὺς τῷ τόπῳ

καθ' ὃν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐκραγῇ ὁ παροξυσμός, σπεύδων μὲ παραλλάσουσαν φυσιογνωμίαν ἐπὶ τὴν ἀπόκρυψιν αὐτοῦ ἢ τὴν ἀφάνειαν, ἵνα μὴ ἐπελθόντος τοῦ παροξυσμοῦ, ἐκτεθῇ ἐνώπιον τοῦ κόσμου καὶ λάβῃ τὴν αἰσχύνην τοῦ πάθους.

Ὑπὸ τοῦ ἰδίου δὲ αἰσθήματος καταλαμβάνονται καὶ οἱ εὑρισκόμενοι ἐν τῷ προδρομικῷ σταδίῳ τῆς εἰσβολῆς τοῦ παροξυσμοῦ τῆς Ἐπιληψίας οἵτινες αἰσθανόμενοι τὴν ἐπ' αὐτοὺς ἐπέλευσιν τῆς ἐπιληπτικῆς αὔρας, τρέχουσιν ἐν τάχει ἔντρομοι, φεύγοντες τὰ συγχναζόμενα ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μέρη, ἵνα πέσωσιν εἰς μέρος ἀπόκρυφον καὶ ἔρημον καὶ ἀποφύγωσι καὶ τὴν πικρὰν ὀδύνην τὴν ἐκ τῆς αἰσχύνης τοῦ πάθους καταθλίβουσαν αὐτούς.

Τοῦτο διέβλεψε καὶ ἐπιμαρτυροῖ καὶ ὁ θεῖος Ἱπποκράτης γράφων περὶ τοῦ φόβου τούτου πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ παροξυσμοῦ, ὡς ἑξῆς.

«Ὁπόσοι δὲ ἐθάδες εἰσὶ τῇ νούσῳ, προγινώσκουσιν ὁκόταν μέλλουσι λήψεσθαι, καί φεύγουσιν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἢν μὲν ἐγγὺς αὐτῶν ὅ οἶκος ἔῃ, οἴκαδε, ἢν δὲ μή, εἰς τὸ ἐρημότατον ὅπῃ μέλλουσιν ὄψεσθαι αὐτὸν ἐλάχιστοι πεσόντα, εὐθύς τε ἐγκαλύπτεται. Τοῦτο δὲ ποιέει ὑπ' αἰσχύνης τοῦ πάθεος, καὶ οὐχ' ὑπὸ φόβου τοῦ δαιμονίου, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσι, Τὰ δὲ παιδάρια τὸ μὲν πρότερον πίπτουσιν ὅπως ἂν τύχωσι ὑπὸ ἀηθίης, ὅταν δὲ πλεονάκις κατάληπτοι γένωνται, ἐπειδὰν προαίσθωνται, φεύγουσι παρά τὰς μητέρας ἢ παρὰ ἄλλόν ὅντινα μάλιστα γινώσκουσιν, ὑπό δέους καὶ φόβου τῆς πάθης. Τὸ γὰρ αἰσχύνεσθαι παῖδες ὄντες οὔπω γινώσκουσιν.»

Τὴν ἀπὸ τοῦ πάθους αἰσχύνην ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἐπιβεβαιοῖ καὶ ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ὁ πάσχων εὑρισκόμενος ἐν τῇ ἀπέλπιδι καὶ θλιβερᾷ ἐκείνῃ θέσει, ἐν πλήρει

τῇ ἐπηρείᾳ τοῦ παροξυσμοῦ, καὶ μὴ διαβλέπων βοήθημά τι, ἐπικουρίαν, ἤ τινα ἀντίληψιν, οἵας ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ὅπως ἐξέλθῃ τῆς δυσχεροῦς αὐτοῦ καὶ ἐλεεινῆς ἐκείνης καταστάσεως, μηχανεύεται ἐξ ἐμπνεύσεως, καὶ προσποιεῖται σχετλιάζων καὶ ὀλοφυρόμενος ἐν σιγηλῇ φωνῇ, ἐν ἡμιφωνίᾳ, ὅτι αἰφνήδιός τις πόνος κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ λίαν δριμὺς, ὅστις δὲν ἐπιτρέπει αὐτῷ ἵνα ποιήσηται ἓν βῆμα, καὶ ὅστις ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὴν πορείαν.

Καὶ διατὶ ἄραγε τεχνᾶται αὐτὴν τὴν προσποίησιν;

Διότι ἂν δράμωσιν ἐκεῖ ἄνθρωποι πρὸς ἐπικουρίαν καὶ βοήθειαν αὐτοῦ, δὲν θὰ φέρῃ οὗτος κατάθλιψιν καὶ αἰσχύνην τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἣν θὰ ἐλάμβανεν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἐὰν ὡμολόγει τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ πάθησιν ὅπερ λίαν ἐπιμελῶς ἀποφεύγει νὰ πράξῃ, προσπαθῶν καὶ προνοῶν διὰ πάσης προσποιήσεως καὶ διὰ παντὸς προσχήματος καὶ τεχνάσματος, ἵνα μὴ ἀποκαλύψῃ τὴν ἐπαίσχυντον ταύτην πάθησιν αὐτοῦ.

Τόσον πολὺ συμφυὲς ἐστὶ καὶ οἱονεὶ ἀναπόσπαστον τῇ νόσῳ τὸ αἴσθημα τοῦτο. Οὗτος ἐστὶν ὁ λόγος δι' οὗ ὁ φοβοπαθὴς οὗτος ἀρέσκεται νὰ διέρχηται διὰ στενῶν καὶ σκολιῶν ἀτραπῶν, διὰ δασωδῶν μερῶν, δενδρώνων, λοχμῶν καὶ φρακτῶν καὶ κήπων καταφύτων, ἔνθα καθίσταται μὴ ἐμφανής.

Διὰ τοῦτο προτιμᾷ νὰ διέρχηται μέρη ἅτινα φέρουσι προχείρους τὰς διεξόδους, κρύπτας, καὶ κρησφύγετα, καὶ ἄλλα παρόμοια βοηθητικὰ καὶ ἱκανοποιοῦντα τὰς ἀλοκότους ἀξιώσεις τῆς ἰδιοτρόπου ταύτης νόσου. Ἅπαντα αὐτὰ τὰ μέρη εὐνοοῦν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πάσχοντος τοῦ νὰ ᾖ ἐν ἀφανείᾳ ἀπὸ τῆς ἐταστικότητος τοῦ πλήθους, διότι διὰ τούτων κατορθοῖ νὰ ἐξουδετερώσῃ πᾶσαν συγκίνησιν, πᾶσαν ἀφορμὴν προκλητικὴν φόβου καὶ ἀποφεύγει

οὕτω τὴν ἔκρηξιν τοῦ παροξυσμοῦ τῆς Φοβοπαθείας, καὶ πᾶσαν ἀπὸ τοῦ πάθους αἰσχύνην καὶ χλεύην ὑποτιθεμένην παρ' αὐτοῦ.

«Κατά τινα περίπτωσιν, διατρίβων ἐν Πάτραις, διέρρευσαν δὲ ἔκτοτε 15 περίπου ἔτη, ἔνθα διέμενα παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τῆς ἀδελφῆς μου, μετὰ τὸ δεῖπνον ὅπερ ἐπεραιώθη περὶ τὴν 10ην ἑσπερινὴν ὥραν, ἔλαβον τὴν ἐνθαρρυντικὴν ἐνδόμυχον παρόρμησιν ὅπως ἐξέλθω καὶ μεταβῶ εἰς τὴν πλατεῖαν Γεωργίου τοῦ Α'. ἔνθα ἦσαν τὰ καλὰ Καφενεῖα καὶ τὸ Θέατρον. Διέτρεξα ἐν πάσῃ εὐψυχίᾳ πορείαν 500 περίπου μέτρων, ὅτε παρέκαμψα τὴν ὁδὸν ἣν ἐβάδιζον, καὶ εὑρέθην πρὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης Πλατείας. Τὸ φῶς ἦτον ἀπλέτως ζωηρὸν ἐκεῖ, εἶχον δὲ παύσει οἱ περιπατηταὶ τὴν ἐκεῖσε περιδιάβασιν, ὅτε αἰφνιδίως ὅλως, καταλαμβάνομαι ὑπὸ καταπλήξεώς τινος καὶ ἐκπλήξεως ὑπερμέτρου, καὶ δυσφορίας ἀκατανοήτου, ἣν συνώδευσεν ἀνησυχία, στενοχωρία καὶ ἀμηχανία, ἐθεώρησα δὲ τότε ἐμαυτὸν ἀπολωλότα, διὸ ἐπῆλθέ μοι φόβος καὶ τρόμος γενικὸς τοῦ σώματος, κατάλυσις τῶν δυνάμεων, τρομώδης κλονισμὸς τῶν κνημῶν καὶ ἐφίδρωσις ἄφθονος καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Ἀμέσως ἐπελήφθην μέτρων πρὸς τὴν σωτηρίαν μου ὁδηγούμενος ἐκ τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ἡ πρώτη ἔμπνευσις ἦτο τοῦ νὰ πορευθῶ εἰς τὴν Πλατεῖαν ἔξωθι Καφφενείού τινος ἵνα ζητήσω ἄσυλον ἢ ἐπικουρίαν τινα ἐκεῖ, ἀλλὰ συγχρόνως ἀντίρροπος σκέψις εἰσδύσασα ἐν ἐμοὶ ὅτι ἤθελεν ἐπαυξήσει μοι ἡ ἐπελθοῦσα συγκίνησις, διότι ἤθελε γίνει γνωστὴ ἡ πάθησις ἐμοῦ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου, μὲ ἀνεχαίτισε.

Ὅτε δὲ διετέλουν ἕρμαιον τοῦ φόβου καὶ τῶν ἀνταγωνιστικῶν, ὡς ἄνω εἶπον, ἐκείνων σκέψεων, μόλις 20 βήματα ἀπεῖχον τῆς πλατείας, ἱστάμενος ἔν τινι ὁδῷ

ἐν ᾗ εὐτυχῶς δὲν ὑπῆρχε πολὺ φῶς, ἔνθα ἡ ἐπήρεια τῆς Φοβοπαθείας δὲν διετηρεῖτο βιαία, ἀλλ' ἐν τούτοις διετέλουν ἐν πολλῇ ὀρρωδίᾳ, καθ' ἣν ὅλαι αἱ ἀπαίσιοι σκέψεις περὶ τοῦ κινδύνου τῆς ὑπάρξεώς μου ἐπήρχοντο φοβεραί. Ἐσκεπτόμην δὲ νὰ κροτήσω τὴν θύραν παρακειμένου τινὸς καταστήματος εἰδῶν Πλεκτικῆς ἐν ᾧ ἀντιλαμβανόμην ὅτι ἐγίγνετο ὁμιλία καὶ διεκρίνετο φῶς, ἀλλ' εὐτυχῶς μετά τινας στιγμὰς ἐξῆλθέ τις τῶν ἐν αὐτῷ. Ἀμέσως μοὶ ἐπῆλθεν ἔμπνευσις τοῦ νὰ ἀποκρύψω τὸ ἀληθὲς πάθημά μου, διὸ σχηματίσας ἐπικλινῆ πρὸς τὰ πρόσθεν στάσιν τοῦ σώματος καὶ θέσας τὴν παλάμην ἐπὶ τῆς στομαχικῆς χώρας, ἀπέτεινα ἱκετευτικῶς τὸν λόγον πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, σχετλιάζων ἐν ἐπιτηδείᾳ προσποιήσει ὅτι ἀλγῶ ἰσχυρῶς ἕνεκα πόνου στομαχικοῦ ἀπελθόντος μοι τότε ὅλως ἀπροόπτως, παρεκάλεσα δὲ αὐτὸν ἵνα μοὶ προμηθεύσῃ ἅμαξάν τινα ἵνα μεταβῶ ἐν τῇ κατοικίᾳ μου, διότι ἦτο μοι ἀδύνατον διὰ ἄλλου τινὸς μέσου νὰ ἐξέλθω τῆς δυσχεροῦς ἐκείνης θέσεως καὶ τῆς ἀκαταγωνίστου ἀνησυχίας ἐν ᾗ διετέλουν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὁ κύριος οὗτος λίαν εὐγενῶς καὶ ἐν πάσῃ προθυμίᾳ σπεύδει καὶ προσκομίζει μοι ἅμαξαν δι' ἧς μετέβην οἴκαδε. Μόλις δὲ ἤκουσα τὸν κρότον τῆς ἐρχομένης ἁμάξης ταύτης, διεσκεδάσθη ἀκαριαίως πᾶσα ἐν ἐμοὶ διαταραχὴ κατορθωθέντος, ἵνα μὴ γίνῃ γνωστὴ ἐκεῖ ἡ πραγματικὴ ἀπὸ τῆς παθήσεώς μου ταλαιπωρία, οὐδὲν δὲ ἐπίσης ἀνέφερα καὶ τῇ ἀδελφῇ μου περὶ τῶν ἀρτίως μοι ἐπισυμβάντων. Ἀλλ' οὐδ' ἐγένετο καὶ λόγος καὶ οὐδ' ἐδόθη τις σοβαρότης εἰς τὸ συμβὰν μεταξὺ τῶν σωτήρων μου, καθ' ὅσον ἐθεωρήθη καὶ ἐπιστεύθη τοῦτο ὡς τυχαῖον καὶ σύνηθες ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς παρ' αὐτῶν.

Καὶ ποία ἐπὶ τέλους ἐστὶν ἡ μᾶλλον ἁρμόζουσα προ-

σωνυμία ἐκ τῶν τριῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν ἃς ἔδωκαν τῇ μορφῇ ταύτῃ τῆς Φοβοπαθείας οἱ συγγράψαντες περὶ αὐτῆς;

Κατ' ἐμὴν γνώμην, ἡ μᾶλλον κατάλληλος καὶ ἁρμόζουσα τῇ παθήσει ταύτῃ ὀνομασία τυγχάνει ἡ τοῦ Legrand de Saulle «peur des Espaces», ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὕτη δὲν εἶναι ἀπολύτως ἐπαρκὴς διὰ τοῦτο ἐγὼ προσθέτων τῇ ἄνω φράσει καὶ τὴν λέξιν Vides, δηλαδὴ κενῶν, συμπληρῶ τὴν ὀνομασίαν ταύτην ὡς ἑξῆς, «peur des espaces vides» ἤτοι «φόβος τῶν κενῶν διαστημάτων», τὴν δὲ ὀνομασίαν ταύτην οὕτω συμπεπληρωμένην θεωρῶ ὡς ἀρκούντως συμβιβαστὴν τῇ μορφῇ ταύτῃ τῆς Φοβοπαθείας, καθόσον τὰ διαστήματα ἁπλῶς ὅσον μεγάλα καὶ ἂν ἤθελον εἶσθαι, ἐὰν ἐντὸς τῆς χωρητικότητος αὐτῶν φέρωσι δενδρῶνας, δενδρύλια κιγκλιδώματα ἀνθοστεφῆ, περίπτερα κλπ. δὲν τυγχάνουσι συντελεστικὰ εἰς παραγωγὴν τοῦ φόβου, ἀλλὰ διὰ νὰ πειραχθῇ οὗτος δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ὦσι μεγάλα διαστήματα ἀλλὰ δέον νὰ ὦσι καὶ κενὰ τοιούτων ἀντικειμένων,

Ἡ δὲ ἀγοραφοβία κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην δέον νὰ ὑπαχθῇ τῇ Ἀνθρωποφοβίᾳ, διότι ἀναντιρρήτως τυγχάνει ἓν ἐξάρτημα, ἓν ἐπιφαινόμενον αὐτῆς, καθόσον ὁ λαμβάνων τὸν παροξυσμὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ, δὲν ὑφίσταται τοῦτον ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως αὐτῆς, διότι πάντοτε σχεδὸν ἐν ταῖς ἀγοραῖς τοποθετοῦσι καὶ ἐν τῷ μέσῳ διάφορα ἀντικείμενα, κιβώτια, ἁμάξας πρὸς πώλησιν καὶ διάφορα ἄλλα ὀγκώδη εἴδη, ἀλλὰ ἕνεκα τῆς συγκινήσεως ἣν προξενεῖ αὐτῷ ἡ ἐνδομύχως καὶ ὑπούλως ἐμφωλεύουσα ἐν αὐτῷ πάθησις αὕτη τοῦ φόβου, ἥτις συνταράσσει αὐτὸν μὲ τὴν παθολογικὴν ἰδέαν ὅτι λαμβάνων παροξυσμὸν τῆς φοβοπαθείας αὐτοῦ ἐκεῖ, ἤτοι

τρόμον ὠχρότητα ἀνησυχίαν ἀκαταγώνιστον καὶ κινήσεις ἐκκεντρικὰς ἀποκαλυπτούσας τὴν ταραχὴν αὐτοῦ, καὶ ἥτις ἤθελεν ἐπισύρει καὶ κινήσῃ τὴν περιέργειαν τῶν παρεστώτων ἐπ' αὐτὸν, ὅτε πλέον θὰ καθίστατο ἐμφανὴς εἰς τὰ ὄμματα αὐτῶν, ὅτι φέρει τοιοῦτον ἐπαίσχυντον νόσημα ἐν ἑαυτῷ.

Διὸ ἡ ἀγοραφοβία δὲν εἶναι ἄλλό τι εἰμὴ Ἀνθρωποφοβία διότι καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως διέκρινα ὅτι καὶ ὅσον μικρὰ κἂν ᾖ ἡ ἀγορὰ δὲν εὐνοεῖ τὸν φοβοπαθῆ τοῦτον τοῦ νὰ μὴ λάβῃ παροξυσμὸν τῆς παθήσεώς του ταύτης, διότι ἀρκεῖ νὰ ὦσιν εἰς τὰ ἄκρα τῆς ἀγορᾶς ταύτης ἄνθρωποι πωληταὶ καὶ ἀγορασταὶ καὶ ἄλλοι τινὲς περιπατηταὶ, ἡ θέα τῶν ὁποίων τὸν ἐξαναγκάζει νὰ ἀπομακρύνηται ἐκεῖθεν, ἢ ἐπὶ τέλους καὶ νὰ ἵσταται ἐκεῖ ἀλλὰ πάντοτε εἰς τὸ ἄκρον ὁπόθεν θέλει εἶσθαι πρόχειρος ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἐκεῖθεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἐποχαὶ εὐνοοῦσαι τὴν παραγωγὴν τῆς Φοβοπαθείας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸ ἔαρ συνηθέστερον συμβαίνουσιν οἱ παροξυσμοὶ τῶν φοβοπαθῶν καὶ ἰδίως εἰς τοὺς φέροντας τὴν μορφὴν τῆς ἀγοραφοβίας καὶ τῶν διαστημάτων. Ὁ ὑγρὸς καὶ ὁμιχλώδης καιρὸς μετὰ ψιλῆς ἰδίως βροχῆς, καὶ γαληνιαίας ἀτμοσφαίρας, ἄνευ ἀέρος εἶναι

πολὺ εὐνοϊκὸς εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ παροξυσμοῦ, προξενῶν κατάθλιψιν καὶ μελαγχολίαν, ἐνῷ τοὐναντίον, βροχὴ μεγάλη μετ' ἀνέμου σφοδροῦ προφυλάσσει θαυμασίως τοὺς φοβοπαθεῖς, ὥστε ὁδοιποροῦσιν ἄφοβοι καὶ ἀσφαλεῖς πορευόμενοι ἐπὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὸ θέρος ὅταν ὁ ἥλιος ᾖ πολὺ καυστικός, μεγάλην ἐκ τούτου εὐχαρίστησιν αἰσθάνονται οἱ φοβοπαθεῖς, καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐπίσης, ὅταν πνέωσι παντοῖοι σφοδροὶ ἄνεμοι, βόρειοι ἰδίως, οἵτινες ἀποξηραίνουσι τὴν ἀτμοσφαίραν καὶ τὸ ἔδαφος, δὲν εὐνοεῖται ἡ ἀνάπτυξις τῆς παθήσεως ταύτης.

Τὰς ἀνωτέρω δὲ παρατηρήσεις μου ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Θεῖος Ἱποκράτης.

«Τοῦ δὲ φθινοπώρου . . . . . καὶ ἐπιληψία καὶ τὰ μανιακὰ καὶ τὰ μελαγχολικά.

Ἐν δὲ τῆσι μεταβολῆσι τῶν πνευμάτων, διὰ τάδε φημὶ ἐπιλήπτους γίγνεσθαι, καὶ μάλιστα τοῖσι νοτίοισιν, ἔκειτα δὲ τοῖσι βορίοισιν.»

Καὶ οὐ μόνον αἱ ὧραι τοῦ ἔτους ἀλλὰ καὶ αἱ ὧραι τῆς ἡμέρας ἔχουν διάφορον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν φοβοπαθῶν. Οὕτω τὴν πρωΐαν περὶ τὸ λυκαυγές, καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν, αἰσθάνονται ἑαυτοὺς σθενκρωτέρους, ἀλλ' οὐχὶ καὶ περὶ τὴν δείλην, μίαν ἢ δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, καθόσον κατὰ τὰς ὥρας ταύτας, ὅτε ὅλος ὁ κόσμος περιδιαβάζει καὶ τέρπεται, ἐν περιπάτοις καὶ ἐκδρομαῖς ἀπολαυστικαῖς, ἐν πάσῃ φαιδρότητι καὶ χαρᾷ, οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἀναλογιζόμενοι τὴν ἐν ἑαυτοῖς ἐμφωλεύουσαν φρικαλέαν πάθησιν, εἰσδύουν εἰς ἓν ἀφανὲς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μέρος λ. χ. εἰς Καφενεῖον μὴ συχναζόμενον ἢ Ξενοδοχεῖόν τι πενιχρόν, ἢ κλείονται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν, ἀποβαίνουσι δὲ μελαγχολικοὶ καὶ βαθέως

τεθλιμμένοι, καθὸ μὴ δυνάμενοι νὰ μετάσχωσι καὶ οὗτοι τῆς εὐφροσύνου ἐκείνης ἀπολαύσεως ἕνεκα τοῦ νοσήματος αὐτῶν τοῦ φόβου, ὅστις ἀφεύκτως ἤθελεν ἐκραγῇ αὐτοῖς ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγάλης καὶ ἀεννάου ἐκείνης κινήσεως τοῦ πλήθους.

Περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν ὅτε τὸ περιβάλλον εὑρίσκεται ἐν τῷ σκότει ἐπανακτῶσιν οἱ φοβοπαθεῖς τὸ θάρρος αὐτῶν· καὶ δύνανται καὶ οὗτοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, νὰ κινῶνται ὡς πάντες, ἐπιχειροῦντες περιπάτους, καὶ ἐκτελοῦντες καθήκοντα αὐτῶν καὶ ὑπηρεσίας, καὶ ἀπαραιτήτους συναντήσεις, ἐπωφελούμενοι τοῦ καλύπτοντος τὰς ὁδοὺς σκιόφωτος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπέβαινεν αὐτοῖς ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσουν ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ὥραν, ἐὰν ἄπλετον φῶς ὡς τὸ ἠλεκτρικὸν, διαχέεται ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς Πλατείαις τότε δὲν δύνανται νὰ ἀπολαύσωσι τῶν εὐεργετημάτων ἅτινα ἀπολαμβάνουσιν εἰς μέρη ζοφερώτερα καὶ ἀμυδρῶς φωτιζόμενα, καθόσον δύνανται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ λάβωσι παροξυσμὸν, ἀλλὰ ἐλαφρᾶς σχετικῶς ἐντάσεως.

Ἐν τούτοις τόσον βοηθητικὴ ἀποβαίνει αὐτοῖς ἡ νὺξ, ὥστε, καὶ τὴν εὐρεῖαν ἐκείνην Πλατεῖαν ἢ εὐρεῖαν ὁδὸν ἐν ᾗ κατὰ πρῶτον ἔπαθον τὸν πρῶτον παροξυσμὸν τοῦ φόβου, καὶ ἣν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι οὐδέποτε εὐκόλως ἤθελον τολμήσει νὰ ἀτενίσουν, δύνανται ἐπωφελούμενοι τοῦ σκότους νὰ διέλθωσι μετὰ πάσης εὐχερείας καὶ ἄνευ στενοχωρίας τινος, ὡς διήρχοντο αὐτὴν· καὶ πρὸ τῆς προσβολῆς αὐτῶν ὑπὸ τῆς νόσου.

Ἀλλ' ἐνῷ ἡ νὺξ εἶναι τόσον εὐεργετικὴ διὰ τοὺς φοβοπαθεῖς, ὡς ἀνεφέραμεν, ἀλλ' οὐχὶ ἀπολύτως συμβαίνει τοῦτο, καθόσον ἐὰν μετά τινα ὥραν κλείσωσι τὰ καταστήματα καὶ αἱ οἰκίαι, οἱ δὲ περιπατηταὶ εἰσέλθωσιν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, παύσῃ δὲ πᾶσα κίνησις καὶ πᾶσα

δι' ἁμαξῶν συγκοινωνία, τότε οἱ φοβοπαθεῖς εὑρισκόμενοι μακρὰν τῆς οἰκίας αὐτῶν ἀφεύκτως δύνανται νὰ λάβωσι παροξυσμὸν ἔντονον, καθὸ ἀναλογιζόμενοι ἐν ἐκπλήξει ὅτι εἰσὶ μόνοι καὶ ἀβοήθητοι οἱονεὶ εὑρισκόμενοι ἐν ἐρημία καὶ μὴ ἐλπίζοντες ἐπικουρίαν τινα ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελον λάβει τὸν παροξυσμὸν τῆς παθήσεως αὐτῶν, ἡ ἰδέα δὲ αὕτη κρούει τὰς χορδὰς τῆς νόσου καὶ παράγεται ὡς ἐκ τούτου, ὁ φόβος μὲ τὰς γνωστὰς συνεπείας αὐτοῦ «Μονοσεοφοβία».

Αἱ ἀνωτέρω δὲ λεπτομέρειαι ἀφορῶσι μόνον τοὺς ἀγοραφόβους τοὺς κενοφόβους, ὡς καὶ τοὺς θαλασσοφόβους, κλπ. οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς κλεισιοφόβους, καθόσον οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τοῦ σκότους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

ΝΥΚΤΟΦΟΒΙΑ — ΥΠΝΟΦΟΒΙΑ

Εἰσὶ δὲ καί τινες, οἵτινες καταπλήσσονται, ἀποβαίνοντες σκυθρωποὶ καὶ μελαγχολικοὶ ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς, αἰσθάνονται δὲ ἅμα τῇ κατακλίσει αὐτῶν εἰς ὕπνον, πολλὴν δυσφορίαν, ἤτοι φρικιάσεις ἐπανειλημμένως παλμοὺς τῆς καρδίας ἰσχυροὺς, ψύξιν τῶν ἄνω καὶ κάτω ἄκρων, καὶ ἀδικαιολόγητον ἀνησυχίαν, φαντάζονται δὲ, ὅτι, τὸ καταπληκτικὸν αὐτὸ συναίσθημα, θέλει ἔχει ἀπαίσια ἀποτελέσματα κατὰ τῆς ὑγείας αὐτῶν, παρέρχεται δὲ μία καὶ πλέον ὥρα ἄχρις ὅτου

βαθμιαίως ἐλαττούμενον καταπαύσῃ ἐντελῶς καὶ καταλάβῃ αὐτοὺς ὁ ὕπνος.

Δυστυχῶς πολλοὶ εἰσὶν οἱ φέροντες τοιαύτην εὐπάθειαν, φοβούμενοι δὲ μὴ παρεξηγηθῶσι, δὲν ἐκμυστηρεύονται τὸ πάθημα αὐτῶν τοῦτο εἰς τοὺς περὶ αὐτούς, ἂν καὶ καθεκάστην νύκτα δοκιμάζουσι τὰς αὐτὰς στενοχωρίας. Καὶ ταῦτα μὲν δι' ἐκείνους οἵτινες ὑποφέρουσιν ἅμα τῇ εἰς ὕπνον κατακλίσει. Ἀλλὰ εἰσὶ πολλοί, οἵτινες ἐνῷ εἰσὶ παραδεδομένοι ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ ὕπνου τῆς νυκτός, ὃν ἀπήλαυσαν ἄνευ τῶν ἄνω ἐνοχλήσεων, καὶ κοιμῶνται ἡσύχως, ἐξεγείρονται ἐξαίφνης αὐτοῦ, ἐν προφανεῖ δυσανασχετήσει καὶ ἂν μὲν ἀντιληφθῶσιν ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ πρωΐα, αὖθις ἐπαναπαύονται χωρὶς νὰ αὐξήσῃ ἡ δυσανασχέτησις αὕτη. Ἀλλ' ἐὰν ἐννοήσωσιν ὅτι πολλὴ εἰσέτι ὑπολείπεται νὺξ ἄχρι πρωΐας, τότε καταλαμβάνονται ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως καὶ στενοχωρίας, ἣν ἀμέσως συνοδεύει ἀπότομος φόβος ὅστις ἀκαριαίως ἀφαιρεῖ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἐπέρχεται δὲ αὐτοῖς αἰθερία τις οὕτως εἰπεῖν φρικίασις, τὸ δὲ σῶμα καλύπτεται παρευθὺς ὑπὸ ἀφθόνου ἱδρῶτος, ἡ καρδία πάλλει λίαν ἰσχυρῶς, τρόμος δὲ γενικὸς καταλαμβάνει ἅπαν τὸ σῶμα αὐτῶν, ἕνεκα δὲ τῶν ἀνωτέρω ἐπελθόντων συμπτωμάτων οἱ πάσχοντες συναρπάζονται ὑπὸ ἀτελευτήτου φόβου, καὶ ἐξαναγκάζονται νὰ ἐγερθῶσι τῆς κλίνης παραπαίοντες καὶ κλυδωνιζόμενοι, φέροντες ὅμως ἀρτίαν τὴν συνείδησιν, ἀλλὰ τρέμουσι, φοβούμενοι ἀκατανοήτως καὶ ἀπαύστως, καὶ ὀδυνηρῶς ἀμηχανοῦντες, κανὲν δὲ πρᾶγμα ἐκ τῶν ἐν τῷ δωματίῳ δὲν θεωροῦσι ἀνακουφιστικὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐν τούτοις πίνουσι ὀλίγον ὕδωρ, ἀνοίγωσι τὸ παράθυρον ἡσύχως, ἢ ἐξέρχονται τοῦ δωματίου μεταβαίνοντες εἰς ἄλλο τοιοῦτον ἐν φόβῳ πάντοτε καὶ προφανεῖ ἀγωνίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν εὑρίσκουσι τὴν

ποθητὴν ἡσυχίαν. Προσπαθοῦσιν ἐπιτηδείως καὶ μετὰ μεγάλης προφυλακτικότητος ὅπως ἀποκρύψωσι ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς συγκίνησιν ἐκείνην. Ἐπὶ τέλους βαθμιαίως καὶ κατ' ὀλίγον, ἀδυνατεῖ ἡ ἐπήρεια τῆς φοβοπαθείας ταύτης οἱ δὲ πάσχοντες συνέρχονται πλέον, ἀπομένει δ' αὐτοῖς ποιά τις σχετικὴ ἔκλυσις. Συνέπεια δὲ τούτων ἐστὶν, ὅτι οἱ φοβοπαθεῖς οὗτοι δὲν τολμῶσι, τὸ παράπαν, νὰ κατακλιθῶσιν αὖθις εἰς ὕπνον, φοβούμενοι τὴν ἐπανάληψιν τοῦ παροξυσμοῦ τῆς παθήσεως ταύτης, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνδύωνται ἐσπευσμένως πως, τὴν συνήθη αὐτῶν ἐνδυμασίαν, ἵνα ὦσιν ἕτοιμοι εἰς ἔξοδον. Ἀλλ'ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ τὴν βασιλεύουσαν ἐκείνην γαλήνην τῆς νυκτὸς, διαδεχθῇ ἔναρξίς τις κινήσεως τῶν ὁδοιπόρων καὶ διαβατῶν, ὧν παρακολουθοῦσι μετὰ πολλῆς ἐπαστικότητος τὰ βήματα, ἢ ἐὰν ἀνοίξῃ τὰς θύρας αὐτοῦ τὸ πλησιόχωρον Καφφενεῖον, ὡς ἐκ θαύματος τότε ἀναθαρροῦσι τελείως οἱ πάσχοντες, κατακλίνονται δὲ ἄνευ ὑπονοίας τινος ἐπαναλήψεως τῶν ἄνω φαινομένων, καὶ κοιμῶνται ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ σκέπῃ.

Τοιαύτην μορφὴν τῆς φοβοπαθείας οὐδαμοῦ που τῶν συγγραμμάτων ἀπήντησα, οὐδεὶς δὲ τῶν συγγραφέων ἀναφέρει τι περὶ αὐτῆς. Εἶναι ἐν τούτοις αὕτη εἰς εὐρὺν κύκλον ἀπαντωμένη, ἀλλ' ὡς ἀνωτέρω ἐσημείωσα, οἱ πάσχοντες τὴν μορφὴν ταύτην, δὲν ἀνακοινοῦσι τοῖς οἰκείοις αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς τι περὶ τῆς παθήσεως αὐτῶν ταύτης, διότι ἠδύνατο νὰ παρεξηγηθῶσι θεωρούμενοι εἴτε ὡς δειλοὶ, ἢ ὡς φρενοπαθεῖς. Ἀλλ' ἐγὼ ἔπαθον, κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἰατρικῶν μου σπουδῶν, καὶ τὰ συμπτώματα τῆς μορφῆς ταύτης τῆς φοβοπαθείας, ἐκεῖνα ὅμως ἅτινα παράγονται ἅμα τῇ κατακλίσει εἰς ὕπνον.

Ὑπάρχουσι δὲ καί τινες οἵτινες δὲν δύνανται νὰ κατακλιθῶσιν εἰς νύκτιον ὕπνον, ἐὰν δὲν ἔχωσι σύντροφον ἢ φύλακα. Ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ φόβου μὴ κακόν τι ἐπισκήψῃ αὐτοῖς κατακλίνονται, ἐνδεδυμένοι καὶ φέροντες τὴν ἡμερησίαν αὐτῶν συνήθη ἀμφίεσιν, καὶ μετὰ τῶν ὑποδημάτων ἔτι αὐτῶν, ὅπως ἕτοιμοι διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, διότι φέρουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ φάσμα τοῦ φόβου. Πόσοι ἄνθρωποι δὲν μένουσιν ἄγρυπνοι καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἕνεκα τοῦ παθολογικοῦ αὐτοῦ φόβου ὃν νοσοῦσι! Ἐνθυμοῦμαι τὸν ἰδιόρρυθμον πολιτευτὴν καὶ φιλόσοφον τῶν Πατρῶν Ἀνδρέαν Ρηγόπουλον ὅστις καθ' ὅλην τὴν νύκτα διενυκτέρευε περιδιαβάζων ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐν Καφενείοις ἅτινα κατὰ συνθήκην διετέλουν ἀνοικτὰ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς νυκτός. Οὐδεὶς λόγος ἐδικαιολόγει τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ταύτην ἢ ὅτι ἔφερε τὴν εὐπάθειαν ταύτην ἥτις ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ μένῃ ἄϋπνος.

Καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικοῦ δὲ ἐνδιαφέροντος καὶ ἐκ περιεργείας ἁπλῆς διατρίβων πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν Πάτραις ἐσκέφθην νὰ συνδεθῶ διὰ γνωριμίας μετά τινος τῶν ἐνθέρμων αὐτοῦ θαυμαστῶν, διέμεινα δὲ ἐπὶ δύο νύκτας ἄυπνος διανυκτερεύσας ἐν τῷ παρὰ τὴν προκυμαίαν λεσχιδίῳ ὅπως ἀντιληφθῶ τὸν λόγον τῆς τακτικῆς ταύτης, συνομηλητὴς γενόμενος αὐτῶν, ἐπιτηδείως ἀποκρύψας τὸν σκοπόν μου δι' ὃν κἀγὼ μετ' ἐκείνων ἠγρύπνουν. Αἱ ἐξηγήσεις ἃς μοὶ ἔδωκαν διὰ τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ταύτην ἦσαν ὅτι ὑφίστατο τὴν παννύχιον ταύτην ἀγρυπνίαν ἐκ φιλοσοφικῶν ἀπολύτως λόγων. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ πεισθῶ περὶ τούτου, καὶ νὰ παραδεχθῶ ὅτι γίγνεται τοῦτο πρὸς πλουτισμὸν τῶν φιλοσοφικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν καὶ ἄντλησιν ἐμπνεύσεων ὑψηλοτέρων. Ἔπασχεν ὑπνοφοβίαν!

Καὶ ὁ ἀτρόμητος στρατηγὸς Δ. Γρίβας, ὁ οὐδέποτε

ἐννοήσας τὶ ἐστὶ φόβος, εἶχε λάβει τὴν ἐπιβλητικὴν πλέον δι' αὐτὸν κατάστασιν συνήθειαν νὰ τελῇ παννύχιον σχεδὸν ἀγρυπνίαν, ῥοφῶν τὸν καμπανίτην του καὶ φαιδρῶς συνδιαλεγόμενος, καὶ μόλις περὶ τὴν πρωΐαν κατακλινόμενος, καθόσον εἶχεν ὑποστῆ ἐν σμικρῷ ὅμως βαθμῷ ἄλλοτε, τὴν ὀχληρὰν ταύτην εὐπάθειαν.

Τόσον δὲ πολὺ βαθέως ἐγχαράσσεται ἡ ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης ἐντύπωσις ὥστε ἀποβαίνει κατ' ἀνάγκην ἕξις ἐπιβεβλημμένη πλέον, προκαλουμένη ἐκ λόγων προνοίας προφυλακτικῆς, πρέπει δὲ νὰ μεσολαβήσουν πολλὰ γεγονότα καὶ πολλαὶ μεταβολαὶ κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ βίου, ὥστε νὰ γίνῃ κατορθωτὸν καὶ ἐκλείψῃ ἡ ἐν λόγῳ εὐπάθεια καὶ λησμονηθῶσι τὰ ἐξ αὐτῆς τόσον ἐνοχλητικὰ προκύψαντα φαινόμενα.

Καὶ τὰ δύο ἀνωτέρω παραδείγματα ἀφορῶσι, βλέπομεν, δύο μεγάλης ἀξίας ἄτομα, ἅτινα δὲν ἦσαν ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔδιδον τόσην πολλὴν σημασίαν διὰ τὸ εὐτελὲς σαρκίον, ἀλλ' οὐδὲ ἦσαν τοιαῦτα ὥστε νὰ ταπεινῶνται ἀπέναντι τοῦ φόβου χάριν τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἀλλ' εἶχον τόσην μεγάλην ὑπερευαισθησίαν, καὶ τόσον πολὺ ἐξηγηγερμένην τὴν φαντασίαν, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερνικήσουν τὴν βάσανον τῆς νευροπαθείας ταύτης.

Ἐκ τῶν ἄνωθι δὲ παρατηρήσεών μου ἔγνων ὅτι τὰ παραγόμενα ἐν τῇ εὐπαθείᾳ ταύτῃ συμπτώματα ἀπαρτίζουν μίαν ἔτι νέαν μορφὴν τῆς Φοβοπαθείας καὶ εἰς ἣν θεωρῶ ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ ὡς ἁρμόζουσα προσωνυμία Νυκτοφοβία, ἧς ἐξάρτημα ἐστὶν ἡ Ὑπνοφοβία. Πρῶτος δὲ ἐγὼ περιγράφω αὐτήν.

Ἐν τῇ ὀνομασίᾳ δὲ ταύτῃ δὲν πρέπει νὰ δοθῇ ἡ ἐξήγησις ὅτι οἱ πάσχοντες ἁλίσκονται ὑπὸ φόβου ὃν προκαλεῖ αὐτοῖς τὸ σκότος, ὃ φέρει ὡς χαρακτηριστικὸν ἡ νύξ. Οὐδόλως ἐστὶ τὸ αἴτιον τῆς Νυκτοφοβίας τὸ σκότος,

ἀλλὰ ἡ κατάπληξις καὶ ἡ δυσφορία, ἣν αἰσθάνονται οἱ φοβοπαθεῖς οὗτοι ἀναλογιζόμενοι τὴν μελαγχολικὴν μονοτονίαν τῆς νυκτὸς καὶ τὴν ἐρημίαν ἥτις βασιλεύει περὶ αὐτοὺς καὶ ἐξ ἧς παθαίνουσιν καταπτόησιν καὶ ψυχικὸν σκοτισμὸν καὶ ὑπερβάλλουσαν συγκίνησιν.

Εἰς ὑποστήριξιν τῶν πεποιθήσεών μου ὅτι δὲν εἶναι αἴτιον τῆς Νυκτοφοβίας τὸ σκότος, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω ὅτι ἐν τῷ δωματίῳ ἐν ᾧ ἐστὶ κατακεκλιμένος ὁ πάσχων οὗτος, ὑπάρχει πάντοτε ὁ ἀπαιτούμενος φωτισμός, ἀλλὰ καὶ ἠλεκτρικὸν φῶς ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν ἑαυτῷ κατ' οὐδὲν δύναται νὰ προφυλάξῃ τὸν φοβοπαθῆ τοῦτον ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ παροξυσμοῦ τοῦ φόβου. Ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὴν ἀφορμὴν τῆς παθήσεως εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἀλλ' ἐν τῇ παθολογικῇ ἰδέᾳ τοῦ κάμνοντος, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι νὺξ, ἐλλείπουσιν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τὰ διάφορα ἐπικουρικὰ μέσα, ἅτινα δέον νὰ ὦσι πρόχειρα, καὶ κατὰ τὰς ἰδιοτρόπους ὑπαγορεύσεις τῆς νοσούσης φαντασίας τοῦ πάσχοντος, ἡ ἔλλειψις τῶν ὁποίων πράγει αὐτῷ ἀκαριαίως καταπληκτικὴν ἀμηχανίαν καὶ τὰ λίαν ἐνοχλητικὰ ἐκεῖνα φαινόμενα ἅτινα ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν. Ἄλλωστε δεδομένου ὅτι ὑπάρχει εἰσέτι μέχρι πρωΐας ἀρκετὴ νὺξ, ἥτις τόσον οἰκτρῶς διαθέτει τὸν φοβοπαθῆ τοῦτον, ὡς ἀνωτέρω ἔφθημεν εἰπόντες, διατὶ τὰ βήματα τῶν ὁδοιπόρων τῶν ἐγειρομένων διὰ τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας πολὺ πρὸ τῆς ἠοῦς, ἡ ὁμιλία τῶν διαβατῶν, ἡ διάβασις οἱουδήποτε εἴδους ἁμάξης, τὸ φέγγος τοῦ ἀνοίξαντος τὰς πύλας αὐτοῦ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καφενείου ἢ τοῦ πλησιοχώρου ξενοδοχείου, ἀπομακρύνει ἀπὸ τοῦ πάσχοντος αὐτοστιγμεὶ τὸν φόβον; Διατὶ ὅλαι αὐταὶ αἱ μεσολαβήσασαι συνθῆκαι τροποποιοῦσι τόσον εὐνοϊκῶς τὴν νοσοῦσαν φαντασίαν τοῦ νυκτοφόβου ὥστε, ὡς διὰ μαγείας ἐπανέρχεται αὐτῷ

ἡ ψυχραιμία καὶ ἡ ἐκλείψασα ψυχικὴ γαλήνη; Διότι ὅλα αὐτὰ τὰ παρεμπεσόντα γεγονότα προσδίδουσι τῷ φοβοπαθεῖ τούτῳ θάῤῥος ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀντιφάρμακον τοῦ φόβου, θραυομένης οὕτως εἰπεῖν τῆς μελαγχολικῆς μονοτονίας τῆς νυκτός.

Παραθέτω καί τινας κλινικὰς περιπτώσεις ἃς συνήντησα ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός μου.

Α^ΟΝ ΚΛΙΝΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΝΥΚΤΟΦΟΒΙΑ ΜΕΘ' ΥΠΝΟΦΟΒΙΑΣ

Ο. Α. Σ. ἐτῶν 60.— Διαρκῶς σχεδὸν διαμείνας ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ἐν Ἀθήναις, φίλος τῆς ἐκλεκτοτέρας κοινωνίας καὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, ἀνὴρ εὐφυὴς μὲ μεγάλας καὶ ποικίλας ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις, θαυμάσιος δὲ χαριτολόγος καὶ ἀρχαιομαθής, ἄγαμος διάγων βίον τακτικόν. Αἱμοῤῥοϊδικὸς καὶ εὐερέθιστος καὶ νευρικὸς ἀπὸ φύσεως, πολλὰς δὲ σχὼν ἀπωλείας σπέρματος.

Κατανοήσας ὅτι ἐκλονίζετο ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις, αὐξομένης ὁσημέραι τῆς νευρικῆς αὐτοῦ ὑπερδιεγέρσεως, ἐξ ἧς δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ πολλὰς νύκτας καθ' ἃς πολὺ ἐδυσφόρει καὶ ἀφοῦ ἐξήντλησεν ὅλα τὰ θεραπευτικὰ μέσα, ἀκολουθήσας ἰδίως τὰ παραγγέλματα τοῦ στενοῦ αὐτοῦ φίλου ἀρχιάτρου Π. Σούτσου· καὶ ἐπειδὴ τὰ φαινόμενα τοῦ νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ ηὔξανον

ἀκατασχέτως, ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν, ἐλθὼν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ ταύτῃ, ἐν Ναυπάκτῳ, ἔνθα διέμεινεν ἐπὶ τέσσαρα διαρκῆ ἔτη.

Ἀποφυγὼν οὕτω τὴν τύρβην τῆς πολυτάρχου πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀκολουθήσας δὲ φυσικωτέρας συνθήκας ὑγιεινῆς καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐμοῦ ἐπίβλεψιν, ἀνέκτησε τόν τε ὕπνον ὡς καὶ τὴν προτέραν αὐτοῦ εὐεξίαν. Ἀλλὰ μετὰ πάροδον 4 ἐτῶν ἐνεθυμήθη τὰς Ἀθήνας ἔνθα μεταβὰς ὑπέστη πολλὰς συγκινήσεις σχετικὰς μὲ τὴν πολυχρόνιον αὐτοῦ ἐκεῖ διαβίωσιν, ὥστε ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ ἀνησυχῇ κατὰ τὸν ὕπνον, διὸ ἀποχαιρετήσας διὰ παντὸς πλέον τὰς Ἀθήνας ἐπανέκαμψεν ἐν Ναυπάκτῳ, ἔνθα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν διαφόρων ἰδιωτικῶν αὐτοῦ ἐνοχλήσεων καὶ τῆς μελαγχολικῆς καταπλήξεως ἥν, ὡς μοὶ ἔλεγε, τῷ ἐγέννησαν συμπεσοῦσαι ἀθρόαι καρατομήσεις κακούργων ὧν ἀνεγίγνωσκε τὰς περιγραφὰς ἐν τῷ Τύπῳ, ἐπανελήφθη ἀκράτητος ἡ νευρικὴ αὐτοῦ ὑπεραισθησία καὶ ἡ αὐπνία, ἀνυποχώρητος καταστᾶσα, εἰς τὰ παντοδαπὰ χορηγηθέντα αὐτῷ ὑπνωτικὰ καὶ πραϋντικά.

Ἐκ τοῦ ἀναμνηστικοῦ δὲ ἐγνώσθη ὅτι ἐνύσταζε καὶ πολὺ ἐπόθει τὸν ὕπνον, ἀλλὰ ὅταν κατορθοῦτο καὶ παρεδίδετο αὐτῷ, δὲν παρήρχοντο 2 ἢ 3 ὧραι, σπανιώτατα ὅμως καὶ τοῦτο, ὅτε ἐν βαθείᾳ νυκτὶ ἐξεγείρετο ἀποτόμως τοῦ ὕπνου μετὰ σφοδρᾶς δυσφορίας καὶ ἀμηχανίας καὶ παλμῶν, καὶ φρικίων, ἐκλύσεως τοῦ σώματος γενικῆς μετὰ ἀφθόνου ἐφιδρώσεως αὐτοῦ, καὶ ἀορίστων ἀλλὰ λίαν ἐκπληκτικῶν φόβων καὶ τοιούτων, ὥστε ἠναγκάζετο νὰ ἐγείρηται τῆς κλίνης καὶ νὰ περιδιαβάζῃ ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ, οἰμώζων καὶ μεμψιμοιρῶν ἐπὶ τῇ ἀνυποφόρῳ αὐτοῦ ταύτῃ καταστάσει. Τόσον δὲ πολὺ τὸν ἠνώχλει ἡ κατάστασις αὐτοῦ αὕτη, ὥστε ἠναγκάζετο

νὰ μὴ κατακλίνηται τὸ παράπαν, ἐπὶ πολλὰς συνεχῶς νύκτας ἀναγκαζόμενος ἐνίοτε νὰ ἐπακουμβῇ ἐπὶ τῆς κλίνης, μὲ τὴν συνήθη τοῦ περιπάτου ἀμφίεσιν.

Ἐκεῖ δὲ ἐπήρχοντο αὐτῷ ὅλαι αἱ μᾶλλον παράδοξοι καὶ ἀλλόκοτοι ἰδέαι καὶ ὅλαι αἱ ἀπαίσιοι διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ σκέψεις.

Ἐν τῇ ἐξελίξει δὲ τῆς νευρικότητος αὐτοῦ ταύτης, ἔπαθε καὶ τὴν σπανιωτάτην τῶν νευροπαθολογικῶν περιπτώσεων τὴν Ὀνοματομανίαν ἣν ἀνεκάλυψεν ὁ περιφανὴς Charcot, ἥτις ἐστὶ ἔμμονος ἰσχυρογνωμοσύνη τοῦ νὰ ἀπαριθμῇ ὁ πάσχων, ὀνόματα παντοδαπὰ πόλεων, ποταμῶν, χωρῶν, καὶ ἀνθρώπων κλπ. Ὅταν δὲ ἐν τῇ ταξινομήσει καὶ ἀπαριθμήσει τῶν ὀνομάτων τούτων, λησμονήσῃ ἓν ὄνομα ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἀνεύρῃ, ἐν τῇ μνήμῃ, γεννᾶται ψυχικὴ στενοχωρία, παλμοὶ καὶ ἀγωνιώδης δυσφορία καὶ πολλὴ τοῦ σώματος διαταραχὴ κλπ.

Προστεθεῖσα δὲ καὶ ἡ τόσον ἐνοχλητικὴ αὕτη πάθησις, εἰς τὴν νυκτοφοβίαν καὶ ὑπνοφοβίαν τοῦ πάσχοντος τῷ ἐπέφερε τὸν θάνατον ἐν διαστήματι ἑνὸς περίπου ἔτους, καθόσον οὔτε τροφὴ οὐδ' ἄλλη τις ἀπόλαυσις ἐγίγνετο δεκτὴ παρ' αὐτοῦ, τελείως ἀπογοητευθέντος ἐκ τοιούτου βίου, ὅστις κατέστη τόσον πολὺ μαρτυρικὸς δι' αὐτόν.

B^ON ΚΛΙΝΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ὁ Α. Α. . . . . ἔγκριτος ἐν Μεσολογγίῳ δικηγόρος· ἐτῶν 45 ὑπερμέτρως τῇ Ἀφροδίτῃ θύσας, καὶ μὴ ὑποχωρῶν πρὸ τῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων τῆς ὑγιεινῆς ὅσον ἀφορᾷ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά. Λίαν δὲ

πνευματώδης καὶ εὐρυμαθὴς καὶ φέρων ἁπάσας τὰς συνθήκας καλῆς ὑγείας.

Ἕνεκα αἰφνιδίου θανάτου ἐπελθόντος ἐκ συγκοπῆς τῷ ἐξαδέλφῳ αὐτοῦ Δημάρχῳ, κατέστη μελαγχολικὸς καὶ περιδεὴς καὶ περίφροντις διὰ τὴν κατάστατσιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ, τελείως ἀπογοητευθείς, πολὺ δὲ παραμελήσας τὰ ἐπαγγελματικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

Κατὰ μίαν δὲ νύκτα τοῦ φθινοπώρου, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, ἐξεγείρεται αἴφνης ἔντρομος καταληφθεὶς ὑπὸ φόβου ἀδιακιολογήτου ἀλλὰ λίαν ἰσχυροῦ, τρέμει καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα, φρικιᾷ, ἀγωνιᾷ, ἀδημονεῖ, φέρει παλμοὺς τῆς καρδίας λίαν ἐντόνους, αἰσθάνεται γενικὴν ἔκλυσιν τοῦ σώματος ὅπερ καλύπτεται ὑπὸ ἀφθόνου ἱδρῶτος, προσπαθεῖ θέτων εἰς ἐνέργειαν τὴν βούλησιν ὅπως καθησυχάσῃ ἑαυτόν, ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι ἐστὶ νὺξ ἐπαυξάνει τὴν ὀδυνηρὰν αὐτοῦ ταύτην κατάστασιν. Πίνει τότε ὀλίγην ῥακήν, καὶ προσέχει μὴ δώσῃ ἀφορμὴν καὶ ἐννοηθῇ ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, φοβούμενος ὅτι οὗτοι ἤθελον αὐξήσει τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ ταύτην. Ἀνοίγει ἀθορύβως τὴν θύραν τοῦ δωματίου, βηματίζει ἐν τῷ διαδρόμῳ, πλὴν ἐξακολουθεῖ νὰ συνέχῃ αὐτὸν φόβος. Ἐπανέρχεται ἐν τῷ δωματίῳ ἀμηχανῶν, ὅτε κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν, ἀκούει τὸν κρότον τινός, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἀνεωχθείσης πύλης τοῦ ἀπέναντι καφενείου, καὶ ὁμιλίαν ἀνθρώπων, ὅτε αὐτοστιγμεὶ· ἀναθαρρεῖ καὶ διανοίγει ἐλαφρῶς τὸ παράθυρον, ἀτενίζει εἰς τὸ καφενεῖον, αὐξάνει τὸ θάῤῥος αὐτοῦ καὶ ἐπανέρχεται ἡ ψυχραιμία καὶ τὸ ἐκλεῖψαν ψυχικὸν σθένος.

Τόσον δὲ πολὺ ἐπηρεάσθη ὑπὸ τῶν συγκινήσεων τῆς νυκτὸς ἐκείνης, ὥστε ὑφίστατο ὡς ἐκ τούτου ἐφεξῆς παννύχιον σχεδὸν ἀγρυπνίαν καὶ αἴσθημα ὀρρωδίας ἀνυποφόρου μὴ τολμῶν νὰ κατακλιθῇ εἰς ὕπνον, ἀλλ' ἐπακουμ-

δῶν ἐνίοτε ἐν τῇ κλίνῃ φέρων τὴν συνήθη ἡμερινὴν αὐτοῦ ἀμφίεσιν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὡς μὲ ἐβεβαίωσεν ἡ σύζυγος καὶ μία ἀδελφὴ αὐτοῦ ἔπραττε δὲ τοῦτο ἵνα ἐν ὥρᾳ ἐξεγέρσεως τοῦ πάθους δύναται προχείρως νὰ ἐξέρχηται τῆς οἰκίας ἐν τῇ ὁδῷ.

Ἓν ταξείδιον καλόν, ἡ λῆψις των βρωμιούχων, κλπ. καὶ ἡ χρῆσις αὐτοφυῶν λουτρῶν θειούχων ψύχρῶν κειμένων παρὰ τὴν λίμνην Τριχωνίδα, τῷ ἐπανέδωκαν τὴν προτέραν αὐτοῦ ὑγείαν, ἀλλ' ἀπέμεινεν αὐτῷ ἐλαφρά τις δειλία κατὰ τὰς νύκτας, δυὸ εὑρίσκει πάντοτε συνομιλητάς, οἵτινες καὶ ἄλλοτε ἐκ περιτροπῆς τῷ παρεῖχον τὴν συντροφίαν των, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀπαισίων ἐκείνων νυκτῶν, μεθ' ὧν περιδιαβάζει μέχρι βαθείας νυκτός. Ἔκτοτε φέρει πάντοτε ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὕπνου παντοειδῆ οἰνοπνευματώδη ποτά, καὶ καρποὺς δροσιστικούς, καὶ οἶνον γενναῖον πάσης προελεύσεως πρὸς στερέωσιν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον τροποποίησιν τῆς φαντασίας αὐτοῦ.

Γ^ον ΚΛΙΝΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ὁ Γ. Κ . . . Παῖς ἐτῶν 15. Μαθητὴς χαρακτῆρος ὀξυχόλου, ἐκ γονέων εὐπόρων τοῦ μὲν πατρὸς φέροντος τὴν ἀρθριτικὴν διάθεσιν, τῆς δὲ μητρὸς ὑστερικῆς. Ἔλαβε κατ' ἐπανάληψιν πυρετοὺς διαλείποντας.

Κατά τινα βροχερὰν νύκτα τοῦ χειμῶνος προσεκλήθην ὅπως μεταβῶ ἐσπευσμενως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πάσχοντος, ἔνθα εὗρον αὐτὸν ῥιπταζόμενον καὶ τῆδε κακεῖσε κυλιόμενον ἐν τῇ κλίνῃ, καὶ ἐν κραυγαῖς ἱκετευτικαῖς ζητοῦντα

βοήθειαν παρ' ἐμοῦ καὶ τῶν περιτρόμων γονέων αὐτοῦ, προστριβόντων δι' ὄξους τὰ ἄκρα αὐτοῦ, ἅτινα εἶχον καταστῇ κατάψυχρα.

Ἔφερεν ὠχρότητα τοῦ προσώπου, ἔκλυσιν τῶν μελῶν, παλμοὺς ἰσχυροὺς τῆς καρδίας, σφυγμοὺς ἀμετρήτους, τὸ δὲ σῶμα κάθυγρον ἐξ ἀφθόνων ἱδρωτων. Οἱ γονεῖς μοὶ ἀνεκοίνωσαν ὅτι ἔφαγε τὴν συνήθη αὐτοῦ τροφὴν ἀφ' ἑσπέρας καὶ ἐκοιμήθη μέχρι τῆς 3ης πρωϊνῆς ὥρας ἡσύχως ὅτε ἠγέρθη ἀποτόμως τῆς κλίνης, ἐν ἀδικαιολογήτῳ ἀμηχανίᾳ καὶ ἐκπλήξει, αἰτιώμενος γενικὴν ἔκλυσιν τοῦ σώματος, κόπωσιν τῶν μελῶν, καταληφθεὶς ὑπὸ ἀνεξηγήτου καὶ ἀορίστου φόβου, καὶ ὅτι ἄφευκτος κίνδυνος ἐπικρέμαται τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὑπὸ ἀλλοκότου νόσου, ὅλως αἰφνιδίως ἐπελθούσης αὐτῷ ἄνευ οὐδενὸς προδρομικοῦ, εἴτε ὀνείρου εἴτε ἄλλου τινὸς τρομακτικοῦ αἰτίου.

Βεβαιῶ τὸν πάσχοντα ὅτι εἶναι νευρικὴ πάθησις πολὺ εὐκόλως θεραπευομένη, καὶ ὅλως διαβατική, ὁρίζω δὲ εἰς αὐτὸν ὅτι ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν θὰ τῷ δοθῇ φάρμακον εἰδικόν, ὅπερ ἀμέσως θέλει ἀνακουφίσει αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην δὲν ἦτο εὔκολος ἡ ταχεῖα προσκόμισις φαρμάκου, μεταβαίνω εἰς ἕτερον δωμάτιον, εὑρίσκω πρόχειρον ὀλίγον κονιάκ, εἶχον εὐτυχῶς καὶ ὀλίγην σόδαν ἐκεῖ, ζητῶ καὶ ὀλίγον ὕδωρ ἀνθέων καὶ συσκευάζω ἓν πότημα ἐμπεριέχον πολλὴν ποσότητα οἰνοπνεύματος. Ἡ πόσις ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ σύγχρονος παροχὴ δύο μικρῶν κοχλιαρίων ὀποῦ λεμονίων ἐπέφερε μετ' ὀλίγον ἐρυγάς, ἃς ἐπηκολούθησεν ἡ λύσις τοῦ παροξυσμοῦ, ὁ δὲ πάσχων ἀνέκτησε βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ εὐεξίαν. Ἐν τούτοις ἐπανειλημμένως διερωτᾷ ἐὰν ἀπέχῃ πολὺ ἡ πρωΐα. Ἀλλ' ἔκτοτε ἀναλογιζόμενος τὰ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην παθήματα αὐτοῦ, δὲν ἐτόλμα νὰ κατακλιθῇ ἐν τῇ κλίνῃ, μετὰ

μεγάλης δυσχερείας πεισθεὶς πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ προηγουμένως ἐβεβαιώθη ὅτι ἐκ περιτροπῆς θὰ μένωσιν ἄγρυπνοι οἱ γονεῖς αὐτοῦ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς νυκτός, εἰς αὐτὸν δὲ ἐγέννησεν ἡ φαντασία τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ κοιμᾶται ἀνεκδυόμενος τῶν συνήθων αὐτῷ ἐνδυμάτων τῆς ἡμέρας, ὁμολογῶν ὅτι πράττει τοῦτο διότι θεωρεῖ ἀσφαλέστερον ἑαυτὸν οὕτω ἵνα ᾖ ἕτοιμος διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Παρήγγειλα αὐτῷ τὰ βρωμιοῦχα καὶ ψυχρὰς καταιωνήσεις. Πλὴν μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἐπανελήφθη ὁ παροξυσμὸς τῆς νυκτοφοβίας ἀλλὰ μετὰ πολὺ μικροτέρας ἐντάσεως ἐπιτευχθείσης καὶ ἐκ τῆς ἐπηρείας τῆς ἀντιταχθείσης θεραπείας, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οἵ τε γονεῖς καὶ ὁ πάσχων εἶδον ὅτι οὐδεὶς πλέον ἄμεσος ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης κίνδυνος ἐπίκειται. Ἀποτυχούσης τῆς ψυχρᾶς ὑδροθεραπείας ἀντικατέστη αὕτη διὰ πλύσεων χλιαρῶν ἀρωματούχων τοῦ σώματος καὶ παρηγγέλθη ἡ ἐξακολούθησις τῶν βρωμιούχων συνδυασμένων μετὰ χλωριάλης, βραδύτερον δὲ τὰ σιδηροῦχα μετὰ πικρῶν.

Μετὰ τρίμηνον δὲ χρῆσιν τῶν ἀνωτέρω παραγγελθέντων, ἅπαντα τὰ ἐν νυκτὶ ἐπανερχόμενα φαινόμενα δὲν ἐπανελήφθησαν ἀπὸ 8 ἤδη ἐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἤδη ὁ ἐν λόγῳ πάσχων παραμένει πολὺ κηδόμενος τῆς ὑγείας αὐτοῦ λεπτολογῶν περὶ αὐτῆς καὶ πολυπραγμονῶν καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν συμπτωμάτων μεγαλοποιῶν.

Δύο ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰσὶ νευρικοὶ ἀπὸ φύσεως, ὧν ὁ μεγαλείτερος ἤδη τριακοντούτης, διετέλεσεν ἀγοραφοβικός, ὁλοσχερῶς ἰαθεὶς ἀφοῦ εἶχεν ὑποβληθῇ εἰς εἰδικὴν θεραπείαν τῇ βοηθείᾳ τῆς ὁποίας ἀπέβαλε τὰς ἐκκεντρικὰς αὐτοῦ ἀρχαίας ἰδέας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΚΛΕΙΣΙΟΦΟΒΙΑ

Ἡ φρικωδεστέρα μορφὴ τῆς Φοβοπαθείας ἐστὶν ἡ Κλεισιοφοβία ἧς χαρακτὴρ ἐστὶ φόβος μέγας ὃν δοκιμάζει ὁ νευροπαθὴς οὗτος ὁπόταν εὑρεθῇ αἴφνης περικεκλεισμένος ἁπανταχόθεν ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἔχῃ ἐλευθέραν διέξοδον, ὡς λόγου χάριν ἐν φυλακῇ, ἧς αἱ θύραι κλείονται πάντοτε ἀσφαλῶς διὰ κλείθρων. Ἐνῷ δὲ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀνέχονται τὴν ἐγκάθειρξιν ταύτην, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην τοιαύτης φύσεως περικύκλωσιν, δεικνύοντες τὴν προσήκουσαν ὑπομονὴν, ὑπείκοντες εἰς ὑπερτέραν ἀνάγκην, ἀλλ' οὐχ οὕτως συμβαίνει καὶ εἰς τὸν φέροντα ἐν ἑαυτῷ ἐμφωλεύουσαν τὴν κλεισιοφοβίαν, καθόσον ἡ παθολογικὴ ἰδέα τοῦ ὅτι ἐστὶ κεκλεισμένος ἁπανταχόθεν εἰσδύσασα δηλητηριωδῶς, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, κρούει τὰς χορδὰς τῆς παθήσεως ταύτης, ἥτις τῷ προκαλεῖ τὴν ἀκαταγώνιστον καὶ ἀκράτητον ἐπιθυμίαν ἵνα ἀμέσως τότε καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμὴν ἀπολαύσῃ διέξοδον καὶ ἐξέλθῃ τοῦ ἀποκλεισμοῦ. Ῥίπτεται δὲ ἀμέσως ἔντρομος, ἀναλογιζόμενος ἄφευκτον καὶ ἄμεσον κίνδυνον κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅπως διανοίξῃ διέξοδον καὶ ἀνακτήσῃ τὴν ἀπωλεσθεῖσαν ἐλευθερίαν αὐτοῦ. Καὶ ἂν μὲν ἐπιτύχῃ τὴν ποθητὴν αὐτῷ ἐλευθερίαν, ἀνοιχθεισῶν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν θυρῶν ἐκ τῶν ἔξω, ἐξερχόμενος εἰς ἐλεύθερον περιβάλλον, σταματᾷ τότε ἐν τῇ ἐνάρξει αὐτοῦ ὁ φόβος,

καὶ ὁ ἀρξάμενος γενικὸς τρόμος τοῦ σώματος. Ἀλλ' ἐὰν ἴδῃ ὅτι καθίσταται αὐτῷ ἀδύνατος ἡ εἰς τὸ ὕπαιθρον, καὶ ἐλεύθερον ἔδαφος ἔξοδος αὐτοῦ, τότε ἁλίσκεται ὑπὸ μεγίστου φόβου καὶ ὑπερτάτης φρίκης καὶ ἀγωνίας. Ὠχριᾷ, τρέμει, φέρει παλμοὺς ἰσχυροὺς καὶ ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀναπνοῆς, καλύπτεται ὑπὸ ἀφθόνων ἱδρώτων, κραυγάζει δὲ ἰσχυρῶς ζητῶν βοήθειαν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Μάτην δὲ προσπαθεῖ ὅπως κατισχύσῃ διὰ τῆς βουλήσεως τῆς φοβερᾶς ταύτης συγκινήσεως. Στρέφει πανταχοῦ βλέμματα ἀδημονίας καὶ ζητεῖ ἐκ παντὸς τρόπου διέξοδον ἀπὸ τῆς θλιβερᾶς αὐτοῦ ταύτης καταστάσεως, ἀπελπιζόμενος δὲ ἀπανταχόθεν, διήκει μέχρις ἀλλοφροσύνης, καὶ λακτίζει ἰσχυρῶς δίκην μαινομένου τὴν θύραν, καίτοι τόσον πολὺ ἐμειώθησαν αἱ σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις ἐκ τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ἐξαντλήσεως.

Ὁ δὲ φόβος καὶ ἡ φρίκη ἔχει φθάσει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐὰν τύχῃ νὰ ᾖ παράθηρον ἀρκετοῦ ὕψους ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐκεῖ, λαμβάνει καὶ τὴν τόσω ἐπικίνδυνον καὶ ἀπαισίαν ἀπόφασιν ὅπως πηδήσῃ ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου εἰς τὴν ὁδὸν, ἐν συγχύσει τοῦ λογισμοῦ διατελῶν, ἀρκεῖ νὰ ἐξέλθῃ τῆς δυσχεροῦς ἐκείνης καταστάσεως ἣν ἐγέννησεν αὐτῷ ἡ φρίκη τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ἀλλ' ἂν ἐπὶ τέλους οὐδεμία ἤθελε παρασχεθῇ αὐτῷ ἐπικουρία διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν αὐτοῦ, οἱ δὲ περὶ αὐτὸν δὲν προσδώσωσι τὴν προσήκουσαν σοβαρότητα εἰς τὰς ἐπικλήσεις αὐτοῦ, τί θέλει συμβῇ τότε εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον; Τοῦτο ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ πάσχοντος, καθόσον τινὲς τῶν φοβοπαθῶν τούτων εἰσὶν ἀκράτητοι ὑφιστάμενοι τὴν σφοδροτέραν ἔντασιν τῆς παθήσεως ταύτης καὶ τὰ φοβερὰ φαινόμενα ἅτινα ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, ἄλλοι δὲ φέροντες ἰσχυροτέραν βούλησιν κατορθοῦσι νὰ ἐπιβάλωσιν ἑαυτοῖς

κατάστασιν τινα ὑποφερτὴν καί τοι τρέμουσιν ἐνδομύχως ἐκ φόβου, ἄλλοι δὲ ἕνεκα τῆς ὑπερτάτης ταχυκαρδίας καὶ τῆς ἐξαντλήσεως παθαίνουσι λιποθυμίας καὶ συγκοπήν, ἄλλοι δὲ ἐκλαμπτικοὺς καὶ ἐπιληπτικοὺς σπασμοὺς καὶ ἄλλοι ἀλλοφροσύνην.

Πολλοὶ δὲ ἐγκάθειρκτοι εὑρέθησαν τὴν πρωΐαν τεθνεῶτες ἐκ συγκοπῆς χωρὶς νὰ ἐξηγηθῇ ἡ αἰτία ἡ ἐπενεγκοῦσα τὴν συγκοπὴν καὶ τὸν θάνατον. Διότι δυστυχῶς δὲν ἐσπουδάσθη ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἡ νόσος αὕτη ἀλλ' οὐδὲ ἐδιδάχθη ποτε ἀπὸ Καθηγητικῆς ἕδρας, ἐνῷ ἐμπερικλείει τόσην μεγάλην σοβαρότητα, πολὺ δὲ μέρος τῆς ἀνθρωπότητος πάσχει καὶ μαστίζεται ὑπ' αὐτῆς.

Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ἔλαχεν ὁ κλῆρος εἰς ἐμὲ ἕνα μικρὸν Ἐπαρχιώτην ἰατρόν, ἵνα πρῶτος περιγράψω τὴν φοβερὰν ταύτην πάθησιν, ἀποτείνομαι πρὸς τὴν Πολιτείαν ὅπως λάβῃ θερμὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν τούτων πλασμάτων ἀναγράφουσα διατάξεις εὐεργετικὰς καὶ εἰδικὰς δι' αὐτούς, ἤτοι νὰ μὴ ἐξασκῆται ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καταθλιπτικὴ κατ' αὐτῶν πίεσις, καὶ νὰ ἐγκλείωνται μὲν οὗτοι ἐν φυλακῇ ὑπὸ τὴν συνήθη μὲν ἐπιτήρησιν τῶν ἐπιτετραμμένων, ἀλλὰ χωρὶς νὰ γίγνηται χρῆσις καὶ κλείθρων δι' αὐτούς. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐξάσκησις τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐξουσίας νὰ διενεργῆται κατ' ἤπιον τρόπον αὐτοῖς.

Καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην πρῶτος ἤδη ἐγὼ διέκρινα καὶ περιγράφω δύο εἴδη Κλεισιοφοβίας, τὴν Ἐσωτερικὴν, ἧς τὸν χαρακτηρισμὸν ἀρκούντως ἀνωτέρω ἐσκιαγραφήσαμεν, καὶ τὴν Ἐξωτερικὴν, καθ' ἣν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος κλείεται ἔξω, εἰς ὑψηλὸν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέρος, λόγου χάριν, εἴς τινα ἐξώστην ,ὥστε νὰ μὴ ᾖ εὔκολος ἐκεῖ ἡ ἐλευθέρα αὐτοῦ διέξοδος. Καὶ ἂν μὲν τὸ ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐξώστου πρὸς τὸ ἔδαφος ᾖ μικρὸν δύναται

οὗτος μετ' ἀρκούσης ὑπομονῆς νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ διεξόδου ἄχρις οὗ φθάσαντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, διανοίξωσιν αὐτῷ τὴν θύραν καὶ εἰσέλθῃ ἔνδον. Ἐὰν δὲ θεωρήσας πρὸς τὰ κάτω ἴδῃ ὅτι μέγα τὸ ὕψος ἐστὶν ἀπὸ τοῦ δαπέδου, εἰσβάλλει ἀκαριαίως τότε ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ μεγάλη συγκίνησις καὶ φόβος ὅστις αὐτοστιγμεὶ ἀφαιρεῖ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ὅστις ἐπαυξάνει βαθμιαίως ἐκ τῆς παθολογικῆς ἰδέας τοῦ πάσχοντος ὅτι τῷ ἔχει ἀποκοπῇ πανταχόθεν ἡ ἐλευθέρα αὐτοῦ ἐκεῖθεν διέξοδος. Δυσφορεῖ δὲ τότε καὶ συνταράσσεται ὑπερμέτρως, τρέμει καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπερ καλύπτεται ὑπὸ ἀφθόνου ἱδρῶτος, φρίσσει ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἀδιεξόδου, ἐγγίζων νὰ λάβῃ λιποθυμίαν καὶ συγκοπὴν ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιταχύνσεως τῶν ὤσεων τῆς καρδίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, διατελῶν ἐν ἀληθεῖ ἀγωνίᾳ καὶ τρόμῳ.

Καὶ ἐὰν ἐννοήσῃ ὅτι ἔρχονται ὅπως τῷ ἀποδώσωσι τὴν ποθητὴν αὐτοῦ διέξοδον διανοίγοντες τὴν θύραν ἔνδοθεν, ἢ προσκομίσωσιν αὐτῷ κλίμακα ἢ ἄλλο τι σωστικὸν μέσον κάτωθεν, πάραυτα ἐπιφαιδρύνεται οὗτος ἂν καὶ ὁ ὀργανισμὸς διατελῇ τότε ἐν μεγίστῳ συγκλονισμῷ, καὶ ἐπανέρχεται ἡ ψυχραιμία καὶ ἡ ἐκλείψασα ψυχικὴ γαλήνη.

Ἀλλ' ἐὰν οὐδέτερον τούτων καθίσταται ἐφικτὸν, δύο τινα ὑπολείπονται αὐτῷ ἢ νὰ διαρρήξῃ τὴν θύραν, ἐὰν δὲν παρακωλύεται ἐξ ἄλλής τινος ὑπερτέρας ἀνάγκης, ἤτοι μεγαλειτέρου ἔνδοθεν κινδύνου, ἡ ἐν τῷ οἴκῳ εἰσέλευσις, ἢ νὰ πηδήσῃ ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου εἰς τὸ ἔδαφος, ὡς παρέστημεν μάρτυρες τοιαύτης σκηνῆς λαβούσης χώραν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἣν κατωτέρω θέλομεν περιγράψει.

Ἐν τῇ Κλεισιοφοβίᾳ δέον νὰ ὑπαγάγωμεν κατὰ τὴν ἀσφαλῆ ἐμοῦ πεποίθησιν καὶ τὴν Θαλασσοφοβίαν ὡς

καὶ τὴν Σιδηροδρομοφοβίαν, ὡς θέλομεν ἀποδείξει ἐν τοῖς σχετικοῖς Κεφαλαίοις ἐν οἷς περιγράφονται εἰδικῶς αἱ μορφαὶ αὗται. Ἐπίσης ἐν τῇ Κλεισιοφοβίᾳ δέον νὰ ὑπαχθῇ καὶ ἡ περίπτωσις καθ' ἣν οἱ φοβοπαθεῖς οὗτοι εὑρεθῶσιν αἴφνης περικυκλωμένοι ὑπὸ κόσμου πολλοῦ ἢ συναθροίσεως ὄχλου ἐν συνωστισμῷ, ὥστε νὰ τοῖς ἔχῃ ἀποφραχθῇ ἡ ἐλευθέρα ἐκεῖθεν διέξοδος, ὅπερ προξενεῖ αὐτοῖς μέγαν φόβον καὶ τρόμον μέχρι τῆς φρίκης διήκοντα, καὶ διαγκωνίζονται ἐκ τούτου καὶ ἀπωθοῦσι θηριωδῶς καὶ ἀνατρέπουσι πᾶν πρόσκομμα ὅπερ ἤθελεν ἀντιταχθῇ εἰς τὴν πρὸς ἐλευθέραν διέξοδον ἀκράτητον πορείαν αὐτῶν, ὁρμῶντες ὡς μαινόμενοι ἵνα διασπάσωσι τὸ ἀνθρώπινον ἐκεῖνο τεῖχος.

Εἴδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν τί ἔπραξαν οἱ ἐν τῷ ἀναφλεγέντι Θεάτρῳ Φιλαδελφίας εὑρισκόμενοι ἐν καιρῷ τῆς παραστάσεως ἄνδρες. Ὁρμήσαντες ἐκ τοῦ φόβου τοῦ πυρὸς εἰς τὰς θύρας τοῦ Θεάτρου, εὑρίσκουσι ταύτας ἀποπεφραγμένας ὑπὸ τοῦ σπεύσαντος ἐκεῖ πλήθους, ἐπιπίπτουσι δὲ τότε ἀγρίως διὰ μαχαιρῶν ὅπως διασπάσωσι τὸν ἀνθρώπινον ἐκεῖνον φραγμὸν καὶ διανοίξουν διέξοδον πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν, τύπτοντες θηριωδῶς τοὺς ἀθώους ἐκείνους ἀνθρώπους οἵτινες ἔδραμον ἐκεῖ, ὅπως τοῖς παράσχωσιν ἐπικουρίαν.

Διὰ τοῦτο ἀποφεύγουσι τὰς συναθροίσεις, καὶ τὰς πολυαρίθμους στρατιωτικὰς παρελάσεις καὶ πολυπληθεῖς διαδηλώσεις καὶ τὰς τοῦ γάμου καὶ κηδείας συνοδείας, περιπτώσεις καθ' ἃς εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀποφραχθῇ ἡ ἐλευθέρα αὐτῶν πορεία. Ἀλλ' ἐὰν ἀναπόδραστος ἀνάγκη ἐπιβάλῃ αὐτοῖς ὅπως λάβωσι μέρος εἰς ταύτας, τοποθετοῦνται πάντοτε ἐν τοῖς τελευταίοις.

Ἐν τῇ Κλεισιοφοβίᾳ ἐπίσης ἁρμόζει καὶ ἡ ὑπαγωγὴ τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς οἱ νευροπαθεῖς οὗτοι ἀναγ-

καθῶσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς γάμους ἢ συναυλίας ἢ διαλέξεις ἢ εἰς διδασκαλίας Καθηγητῶν γιγνομένας ἐν αἰθούσαις ἐν αἷς συνωστίζονται πολλοὶ ἀκροαταί, διότι κωλυομένης τῆς ἐλευθέρας αὐτῶν διεξόδου ἤθελεν ἀφεύκτως ἐκραγῇ τὸ ἐμφωλεῦον ἐν ἑαυτοῖς πάθος.

Φαντασθῆτε δὲ ὁποίαν σύγχυσιν καὶ ταραχὴν ἤθελε προκαλέσει τότε ἡ ὁρμητικὴ καὶ ἀκατάσχετος πορεία τοῦ ὀρρωδοῦντος τούτου ἀνθρώπου μεταξὺ τοσούτου πλήθους ἀσφυκτικῶς συνωθουμένου ἐκεῖ. Διὰ τοῦτο πολλάκις ἐν Ἐκκλησίαις ἄνθρωποι φέροντες τοιούτου εἴδους εὐπάθειαν, ἐξορμῶσιν ἐν μεγίστῃ σπουδῇ κάτωχροι πρὸς τὰς θύρας, ἔχουσι δὲ ἐκ τούτου συμβῇ πολλάκις πολλὰ ἀπευκταῖα, διότι παρεξηγεῖται, ὡς εἰκός, ἡ ὁρμητικὴ καὶ ἔμφοβος ἐκείνη διέλευσις ἀναμέσον τοῦ πλήθους, τοῦ νευροπαθοῦς τούτου, καὶ προκαλεῖ πανικὸν καὶ γενικὴν ταραχὴν καὶ ἀθρόον συνωστισμὸν πρὸς τὰς θύρας ἔνθα καταπατοῦνται καὶ ἀσφυκτιῶσιν ἐκ τούτου πολλοί.

Αὐτὸς ἐστὶν ὁ λόγος δι' ὃν εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς συναθροίσεις λαμβάνουσι πάντοτε θέσιν παρὰ τὴν θύραν οἱ φοβοπαθεῖς, ἵνα ᾖ πρόχειρος ἡ ἐλευθέρα αὐτοῦ ἐκεῖθεν διέξοδος.

Εἶναι ὄντως περίεργοι αἱ ἰδιοτροπίαι τῆς μυστηριώδους ταύτης παθήσεως καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι αἱ διάφοροι ἐκδηλώσεις αὐτῆς. Πανταοῦ καὶ πάντοτε ζητοῦσι νὰ ὦσιν ἐλεύθεροι καὶ ὑπὸ οὐδεμιᾶς περιπτώσεως δεσμευόμενοι.

Ἀναχωροῦντες ἀπό τινος σημείου ὅπως ἔλθωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν, φθάσαντες δὲ ἐκεῖ, ἐὰν εὕρωσι τὰς θύρας κεκλεισμένας, αἰσθάνονται τὰ αὐτὰ περίπου φαινόμενα, ἅτινα δοκιμάζουν ὡς ἐὰν ἦσαν ἔσωθεν κεκλεισμένοι.

Δυσανασχετοῦσι δὲ περίτρομοι γενόμενοι καὶ ἀνυπομονοῦντες παθολογικῶς ὅπως τάχιστα ἀνεωχθῇ αὐτοῖς

ἡ θύρα καὶ εἰσδύσωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν ταύτῃ. Εἶναι καὶ τοῦτο ἓν σύμπτωμα τῆς Ἐξωτερικῆς Κλεισιοφοβίας.

Διὰ τοῦτο πάντες οἱ κλεισιοφοβικοὶ μεριμνῶσι συντόνως πάντοτε ὅπως αἱ θύραι ὦσιν ἀνοικταί. Καὶ ἐὰν μὲν τύχῃ τὸ δωμάτιον τοῦ πάσχοντος νὰ ᾖ εἰς πολὺ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὕψος, δὲν δύναται νὰ ἐφησυχάζῃ οὗτος τὸ παράπαν, ἐπιδιδόμενος εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς ὕπνον, ἐὰν μὴ ᾖ βεβαιωμένος καὶ πεπεισμένος ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι ἡ θύρα δὲν διατελεῖ κεκλεισμένη, λαμβάνων μάλιστα καὶ τὰ κλεῖθρα συνήθως, φοβούμενος μὴ καὶ ἔξωθεν κλειδωθῇ. Ἐὰν δὲ τὸ δωμάτιον, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ παράθυρα αὐτοῦ, εἰσὶν εἰς μικρὸν ἀπὸ τοῦ δαπέδου ὕψος, τότε δύναται νὰ ἐφησυχάζῃ ἄφοβος καὶ ἀμέριμνος ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἀσφαλείας, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ καὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι, καὶ ἂν ᾖ ἡ θύρα κεκλεισμένη δύναται νὰ λάβῃ διέξοδον ἐλευθέραν εἰς τὴν ὁδὸν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐκ τῶν παραθύρων, ἀφοῦ τόσον ἐγγὺς εἰσὶ ταῦτα εἰς αὐτό.

Διὰ τοῦτο ἐπίσης οἱ κλεισιοφοβικοὶ ἀρέσκονται νὰ διαμένωσιν εἰς οἰκίας χαμηλάς, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐνοικιάζουσι εἰς Ξενοδοχεῖον τὰ δωμάτια τοῦ τελευταίου διαμερίσματος, καὶ ἐκεῖνα ἅτινα φέρουσι παράθυρα πρὸς τὴν ὁδόν. Τίς οἶδε δὲ ἐάν, ἡ ἐπικρατοῦσα τοῖς εὐπόροις ἐθυμοτυπία τοῦ νὰ κατοικῶσι μετ' ἀριστοκρατικῆς ἐπιβλητικότητος εἰς τὰ κατώτερα τῶν Μεγάλων Ξενοδοχείων διαμερίσματα, ἅτινα ὡς ἐκ τούτου καὶ ἀκριβώτερον τιμῶνται, δὲν ἔχῃ τὴν ἀρχήν της εἰς ἐκκεντρικότητα τοιαύτης φύσεως φοβοπαθοῦς τινος μεγιστᾶνος, ἥτις κατ' ἀπομίμησιν κατόπιν ἀπέβη Νόμος τοῦ συρμοῦ ἀριστοκρατικός, ὡς ἡ φενάκη ἐν τῇ Αὐλῇ Μοναρχῶν τινων τῆς Γαλλίας, ἐπειδὴ εἷς τούτων πάσχων ἀλωπεκίαν εἶχε στερηθῇ παντελῶς τῆς κόμης.

"Οταν δὲ πρόκηται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς οἰκίαν τινά, βολιδοσκοποῦσιν ἐκ τῶν προτέρων μετὰ πολλῆς τῆς παρατηρητικότητος, τὰ πάντα, τὸ ὕψος, τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς θύρας τῆς ἐξόδου, λαμβάνοντες πρόνοιαν τῆς ἐλευθέρας καὶ προχείρου ἐκεῖθεν αὐτοῦ διεξόδου, ἀξιοῦσι δέ, ἐὰν ἡ φιλικὴ αὐτοῖς οἰκογένεια, νὰ μὴ κλείηται ἡ θύρα τοῦ δωματίου, ἔνθα θέλουν εὑρίσκεσθαι ἐν συνομιλίᾳ μετὰ τῶν ἐνοίκων. Καὶ ἐὰν μὲν αὕτη ᾖ ἠνεωγμένη, συνδιαλέγονται ἄνευ προφανοῦς τινος συγκινήσεως καὶ ταραχῆς, ἔχοντες ὅμως πάντοτε ἐστραμμένον τὸν νοῦν πρὸς τὴν θύραν. Ἀλλ' ἐὰν κατὰ σύμπτωσιν κλείσῃ ταύτην ἡ διακονοῦσα θεραπαινίς, ἄρχεται παρευθὺς δυσφορία ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ φοβοπαθοῦς τούτου καὶ ἄκρα δυσανασχέτησις προϊοῦσα βαθμιαίως, μέχρι τοῦ νὰ μὴ δύναται οὗτος ὅπως κατισχύσῃ τῆς συγκινήσεως ταύτης, καὶ ἀναγκάζεται ἐν προσποιητῇ ἀδιαφορίᾳ ὅπως μὴ γίνῃ καταληπτός, καὶ ἐγείρηται προφασιζόμενος καὶ βηματίζων βραδέως καὶ ἀνοίγει τὴν θύραν ἐπιτηδείως πως, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι δὲν διετέλει αὕτη κλειδωμένη, ἢ ὅτι εὐχερὴς ἐστὶν ἡ ἀνέωξις αὐτῆς, τότε δὲ καὶ πάλιν ἀναλαμβάνει τὴν κλονισθεῖσαν αὐτοῦ ψυχραιμίαν καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν διάλεξιν αὐτοῦ ζωηροτέραν.

Ἐν τῇ αὐτῇ μορφῇ τῆς Φοβοπαθείας δέον νὰ κατατάξωμεν καὶ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ φοβοπαθὴς εἰσελθὼν εἴς τινα οἰκίαν ἢ δημόσιον Κατάστημα ἐγνωσμένης ἐπιβλητικότητος δι' ὑποχρεωτικὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν ἢ ὑπηρεσίαν, εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παρακολουθήσῃ μίαν διεξοδικὴν διήγησιν πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς οἰκίας ἢ τοῦ Καταστήματος τούτου, ἧς ἅμα ἐννοήσῃ τὴν ἐκτενῆ διηγηματικὴν παράτασιν, θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡσεὶ δεσμευμένον, κατανοῶν δὲ ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ διακόψῃ τὸν διη-

γούμενον, ἁλίσκεται ὑπὸ ἀνυπομονησίας ἀκαταγωνίστου ψυχικῆς δυσφορίας, εὑρίσκεται ἐν προφανεῖ συγκινήσει καὶ στενοχωρίᾳ, κινεῖται ἀδιακόπως τῆς θέσεως αὐτοῦ, λαμβάνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἓν τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἐπὶ τῆς τραπέζης εἰσὶν ὃ προσποιεῖται ὅτι περιεργάζεται, ἀκούων μὲν τὴν διήγησιν, ῥίπτων ἐνίοτε τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ διηγουμένου, νεύων κάτω τὴν κεφαλὴν συμφωνῶν καθ' ὅλα καὶ ἐπικροτῶν καὶ εὐχόμενος ἵνα περαιωθῇ ἐπὶ τέλους αὐτὴ ἡ διήγησις, διατεινόμενος ὅτι καὶ ἄλλοτε τῷ ἔχει ἐξιστορηθῇ ἡ ἐν λόγῳ ὑπόθεσις, ἵνα κατορθώσῃ καὶ διακόψῃ τὸν διηγούμενον. Ἀλλ' ἐὰν δὲν κατορθώσῃ τέλος νὰ ὑπερνικήσῃ αὐτὴν τὴν συγκίνησιν, ἀναγκάζεται τότε, ζητῶν συγγνώμην καὶ προφασιζόμενος νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν κακῶς ἔχων καὶ τρέμων καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη, ὠχρὸς καὶ κάθιδρος ἐκ τῆς προκυψάσης αὐτῷ συγκινήσεως τοῦ φόβου, ἀναφέρων ὅτι αἰφνιδιά τις ἀδιαθεσία ἐπέσκηψεν αὐτῷ, ἢ φυσικὴ ἀνάγκη, καὶ ἐπιτηδείως ἀποκρύπτων τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἐκείνην κατάστασιν.

Ἀλλ' ἐὰν συμπέσῃ νὰ τύχωσιν ἐκεῖ ἀρχῆθεν καὶ ἄλλοί τινες ἐπισκέπται τότε κατέμνεται, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἀπὸ τῆς φαντασίας ὑπερδιέγερσις, καὶ ὁ φοβοπαθὴς δὲν δυσανασχετεῖ τὸ παράπαν, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ διηγουμένου δὲν προσηλοῦνται ἐπ' αὐτοῦ καὶ μόνον, διὰ νὰ ἀναγκάζεται καὶ ἐπέχῃ αὐτὸς μόνος τὴν εὐθύνην τῆς προσοχῆς, ὡς αἰχμάλωτος δεσμευόμενος, εἰς τὴν διήγησιν τοῦ συνομιλητοῦ, ἐκζητοῦντος, ὡς εἰκὸς, τὴν προσήλωσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γιγνομένης ἐκείνης ἐξιστορήσεως.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ὁ φοβοπαθὴς ὁδοιπορῶν, συναντήσῃ ἐν τῇ ὁδῷ φίλον τινα αὐτοῦ, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἀνακόψῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ ἀρχόμενος διηγήσεώς τινος ἢ ἐκτεταμένης ὁμιλίας, καὶ δώσῃ ἀφορμὴν

εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ παροξυσμοῦ, ὅτε οὗτος δοκιμάζει πολλὴν στενοχωρίαν ἥτις τὸν καταναγκάζει νὰ καταλίπῃ τὸν συνομιλητὴν τοῦτον, ἀκρατήτως ἀπομακρυνόμενος καὶ ἀποχωρῶν.

Πρὸ 18 περίπου ἐτῶν ἐν Ἀγρινίῳ συνήντησα ἐν τῇ ὁδῷ φίλον μου ἀξιωματικὸν, διατελέσαντα ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ναυπάκτου καὶ ὃν ἐγνώριζον ὡς πάσχοντα τὴν νεύρωσιν τῆς Φοβοπαθείας. Μετὰ δὲ συνήθεις φιλοφρονήσεις, εἷς τῶν συνοδοιπόρων μου ἤρξατο νὰ τῷ περιγράφῃ τὰ κατὰ τὸ ἀπὸ Μεσολογγίου εἰς Ἀγρίνιον ταξείδιον ἡμῶν. Ὅτε αἴφνης βλέπω τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐν ἀποτόμῳ ἀλλοιώσει, καὶ ἀμέσως ἀναχωρήσαντα ἐν προφανεῖ συγκινήσει καὶ ταραχῇ χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ δυνηθῇ νὰ δώσῃ ἡμῖν τὸν προσήκοντα χαιρετισμόν. Τὸν παρηκολούθησα διὰ τῶν βλεμμάτων μου εἰσδύσαντα ἐν σπουδῇ εἰς στενήν τινα ἀτραπὸν, διότι ἐγνώρισα ὅτι ἀφεύκτως ἐκεῖ ἤθελεν ἀπαλλαγῇ τῆς καταλαβούσης αὐτὸν συγκινήσεως.

Οἱ περὶ ἐμὲ πάντες παρεξήγησαν, ὡς ἦν ἑπόμενον, τὴν στάσιν ταύτην τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὃν ἐθεώρησαν ὡς στερούμενον καλῆς συμπεριφορᾶς, ἀλλ' ἐγὼ καθὸ ὁμοιοπαθὴς ἔδωκα τὴν δέουσαν ἐξήγησιν τοῦ πράγματος, ὁμολογῶ δὲ ὅτι κἀγὼ τότε ἔπαθον ἀρκοῦσαν δυσφορίαν καὶ μετρίαν ἔκλυσιν, κατὰ μετάδοσιν, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ διακόψω τὴν πορείαν μου ἐκείνην, καὶ νὰ ἐπιστρέψω οἴκαδε ἔνθα ἀπεκατέστη παραχρῆμα ἡ καταλαβοῦσα με συγκίνησις ἐκείνη.

Ἰδοὺ καί τινες κλινικαὶ περιπτώσεις Γάλλων συναδέλφων αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν ἐν περιοδικοῖς ἰατρικοῖς.

Α'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

ΚΛΕΙΣΙΟΦΟΒΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΠΑΘΗΣ

ΙΑΘΕΙΣΑ ΔΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΤΗ

JOURNAL DE L' HYPNOTISME

(Docteur Gorodichze)

«Ἡ Κυρία Δ. . . . . . . ἄγουσα ἤδη ἡλικίαν 38 »ἐτῶν. Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἀποθανὼν ἐν ἡλικίᾳ 58 ἐτῶν »κατὰ τὸ 1883, ὑπὸ φρενοβλαβείας παραλυτικῆς τῆς »συμφορητικῆς μορφῆς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τῶν Φρενο»παθῶν τοῦ Ville—Evrard. Ἦτο ἀλκοολικός. Ἡ »μήτηρ αὐτῆς λίαν εὐπαθής. Κατόπιν πληροφορίας τοῦ »θανάτου ἑνὸς φίλου κατὰ τὸ ἔτος 1865 ἐκ χολέρας, »προσεβλήθη ὑπὸ δεινῆς μελαγχολίας μετ' ἀποστοργῆς »τῶν τροφῶν, ἥτις διήρκεσε πολλοὺς μῆνας. Ἀείποτε »ἀνήσυχος ἔκτοτε, ἐξήγειρε τοῦ ὕπνου τὸν σύζυγον αὐτῆς »κατὰ τὴν νύκτα, εἰς ἑκάστην φορὰν καθ' ἣν αὕτη ἤκουε »νὰ κρούωσι τὴν θύραν τοῦ ἀπέναντι φαρμακοποιοῦ, »διὰ νὰ τῷ λέγῃ. »Ἰδοὺ ἀκόμη εἷς ἑτοιμοθάνατος διὰ »τὸν ὁποῖον ἔστειλαν ἵνα προμηθευθῶσι φάρμακα». Καὶ »τὰ ἐλάχιστα ἀκριβολογοῦσα, ὑποχονδριακή.—Ὁ ἀδελ-

»φὸς καὶ ἀδελφὴ αὐτῆς δίδυμοι ἀπεβίωσαν εἰς μικρὰν »ἡλικίαν.

»Ἡ Κυρία Δ. . . . . . κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτῆς ἡλι-»κίαν ἔσχε προσβολὰς Ὑποβασίας ἀναιτιολογήτου. Λα-»βοῦσα τὴν ἔμμηνον κάθαρσιν κατὰ τὸ 13 ἔτος τῆς ἡλι-»κίας αὐτῆς, ἐνυμφεύθη κατὰ τὸ 18, ἀπέβη δὲ ἔγκυος »δύο ἔτη κατόπιν. Κατὰ τὸν τέταρτον δὲ ἀπὸ τῆς συλ-»λήψεως μῆνα ὑπέστη ἔκτρωσιν.

»Ἕνεκα δὲ ὑπερμέτρου ἐργασίας καὶ καταπονήσεως, »ἤρχισε νὰ δοκιμάζῃ κατὰ τὸ 1880, σημεῖα ὀφειλόμενα »προφανῶς εἰς τὴν Νευρασθένειαν. Πόνους τῆς κεφαλῆς, »ἀϋπνίαν, ἐμβοὰς τῶν ὤτων, γενικὴν ἀτονίαν, κατὰ τὰς »κνήμας ἰδίως, ῥαχιαλγίαν, σκοτοδινίας αὐξούσας ὁσημέ-»ραι μέχρι τοῦ 1883. Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην, κατέστη »λίαν ὑπερευχίσθητος, λίαν φοβοπαθής, ἔχουσα φόβον »τοῦ σκότους τῆς νυκτός, ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν ὕπνον, »ὅπερ ὑποχρεοῖ αὐτὴν ὅπως ἔχῃ πάντοτε πλησίον της »τὴν λυχνίαν. Ἔχει φόβον μὴ καταστῇ τρελλή, καὶ τά-»σεις πρὸς αὐτοκτονίαν. Οὐδέποτε ἐξέρχεται, χωρὶς νὰ »φέρῃ μεθ' ἑαυτῆς φιαλίδιον ἐμπεριέχον φαρμακευτικήν »τινα οὐσίαν, ὅπερ ἤθελεν ἐμποδίσει, ὡς ἔλεγε, τοῦ νὰ »ἀποθάνῃ αὕτη αἰφνιδίως ἐν τῇ ὁδῷ. Κατελήφθη ὑπὸ »ἑνὸς παροξυσμοῦ ἀγωνιώδους δυσφορίας, συνοδευομένης »ὑπὸ αἰσθήματος ἀποπνιγμοῦ, πιέσεως τοῦ ἐπιγαστρίου, »μετὰ παλμῶν, ἡμέραν τινὰ διερχομένη μετὰ τοῦ συ-»ζύγου αὐτῆς μίαν σήραγγα ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς »γραμμῆς τῆς περιοχῆς των. Εὐτυχῶς ἡ διέλευσις διὰ »τῆς σήραγγος ταύτης ἦτο μικρᾶς διαρκείας, καθόσον ἡ »πάσχουσα ἐπεχείρησε νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν ἵνα πηδήσῃ »ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη προσβολὴ τῆς »Κλεισιοφοβίας. Μία μικρὰ διαμονὴ αὐτῆς ἐν τῇ ἐξοχῇ, »ἐπέφερεν ἐπαισθητὴν καλλιτέρευσιν ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπά-

»νοδον αὐτῆς ἐν Παρισίοις, τὰ παθήματά της ἐπα-
»νελήφθησαν μετὰ πολὺ μεγαλειτέρας ἢ πρότερον ἐν-
»τάσεως. Αὕτη δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς ἐκκλη-
»σίας, ἢ ἐν Μουσείῳ, ἢ δημοσίῳ Μαυσωλείῳ, διότι ἀμέ-
»σως καταλαμβάνεται ὑπὸ βιαίου παροξυσμοῦ, ὅστις
»ἀμέσως ἐξαφανίζεται ὅταν αὕτη ἐξέλθῃ ἐκτός. Κάμνει
»πάντα τρόπον ὅπως ἐκφύγῃ ἐκεῖθεν, καὶ διὰ τοῦτο
»συνωθεῖ ὅλον τὸν κόσμον, ἀνατρέπουσα πᾶν· ὅ,τι ἤθελεν
»ὑπάρξει ἐμπόδιον εἰς τὸν δρόμον της. Ἐπίσης δὲν δύ-
»ναται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον νὰ εὑρεθῇ ἐντὸς μεγάλου
»ὁμίλου ἀνθρώπων, ἀποφεύγει τὰς δημοσίας τελετάς,
»ἕνεκα τοῦ αἰσθήματος ὅπερ δοκιμάζει ὅτι ἐνδεχόμε-
»νον νὰ περικλεισθῇ ἐκεῖ ἐν τῷ πλήθει. Τὰς αὐτὰς
»στενοχωρίας δοκιμάζει καὶ ὅταν εὑρίσκηται εἴς τι ὕψος
»ἀπὸ τοῦ ἐδάφους (ἀκροφοβία), σύμπτωμα ὅπερ περιέ-
»γραψεν ὁ Verga ὅστις ἔπασχεν ἐκ τούτου αὐτὸς ὁ ἴδιος.

»Αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἐν κινδύνῳ ὀλέθρου, ὅταν εὑρεθῇ
»εἰς ἔρημόν τινα τόπον καὶ ἀπομεμακρυσμένον τῆς οἰκίας
»αὐτῆς.

»Εἷς τῶν ἡμετέρων Καθηγητῶν συνεβούλευσε, κατὰ
»μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1892, ψυχρὰς καταιωνήσεις καὶ
«τὴν χρῆσιν τοῦ Βρωμιούχου Καλίου χωρὶς ἡ πάσχουσα
»νὰ προσπορισθῇ ἐκ τῆς θεραπείας ταύτης βελτίωσίν
»τινα κατὰ τὸ διάστημα 6 μηνῶν, ὅτε ὁ λίαν διακε-
»κριμμένος συνάδελφός μου Dr Reuet, ἔσχε τὴν εὐγενῆ
»θέλησιν ἵνα μοὶ τὴν διευθύνῃ.

»Ἡ Κυρία Δ. . . . . ὡς ὅλοι σχεδὸν οἱ Νευρασθε-
»νικοί, ὑπόκεινται εὐκόλως εἰς ὑπνωτισμόν, ἀλλὰ ὑπὸ
»μίαν ὑποκειμενικότητα εὔθραυστον, ἐὰν μοὶ ἐπιτρέπε-
»ται νὰ ἐκφρασθῶ οὕτως. Δὲν πρέπει νὰ μεταχει-
»ρίζηται ἀποτόμως ὁ ἰατρὸς τοὺς Νευρασθενικούς, νὰ
»ἀποφεύγῃ δὲ ἐκ παντὸς τρόπου τοῦ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς

»θέσιν νὰ αἰσθανθῶσιν ὅτι τὰ παθήματά των ὀφείλονται »εἰς ἐκεῖνο ὅπερ δὲν θέλουσι νὰ ἀκούσωσιν, εἰς ἐκεῖνο »ὅπερ τοὺς θίγει πολύ. Τότε δὲ οἱ πάσχοντες οὗτοι »ἀφηνιάζουν οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀντιτάσσονται ὑμῖν, ἐκ τῆς »ἰδέας ὅτι ἐθεωρήσατε ὡς κατὰ φαντασίαν ἀσθενεῖς, καὶ »ἀποβαίνουσι πολὺ δυσκόλως ὑποκείμενοι τῷ Ὑπνωτι-»σμῷ, καὶ οὕτω σᾶς διαφεύγει ἡ εὐκαιρία καὶ ἡ ἰσχὺς »τοῦ νὰ κατορθώσητε τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς καθ-»ότι δὲν γνωρίζετε νὰ τὸν πείσητε ἵνα συναινέσῃ εἰς τὴν »θεραπείαν ταύτην. Διὸ τίθεσθε κατὰ μέρος τὸν αὐστη-»ρὸν τόνον, ἀλλ' ἐστὲ, τοὐναντίον, γλυκεῖς, πειστικοὶ, »ἑλκυστικοί. Ὑπόσχεσθε τὴν ἴασιν τῷ ἀσθενῆ κατά τινα »τρόπον ἀπόλυτον, ἀλλὰ μὴ ὁρίσητε μίαν προθεσμίαν »ὡρισμένην καὶ ἐγγὺς οὖσαν, εἴπατε ὅτι ἡ νόσος δὲν δύ-»ναται νὰ θεραπευθῇ ἀποτόμως, ἀλλὰ βαθμιαίως, εἰς »τρόπον ὥστε μία θεραπεία γιγνομένη μετὰ ταχύτητος »καὶ θεατρικὴ εἶναι ἑπόμενον νὰ παρακολουθηθῇ ὑπὸ »ὑποτροπιάσεως, ὁ δὲ ἀσθενὴς ἐπαναφέρων τὰς ἀπὸ τοῦ »φόβου ἐνοχλήσεις του ἤθελεν ἐκληφθῇ εἰς τὰ ὄμματα »τοῦ κόσμου ὡς εἷς ἀπαταιών. Πιστεύω ὅτι εἷς μέγας »ἀριθμὸς ἀποτυχιῶν ὡς πρὸς τοὺς Νευρασθενικοὺς ὀφεί-»λεται εἰς ἔλλειψιν καρτερίας καὶ ὑπομονῆς ἥτις προσήκει »κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας.

»Ὅλαι αὐταὶ αἱ σκέψεις ἐνεπνεύσθησάν μοι ἐκ τῆς »πείρας ἣν ἀπέκτησα θεραπεύων ἕνα μέγαν ἀριθμὸν »τοιούτων ἀσθενῶν, οἵτινες ἐπέφερον ἔκτοτε καὶ ἤδη φέ-»ρουσι τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ἰατροῦ.

»Εἰς τὸ τέλος ἑνὸς μηνὸς θεραπείας διὰ τοῦ ὑπνω-»τισμοῦ αἱ ἀγωνιώδες στενοχωρίαι τῆς Κυρίας Δ. . . . »ὁλοσχερῶς ἐξηφανίσθησαν, καὶ μετ' ἐκείνων ἅπαντα τὰ »συμπτώματα τὰ τούτοις συναφῆ. Κατὰ τὸ διάστημα »10 μηνῶν οὐδὲν ὑπῆρξε ὅπερ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν

»μνήμην της την πάθησιν αὐτῆς. Πιστεύω ὅτι ἔχω τὸ »δικαίωμα πλέον, ὅπως θεωρήσω τὴν ἀσθενῆ μου ἐντε»λῶς ἰαθεῖσαν, ἀλλὰ θέτων τὴν ἐπιφύλαξιν καὶ τὸν »αὐστηρότατον ὅρον, ὅτι μία νέα αἰτία φυσικῆς καὶ ἠθι»κῆς καταπονήσεως δύναται νὰ προκαλέσῃ μίαν ἔτι φορὰν τὴν ἔκρηξιν τῆς νόσου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς κληρονομικῆς ἐκφυλίσεως.»

Ἡ κλινικὴ αὕτη παρατήρησις, ὡς καὶ αἱ δύο ἀμέσως ἑπόμεναι, ἐδημοσιεύθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Gelineau.

Β΄. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

ΚΛΕΙΣΙΟΦΟΒΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΠΑΘΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΟΥ Dr BALL ΕΝ ΤΟΙΣ ANNALES MEDICO-PSYCHOLOGIQUES

Γυνὴ ἀνήκουσα εἰς νευρικὴν οἰκογένειαν, ὡς ἑξῆς περιγράφει τὰ ἐκ τῆς παθήσεως ταύτης συμπτώματα ἅτινα ὑπέστη.

—

«Μίαν τῶν ἡμερῶν, χάριν περιεργείας, ἀπήλθομεν, »πατήρ, τέκνα, σύζυγος, ὅπως ἐπισκεφθῶμεν τὸν Πύργον »τοῦ Saint—Jacques.

»Κατὰ τὴν ὡραίαν μέχρι τοῦ μέσου ἀνάβασιν, κατε-»λήφθην ὑπὸ ὑπερβολικοῦ φόβου. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔκλεισαν »τὴν θύραν κάτω, καὶ δὲν θὰ δυνηθῶμεν πλέον νὰ ἐξέλ-»θωμεν.

»Οἱ οἰκεῖοι μου ἐξέλαβον τοῦτο ὡς παιδαριῶδες, καὶ »μὲ ἐκάλουν ὅπως ἀνέλθω ὑψηλότερον. Αἴφνης τότε, »χωρὶς νὰ ἐννοήσωσι τὴν σκέψιν μου κατέρχομαι ἕως κά-»τω, ὡς ἓν βέλος μετ' ἰλιγγιώδους ταχύτητος, προσκό-»πτων, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω, τὸ μέτωπον ἐπὶ τοῦ τοί-»χου. Μόλις φθάσασα κάτω, εἰς ἐλεύθερον ἀέρα, ὁ παρο-»ξυσμὸς οὗτος ἐξηφανίσθη, ὡς διὰ μαγείας, καὶ ἀνέ-»πνευσα θορυβωδῶς, ὡς νὰ ἐξῆλθον ἀπὸ φρέατός τινος.

»Μίαν ἄλλην φορὰν εἰς τὰ Λουτρὰ μετὰ τῶν τριῶν »τέκνων μου, καὶ τῆς νεαρᾶς κόρης μου, ἐδοκίμασα πα-»ρόμοιον παροξυσμὸν, καθόσον ἕνεκα ἀπροσεξίας ἔκλεισα »τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἡ δὲ κόρη τῆς ὑπηρεσίας, »κληθεῖσα δὲν ἔσπευσεν ἀρκετὰ ταχέως. Κατέκοψα τὸ »σύρμα τοῦ κωδωνίσκου καὶ ἔθραυσα ἓν ὑελοπλαίσιον τῆς »θύρας διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ σωθῶ ἐκεῖθεν.

»Ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ ἐμοῦ διαμερίσματι ἡ θύρα δὲν πρέπει »νὰ ᾖ κεκλεισμένη διὰ κλείθρου. Ἐγείρομαι τὴν νύκτα »ἵνα βεβαιωθῶ. Ἐὰν εὕρω ταύτην κεκλεισμένην, καλῶ »εἰς βοήθειαν καταλαμβάνομαι ὑπὸ παραισθήσεων τρέχω »ἐν τῷ θαλάμῳ ἔνθα ἀποβαίνω ἀγνώριστος. Ἐὰν ἡ θύρα »διατελῇ ἠνεωγμένη ἡ διαταραχὴ ἐκλείπει. Δὲν θὰ μὲ »πείσητε, δι' ἓν Βασίλειον, νὰ διαμείνω μόνη εἰς ἓν »δωμάτιον κεκλεισμένον, ὁ νοῦς μου παραλογίζεται καὶ »δὲν γνωρίζω τὶ πράττω πλέον. Διὰ νὰ καταπραϋνθῇ »δὲ ἡ ταραχὴ καὶ ἡ συγκίνησίς μου αὐτὴ δέον νὰ ἀφί-»σωσι τὴν θύραν καὶ τὸ παράθυρον ἀνοικτὰ, καὶ νὰ ἐν-»νοῶ τοὺς ἀνθρώπους νὰ πηγαίνουν καὶ νὰ ἔρχωνται.»

»Ὁ δόκτωρ Ball ἀναφέρει ἐπίσης δι' ἓν ἄτομον ὅπερ

»ἐὰν ἦτο μόνον ἐν τῷ οἰκήματι αὐτοῦ, ἤθελε νὰ ὦσι »θύραι καὶ παράθυρα ἠνεῳγμένα, κατὰ δὲ τὴν νύκτα »ἦτο ὑποχρεωμένος ὑπὸ τῆς παθήσεως νὰ ἔχῃ τὴν θύραν »τοῦ θαλάμου αὐτοῦ ἀνοικτὴν ὡς καὶ ὅλης τῆς οἰκίας. »Κατά τινας νύκτας, κατήρχετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας »του καὶ ἤνοιγε τὴν θύραν αὐτῆς πρὸς τὴν ὁδόν, ἵνα »ᾖ ἠνεῳγμένη ἐν ταλαντεύσει ἐλευθέρᾳ μέχρι τῆς χα»ραυγῆς τῆς ἡμέρας.

»Αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι περιπτώσεις ἀφορῶσιν, »ὡς εἴδομεν Κλεισιοφοβίαν, δευτερογενῆ.

»Ἀλλ' ὁ ἔγκριτος Νευρολόγος Gelineau παραθέτει »ἐν τῷ περισπουδάστῳ αὐτοῦ συγγράμματι μίαν περί»πτωσιν Πρωτοπαθοῦς Κλεισιοφοβίας ἣν ἠρύσθη περι»συλλέξας αὐτήν, ἀνυπόγραφον οὖσαν, ἐν τῇ Ἐπιφυλλίδι τῆς «Union medicale» τῆς 10 Ἰουνίου τοῦ 1893.

Γ'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

ΚΛΕΙΣΙΟΦΟΒΙΑ ΠΡΩΤΟΠΑΘΗΣ

»Ἀνήρ τις, νέος ἔτι ὤν, πλήρης δὲ σθένους φυσικοῦ »καὶ διανοητικοῦ ὀφειλομένων εἰς μίαν ἐνεργητικότητα »ἠθικὴν οὐχὶ τόσον συχνήν, καὶ εἰς ἓν θάῤῥος οὗ τεμήρια »πολλάκις ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξῃ.

«Οὗτος τυγχάνει ἀξιωματικός, ὅστις γενναῖος ὢν μέ»χρις ἀφοβίας, καὶ ὅστις οὐδέποτε ᾐσθάνετο φόβον, »ἐν τούτοις ἤδη ὑποφέρει ἕνα ἀλλόκοτον φόβον.

»Δὲν δύναται τὸ παράπαν, οὐδέποτε ἠδυνήθη, ἐφόσον »ἐνθυμεῖται, νὰ κοιμηθῇ ἐντὸς ἑνὸς θαλάμου οὗ ἡ θύρα νὰ »ῇ κεκλεισμένη εἴτε διὰ κλείθρων εἴτε διὰ σύρτου. »Ὅπου δήποτε δὲ καὶ ἂν ἦτο, εἴτε ὑπὸ τὴν πενι- »χρότητα ἑνὸς Ξενοδοχείου μᾶλλον ἢ ἧττον ὑπονοίας »παρέχοντος διὰ τὴν πάθησιν αὐτοῦ, εἴτε ὑπὸ τὴν ἀρ- »χοντικὴν ἐπιβλητικότητα οἰκίας τινος ἐπιπλωμένης, »ὀφείλει ἐὰν θελῃ νὰ κατακλιθῇ εἰς ὕπνον, νὰ μὴ ἔχῃ »κλείσῃ τὴν θύραν.

»Συχνότατα, οἰκτείρων ἑαυτὸν καὶ αἰσχυνόμενος διατὶ »νὰ δοκιμάζῃ οὕτω αὐτὴν τὴν παρενόχλησιν, ἐδοκίμασε »ἵνα τὴν κατανικήσῃ καὶ ἔθετε τὸν σύρτην εἰς τὴν θύραν. »Ἀλλ' ἑκάστην 'φορὰν τοιούτων δοκιμῶν, κατελαμβά- »νετο ὑπὸ ἀνυπερβλήτων φόβων, οὓς δὲν ἠδύνατο νὰ »ἐξηγήσῃ καὶ οἵτινες δὲν ἐσυνοδεύοντο ὑπό τινος πα- »ραισθήσεως τῆς τε ἀκοῆς καὶ τῆς ὁράσεως, ἐν τούτοις »τῷ ἐπροξένουν μίαν φοβερὰν ἀγωνίαν, προσομοιά- »ζουσαν, προφανῶς, μὲ ἐκείνας τῶν ἀγοραφοβικῶν, καὶ »τῶν ἀτόμων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἐγγίσουν αἰχμηρὰ »ἀντικείμενα, ἢ ὕλας τινας, ὡς ἐπίσης μὲ ἐκεῖνο ὃ »δοκιμάζουσι, οἱ πάσχοντες τὸ αἴσθημα τοῦ ἰλίγγου, τὸ »τόσον κοινὸν, καὶ τόσῳ διεδεδομένον, καὶ τὸ ὁποῖον »ἁρμόζει νὰ λάβῃ τὸ ὄνομα ὑψοφοβία. Ἕν ἄτομον ὑπο- »κείμενον εἰς ἴλιγγον δυσκόλως κρατεῖ λογαριασμὸν »τοῦ τι δοκιμάζει, εἰς τὸν ἐρωτῶντα ἀπαντᾷ ὅτι ἔχει »φόβον. Ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφίνῃ »τὴν θύραν κλειστὴν, δὲν ἐγνώρισε νὰ ἀπαντᾷ ἄλλό τι »εἰ μὴ τὸ ἑξῆς στερεότυπον «Δὲν γνωρίζω οὔτε διατὶ, »οὔτε ἀπὸ τί ἔχω φόβον.»

»Ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν αἱ ἐκτεθεῖσαι περιγραφαὶ »ὀφείλονται εἰς παρατηρήσεις ἰατρῶν τῆς Ἑσπερίας. »Ἀλλ' ἤδη ὀφείλομεν νὰ ἀνακοινόσωμεν καὶ τὰς ἡμε- »τέρας τοιαύτας.

Δ'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

ΚΛΕΙΣΙΟΦΟΒΙΑ ΠΡΩΤΟΠΑΘΗΣ

»Ὁ Ι. Γκ. Μοναχὸς ἐτῶν 35 Ἠπειρώτης. Φέρων »ἀπάσας τὰς συνθήκας καλῆς ὑγείας, καὶ νοημοσύνης. »Οὐδὲν φέρει τὸ κληρονομικόν.

»Ἀναχωρήσας ἀπό τινος Μονῆς, μετέβη εἰς ἄλλην »τινὰ χάριν καλλιτέρων ὅρων διαβιώσεως, ἐν Δωρίδι, »ἀλλὰ συμπληρωθεισῶν τῶν θέσεων δὲν ἠδυνήθη νὰ το- «ποθετηθῇ ἐκεῖ. Τοῦτο ἀρκούντως κατελύπησεν αὐτὸν, «καὶ ἔλαβε τὴν δι' ἐνταῦθα, εἰς Ναύπακτον, ἄγουσαν, »ἵνα διαπορθμευθῇ ἀντιπέραν εἰς Πάτρας. Φθάσας ἐν- »ταῦθα διηυθύνθη κατὰ σύμπτωσιν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον »τῶν Ξένων οὗ διευθυντὴς τυγχάνει εἷς ὑπεράγαν ἀλκο- »ολικὸς, μεθ' οὗ ἐν τούτοις ἐπεχείρησε μικράν τινα ἀνὰ »τὴν πόλιν περιδιάβασιν. Ὁ Μοναχὸς ἠννόησε τότε τὴν »ἐκκεντρικότητα τοῦ ἀνδρὸς πίνοντος ἀλλεπαλλήλως.

»Προνοῶν δὲ περὶ τῆς ἡσύχου αὐτοῦ διανυκτερεύσεως »ἐσκέφθη ὅπως μεταβῇ εἰς ἄλλο Ξενοδοχεῖον, παρακι- »νηθεὶς, ἴσως, καὶ παρ' ἄλλου τινος.

»Τὴν πρόθεσίν του δὲ ταύτην ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν »σύζυγον τοῦ Ξενοδόχου, ἥτις ἀνήγγειλε τοῦτο πρὸς »τὸν σύζυγόν της ἐλθόντα κατὰ σύμπτωσιν τὴν στιγμὴν »ἐκείνην. Τόσον δὲ πολὺ παρωργίσθη οὗτος ἐκ τούτου, »ὥστε ἤρξατο διὰ λίαν ἀνοικείων φράσεων νὰ ὑβρίζῃ »καὶ ἀπειλῇ τὸν Μοναχὸν τοῦτον. Ἐν τῇ ἀκρατήτῳ »δὲ αὐτοῦ ταύτῃ ὀργῇ, ἥτις κυρίως ἐπήγασεν ἐκ τῆς

»ἐπηρείας τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐξώθησε βιαίως τοῦτον εἰς »τὸν ἐξώστην τῆς οἰκίας ὅστις ὑπέρκειται τῆς κεν»τρικῆς ὁδοῦ τῆς ἀγορᾶς περὶ τὰ τέσσαρα μέτρα περίπου, »καὶ ἀπέκλεισεν ἐκεῖ τοῦτον, ὅπως κοιμηθῇ, ἔνθα εἶχε »παρασκευάσει τὴν πρὸς ὕπνον κλινοστρωμνὴν, διότι »εἶχεν ἤδη ἐπέλθει ἡ ἑσπέρα.

»Ὁ δυστυχὴς Μοναχὸς προσεπάθει παντὶ σθένει, »ὅπως κατορθώσῃ τὴν ἐντὸς τῆς αἰθούσης εἰσέλευσιν »αὐτοῦ καὶ ἀνακτήσῃ τὴν στερηθεῖσαν αὐτοῦ ἐλευθερίαν, »ἀλλὰ τότε, ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ἐκτυλίσσεται ἀγρία »σκηνή. Ἡ μήτηρ καὶ ἡ σύζυγος αἰσχυνόμεναι διὰ τὴν »ἀκατανόμαστον συμπεριφορὰν ἐκείνην ἐπετέθησαν ὀνει»δίζοντες τὸν ἀλκοολικὸν τοῦτον ἄνθρωπόν των, ἀλλ' »οὗτος μανιακὸς γενόμενος ἐκακοποίησε τὰς γυναῖκας, »ἐξορμήσας συνάμα ὅπως ἐπιτεθῇ καὶ κατὰ τοῦ Μο»ναχοῦ ὡς αἰτίου τῆς προκληθείσης σκηνῆς. Ὁ δυστυ»χὴς Μοναχὸς ἀπόκλειστος, βλέπει διὰ τῶν ὑέλων τῆς »θύρας καὶ ἀκούει ἔντρομος τὰ συμβάντα. Οἱ κατέναντι »τοῦ Ξενοδοχείου ἔν τινι οἰνοπωλείῳ εὐθυμοῦντες, διε»κωμώδουν τὸν ἐν τῷ ἐξώστῃ ἀνησύχως περιφερόμενον, »ἀστεϊζόμενοι καὶ πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες ἐν »ἀστεϊσμῷ «ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ ἀπόψε ὁ καλόγηρος »τὸν ὄλεθρον». Μάτην κραυγάζει ὁ Μοναχὸς ζητῶν »τὴν ἔλευσιν τῆς ἐξουσίας, καὶ ἐπικουρικόν τι μέσον »ὅπως κατέλθῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὁδὸν, τοῦτο ἐπηύξανε »τοὺς γέλωτας τῶν κάτω ἐκεῖ εὐθυμούντων, οἷς προσε»τέθησαν τότε καὶ πολλοὶ ἀγυιόπαιδες, οἵτινες διὰ ποι»κίλων σκωμμάτων διηνώχλουν τὸν Μοναχὸν, οὗ ἐπηύ»ξανον τὰς συγκινήσεις, καθόσον ἅπαντες ὑπέθετον ὅτι »ὁ Μοναχὸς οὗτος διετέλει ἐν μέθῃ ἣν ἔλαβεν ἐκ τῆς »μετὰ τοῦ Ξενοδόχου συναναστροφῆς αὐτοῦ, ἀγνοοῦντες »τὴν ἀλήθειαν τῶν γιγνομένων. Μὴ δυνάμενος πλέον ὁ

»δυστυχὴς οὗτος νὰ εὕρῃ ἡσυχίαν ἕνεκα τῆς ψυχικῆς »σκοτοδίνης ἐν ᾗ περιῆλθεν, ἐπεχείρησε δοκιμασίας τινὰς »ὅπως πηδήσῃ ἐκεῖθεν, οἱ δὲ περιεστῶτες ἐνεθάρρυνον, ἐν »φαιδρότητι διατελοῦντες, τοῦτον ἵνα πηδήσῃ καὶ σωθῇ »ἀπὸ τὴν μανίαν δῆθεν τοῦ Ξενοδόχου.

»Εἶχεν ἀναπτυχθῇ ἤδη αὐτῷ ἡ φοβερὰ πάθησις τῆς »Κλεισιοφοβίας τῆς ὁποίας ἡ ἔντασις εἶχε φθάσει εἰς τὸ »ἀνώτατον ὅριον.

»Διὸ ποιεῖ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ πηδᾷ ἐν »τρόμῳ καὶ μεγίστῃ συγκινήσει ἐκ τοῦ ἐξώστου εἰς »τὸ πεζοδρόμιον καὶ πίπτει ἐπὶ τῶν ἰσχίων. Ἀπο- »τέλεσμα τῆς πτώσεως ταύτης ὑπῆρξε παραπληγία τῶν »κάτω ἄκρων ἕνεκα βλάβης τινος τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, »καὶ διάστρεμμα τοῦ ποδός.

»Πάντες οἱ παριστάμενοι ἐξεπλάγησαν τότε ἐπὶ τῷ »φοβερῷ δράματι, μὴ πιστεύοντες ὅτι οὗτος ἤθελε φθάσει »εἰς τοιαύτην ἀπόφασιν, μετενόουν δὲ πλὴν λίαν ἀργὰ »διότι ἴσως καὶ οὗτοι συνετέλεσαν εἰς τοῦτο, θεωροῦντες »ἐν εὐθυμίᾳ διατελοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

»Διὸ παραλαβόντες τοῦτον ἐν ταῖς χερσὶ μετέφερον »ἐν τῷ Φαρμακείῳ, ἔνθα εὑρισκόμεθα ἐν συζητήσει μετ' »ἄλλων συναδέλφων.

»Οὗτος ἔφερε φυσιογνωμίαν ἀλλόφρονος, ὄψιν ὠχρὰν »καὶ πελιδνὴν ἐξέφερε δὲ στεναγμοὺς ἀπελπισίας καὶ «ψυχικῆς ὀδύνης ἀθορύβως οἰμώζων. Τὸ σῶμα αὐτοῦ »διετέλει ἐν τελείᾳ ἐκλύσει, καὶ κάθυγρον ἐξ ἱδρῶτος, »οἱ δὲ πλόκαμοι τῆς ἀτάκτως προπιπτούσης κόμης, »πλαισιοῦντες τὸ ἐν πικρᾷ μελαγχολικῇ ἐκφράσει πρό- »σωπον αὐτοῦ, συνεπλήρουν τὴν εἰκόνα τῆς φρίκης. Ἀντέ- »κρουσε τὴν ἰδέαν ἡμῶν ὅτι ἔπραξε τοῦτο ἐπὶ σκοπῷ »αὐτοκτονίας, εἰπὼν ἡμῖν ὅτι τοῦτο ἦτο τιμωρία Θεοῦ »ἕνεκα τῶν πολλῶν κριμάτων αὐτοῦ, ἅτινα μετ' ἀξια-

»γάστου παρρησίας ἐβεβαίου ὑποφέρων μετ' ἐγκαρτερή-»σεως τὴν ἐπελθοῦσαν δυστυχίαν αὐτῷ.

»Ἐρωτήσαντες αὐτὸν, πῶς δὲν ἐφοβήθη τηλικοῦτον »ὕψος, ἀπήντησε ἡμῖν ὅτι ὁ ἔνδοθι φόβος ἦτο πολὺ μεγα-»λείτερος.

»Εἷς συνάδελφος ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν ἀπὸ χειρουρ-»γικῆς ἀπόψεως, ἐγὼ δὲ κατώρθωσα τὴν ἐπιοῦσαν καὶ »ἐφεξῆς νὰ λάβω τὸ ἀναμνηστικὸν ἀπὸ μέρους τοῦ πα-»θόντος

»Οὗτος ἀφηγήθη μοι τὰ ἑξῆς «ὅτι τὸν βίον ἐγνώρισεν »ἐν πικρίαις καὶ θλίψεσιν ἕνεκα παντοίων στερήσεων, ἀλλ' »ἕνεκα τῆς πιστῆς πρὸς τὰ Θεῖα αὐτοῦ ἀφοσιώσεως, »ἀπέβη ἀπαθὴς καὶ ἀνεπηρέαστος ἐξ αὐτῶν.

«Ἐν τῇ προκειμένῃ δὲ περιπτώσει ὅταν ἀπεκλείσθη »ἐν τῷ ἐξώστῃ, τῷ ἐπῆλθε τότε μία ἁμαρτωλὴ καὶ σα-»τανικὴ σκέψις «Τί θὰ πράξω ἐὰν θελήσω νὰ εἰσέλθω »ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ἀφοῦ μοὶ εἶναι ἀποκεκλεισμένη ἡ »θύρα, μοὶ ἐπῆλθε δὲ ἀμέσως καὶ ὁμοία τοιαύτη ὅπως »σταθμίσω τὸ ὕψος ἐκεῖθεν πρὸς τὴν ὁδόν. Ἀτενίσας ἐκ »τοιαύτης σκέψεως πρὸς τὰ κάτω, ἔπαθον ἴλιγγον καὶ »σχετικὸν φόβον τοῦ ὕψους, ἀλλὰ τότε μοὶ ἐπηύξησεν »ἡ ἀκράτητος σκέψις καὶ ἔμφοβος παρόρμησις νὰ ἐκβιάσω »διέξοδον ἀπὸ τῆς δυσχεροῦς ἐκείνης θέσεώς μου».

»Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπιτελεῖτο δαιμόνων χορὸς, »τοῦ Ξενοδόχου κραυγάζοντος καὶ ἀπειλοῦντος, τῆς δὲ »θύρας κεκλεισμένης διὰ σύρτου ἔνδοθεν, κατελήφθην τότε »ὑπὸ μεγάλης συγκινήσεως καὶ φόβου ἀμέτρου, ἐπειδὴ »δὲν ἠδυνάμην νὰ εὕρω διέξοδον καὶ ἀνακτήσω τὴν ἐλευ-»θερίαν μου, ᾐσθάνθην δὲ ἀμέσως ἐκλιπούσας τὰς δυνά-»μεις μου, τρόμος δὲ γενικὸς καὶ ἱδρὼς ἄφθονος κατέλαβε »ἅπαν ἐμοῦ τὸ σῶμα, ἡ δὲ καρδιά μου μοὶ ἐφαίνετο ὅτι »ἤθελεν ἐκτιναχθῇ ἔξω ἐκ τοῦ μεγάλου κτύπου, ὅτε

»ἀπεγνωσμένος ἐρρίφθην εἰς τὴν ὁδὸν ὅπως ἀνακτήσω τὴν »ἐλευθερίαν μου διὰ πάσης θυσίας καὶ ἀπαλλαγῶ τῆς »φρικώδους ἐκείνης καταστάσεως ἣν μοὶ ἐγέννησεν ἡ »ἰδέα τοῦ ἀδιεξόδου». «Ἀφοῦ εἶδον ὅτι ὁ πάσχων εἶχεν »ἀρκετὴν μόρφωσιν καὶ πολλὴν κρίσιν, ὑπέβαλον αὐτῷ »τὴν ἐρώτησιν, διατὶ δὲν ἡσύχαζεν ἐκεῖ, ἀφοῦ μάλιστα »ἦτο παρεσκευασμένη ἡ κλίνη πρὸς ὕπνον, καὶ ἴσως, »μετὰ μικρὸν χρόνου διάστημα ἤρχοντο καὶ ἤνοιγον αὐτῷ »τὴν ποθητὴν διέξοδον: ἀλλ' αὐτὸς ἀπεκρίθη μοι ὅτι »προσεπάθησε παντὶ σθένει θέτων εἰς ἐνέργειαν τὴν »βούλησιν καὶ τὴν ὑπομονὴν ἣν ἔθετεν εἰς ἐνέργειαν εἰς »ὅλας αὐτοῦ τὰς δυστυχίας πρότερον, ἀλλὰ κατὰ τὴν »περίστασιν ταύτην οὐδὲν ἴσχυσεν ὅπως τὸν καθησυχάσῃ, »ἔγνω δὲ ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἄλλο τι εἰ μὴ ἀσθένεια »σοβαρὰ, ἀσθένεια κολάσεως».

»Ἐκ τῶν ἄνω περιγραφέντων ἐξάγεται, ὅτι, ἀπο- »κλεισμένης πάσης κληρονομικῆς προδιαθέσεως, ὡς καὶ »ἄλλης τινὸς προϋπαρχούσης διαθεσικῆς νόσου, τὰ ἐκ- »δηλωθέντα φαινόμενα ἀπαρτίζουν τὴν μορφὴν Κλεισιο- »φοβίας πρωτοπαθοῦς. Τοῦτο δὲ φέρει σπουδαίαν ἐπι- στημονικὴν ἀξίαν, καθόσον καὶ ὁ Legrand de Saulle »καὶ ὁ Perroud de Lyon κλπ. εἰδικῶς περὶ τὰ τοι- »αῦτα ἀσχοληθέντες δὲν ἀπήντησαν μορφὰς πρωτοπα- »θοῦς Κλεισιοφοβίας. Ἀλλ' ἡ ὡς ἄνω περιγραφεῖσα πε- »ρίπτωσις, ὡς καὶ ἐν τῷ Union medicale τοιαύτη, »δεικνύουν ὅτι πολλοὶ εἰσὶν οἱ κατὰ πρωτοπάθειαν πά- »σχοντες τὸ νόσημα τοῦτο.

»Ὡς δὲ θέλω περιγράψει καὶ τὰ ἐμὰ ἐκ τῆς Φοβο- »παθείας συμπτώματα, θέλετε πεισθῇ ἐμφαντικώτερον »περὶ τούτου.

»Ἡ κλεισιοφοβία εἶναι ἀρκετὰ διαδεδομένη, πολλοὶ »δὲ εἰσὶν οἱ πάσχοντες τὴν φοβερὰν ταύτην νόσον, ἀλλ'

»ἀφοῦ οὔτε ἐδιδάχθη οὐδὲ ἐσπουδάσθη ποτὲ, ἑπόμενον »ἦτο νὰ μὴ προκαλέσῃ τὴν παρατηρητικότητα καὶ »τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον τῶν ἐν »Ἑλλάδι Ἀσκληπιαδῶν.

»Διὰ τοῦτο ὑποπτεύω ὅτι πολλοὶ εἰσὶν οἵτινες θέ-»λουσιν ἐκπλαγῆ ὅτι ἐν τῇ ἁλύσει τῶν νόσων ὑπάρχει »καὶ τοιαύτη φοβερὰ πάθησις.

»Ἀλλ' ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι διδομένης ἀφετηρίας ἐκ τῆς »ἐμῆς συγγραφῆς, θέλουσιν ἐν μέλλοντι συζητηθῆ ἐκτε-»νέστερον καὶ συστηματικώτερον τὰ ἐκ τῆς Φοβοπαθείας »προκύπτοντα φαινόμενα, ἅτινα τόσον ἀμειλίκτως κα-»ταθλίβουσι πολὺ μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

»Ὁ Κ. Κ. δημόσιος ὑπάλληλος ἀφηγήθη μοι ὅτι δο-»θείσης ἀφορμῆς ποτε καθ' ἣν ἐκλείσθη αὐτῷ ἡ θύρα τῆς »οἰκίας αὐτοῦ, ἐδοκίμασε τοιαύτην συγκίνησιν καὶ τόσον »μέγαν φόβον, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ πηδήσῃ ἐκ τοῦ παρα-»θύρου εἰς τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἠνεώχθη ἡ «θύρα καὶ ἀπέφυγε τὸν κίνδυνον ὃν ἤθελε διατρέξει »πηδῶν ἀπὸ ὕψους ἐπέκεινα τῶν τριῶν μέτρων. Ἔκτοτε «τῷ ἐνεχαράχθη ἡ ἰδέα ὅτι πάντοτε ἡ θύρα καὶ τὸ πα-»ράθυρον νὰ ὦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνοικτά. »Ἐπίσης ἔκτοτε διέφευγε πάντοτε τὰς συναθροίσεις πολ-»λοῦ πλήθους ἀνθρώπων κλπ. ἐγένετο πλέον τέλειος »Κλεισιοφόβος.

»Εἷς κύριος, φοιτητὴς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, »ὑπηρετῶν ὡς κληρωτὸς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν, »ἐκπληρῶν δὲ ὑπηρεσίαν ἐπιτηρήσεως κλειρούχου τινος »αἰτιωμένου νευρικὴν πάθησιν περιοδικὴν, ὅτε ἐν ὥρᾳ »ὕπνου ἤκουσεν αἴφνης κραυγὰς καὶ ἤχους ἀνθρώπου »βρυχωμένου, ὅτε κατελήφθη ὑπὸ φόβου, ἀμέσως ἐξορμᾷ »πρὸς τὴν θύραν ἥτις ὅμως εἶχεν ἀποφραχθῆ ὑπὸ τοῦ »βρυχωμένου καὶ οὑτωσὶ βοῶντος ἐκείνου ἀνθρώπου,

»ὅστις εἶχεν λάβει τότε παροξυσμὸν νυκτερινῆς Ἐπιλη-»ψίας. Εὑρὼν δὲ τὴν θύραν κεκλεισμένην ἐξ ἧς ἠμποδί-»σθη ἡ πρὸς τὰ ἔξω ἀκώλυτος αὐτοῦ ἐξέλευσις, ἤνοιξε »τὸ παράθυρον ὅπως πηδήσῃ εἰς τὸ κάτωθι ἐκτεινό-»μενον λιθόστρωτον ἀπέχον ἐκεῖθεν περὶ τὰ τέσσαρα »μέτρα. Ἀλλ' εὐτυχῶς προσῆλθε τότε συντόμως διὰ »τῆς ἄλλης θύρας ὁ Ὑγειονομικὸς ἀξιωματικὸς γρά-»φων κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ προελήφθη ὁ κίνδυνος. »Ἔκτοτε τὸ ἐν λόγῳ ἄτομον, ὡς μοὶ ἀνέφερεν, οὐδέποτε »πλέον ἐδοκίμασε τοιαύτην ἐκκεντρικότητα. Ἀλλ' ἐνῷ »ἀπὸ χαρακτῆρος ἐστὶν ἀρκετὰ τολμηρὸς καὶ εὐθαρσής, »δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀδιάφορος εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν »ὑγείαν αὐτοῦ πολυπραγμονῶν καὶ ἀκριβολογῶν, ἰδίως »ὅσον ἀφορᾷ τὰ μεταδοτικὰ νοσήματα, φέρων ἐν λίαν »σμικρῷ βαθμῷ βακκιλοφοβίαν.

»Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἠδυνάμην νὰ ἀνα-»φέρω, ἀλλ' ἀρκούντως ἐξετέθην εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς »ἀνωτέρω παθήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΘΑΛΑΣΣΟΦΟΒΙΑ

Ὑπὸ τὴν ἄνω ὀνομασίαν ἐννοοῦμεν τὴν μορφὴν τῆς Φοβοπαθείας καθ' ἣν ὁ πάσχων λαμβάνει παροξυσμὸν ἰσχυροῦ φόβου ἐν τῇ θαλάσσῃ εὑρισκόμενος ἐπὶ πλοίου, ὅπερ ἀπεμακρύνθη ἤδη τῆς στερεᾶς.

Δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ φοβοπαθὴς οὗτος φοβεῖται βλέπων τὴν θάλασσαν, ὡς μέχρι τοῦδε ὑπετίθετο, ἀλλ' ὅτι φοβεῖται νὰ ταξειδεύῃ διὰ θαλάσσης.

Πάντες οἱ συγγράψαντες περὶ θαλασσοφοβίας ἀπέδωκαν τὴν παραγωγὴν τῆς παθήσεως ταύτης εἰς τὸ ὅτι ὁ φοβοπαθὴς οὗτος ἀτενίσας τὸ πρὸ αὐτοῦ διανοιγόμενον ἄπειρον τῆς θαλάσσης διάστημα, ἁλίσκεται ὑπὸ φόβου, ὑπαγαγόντες αὐτὴν εἰς τὸν φόβον τοῦ διαστήματος ἢ τοῦ κενοῦ.

Ἀλλ' ἀνακριβὴς καὶ ἐσφαλμένη τυγχάνει ἡ γνώμη καὶ ἡ ἐξήγησις ἣν δίδουσι τῶν ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης φαινομένων.

Εὑρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν ὅτι πρῶτον ἤδη ἐγὼ δίδωμι τὸν ἀληθῆ χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀσφαλῆ ἐξήγησιν τῆς παθήσεως ταύτης.

Θεωρῶ λοιπὸν ταύτην ὡς κλάδον τῆς Κλεισιοφοβίας, καθόσον ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, εἰσελθὼν ἐν πλοίῳ τινι, ὅπερ ἀπῆρεν ἤδη τῆς στερεᾶς πρὸς πλοῦν, μετὰ τῆς ὁποίας ἀπώλεσεν ἤδη πᾶσαν συγκοινωνίαν, ἀναλογιζόμενος δὲ ὅτι δὲν ἔχει πλέον διέξοδον καὶ ἐλευθέραν κίνησιν, ὡς ἐν τῇ ξηρᾷ, καὶ οἰστρηλατούμενος ὑπὸ τῆς παθολογικῆς ταύτης σκέψεως, ἁλίσκεται ὑπὸ φόβου δεινοῦ, ἐκπλήσσεται, ἀμηχανεῖ, ὠχριᾷ, φέρει παλμοὺς τῆς καρδίας ἀμετρήτους, αἰσθάνεται ἐκλιπούσας ἀκαριαίως τότε τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἐμβρόντητος διατελῶν, καὶ οἰκτρῶς κακοπαθῶν καὶ περίρρυτος ἱδρῶτι ψυχρῷ.

Πλαγιάζει δὲ συνήθως τότε, πτύσσων ἔν τινι τοῦ πλοίου ἄκρᾳ ἐκεῖ, ἄναυδος καὶ κρύπτων τὸ πρόσωπον, καὶ ἐμφόβως καραδοκῶν ὅπως ἀκούσῃ ἢ ἀντιληφθῇ τὴν ἐν τῇ στερεᾷ τοῦ πλοίου προσέγγισιν.

Πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μου, ἀναφέρω, ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος δια-

τελεῖ ἐν τῇ ἐντάσει τοῦ παροξυσμοῦ, ἐὰν τὸ πλοῖον τότε ἀνακρούσῃ πρύμναν διὰ τὴν στερεὰν, ἀμέσως ὡς διὰ μαγείας ἐκλείπουσιν ἐξαφανιζόμενα ἅπαντα τὰ ἐπελθόντα ἐκεῖνα φαινόμενα, καθόσον ὁρᾷ ἐκ τῆς πρὸς τὴν ξηρὰν στροφῆς ταύτης τοῦ πλοίου, ἐγγὺς οὖσαν τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐκεῖθεν διέξοδον αὐτοῦ.

Πολλοὶ ἄνθρωποι φέροντες τὴν εὐπάθειαν ταύτην, προχωρήσαντες διὰ τῆς λέμβου ὅπως ἐπιβιβασθῶσιν ἐν τῷ ἀναμένοντι ἀτμοπλοίῳ, καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ φόβου τούτου, ἐξηνάγκασαν δι' ἐξάλλων καὶ ἱκετευτικῶν κραυγῶν καὶ παρακλήσεων καὶ πλουσίων ὑποσχέσεων, τὸν πλοίαρχον, διορῶντα τὴν ἐπελθοῦσαν τῷ πάσχοντι φοβερὰν φρίκην, ὅπως ὁδηγήσῃ τὸ πλοῖον πάλιν εἰς τὴν ξηράν.

Τόσον δὲ πολλὴ ἐστὶν ἡ δυσφορία καὶ ὁ ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης φόβος καὶ τρόμος, ὥστε πολὺ δυσκόλως ἢ μᾶλλον οὐδέποτε πλέον θέλει ἀποτολμήσει νὰ πατήσῃ τὸν πόδα ὁ φοβοπαθὴς οὗτος ἐπὶ λέμβου ἢ πλοίου τινος πρὸς θαλασσίαν τινα ἐκδρομὴν ἢ ἐπιβαλλόμενον ταξείδιον.

Ἀλλὰ καὶ κτηνῶν τινα, οἷον προβάτων καὶ χοίρων, ἀγεληδὸν ἐπιβιβασθέντων ἐν πλοίῳ τινι πρὸς τὴν ἐν ἄλλοις τόποις αὐτῶν διαπεραίωσιν, ἔγνων ὅτι φέρουσι καὶ ταῦτα τῆς θαλασσοφοβίας τὴν εὐπάθειαν, διὸ ῥίπτονται ἐν τῇ θαλάσσῃ κολυμβῶντα καὶ πρὸς τὴν ξηρὰν διευθυνόμενα, ὧν πολλὰ καὶ πνίγονται, μὴ δυνηθέντα νὰ κατισχύσωσι τῆς συγκινήσεως τοῦ φόβου ὅστις παρήχθη αὐτοῖς καθόσον ἀπεχωρίσθησαν τῆς στερεᾶς, ἐνῷ τὰ ἄλλα τὰ μὴ εὐπαθῆ, ὑπείκοντα εἰς ὑπερτέραν ἀνάγκην, εὐλαβοῦνται τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτοῖς θέσιν ἐκείνην καὶ ὑπομένουσιν ἐν αὐτῇ.

Οὐδόλως ὁ θαλασσοφόβος πτοεῖται εὑρισκόμενος ἐν πα-

ραλίᾳ τινι, καὶ θεώμενος τὸ πρὸ αὐτοῦ διανοιγόμενον ἀπέραντον πέλαγος, οὐδὲ ποσῶς δυσφορεῖ, οὐδ' ὀρρωδεῖ ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ φέρει τὰ αὐτὰ καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι θνητοὶ συναισθήματα, πλὴν μίαν ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βαθεῖαν θλίψιν καὶ ἀλγεινὴν συναίσθησιν, ὅτι ἡ μοῖρα ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῆς τόλμης καὶ τῆς ἡδείας εὐχαριστήσεως τοῦ νὰ δύναται καὶ οὗτος νὰ ἐπιχειρήσῃ θαλασσίαν τινὰ ἐκδρομὴν ἢ τερπνόν τινα πλοῦν ἀναμιμνησκόμενος τῶν πρώτων αὐτοῦ χαρμοσύνων ἐν ὑγείᾳ καιρῶν.

Μὴ δὲ νομίσητε ὅτι ὁ θαλασσοφόβος φοβεῖται τὴν τρικυμίαν καὶ τὸν σάλον τῆς θαλάσσης, ἂν καὶ τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νόσημα, καθόσον πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἀπέναντι σφοδρᾶς θαλασσοταραχῆς καθ' ἣν τόσον ἀγρίως μυκῶνται τὰ κύματα, καταλαμβάνονται ὑπὸ φόβου τοῦ προφανοῦς κινδύνου. Τοὐναντίον ὅμως συμβαίνει τῷ θαλασσοφόβῳ ὅστις πλειότερον συγκινεῖται ἐν τῇ γαλήνῃ καὶ τῇ ἠρεμίᾳ, καθόσον ἂν εὑρίσκεται ἐν πλῷ ἐπὶ ἱστιοφόρου, πολὺ δυσανασχετεῖ καὶ εὐκόλως τῷ παροξυσμῷ ὑπόκειται, διότι ἡ ποθητὴ διέξοδος ἐστὶ μακράν, μὴ πνέοντος ἀνέμου τινος ἐπικουρικοῦ.

Ἐὰν δὲ διατελῇ ἐν πλῷ ἀτμοπλοίου ὑπαρχούσης γαλήνης, δὲν δύναται νὰ ᾖ ἤρεμος καὶ νὰ τέρπηται καὶ οὗτος, καθάπερ ἅπαντες οἱ συνταξειδιῶται αὐτοῦ ἀγάλλονται, ἐν ταῖς γεφύραις καὶ ἄλλοις τοῦ ἀτμοπλοίου διαμερίσμασιν εἰς εὐχάριστον θέαν, οὐδαμοῦ εὑρίσκει τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν χαρὰν ἐκ τοῦ ἐμφωλεύοντος ἐν αὐτῷ πάθους, προτιμᾷ δὲ τὴν τρικυμίαν ὅπως οἱ ἐπιβάται μένωσι κατ' ἀνάγκην κεκλεισμένοι, ὥστε νὰ μὴ ὑποπίπτῃ εἰς τὴν ἀντίληψιν ἐκείνων, πᾶσα αὐτοῦ ταραχή, πᾶσα συγκίνησις, καὶ πᾶν διάβημα ἢ κίνημα ἀνησυχίας, δεικνῦον ὅτι οὗτος πάσχει τι, καὶ ἐξ οὗ ἤθελε φωραθῇ καὶ ἐπαυξήσει ἡ κατέχουσα αὐτὸν νευρικὴ πάθησις.

Αὐτὰ εἰσὶ τὰ συναισθήματα ἅτινα χαρακτηρίζουν τὸν θαλασσοφόβον, τὰ αὐτὰ δὲ δοκιμάζει καὶ ἐν πλῷ λίμνης τινος ἢ εὐρέος ποταμοῦ, ἀρκεῖ μόνον νὰ ᾖ ἀπομεμακρυσμένος τῆς στερεᾶς καὶ νὰ ᾖ μακρὰν ἡ πρὸς τὴν ξηρὰν διέξοδος αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ὄχθαι ἑκατέρωθεν ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐγγὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰσί, διὰ τοῦτο πολὺ μικρὰν δοκιμάζει συγκίνησιν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, προχείρου λίαν οὔσης τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ διεξόδου ἐκεῖ.

Ὥστε οὐδ' ἡ θάλασσα οὐδ' ὁ σάλος αὐτῆς εἰσὶ τὰ αἴτια ἅτινα παράγουσι τὴν πάθησιν ταύτην, διότι ἐν πλευστοῖς ποταμοῖς οὐδεὶς ἐπιγίγνεται σάλος ἀλλ' ἡ παραγωγὴ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων φαινομένων, εἰς τὴν ἐν ὑγρᾷ ὁδῷ κλεισιοφοβίαν ὀφείλεται.

Ἡ δὲ κατ' ἔντασιν τῆς θαλασσοφοβίας ἐπήρεια ἐξήρτηται ἐκ διαφόρων συνθηκῶν καθόσον ἐὰν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος ἔχῃ συνταξειδιώτην καὶ συνοδόν, πεφιλημένον αὐτῷ πρόσωπον, πολὺ μετριάζεται ἡ ἔντασις τῆς παθήσεως, ἐπίσης καὶ ἂν ἐγγὺς ἐστὶν ἡ ἐν τῷ λιμένι τῆς προσορμήσεως ἀπόστασις ἀναθαρρεῖ καὶ ἐφησυχάζει οὗτος κατά τινα ὑποφερτὸν τρόπον, ἀλλ' ἐὰν ὅμως ἡ ποθητὴ διέξοδος μακρὰν ἔτι ἐστίν, εἰσέρχεται τότε οὗτος ἔν τινι τοῦ ἀτμοπλοίου θαλάμῳ, καὶ ῥίπτεται ἐκεῖ πρηνὴς οἰμώζων καὶ μεμψιμοιρῶν καὶ καταρώμενος τὴν τύχην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ φοβερᾷ κολάσει αὐτοῦ ταύτῃ.

Αὕτη ἐστὶν ἡ συνηθεστέρα τῆς θαλασσοφοβίας ἐξέλιξις ἐκεῖ. Ἀλλὰ δυστυχῶς πολλοὶ εἰσὶν οἵτινες κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ ἐφησυχάσωσι καὶ προσκτήσωνται τὴν προσήκουσαν ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν, φθάνουσι δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν φόβου καὶ φρίκης, ὥστε, μὴ δυνάμενοι νὰ κατισχύσωσι τῆς ἐπελθούσης αὐτοῖς συγκινήσεως καὶ τοῦ μεγάλου συγκλονισμοῦ, ἀπελπίζονται παντελῶς διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, ἀποβαίνουσιν οἱονεὶ

ἀλλόφρονες καὶ διαλογίζωνται ἵνα ῥιπτόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπερ σπανιώτερον, εὕρωσι πλέον ἐκεῖ τὴν αἰωνίαν γαλήνην.

Οὕτως ἐξηγοῦνται αἱ συχνάκις ἀναγραφόμεναι ἐπιβατῶν ἐξαφανίσεις, ὧν τινες ἴσως ὀφείλονται εἰς τὴν ὀλεθρίαν καὶ ἀκαταγώνιστον ἐπήρειαν τῆς βαρείας ἐντάσεως τῆς θαλασσοφοβίας.

Πολλοὶ εἰσὶν οἱ πάσχοντες τὴν Θαλασσοφοβίαν, οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ μᾶλλον δυστυχεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, διότι ἀποστεροῦνται τῶν εὐεργετημάτων τῆς ὡραιοτέρας ἀνθρωπίνης συγκοινωνίας.

Ἵνα δὲ ὁ θαλασσοφόβος πραγματοποιήσῃ ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ δι' ἄλλην τινα πόλιν ταξείδιον, ὅπερ διὰ θαλάσσης ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ λίαν εὐχερῶς καὶ συντόμως, διέρχεται οὗτος διὰ κρημνωδῶν τόπων καὶ φαράγγων καὶ δυσβάτων ὁδῶν, αἵτινες πολὺ ἄλλως τε καὶ αὗται φοβίζουσιν αὐτὸν, ἵνα διαπεραιωθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ὑφίσταται δὲ αὐτὴν τὴν τυραννίαν τὴν τόσον κοπιώδη καὶ μακρυνὴν, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι φοβεῖται νὰ εἰσέλθῃ ἐν πλοίοις καὶ ταξειδεύσῃ δι' αὐτῶν, καθόσον ἡ φαντασία αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀφ' ἧς ἔσχε τὴν ἀπόφασιν πρὸς ταξείδιον, γεννᾷ καὶ συναθροίζει ἀεννάως πολλὰ καὶ πυκνὰ νέφη εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ ὁρίζοντα, ἅτινα ἐπισκοτίζουσι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ παράγουσι μελαγχολικήν τινα κατάστασιν συγκεντροῦσαν ὅλας αὐτοῦ τὰς σκέψεις ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων ἀπὸ τοῦ ταξειδίου δεινῶν ἅτινα καταπλήσσουσι τὸν δυστυχῆ τοῦτον ἀνιαρῶς. Διὸ γίγνεται ἰδιότροπος, περιδεὴς, ἀφηρημένος εἰς μίαν ἔμμονον ἰδέαν, καταστρώνων διάφορα σχέδια τῆς ἐκδρομῆς, διερωτῶν πάντας περὶ πάντων, καὶ πολυπραγμονῶν καὶ λεπτολογῶν ἐπαισχύντως. Ἡ δὲ καταλαβοῦσα αὐτὸν ὀρρωδία

καὶ ἐνδελεχὴς ταξειδιωτικὴ διαταραχὴ περὶ οὐσιαστικῆς μὴ σοβαρᾶς καὶ ἀδικαιολογήτου ἀφορμῆς, τῷ γεννᾷ ἀτονίαν τῆς βουλήσεως καὶ ψυχικὴν ἀτολμίαν, κατανοῶν δὲ ἐν ἑαυτῷ ἀθαρσίαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτὸν αὐτοπεποίθησιν ἀνίσχυρον, λαμβάνει ἄπειρα προφυλακτικὰ μέτρα συνιστάμενα οὐχὶ εἰς ὅπλα ἀγχέμαχα καὶ πυροβόλα, ἀλλ' εἰς πνευματώδη ποτά, γενναῖον οἶνον, τρόφιμα παντοδαπὰ καὶ εὐχύμους καρπούς, καὶ εἰς τὸ σπουδαιότερον πάντων, εἰς συνοδείαν ἀνθρώπου ἐπιστηθίου αὐτῷ ὅστις δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ παρεξηγήσῃ οἱανδήποτε αὐτοῦ ἐκκεντρικότητα καὶ εἰς οἱανδήποτε, κατὰ τὸ ταξείδιον αὐτοῦ, προκύψουσαν ἀπὸ τῆς παθήσεως ἰδιοτροπίαν. Φέρων λοιπὸν τοιαῦτα προασπιστικὰ μέσα ἀναλογιζόμενος δὲ ἀφ' ἑτέρου τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης μεγαλείτερον πρὸς ταξείδιον κίνδυνον, ἐπιχειρεῖ τέλος πάντων τὴν πολυθρύλλητον ταύτην πορείαν.

Ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ φόβος τοῦ διὰ θαλάσσης ταξειδίου καθιστᾷ ἔμφροντιν τοῦτον καὶ φοβοπαθῆ γενικευομένου τοῦ φόβου, πρὸς πᾶν αὐτοῦ καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἐπιχειρούμενον ταξείδιον. Ἐν τούτοις μεγίστην εὐχαρίστησιν καὶ χαρὰν ἀποκτᾷ ἐκ τῆς περαιώσεως τῆς πορείας ταύτης, ἀποβαίνων λίαν εὔθυμος καὶ λαμβάνων ὀλίγον ἐγωϊστικὴν στάσιν ὡς ἐπὶ στρατηγικῷ κατορθώματι. Τόσον δὲ πολὺ εὐαρέστως διατίθεται ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ πρώτου τούτου ἐν φοβοπαθείᾳ ταξειδίου, ὥστε λίαν εὐχερῶς ἐπιχειρεῖ καὶ δεύτερον καὶ πλείονα τοιαῦτα μετὰ πολλῆς τῆς ψυχικῆς ἀπαθείας καὶ ψυχραιμίας.

Ἀλλ' ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου ἀποτελεῖ ἡ ὑπεράγαν εὐαισθησία τοιούτων τινων ἀτόμων, ἅτινα κατορθώσαντα νὰ πραγματοποιήσωσι διὰ ξηρᾶς τὸ ἕνεκα τοῦ φόβου τῆς θαλάσσης μὴ πραγματοποιήσιμον ταξείδιον,

ἀποδειλιῶσι νὰ ἐπανακάμψωσι εἰς τὰ ἴδια, παρέρχεται δὲ πολὺς χρόνος μέχρις ὅτου κατορθώσωσι τὴν οἴκαδε ἐπάνοδον αὐτῶν. Τοῦθ' ὅπερ δεικνύει, ὅτι πᾶς φοβοπαθὴς ὑποστὰς ἅπαξ παροξυσμὸν οἱασδήποτε τῆς Φοβοπαθείας μορφῆς, ὑποκείμενος ἐστὶν εἰς τὸ νὰ πάθῃ τοιοῦτον τινὰ καὶ τῶν ἄλλων, τοῦ παθολογικοῦ φόβου, μορφῶν.

Καθ' ἣν ἐποχὴν συνέγραφον περὶ θαλασσοφοβίας ἀνέγνων ἐν τῷ τύπῳ τὰ ἑξῆς.

«Ἡ μὶς Page νεκρὰ Ἀγγλὶς ἐταξείδευε μετὰ τῆς ἀδελφῆς της χάριν τῆς ὑγείας της, διὸ εἰσῆλθεν εἰς ἓν ἀτμόπλοιον τῆς λίμνης Λουκένης χάριν περιπάτου. Αἴφνης, καθ' ἣν στιγμὴν ἔπινε τὸ τεῖον εἰς τὸ κατάστωμα μετὰ τῆς ἀδελφῆς της, καὶ μετά τινος ἄλλης Κυρίας, ἠγέρθη καὶ ἐρρίφθη ἐν τοῖς ὕδασιν. Ὁ ἕλιξ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐκτύπησεν αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔκτοτε δὲν ἀνεφάνη πλέον. Ἐπηκολούθησε φοβερὰ σκηνή. Ἡ ἀδελφή της ἕνεκα τοῦ μεγάλου τρόμου καὶ τῆς σφοδρᾶς συγκινήσεως, ἠθέλησε νὰ ῥιφθῇ καὶ ἐκείνη ἐν τῇ λίμνῃ μετὰ πολλοῦ ὅμως κόπου ἀνεχαιτίσθη.

Ἡ μὶς Page ἔπασχεν ὑπὸ φόβων καὶ μελαγχολίας».

Πολλοὶ εἰσὶν οἱ πάσχοντες τὴν Θαλασσοφοβίαν, μὴ δυνάμενοι νὰ κατορθώσωσι τὴν πραγματοποίησιν οἱουδήποτε τοιαύτης φύσεως ταξειδίου.

Ἐν Ἑλλάδι γνωστότατος τυγχάνει εἷς τῶν σημαινόντων πολιτευτῶν τῆς δυτικῆς ἄκρας τῆς Πελοποννήσου ὅστις σπανίως ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσσῃ θαλάσσιον ταξείδιον κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποίου τοσαύτην ὑπέστη συγκίνησιν καὶ διαταραχὴν ψυχικὴν ὥστε οὐδόλως ἐφεξῆς ἐπεχείρησε τοιοῦτον τι, διὰ θαλασσίας ὁδοῦ.

Ἐπίσης ἄπειρα τοιαῦτα ἠδύνατό τις νὰ ἀναγράψῃ πολλῶν φερόντων τοιαύτην ὀχληρὰν εὐπάθειαν ἀτόμων.

Ἐν δὲ τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἡ Ἱστορία ἀναφέρει τὸν

ἐνδοξότερον καὶ ἡρωϊκώτερον τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους τὸν **Ἡράκλειον** ὅστις ἐπιδείξας τοσαύτην ἀνδρείαν ἐν πάσαις ταῖς στρατείαις κατὰ τῶν Περσῶν καὶ λοιπῶν ἐπιδρομέων, ὡς ἐπίσης διευθύνας καὶ τόσας νικηφόρους θαλασσομαχίας, ἐν τούτοις ἀπέβη ἐπὶ τέλους λίαν φοβοπαθὴς προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς παθήσεως τῆς Θαλασσοφοβίας.

Τοῦτο δὲ προσεκτήσατο ὡς λέγει ὁ **Κεδρινὸς** ἐκ τῆς ἐγχαράξεως ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ μιᾶς Παθολογικῆς σκέψεως ἣν ἐνέβαλεν αὐτῷ ὁ φίλος αὐτοῦ ἀλχημιστὴς Στέφανος ὅστις προεμάντευσεν ὅτι ὁ ἔνδοξος οὗτος αὐτοκράτωρ ἤθελεν ἀποθάνει τὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος θάνατον.

Ἐπιστρέφων ἔκ τινος νικηφόρου ἐκστρατείας ἔφθασε πρὸ τῆς Πρωτευούσης τοῦ Κράτους αὐτοῦ καὶ κατηυλίσθη εἰς τὸ κατέναντι αὐτῆς μέρος ὅπερ ἐστὶν ἡ σημερινὴ κατὰ τὴν Ἀσιατικὴν ἀκτὴν Χρυσούπολις ἔνθα διέμεινεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τοῖς ἐαρινοῖς αὐτοῦ ἀνακτόροις τοῖς παρὰ τὴν παραλίαν ἐν τῇ θέσει Ἱερείᾳ κειμένοις, μὴ πεισθεὶς παρ᾽ οὐδενὸς τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἢ τῶν λογάδων τοῦ Κράτους ὅπως διαπορθμευθῇ εἰς τὸ ἀντίπεραν, ἐν τῇ Πόλει, ἔνθα ἀνέμενεν ὁ λαὸς ἵνα ὑποδεχθῇ αὐτὸν ἐν δόξῃ ὡς μέγαν Λυτρωτὴν, ὡς ἡμίθεον.

Ἰδοὺ τί γράφει περὶ τῆς παθήσεως αὐτοῦ ταύτης ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρος.

«Τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀνέζευξεν Ἡράκλειος, καὶ ηὐλίζετο ἐν τῷ Παλατίῳ τῷ καλουμένῳ τῆς Ἱερείας.. Ἐδεδίει γὰρ ἐπιβῆναι θαλάσσῃ, πολλά τε ἀξιοῦντες οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ τῆς πόλεως ἐν τῇ πόλει εἰσελθεῖν ἔπειθον οὐδαμῶς . . . . Χρόνου δὲ ἱκανοῦ διελθόντος—δύο ἐτῶν κατ᾽ ἄλλην πηγὴν—παρασκευάζουσιν οἱ τοῦ Βασιλέως ἄρχοντες τὸν Ἔπαρχον ὡς συναγαγόντι πλεῖστα πλοῖα καὶ ἐρχόμενα ἀλλήλοις

ὥσπερ γεφυρῶσαι τὸν πορθμὸν τοῦ καλουμένου Στενοῦ, κλώνους τε δένδρων καὶ φυλλάσιν ἑκατέρωθεν διατειχίζειν, ὡς μηδὲ ὁρᾶσθαι παριόντι τὴν θάλασσαν. Καὶ δὴ τὸ ἔργον εἰς τάχος προὐχώρει, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἱππεύσας διὰ θαλάσσης, ὥσπερ διὰ τῆς ἠπείρου κατὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ λεγομένου κόλπου Φιδαλίας, ἐπεραιοῦτο οὕτω τὸν παράκτιον χῶρον παραμείψας».

Ὡς βλέπομεν καὶ ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιπτώσεως ἀφορώσης ἕνα τῶν ἀνδρειοτέρων ἀνδρῶν, ἡ Φοβοπάθεια προσβάλλει ἀδιακρίτως τά τε θαρραλέα ἄτομα ὥσπερ καὶ τὰ ἀθαρσῆ.

Ὁμοίως ἡ περίπτωσις αὕτη καταδεικνύει, ὅτι ἡ ἔλλειψις διεξόδου ἐγχαράττει τὸν φόβον, ἡ δὲ ἐξεύρεσις, τῆς ζητουμένης παρὰ τῆς νοσούσης φαντασίας, ἱκανοποιητικῆς διεξόδου, ἐξουδετεροῖ καὶ ἀπομακρύνει αὐτόν.

Ὁ θαλασσοφόβος δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ θαλασσίαν ἐκδρομὴν ἐπὶ λέμβου ἀρκεῖ αὕτη νὰ διευθύνηται παρὰ τὴν παραλίαν ἐγγύτατα δὲ καὶ παραλλήλως αὐτῆς, διότι ἐν πάσῃ στιγμῇ δύναται νὰ ἀπολαύσῃ τὴν διέξοδον ἐν τῇ στερεᾷ.

Ἐπίσης φαντάζεται καθησυχαστικώτατα ὅτι ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ μίαν θαλασσίαν ἐκδρομὴν ἐπὶ ἀτμοπλοίου τινός, ἐὰν εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ᾖ τοῦτο ἰδικόν του, καὶ τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ διευθύνῃ κατὰ βούλησιν καθ' οἱανδήποτε ἤθελεν ἐπιθυμήσει διεύθυνσιν, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ προσωπικὸν νὰ συνίσταται ἀπὸ συγγενεῖς ἢ οἰκείους αὐτοῦ οἵτινες νὰ μὴ παρεξηγῶσιν οὐδεμίαν αὐτοῦ ἐκκεντρικὴν κίνησιν ἢ πρᾶξιν ὀφειλομένην εἰς τὴν ἀπὸ τῆς θαλασσοφοβίας συγκίνησιν.

Ἰδοὺ καί τινες περιπτώσεις Κλινικαί.

Α΄. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΘΑΛΑΣΣΟΦΟΒΙΑΣ

Ὁ κ. Π. Ι. ἐτῶν 25 σπουδαστὴς φέρων ὄψιν ὠχρὰν ἕνεκα ἐπανειλημμένων παροξυσμῶν ἑλωδῶν πυρετῶν καὶ νεανικῶν καταχρήσεων Ἀφροδισίων, ἀπόγονος δὲ ὑγιῶν γεννητόρων.

Ἐπεβιβάσθη λέμβου τινὸς συνοδεύων οἰκογένειάν τινα φιλικὴν ἀναχωροῦσαν διὰ τοῦ ἀγκυροβολήσαντος ἤδη ἀτμοπλοίου τυγχάνων φαιδρότατος καθ' ὅλην τὴν μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου διαπόρθμευσιν. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ οἰκογένεια ἐκείνη ἀνήρχετο τὴν κλίμακα τοῦ ἀτμοπλοίου, οὗτος τυχαίως ἀτενίσας εἰς τὴν ξηρὰν ἀρκούντως ἀπέχουσαν τοῦ ἀτμοπλοίου, ἔλαβεν αἰφνιδίως ὅλως τὴν νοσηρὰν ἔμπνευσιν ἵνα, εἰ δυνατὸν ἀμέσως, ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν στερεάν. Ἐπειδὴ δὲ κατενόει ὅτι τοῦτο καθίστατο δύσκολον νὰ κατορθωθῇ ἀμέσως, καθόσον καὶ τὰ ἔπιπλα τῆς οἰκογενείας δὲν εἶχον ἐπιβιβασθῇ εἰσέτι οἱ δὲ λεμβοῦχοι καὶ ἄλλους ταξειδιώτας εἶχον ἀναλάβει ἵνα ἀποβιβάσωσιν εἰς τὴν ξηράν, κατελήφθη ὑπὸ ἀνεξηγήτου ὅλως ἀμηχανίας καὶ συγκινήσεως, καὶ φόβου ἐπαπειλοῦντος τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ, μετὰ τρόμου γενικοῦ τοῦ σώματος, παλμῶν τῆς καρδίας ἰσχυρῶν καὶ συχνῶν, καὶ γενικῆς ἐφιδρώσεως τοῦ σώματος, διὸ σπεύδει μὲ παρηλαγμένην φυσιογνωμίαν καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Τὰ ἄτομα τῆς ἀναχωρούσης οἰκογενείας κατεῖδον τὴν ὠχρότητα καὶ τὴν συγκίνησιν τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἐθεώρησαν

δὲ τὴν ἐπελθοῦσαν ἀλλοίωσιν τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ εἰς τὸν συνήθη φόβον τῆς θαλάσσης καὶ τὴν συμπαραμαρτοῦσαν ναυτίαν. Οὗτος δὲ βλέπων ὅτι ἤθελε δημιουργηθῇ συζήτησις καὶ πολυπραγμοσύνη περιθάλψεως καὶ προσοχὴ ἐπ' αὐτοῦ τῶν περιεστώτων, προσποιεῖται ἐξ ἐμπνεύσεως, φυσικὴν ἀνάγκην ἐπείγουσαν, καὶ εἰσέρχεται ἐν ἀφοδευτηρίῳ ἔνθα ἀναλογιζόμενος ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐπελθοῦσαν αὐτῷ συγκίνησιν καὶ διαταραχὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξετάζων ἑαυτὸν καὶ εὑρίσκων ὅτι οὐδὲν ἐδικαιολόγει τὴν ἀγωνίαν αὐτοῦ ἐκείνην, συνεζήτει δὲ μόνον σοβαρῶς ἐν ἑαυτῷ, πῶς ἤθελε δικαιολογήσῃ τὴν γελοίαν καὶ ἐπαίσχυντον ἄλλως τε κατάστασιν αὐτοῦ ταύτην.

Διὸ ἐποιήσατο ἔνδον ἐκεῖ ἀπόπειραν προσποιητοῦ ἐμέτου, ἵνα ἀποδείξῃ τῷ κόσμῳ ὅτι ἡ ἐπήρεια τῆς ναυτιάσεως ἦτον ἐκείνη ἥτις προυκάλεσε τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου καὶ τὴν γενικὴν συγκίνησιν. Αὕτη δὲ ἡ πτερόεσσα τῆς φαντασίας μηχάνευσις προσέδωκεν αὐτῷ ἀρκοῦσαν ψυχικὴν ἰσχὺν, διὸ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ἐνεφανίσθη μὲ προφανῆ διαφορὰν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης ἀνιαρᾶς αὐτοῦ καταστάσεως, ζητήσας δὲ καὶ ῥοφήσας ἓν πότημα οἰνοπνευματοῦχον καὶ ἓν πορτοκάλιον, ἀνέκτησεν, ὡς ἀπὸ θαύματος, τὴν προτέραν αὐτοῦ εὐψυχίαν, διὸ ἀφοῦ πρότερον προσεπάθησε νὰ δείξῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν λεκτικὴν δύναμιν καὶ μεγαλειτέραν τῆς συνήθους χαριτολογίαν καὶ φιλοφροσύνην, εἰσῆλθεν ἐν τῇ λέμβῳ ἐν ᾗ διὰ πάντων τῶν ἀποχαιρετηρίων κλίσεων καὶ ἐπιδεικτικῶν μειδιαμάτων, ἔπεισε ἑαυτὸν ὅτι κατώρθωσε νὰ διασκεδάσῃ ἀπὸ τῶν οἰκείων του ἐκείνων ἢ καὶ τῶν ἄλλων παρατηρητῶν, πᾶσαν ὑπόνοιαν ὅτι οὗτος ὑπέστη τοιοῦτον νοσηρὸν συγκλονισμόν. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ λέμβος ἐπλησίαζε πρὸς τὴν ξηρὰν κατὰ τοιοῦτον ηὔξανε τὸ ψυχικὸν

αὐτοῦ σθένος ὅπερ, ἅμα ὡς οὗτος ἐπάτησε τὸν πόδα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἐπανεκτήθη ἀκέραιον.

Ἔκτοτε δέ, καίτοι παρῆλθον ὀκτὼ περίπου ἔτη, δὲν ἐτόλμησε νὰ πατήσῃ τὸν πόδα ἐπὶ πλοίου πρὸς ταξείδιον, ὅπερ κατορθοῖ πάντοτε διὰ ξηρᾶς, ἀδιάφορον ἂν ἤθελεν ὑποστῇ πολλὰς δυσκολίας κατ' αὐτό, καὶ ἀδιάφορον ἐπίσης ἂν ἤθελε διατρέξει ἔστω καὶ δεκαπλάσιον δρόμον, καὶ ὑποστῇ τοσαύτην χρονοτριβήν.

Οὐδεὶς τῶν προπατόρων αὐτοῦ ἔφερε τὴν εὐπάθειαν ταύτην.

Β'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΘΑΛΑΣΣΟΦΟΒΙΑΣ

Ἡ κυρία Α . . . . ἔγγαμος ἀπὸ 10 ἤδη ἐτῶν ἄνευ τέκνων ὑποστᾶσα μίαν ἔκτρωσιν δύο ἔτη μετὰ τὸν γάμον φύσεως δὲ ὑστερικῆς.

Τῇ φιλικῇ προτάσει γειτονικῆς οἰκογενείας ἐδέχθη ὅπως ἅπαντες ὁμοῦ εἰσέλθωσιν εἰς λέμβον τινα χάριν διασκεδαστικῆς θαλασσοπλοΐας.

Ἡ θάλασσα ἦτο γαληνιαία ὀλίγαι δὲ μόνον ἐπιπόλαιοι ῥυτίδες ἀπὸ τοῦ Ζεφύρου ἐπεφαίνοντο ἃς ἡ φαιδρὰ φύσις θέτει εἰς ἐνέργειαν πρὸς παραγωγὴν τοῦ ποιητικοῦ φλοίσβου παρὰ θῖνα θαλάσσης.

Ἡ κυρία αὕτη καθὸ σύζυγος ὑπαλλήλου, πολλάκις ἐπεχείρησε ταξείδια, ὧν καί τινα ὑπῆρξαν οὐχὶ εὐχάριστα ἕνεκα θαλασσοταραχῆς, ἀλλ' οὐδέποτε ᾐσθάνθη νευρικήν τινα διαταραχὴν κατ' αὐτά, ἀλλ' ἐπέπρωτο ἐν τῇ τερπνῇ ταύτῃ θαλασσίᾳ ἐκδρομῇ νὰ ὑποστῇ μεγάλην συγκίνησιν ὑπὸ τὰς ἀκολούθους συνθήκας. Ἐνῷ

ἡ λέμβος ἔβαινεν ἡσύχως διὰ τῆς κωπηλασίας, εἶχε δὲ ἀπομακρυνθῇ περὶ τὰ ἑκατὸν μέτρα ἀπὸ τῆς παραλίας, ἡ δὲ ἀβρὰ οἰκοδέσποινα, ἡ διοργανώσασα τὴν ἐκδρομὴν, παρέθετε τὰ παρασκευασθέντα διὰ τὴν διασκέδασιν ταύτην πλακούντια, ἅπαντες ἔσπευσαν καὶ ἐλάμβανον ἐξ αὐτῶν, πλὴν μόνη ἡ Κυρία Α. . . . . διετέλει ἐν προφανεῖ συγκινήσει ἀποστέργουσα τὰ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης παρεχόμενα αὐτῇ ἐδέσματα καὶ γλυκίσματα τηροῦσα στάσιν κατηφῆ καὶ περίτρομον. Αἱ ἐνθαρρυντικαὶ δὲ καὶ μειλίχιοι περιποιήσεις τῶν ἄλλων κυριῶν πλειότερον ἀνησύχουν αὐτὴν ἧς δὲν κατενόουν τὴν πραγματικὴν ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ κατάστασιν, ὅτε ἐκείνη ἐγείρεται πλέον ἔντρομος καὶ ζητεῖ νὰ στρέψωσι τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ξηρὰν, διότι φοβεῖται πολὺ, ὁ δὲ τρόμος τῶν μελῶν καὶ ἡ ἀλλοίωσις τῆς φυσιογνωμίας αὐτῆς ἐδείκνυον ὅτι ἡ κατάστασις τῆς γυναικὸς ταύτης ἦτο θλιβερὰ, σύγχυσις δὲ καὶ ταραχὴ ἐπεγένετο ἐν τῇ λέμβῳ πάντων σπευδόντων ὅπως παράσχωσι τὰς περιθάλψεις αὐτῶν, ὧν ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ συγκίνησις οὐσιωδῶς ἐπηύξησαν τὰ φαινόμενα, ἤρξατο δὲ ἡ ἔκρηξις καὶ παροξυσμοῦ ὑστερικοῦ, ἀλλ' ἅμα ἡ πάσχουσα ὡς συνήθως παρὰ ταῖς ὑστερικαῖς, ἀντελήφθη ὅτι οἱ ναῦται μετὰ σπουδῆς ἐκωπηλάτουν ἡ δὲ λέμβος ἔβαινε τάχιστα πρὸς τὴν ξηρὰν ἀμέσως ἀναθαρρεῖ, καὶ μετά τινας ἐρυγὰς ἀνακουφίζεται, ἐπιφαιδρύνεται παραυτα, καὶ ἐπανακτᾷ τὸ ἐκλεῖψαν ψυχικὸν αὐτῆς σθένος. Τόσον δὲ καλῶς ᾐσθάνθη εἶτα τὴν θέσιν αὐτῆς, ἅμα ὡς προσήγγιζεν τῇ στερεᾷ, ὥστε παρεκάλεσε καὶ κατώρθωσε νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἐπιθυμία αὐτῆς, ὥστε νὰ μὴ διαλύσωσι τὴν συναναστροφὴν, ἀλλὰ νὰ περιπλέωσιν ἐγγύτατα τῇ παραλίᾳ, καθόσον ὑπὸ τοιαύτην συνθήκην δὲν θέλει διαταραχθῇ ἐφεξῆς. Διὸ ἐπαναληφθεῖσα ἡ θαλασσοπλοΐα ἐγ-

γύτατα τῇ ἀκτῇ ἐξηκολούθησεν εὐχάριστος καὶ τερπνὴ ἡ δὲ πάσχουσα κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον τῆς παρακτίου ταύτης θαλασσίας πορείας ὑπῆρξεν εὔθυμος καὶ διαχυτική, γευσαμένη ἁπάντων τῶν παρατεθέντων ἐδεσμάτων καὶ ἡδυπότων.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐρωτηθεῖσα διατὶ ἐφοβήθη τόσον, ἐνῷ ἡ θάλασσα ἦτο τόσῳ γαληνιαία, ὡμολόγησεν ὅτι, ὅλως αἴφνης ἐπῆλθεν αὐτῇ ἡ νοσηρὰ καὶ διαβολικὴ ἰδέα ὡς ἑξῆς: «ἂχ ἂν πάθω τι, πῶς νὰ σωθῶ ἀφοῦ εἶμαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τόσον πολὺ ἀπομεμακρυσμένη τῆς ξηρᾶς!» αὕτη δὲ ἡ παθολογικὴ σκέψις ἐγχαραχθεῖσα ἐν τῇ διανοίᾳ ἐπήνεγκεν αὐτῇ φόβον περὶ ἐπικειμένου κινδύνου, ὅστις καίτοι ἀνύπαρκτος ἐν τούτοις παρήγαγεν αὐτῇ ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ τρόμον τοῦ σώματος γενικὸν μετὰ γενικῆς ἐκλύσεως καὶ ἀφθόνου ἐφιδρώσεως.

Ἡ γυνὴ αὕτη μετὰ τὴν παραγγελθεῖσαν ὑδροθεραπείαν χλιαρῶν καταιωνήσεων καὶ ἀρωματούχων προστριβῶν τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἐπὶ μακρὸν χρόνον χρῆσιν τῶν πικρῶν, καὶ τῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γενναίων δόσεων ἁλάτων βρωμιούχων, ἰάθη ῥιζικῶς πραγματοποιοῦσα ἄνευ ἐνοχλήσεώς τινος οἱονδήποτε θαλάσσιον ταξείδιον, λησμονήσασα θαυμασίως ὅλας τὰς παλαιὰς αὐτῆς δηλητηριώδεις σκέψεις.

Γ'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΘΑΛΑΣΣΟΦΟΒΙΑΣ

Ὁ κ. Ζ. Ν. ὑπάλληλος ἐτῶν 55, ἔγγαμος.

Ἕνεκα πολλῆς περὶ τὸ γράφειν ὑπηρεσίας καὶ ἕνεκα πολλῶν παρεκτροπῶν περὶ τὴν δίαιταν, καὶ τῶν καταχρήσεων τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἔπαθε στομαχικὰς διαταράξεις μετὰ πολλῶν νευρικῶν ἀνωμαλιῶν. ἅπαντα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα ἀπέληξαν εἰς στομαχικὸν ἴλιγγον (vertige Stomacal).

Ἅπασαι δὲ αἱ ἀνωτέρω ἐνοχλήσεις ὡς καὶ ὁ ἴλιγγος, διὰ καταλλήλου θεραπείας διελύθησαν, ἐμμείναντος μόνον ἑνὸς ἐλαφροῦ χρονίου κατάρρου τοῦ στομάχου μετὰ ὑπεραιμίας ἐν τῷ ἥπατι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἕνεκα τῆς σμικρότητός των παρῆλθον ῥυθμισθείσης ἐπὶ τὸ ὑγιεινότερον τῆς διαίτης τοῦ πάσχοντος, ἐνῷ δὲ ταῦτα οὕτως ἔβαινον, ἤρξατο νὰ δοκιμάζῃ ὁ πάσχων πολλὴν δυσφορίαν καὶ ὀρρωδίαν τινὰ ὅταν ἐταξείδευεν διὰ θαλάσσης. Μετ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς δυσφορίας ταύτης ἣν ἐδοκίμαζε κατὰ τὰ ταξείδια ταῦτα, ἐδυσκολεύετο νὰ πραγματοποιῇ τοιαῦτα οὐχὶ ἐκ φόβου τῆς τρικυμίας, διότι καὶ ἄνευ τοιαύτης, τὰς αὐτὰς ἐδοκίμαζε πάντοτε συγκινήσεις, ἀλλὰ τῷ ἐπροκάλει ταραχὴν ἡ ἰδέα ὅτι ἀπεχωρίζετο τῆς στερεᾶς.

Ἀλλὰ ἅπαντα ταῦτα τὰ φαινόμενα κατώρθωσε νὰ δαμάσῃ διὰ τῆς θελήσεως καὶ διὰ σταθερᾶς ἀποφάσεως, διὸ καθεκάστην διενήργει θαλασσίας ἐκδρομὰς δι' ἱστιοφόρων ἐπίτηδες θέτων εἰς ἐνέργειαν τὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως καὶ διότι κατώρθωσε νὰ διατηρῇ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ φαιδρὰν διὰ τῆς χρήσεως οἰνοπνευμάτων καὶ τροφῆς πάντοτε ἐκλεκτῆς.

Ὡς δὲ μοὶ ἔλεγε, τοῦτο κατωρθώθη οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ τῆς βαθμιαίας καλλιεργείας τῆς βουλήσεως. Ἀφοῦ δηλαδὴ ἐν τῷ πρώτῳ τοιούτῳ ταξειδίῳ διεπορθμεύθη εἰς τὸ ἀντίπεραν φέρων τὴν συνήθη, ὡς ἄνω εἴπομεν, ὀρρωδίαν καὶ ὑπολανθάνουσαν συγκίνησιν, ἐν τούτοις ἔπεισεν ἑαυτὸν ὅτι οὐδόλως κινδυνεύει νὰ πάθῃ ἡ ὕπαρξίς αὐτοῦ, τὴν ἐποιοῦσαν ἐπραγματοποίησε καὶ δεύτερον μὲ ὀλιγωτέρας ἐνοχλήσεις, τὰ δὲ ἄλλα κατόπιν μετ' ἀνεπαισθήτων τοιούτων, ἀλλὰ ᾐσθάνετο ἐφεξῆς καὶ μεγάλην εὐχαρίστησιν καὶ τέρψιν ἐπὶ τούτοις.

Τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄριστον θεραπευτικὸν δίδαγμα διὰ τοὺς θαλασσοφόβους.

ΠΡΟΓΝΩΣΙΣ — ΕΚΒΑΣΕΙΣ

Ἐκ τῶν πεποιθήσεών μου αἵτινες ἀπορρέουσιν ἐκ πείρας πολυετοῦς δύναται νὰ ᾖ βέβαιος πᾶς τις ὅτι ἥ τε πρόγνωσις ὡς καὶ ἡ ἔκβασις ἐν τῇ θαλασσοφοβίᾳ εἰσὶν ἀείποτε εὐχάριστοι. Οὐδεὶς ἔπαθέ ποτε ὄλεθρον ἀπὸ τῆς θαλασσοφοβίας καὶ κατὰ τὴν ὑπέρμετρον ἔντασιν αὐτῆς εἰ μὴ μόνον ὅτι ὑπέστη πολλὴν συγκίνησιν καὶ διαταραχὴν, ἀλλ' ἥτις ἐπὶ τέλους κατηυνάζετο διὰ τῆς ἐπηρείας τῆς βουλήσεως. Ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ νὰ ἀποφεύγῃ ὁ θαλασσοφόβος τὰς τοιαύτας συγκινήσεις, δὲν ἐπιχειρεῖ θαλασσίας ἐκδρομὰς καὶ οὐχὶ ἐκ φόβου ὀλέθρου αὐτοῦ, ὅστις οὐδέποτε ἐστὶ δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἀδικαιολογήτου ταύτης εὐπαθείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΦΟΒΙΑ

Πᾶς τις ἐκ τῆς ἄνω ὀνομασίας ἤθελεν ὑποθέσει ὅτι ὁ φέρων τὴν πάθησιν ταύτην, φοβεῖται τὸν Σιδηρόδρομον. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ἄνθρωποι οἵτινες ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ διὰ πρώτην φορὰν βλέποντες ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὁλοταχῶς φεύγοντα τὸν Σιδηρόδρομον, ἐκπλήσσονται μετὰ δέους θεώμενοι τοῦτον, ἰλιγγιωδῶς χωροῦντα ἐπὶ τὴν τροχιὰν αὐτοῦ καὶ ἀπαισίως κροτοῦντα καὶ φλόγας ἐξερεύγοντα καὶ βρυχώμενον. Ὑπὸ τῶν αὐτῶν δὲ αἰσθημάτων κατέχονται καὶ τὰ ἑκασταχοῦ τῆς γραμμῆς βόσκοντα παντοειδῆ ζῶα, ἅτινα ἔντρομα ἐκ τοῦ φόβου φεύγουσι προτροπάδην.

Σιδηροδρομοφοβίαν ἐννοοῦμεν τὴν μορφὴν τῆς Φοβοπαθείας καθ' ἣν δὲν δύναται ὁ πάσχων αὐτήν, νὰ ταξειδεύῃ σιδηροδρομικῶς ἕνεκα σφοδροῦ φόβου ὅστις καταλαμβάνει αὐτόν, καθ' ἣν ὥραν οὗτος εὑρίσκεται ταξειδεύων διὰ Σιδηροδρόμου βαίνοντος ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ταχύτητι.

Ὅπως τὴν θαλασσοφοβίαν οὕτω καὶ τὴν μορφὴν ταύτην δέον νὰ ὑπαγάγωμεν ἐν τῇ Κλεισιοφοβίᾳ, καθόσον ὁ πάσχων, φέρων ἕνεκα εἰδικῆς διαμαρτυρίας ἐν ἑαυτῷ τὸν παθολογικὸν φόβον οὗ τὸ φάσμα διορᾷ ἐν πάσῃ στιγμῇ, εἰσελθὼν δὲ ἐν τῷ Σιδηροδρόμῳ πρὸς ταξείδιον καταλαμβάνεται ἀμέσως ἅμα ἡ ἁμαξοστοιχία

ἐκκινήσῃ, ὑπὸ τῆς παθολογικῆς σκέψεως, ὅτι τῷ ἀπεκόπη ἡ ἐλευθέρα ἐκεῖθεν διέξοδος, ἂν ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ ἐν τῇ ὁδῷ· ἡ ὀλεθρία δὲ αὕτη σκέψις κρούει τὰς χορδὰς τῆς παθήσεως αὐτοῦ ταύτης ἥτις ἐμφωλεύει ἐν ἑαυτῷ καὶ αὐτοστιγμεὶ ἁλίσκεται οὗτος ὑπὸ φόβου δεινοῦ, ταράσσεται φρικωδῶς, δυσανασχετεῖ, ἀδυνατεῖ, φέρει ἐπιτάχυνσιν τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ὠχριᾷ, φρίσσει, τὸ δὲ σῶμα ἀποβαίνει ἔκλυτον καὶ τρέμον, καὶ ἱδρῶτος κατάπλεων ἐκ τῆς μεγάλης συγκινήσεως καὶ τοῦ ἀκαταγωνίστου φόβου. Στρέφει ἁπανταχοῦ βλέμματα ἀνησυχίας, ἐξάγει τὴν κεφαλὴν τοῦ παραθύρου χάριν ἀέρος, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὑρίσκει τὴν κατεύνασιν, ἀποσπᾷ βιαίως τὰ περιλαίμια αὐτοῦ ἀγωνιδῶς στενοχωρούμενος πιστεύων ἤδη ὅτι ἐπέστη τὸ τέλος αὐτοῦ!

Οἱ δὲ συνταξειδιῶται ὁρῶντες οὑτωσὶ τοῦτον δυσφοροῦντα οἰκτείρουσι τὴν κατάστασιν αὐτοῦ ταύτην ἔκπληκτοι, καὶ προσπαθοῦσι νὰ συγκρατήσωσι αὐτὸν φέροντα φυσιογνωμίαν ἐπιθανατίου ὠχρότητος ἀλλὰ πλειότερον τότε αὔξηται ἡ δυσφορία αὐτοῦ, διότι κατανοεῖ ὅτι ἐγένετο πλέον ἀντικείμενον τῆς κοινῆς περιεργείας καὶ οἰκτειρμοῦ ἀλλὰ καὶ αἰσχύνης καὶ χλεύης. Λίαν χαρακτηριστικὸν τυγχάνει ὅτι ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, ἐὰν ταξειδεύῃ ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἁμάξῃ χωριστῇ ἐν ᾗ νὰ μὴ συνυπάρχωσιν ἄλλοι ἄνθρωποι, εἰ μὴ μόνον εἷς προσφιλὴς αὐτῷ συγγενὴς ἢ γονεύς, ἢ ἀδελφὸς ἤ τις ἐπιστήθιος καὶ ἔμπιστος αὐτοῦ θεράπων ἢ φίλος δύναται νὰ περαιώσῃ τὸ διὰ Σιδηροδρόμου τοῦτο ταξείδιον, χωρὶς νὰ ἐκδηλωθῇ ὁ παροξυσμὸς τῆς σιδηροδρομοφοβίας, περιοριζομένης τῆς παθήσεως εἰς ἁπλῆν ὀρρωδίαν καὶ μόνην.

Καὶ ἐνῷ, ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν, εὑρίσκεται ὁ φοβοπαθὴς οὗτος ἐν τῇ τόσῳ φρικώδει καὶ λυπηρᾷ καταστάσει καὶ λαμβάνει παρορμητικὰς τάσεις ὅπως πηδήσῃ

ἔξω τοῦ Σιδηροδρόμου εἰς τὸ ἔδαφος ἀπεγνωσμένος, ἐν τούτοις μόνον τὸ σφύριγμα τῆς ἁτμαμάξης ὅτι ἐγγίζει εἰς τὸν Σταθμὸν ἀρκεῖ ὅπως ἀποδώσῃ αὐτῷ, ὡς ἀπὸ θαύματος, τὴν γαλήνην καὶ καθησυχάσῃ ὁλοτελῶς ἀπὸ τῆς καταλαβούσης αὐτὸν ταραχῆς τὸν ἀξιολύπητον τοῦτον φοβοπαθῆ.

Ἀλλ' ἄξιον μνείας καθίσταται ὅτι οἱ εἰδικῶς περὶ τῶν παθήσεων τούτων διάσημοι ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ συγγράψαντες Νευρολόγοι δὲν διέκρινον τοὺς ἀληθεῖς χαρακτῆρας τῆς νόσου καὶ δὲν ἔδωκαν τὴν ἀκριβῆ ἐξήγησιν τῶν ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης φαινομένων.

Ἐν τοῖς συγγράμασιν αὐτῶν γράφουσιν ὅτι ἡ πάθησις αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς Μηχανικοὺς τῶν Σιδηροδρόμων οἵτινες ἡμέραν καὶ νύκτα εὑρίσκονται εἰς ἀένναον ἐπαγρύπνησιν καὶ προσοχήν, πολλὰς ὑφιστάμενοι ὡς ἐκ τούτου σωματικὰς καὶ πνευματικὰς καταπονήσεις. Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἕνεκα τῶν ἀδιαπτώτων κόπων, καὶ τῶν κινδύνων εἰς οὓς ὑποβάλλονται ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τοῦ καθήκοντος αὐτῶν, καθίστανται νευρικοὶ καὶ λίαν ἀνήσυχοι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀπαρτίζει τὸ νόσημα τῆς Σιδηροδρομοφοβίας ἧς ἀρκούντως ἐδώσαμεν ἀνωτέρω τὸν χαρακτηρισμόν.

Ἐπίσης ἐν ταῖς εἰδικαῖς ταύταις περιγραφαῖς τῶν συγγραφέων τούτων ἀναφέρονται, ὡς αἴτια τῆς παθήσεως ταύτης, τὰ διάφορα σιδηροδρομικὰ δυστυχήματα, οἷον, συγκρούσεις, ἐκτροχιασμοί, ἀναφλέξεις, ἐκρήξεις λεβήτων ἀτμομηχανῶν κλπ. Ἀλλὰ εἰς τὰ φαινόμενα ταῦτα, δὲν ὑπόκεινται μόνον οἱ ὑπάλληλοι τῶν Σιδηροδρόμων καὶ οἱ Μηχανικοί, ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι ἔτυχε νὰ ὦσιν ἐν τῷ ἀπαισίῳ ἐκείνῳ ταξειδίῳ τῆς καταστροφῆς ἰδιῶται.

Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι μετὰ δέους θὰ ἀτενίζωσι

πλέον τὰς ἁμαξοστοιχίας, διότι ἐὰν ταξειδεύσωσι διὰ τούτων, θὰ φέρωσι πάντοτε ἐν ἑαυτοῖς τὸ φάσμα τοῦ φόβου, τῆς ἐνδεχομένης ἐκτροχιάσεως καὶ τῆς συγκρούσεως, ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς Σιδηροδρομοφόβοι δὲν ἔχουσι τοιούτου εἴδους φόβον, ἀλλὰ ἀλλοῖον ὅλως τοιοῦτον ὅτι κεκλεισμένοι ἐν τῷ βαγονίῳ Σιδηροδρόμου βαίνοντος μετ' ἀστραπικίας ταχύτητος, ἀπώλεσαν πᾶσαν ἐλευθέραν αὐτοῦ ἐκεῖθεν διέξοδον, δὲν δύνανται δὲ νὰ κατισχύσωσι τῆς νοσηρᾶς ὑπερδιεγέρσεως καὶ τῆς διαβολικῆς σκέψεως ἣν ἐπιβάλλει αὐτοῖς ἡ νοσοῦσα αὐτῶν φαντασία, τοῦ νὰ ἁλίσκωνται ὑπὸ μεγάλων φόβων καὶ νὰ τρέμωσι, διότι δὲν εἶναι τότε αὐτοῖς εὔκολον τοῦ νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν ἐλευθέρως εἰς τὴν ὁδόν, ἐνῷ βλέπουσι τὸν Σιδηρόδρομον ἐν τῇ ἰλιγγιώδει αὐτοῦ ταχύτητι, ὅτε ἀκριβῶς τότε, ἕνεκα τοῦ ἀδιεξόδου τούτου, ἐπαυξάνει ἡ συγκίνησις καὶ ἐκρήγνυται ἀκατάσχετος ὁ παροξυσμὸς ἀπαρτίζων τὴν Σιδηροδρομοφοβίαν ἤτοι **Κλεισιοφοβίαν ἐν Σιδηροδρόμῳ.**

Ἐν τούτοις λίαν εὐχάριστον τυγχάνει, ὅτι πρῶτον ἤδη, ἡμεῖς δίδομεν τὸν ἀληθῆ χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀναμφισβητήτου κύρους ἐξήγησιν τῶν τε ἀπὸ τῆς παθήσεως ταύτης, ὡς καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Θαλασσοφοβίας φαινομένων κλπ. κ.λ.π.

Προσόμοιον φόβον δοκιμάζει ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, ἀλλὰ λίαν ἐλαφροτέρας ἀσυγκρίτως ἐντάσεως, καὶ ὅταν ταξειδεύῃ διὰ λεωφορείου, ἢ ταχυδρομικῆς ἢ ἀγοραίας ἁμάξης, δι' ὧν συνταξειδεύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἄλλα ἄτομα, καθόσον ἂν καὶ προσβάλλεται ἀπὸ τῶν συγκινητικῶν ἐνοχλήσεων, ἐν τούτοις ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι δὲν τῷ εἶναι ἀπολύτως ἀποκεκλεισμένη ἡ ἐλευθέρα ἐκεῖθεν διέξοδος, καθόσον ἐν περιπτώσει κορυφώσεως τῆς δυσφορίας καὶ τοῦ φόβου, δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ

ἐπιτύχῃ τὴν στάσιν τῆς ἁμάξης, ὅπερ ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κατορθώσῃ καὶ διὰ τὸν Σιδηρόδρομον ὅστις βαίνει πάντοτε κατὰ κανόνα προδιαγεγραμμένον ἀνεπισχέτου κινήσεως καὶ ἀπαράβατον.

Ὁ ἀρχίατρος τοῦ Φρενοκομείου τοῦ Villejuif Edouard Toulouse ἀναφέρει ὅτι καὶ ὁ Αἰμύλιος Ζολὰ ἔφερε τὴν ἄνω εὐπάθειαν τῆς Σιδηροδρομοφοβίας, ἥτις ὅμως ἐξεδηλοῦτο αὐτῷ ὅταν διήρχετο διὰ τοῦ Σιδηροδρόμου μίαν σήραγγα, (tunnel), καταλαμβανόμενος ὑπὸ τῆς νοσηρᾶς σκέψεως μὴ τυχὸν καταπέσωσι τὰ δύο ἄκρα τῆς σήραγγος ταύτης καὶ τῷ ἀποκλεισθῇ ἡ ἐκεῖθεν διέξοδος!

Εἴδομεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς Κλεισιοφοβίας τὴν ἐν τῇ κλινικῇ ἀνακοινώσει τοῦ Ἰατροῦ Gorodichze κυρίαν Δ . . . . . ἥτις πάσχουσα τὴν Κλεισιοφοβίαν, ὁποίαν ἐδοκίμασε συγκίνησιν, ὥστε εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ὁρμήσῃ ἔξω τῆς ἁμάξης εἰς τὸ ἔδαφος, καθ' ἣν στιγμὴν διήρχετο διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μίαν σήραγγα καὶ μόλις ἀνεχαιτίσθη διότι ἦτον ἐγγὺς ἡ διέξοδος.

Ἕνεκα τούτων ἁπάντων ὑπάρχουσι πρόσωπά τινα ἅτινα εὐμοιροῦντα πλούτου πολλοῦ ταξειδεύουσι δι' ἐκτάκτου ἁμαξοστοιχίας μὲ σαφεῖς καὶ ὡρισμένας συμφωνίας, ἵνα ἐν πάσῃ στιγμῇ ἐνδεχομένης συγκινήσεως πρὸς ἔκρηξιν παροξυσμοῦ Φοβοπαθείας τοιαύτης μορφῆς, νὰ δύναται νὰ σταματήσῃ τὴν ἀτμομηχανήν, καὶ εἰς οἱονδήποτε μέρος ἤθελεν ἐπιθυμήσει νὰ πράξῃ τοῦτο.

Καὶ ἐκ τῆς περιπτώσεως δὲ ταύτης ἐπιβεβαιοῦνται αἱ ἐξηγήσεις ἃς ἡμεῖς ἀνωτέρω ἐδώσαμεν πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς Σιδηροδρομοφοβίας, ἀποδεικνύεται δὲ ὅτι οὐδόλως παράγεται ἡ πάθησις εἰς τοὺς φοβοπαθεῖς τούτους, ὅταν ἔχωσιν οὗτοι ἐξησφαλισμένην τὴν εἰς

πᾶσαν στιγμὴν καὶ ὥραν, ἐλευθέραν αὐτῶν καὶ πρόχειρον τὴν ἐκεῖθεν διέξοδον.

Ἄρα δὲν τοὺς φοβίζει ὁ Σιδηρόδρομος ἀλλὰ ἡ ἀποκοπὴ τῆς συγκοινωνίας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Σιδηροδρόμου, ὅταν οὗτος βαίνῃ ἐν ταχύτητι πρὸς τὸ ἔδαφος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΑΙΜΑΤΟΦΟΒΙΑ

Μία ἐκ τῶν διαδεδομένων μορφῶν τῆς φοβοπαθείας ἐστὶ καὶ ἡ αἱματοφοβία.

Ὁ ἄνθρωπος μόλις λάβῃ συνείδησιν ἑαυτοῦ, ἀποτροπιάζεται, μετ' ἄκρας ἀπαρεσκείας ἀποστρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῆς θέας χυνομένου αἵματος. Ἐν τούτοις καὶ τὸ αἴσθημα τοῦτο δὲν εἶνε τῆς αὐτῆς ἐντάσεως εἰς ὅλα τὰ ἄτομα, τοῦτο δὲ ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀτόμων τούτων. Διὸ τινὲς τῶν ἀνθρώπων τόσον πολὺ ἐπηρεάζονται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου, ὥστε κυριεύονται ὑπὸ μεγάλης συγκινήσεως, ὠχριῶσι καὶ λιποθυμοῦσιν, ἀποφεύγουσι δὲ πολλοὶ τούτων καὶ νὰ παρίστανται κατὰ τὴν σφαγὴν ζώων, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὸ νὰ βλέπωσιν αἷμα ῥέον. Ἄλλοι δέ, καὶ οὗτοι εὐτυχῶς ἀποτελοῦσι τὴν πλειονότητα ἐν τῷ κόσμῳ, ἀδιαφόρως ἔχουσι πρὸ τοιούτου αἰσθήματος, οὐδεμίαν ὑφιστάμενοι συγκίνησιν ἐκ τούτου.

Ἐν τοῖς πολέμοις, φρικώδη φέρουσιν αἴσθησιν αἱ ὑπὸ τῶν τραυμάτων αἱμορραγίαι, πολὺ πλειότερον ἢ αἱ ἀπαισίως συρίζουσαι βολαὶ τῶν τηλεβόλων. Αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις ἀπινδαλματίζουν τὴν φρίκην, ὅταν τοῦ λαιμοῦ ἀποκοπέντος ἐκτοξεύηται τὸ αἷμα κρουνηδόν. Αἱ ἐκ τῆς χειρουργίας ἐκτελούμεναι διάφοροι ἐγχειρίσεις φρικώδη παριστῶσιν εἰκόνα, ἕνεκα τῆς ἀναβλύσεως τοῦ αἵματος ἀπὸ τῶν ἐγχειριζομένων δυστυχῶν ἐκείνων πλασμάτων, εἰς τοὺς κατὰ πρώτην ἤδη φορὰν λαμβάνοντας τὸ βάπτισμα τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος σπουδαστὰς ὑπὸ τοιαύτας αἱματηρὰς συνθήκας.

Αἱ διάφοροι αἱματηραὶ συμπλοκαί, καθ' ἃς ἔντρομοι παρίστανται θεαταί, φρίκην παράγουσιν, ἐκ τῆς κατακρεουργήσεως ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅστις ἐξέρχεται ἐκεῖθεν ἀπαισίως αἱματοκυλισμένος καὶ αἱμοσταγής. Πολλαὶ γυναῖκες λαμβάνουσι κρίσεις ὑστερικὰς ἕνεκα αἱμορραγίας αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοιαύτης ἄλλων γυναικῶν. Πολλὰς περιπτώσεις ἔγνων ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ ἐπαγγελματός μου, καθ' ἃς νεάνιδες κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῶν ἐμμήνων κατελήφθησαν ὑπὸ μεγάλης συγκινήσεως καὶ φόβου καὶ ἀπέβησαν μελαγχολικαὶ καὶ περίφοβοι, ἀποστέργουσαι ἐπί τινας ἡμέρας πᾶσαν σχεδὸν αὐταῖς παρεχομένην τροφήν, ἀλλάσσουσαι τοὺς κατὰ τὴν φυσιολογικὴν ταύτην λειτουργίαν ἐπιδέσμους αὐτῶν ἐν τῷ σκότει, ὅπως μὴ βλέπωσι τὴν αἱματηρὰν ταύτην ἔκκρισιν, ἀλλ' εὐτυχῶς μετὰ τὴν πάροδον 2—2 περιόδων τοιούτων ἐκλείπει ἀπ' αὐτῶν ἡ εὐπάθεια αὕτη. Πολλοὶ ἰατροὶ ἐν τῇ κατὰ τὰ πρῶτα βήματα ἐξασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καταλαμβάνονται ὑπὸ πολλῆς συγκινήσεως, ἐπὶ τῇ θέᾳ πάσης μεγάλης αἱμορραγίας, ἢ τοιαύτης τεκούσης τινὸς γυναικός, ἢ ἔκτρωσιν ὑποστάσης, ὥστε μένουσιν ἐμβρόντητοι καὶ ἀπρα-

—

κτοῦντες ἐπί τινα ὥραν, ἐπί τινας στιγμάς, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ διεισδύσασα αὐτοῖς συγκίνησις καὶ ἐπανέλθῃ τὸ ψυχικὸν σθένος καὶ ἡ ψυχραιμία.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ ὄψις ῥέοντος ἀνθρωπίνου αἵματος λίαν οἰκτρῶς διαθέτει τὸν ἄνθρωπον, φρίττοντα ἐξ ἐνστίκτου, ὅτι τὸ αἷμα αὐτό ἐστι καὶ ἡ ὕπαρξις ἑαυτοῦ.

Ἐν τούτοις μεγάλας καὶ ποικίλας ἀντιθέσεις παρουσιάζει ἡμῖν ὁ κόσμος. Ἐνῷ ἀπὸ τῆς ῥύσεως ὀλίγων μόνον σταγόνων αἵματος, στάζοντος ἀπὸ ἀμυχῆς τινος διακυβεύεται ὁλόκληρος ὕπαρξις ἑνὸς ἀνθρώπου, πόσους ἀφ' ἑτέρου αἱμοχαρεῖς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ κόσμος αὐτός!

Λάβετε ὡς παράδειγμα τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ῥώμης, τοὺς Ὑπάτους καὶ Συγκλητικοὺς καὶ τὰς λοιπὰς ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἐπισημότητας ἐκεῖ. Εἴδετε ὁποῖα αἱμοχαρῆ ἔνστικτα ἔφερον ἐν ἑαυτοῖς. Ἡ ἱστορία ἀναγράφει ὁποίαν ἀγριότητα αἰσθημάτων ἐδείκνυον κατὰ τὰς ταυρομαχίας καὶ τοὺς αἱματηροὺς ἀγῶνας, ὧν ἀπὸ τῶν τοῦ θεάτρου θεωρείων ἐθεῶντο τὰς αἱματηροτάτας ἐκεῖ κάτω τελουμένας ἀγρίας σκηνάς, πρὸς τοὺς παλαίοντας καὶ αἱματοκυλιομένους καταδίκους μὲ τὰς αἱμοσταγεῖς αὐτῶν σάρκας, πελιδνούς, ὠχρούς, ἀποτροπαίους, ἀξίους παντὸς οἰκτιρμοῦ καὶ μόλις ἐκ τῶν πόνων καὶ μόχθων δυναμένους νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τῶν κλονιζομένων αὐτῶν σκελῶν, ἱκετευτικῶς ὑψοῦντας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπιζητοῦντας παρὰ τῶν ἐπισήμων ἐκείνων θεατῶν, τὴν χάριν, τὸν ἔλεον καὶ τὸν οἶκτον· ἀλλ' ἐκεῖνοι, αἱμοχαρεῖς, ἐπέμενον διατάσσοντες τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἀνθρωπίνων ἐκείνων ἀγώνων, ἕως ὅτου καὶ οἱ ἡμιθανεῖς οὗτοι καταπέσωσι νεκροὶ ἐκ τῆς αἱματοχυσίας ἐκείνης, ὅπως κορέσωσι τὰς αἱμοχα-

ρεῖς αὐτῶν ὀρέξεις πρὸς τελείαν αὐτῶν τέρψιν καὶ διασκέδασιν!

Τίς δὲν φρίττει ἀναλογιζόμενος τὴν κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν καρατόμησιν τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου XVI; Ἐν τούτοις εὑρέθη εἷς ἄνθρωπος ἐκεῖ, ὁ παρὰ τῇ λαιμητόμῳ ἀπαίσιος χωροφύλαξ ἐκεῖνος, ὅστις μόλις ἀποκοπείσης τῆς σεπτῆς ἐκείνης κεφαλῆς ἤντλησεν ἓν ποτήριον αἵματος ἐκεῖθεν, ὅπερ ἔπιεν ὁ αἱμοβόρος ἐνώπιον τοῦ φρίσσοντος πλήθους, ὅπως κορέσῃ τὸ θηριῶδες αὐτοῦ πάθος, ὅπερ ἔτρεφε κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου Βασιλέως!

Πλὴν μὴ νομίσῃ τις, ὅτι τὰ ἔμπροσθεν λεχθέντα ἀπαρτίζουν τὸ νόσημα τῆς αἱματοφοβίας· οὐδόλως ταῦτα ἀποτελοῦσι παθολογικὸν φόβον.

Ἡ αἱματοφοβία ἐστὶ νεύρωσις, καθ' ἣν ὁ πάσχων αὐτὴν καταλαμβάνεται ὑπὸ παγεροῦ φόβου, ὅταν ἴδῃ ἔστω καὶ ἐλαχίστην ποσότητα αἵματος ἀνθρώπου, ἐκρέοντος ἀπὸ τραύματος, ἢ ἀμυχῆς τινός, ἢ καὶ ἐξ ἁπλῆς τῆς ρινὸς ἐπιστάξεως. Ὁ φόβος δὲ οὗτος δὲν ἐκδηλοῦται διὰ τῶν φαινομένων, ἅτινα παρουσιάζονται κατὰ τὰς ἄλλας μορφὰς τῆς φοβοπαθείας. Διότι ἐκεῖ μὲν ἔχομεν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας ἄνευ πτώσεως τοῦ πάσχοντος καὶ ἀπωλείας τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ, ἐνῷ ἐν τῇ μορφῇ ταύτῃ ἔχομεν ἐπιβράδυνσιν τῆς τε ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας, ἧς ἕνεκα ἐπέρχεται ὀξεῖα ἀναιμία ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἕνεκα τῆς λειτουργικῆς διαταράξεως τῶν ἀγγειοκινητικῶν νεύρων, ἣν παρακολουθεῖ λιποθυμία μετὰ πολλῆς ὠχρότητος τοῦ προσώπου καὶ γενικῆς ἐκλύσεως καὶ ἐφιδρώσεως τοῦ σώματος, ὅπερ καταπίπτει ἐπὶ τοῦ δαπέδου παρευθύς, οἱονεὶ κεραυνόπληκτον.

Εὐτυχῶς ψεκασμός τις ἐλαφρὸς τοῦ προσώπου δι'

Μετὰ πάροδον ἀρκετοῦ χρόνου μοὶ ἀφηγήθη, ὅτι ἄλλοτε εὑρισκόμενος ἐν τῇ ἀμπέλῳ αὐτοῦ ἐτρώθη ἐλαφρῶς ἐκ παραδρομῆς ἐπὶ τοῦ λιχανοῦ διὰ τοῦ κλαδευτηρίου. Ὅταν δὲ εἶδε νὰ ρέῃ αἷμα ἐκ τοῦ τραύματος τούτου, καταλαμβάνεται παρευθὺς ὑπὸ δέους ὁμοίου, ὡς ἄνωθι ἀναφέραμεν, καὶ πίπτει κατὰ γῆς λυπόθυμος, προφθάσας μόνον νὰ ἐκτινάξῃ ἀπωτέρω τὸ κλαδευτήριον. Ὅτε δὲ παρῆλθε πλέον ἡ ἐπήρεια τοῦ παροξυσμοῦ, ἔλαβε πᾶσαν πρόνοιαν μὴ προσβλέψῃ ἐπὶ τοῦ τραύματος, κατορθώσας νὰ ἐπιθέσῃ ρινόμακτρον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἠγέρθη ἀσφαλῶς ἔχων, ἀφοῦ δὲν ἔβλεπε πλέον ρύσιν αἵματος. Ὀφείλομεν νὰ μὴ παραλείψωμεν, ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν συνέπεσε νὰ ᾖ μόνος ἐκεῖ, ὅπερ δεικνύει, ὅτι ὁ παροξυσμὸς λύεται καὶ ἄνευ βοηθείας τινός.

Ὁ ἴδιος μοὶ ἀφηγήθη ὅτι ἐν ἄλλῃ τινὶ περιπτώσει, καθ' ἣν ἤλλασσον τοὺς ἐπιδέσμους ἐκδορίου τινὸς τῶν οἰκείων αὐτοῦ, ἔνθα καὶ οὗτος διηκόνει, ἐπὶ τῇ θέᾳ μικρᾶς τινος αἱματηρᾶς ὑπὸ τούτου ρύσεως, αἴφνης κατέπεσε λιπόθυμος μὲ τὰς ἰδίας, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἐκδηλώσεις.

Οὐδόλως συγκινεῖται ἐπὶ τῇ θέᾳ αἵματος ἀπὸ τῶν σφαζομένων ζώων ἀποκλειστικῶς ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον τοιοῦτον. Διὸ προφυλάσσεται καὶ ἀποφεύγει λίαν ἐπιμελῶς, ὅπως μὴ εὑρεθῇ ἐν τοιαύτῃ τινὶ περιπτώσει αἱματοχυσίας.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰκοσαετὴς ἤδη, ἔχει μέχρι τοῦδε ὑποστῇ ἐπιληπτοειδεῖς τινας παροξυσμούς, φαίνεται δὲ πολὺ περιωρισμένης διανοίας καὶ ἀντιλήψεως· ἀλλὰ χαρακτῆρος ἠρέμου καὶ πρᾴου.

Οὗτος μοὶ ἀφηγήθη, ὅτι καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου

δεινοῦ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ αἵματος, οὐ μόνον τοῦ ἀνθρωπίνου, ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν ζώων.

Πρό τινων ἐτῶν κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα διήρχετο ὁδόν τινά, πλησίον τῆς οἰκίας αὐτοῦ κειμένην, ἔνθα εἷς γείτων αὐτοῦ ἔσφαζε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸν ἀμνὸν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπαύριον.

Ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς αἱματηρᾶς ταύτης πράξεως καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου δεινοῦ καὶ συγκλονίσεως καὶ τρέχει περίτρομος εἰς τὴν ἐγγὺς ἐκεῖ κειμένην οἰκίαν αὐτοῦ, ὅπου κατακλίνεται, χωρὶς νὰ ὑποστῇ ἄλλην τινὰ διαταραχήν. Ὅταν δὲ εἶδεν ὅτι ἐγίγνετο μετά τινα ὥραν ἡ προετοιμασία διὰ τὴν σφαγὴν καὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀμνοῦ, κατενόησεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κατισχύσῃ τῆς παραγομένης ἀπὸ τῆς σφαγῆς ἐκείνης συγκινήσεως, ἔλαβε πάραυτα τὴν πρὸς τὴν ἄμπελον αὐτοῦ ἄγουσαν, ἔνθα παρέμεινε μέχρις ἑσπέρας, ὅτε παύει πλέον ἡ ἀπαραίτητος αὕτη αἱματοχυσία, καὶ ἐπανέκαμψεν οἴκαδε ἥσυχος καὶ ἀσφαλής.

Β'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

Αἱματοφοβία κληρονομική.

Ὁ Π. Α . . . . . . ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, λίαν ὀξύχολος καὶ πολὺ εὔτολμος, καὶ ἐγκρατέστατος· ἄγαμος, ἐτῶν 55.

Ἦτο 30 ἐτῶν περίπου, ὅτε ἰδὼν τραυματίαν τινὰ αἱμόφυρτον καταλαμβάνεται πάραυτα ὑπὸ φόβου ἰσχυ-

ρου, οὗ ἕνεκα ἔπαθε λιποθυμίαν καὶ κατεκλίθη, παρῆλθε δὲ ἀρκετὴ ὥρα, ἕως οὗ ἐπανέλθῃ αὐτῷ ἡ ἐκλείψασα ψυχικὴ δύναμις.

Τελευταῖον ἤδη πρό τινων μηνῶν ἔπαθεν ἕνεκα βιαίας συνθλίψεως τῆς θύρας πρὸς τὸν λιχανόν, ἐκδορὰν μετ' ἀποθλάσεως τῶν μαλακῶν μορίων αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξῆλθεν ὀλίγον αἷμα, ὅτε πάραυτα προσβάλλεται ὑπὸ ψυχικῆς σκοτοδίνης καὶ φόβου, λιποθυμεῖ καὶ κατακλίνεται ἐπί τινος καθέδρας, ὠχρότατος γενόμενος καὶ ἔφιδρως καὶ ὑποτρέμων ὡς ὑπὸ μεγάλου κακοῦ. Προσεκομίσθη αὐτῷ τάχιστα ὀλίγος αἰθήρ, ὅτε μετά τινα δευτερόλεπτα τὰ πάντα παρῆλθον, παραμεινάσης μόνον πολλῆς χαλαρώσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ παθήματος θλιβερᾶς ἐντυπώσεως.

Ἡ μήτηρ κατὰ παρόμοιον τρόπον προσεβάλλετο ἐκ τοιούτων αἰτίων, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῆς ἔμεινε κλινήρης ἐπί τινας ἡμέρας ἄλλοτε ἐπὶ τῇ θέᾳ μιᾶς τοιαύτης, ἀλλ' ὑπὸ τραγικὰς συνθήκας γενομένης αἱματοχυσίας.

Γ'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

Αἱματοφοβία πρωτοπαθής.

Ὁ Γ. Δ. κτηματίας ἐτῶν 45 ἄγαμος. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔπαθε κατὰ κακὴν σύμπτωσιν τραυματικὴν θλάσιν τῶν μαλακῶν μορίων τῆς χειρὸς ἐκ κτυπήματος λίθου. Ἅμα δ' ὡς εἶδεν ὅτι ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τραύματος ὀλίγον αἷμα, καταλαμβάνεται ὑπὸ δέους, συγκινεῖται,

αἰσθάνεται τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος ἀκαριαίως καταβληθείσας, ὠχριᾷ, περιβάλλεται ὑπὸ ἱδρώτων, καὶ ἀναγκάζεται νὰ στηριχθῇ ἐπί τινος καθίσματος. Γίνεται ἀμέσως ἐκεῖ ἡ ἐπίδεσις τοῦ μικροῦ ἐκείνου τραύματος, μεθ' ὃ ἠδυνήθη ὅπως μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἔνθα κατακλίνεται ἐν θλίψει καὶ μεγάλῃ ἀπογοητεύσει. Ἐκλήθην ἀμέσως παρὰ τῷ πάσχοντι τούτῳ, ὅστις διετέλει ἐν ἐκστατικῇ καταστάσει, βαρυνόμενος ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐπευθυνομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις, φέρων ἀραιοτάτην ἀναπνοὴν καὶ ἐπιβράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας. Ὀλίγον πνευματῶδες ὑγρὸν ἐν ὀξυπότῳ ἐβελτίωσε τὴν κατάστασιν τοῦ πάσχοντος, ὅστις μοὶ διηγήθη, ὅτι οὐδόλως ἐπηρεάσθη ὑπὸ τοῦ πόνου τοῦ τραύματος, ἀλλ' ὅτι ἡ αἱματηρὰ ἐκ τούτου ἔκκρισις παρήγαγεν αὐτῷ ἐν αἴσθημα παγετῶδες ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐθαμβώθη ἡ ὅρασις καὶ ἐπεσκοτίσθη ἡ διάνοια αὐτοῦ, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ συγκρατηθῇ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Βαθμηδὸν ἐξέλιπον τότε ὅλα τὰ προκύψαντα φαινόμενα καὶ ἐπανῆλθε τέλεον ἡ ψυχικὴ ἰσχὺς καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἐλευθεριότης. Δὲν ἦτο φίλος τῶν οἰνοπνευμάτων, ἀλλ' ἀρκετὰ ἔκδοτος εἰς τὰς ἡδονάς. Οὐδεὶς τῶν προπατόρων καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἔφερε τοιαύτην εὐπάθειαν. Καὶ οἱ ἀνωτέρω ὡς καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος εἰσὶν ἀρκούντως γενναῖοι καὶ εὐθαρσεῖς ἄνδρες, καὶ ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς ρύσεως ὀλίγων σταγόνων αἵματος ὑφίστανται τοσαύτην καὶ τηλικαύτην συγκίνησιν καὶ συγκλονισμόν.

Δ'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

Αἱματοφοβία δευτεροπαθής.

Η. Γ . . . . . ἐτῶν 30, πατρὸς ἀλκοολικοῦ θανόντος ἤδη ἐκκιρρώσεως τοῦ ἥπατος.

Συζευχθεῖσα καλὸν ἄνδρα διήρχετο ἐν πολλῇ εὐχαριστήσει τὸν συζυγικὸν βίον. Ἀτυχῶς ἐν διαστήματι ἑνὸς περίπου ἔτους ἔπαθε δύο ἐκτρώσεις, ὑποστᾶσα πολλὴν αἵματος ἀπώλειαν, οὗ τὴν θέαν ἐπιμελῶς ἀπέφευγε, διότι παρῆγεν αὐτῇ φρίκην. Δὲν ἐβράδυνον δὲ νὰ προστεθῶσι καὶ αἱ συνήθεις πρὸς τὴν πενθερὰν ἔριδες, διὸ ἀπέβη λίαν εὐερέθιστος καὶ λίαν εὐπαθὴς εἰς συγκινήσεις. Ἡ ὄρεξις ἤρξατο ἀμβλυνομένη, οὗ ἕνεκα ἠλαττώθη οὐσιωδῶς καὶ ἡ θρέψις, ἅπερ παρηκολούθησαν σκοτοδινίαι, ἡ χαρακτηριστικὴ τῆς νευρασθενείας κεφαλαλγία, ἐν εἴδει περικεφαλίδος, οἱ πόνοι τῆς ράχεως καὶ τοῦ στέρνου καὶ ἡ γενικὴ τῶν νεύρων ἐξασθένησις κλπ.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἡ πενθερὰ αὐτῆς καλέσασα τὸν φλεβοτόμον ὑπέστη ἀφαίμαξιν ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἐν ἀπουσίᾳ τῆς πασχούσης, ἥτις κατὰ σύμπτωσιν ἐπανῆλθε εἰς τὸν οἶκον τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅτε, ἰδοῦσα τὸ ἐξακοντιζόμενον ἐν τῷ δοχείῳ αἷμα, καταλαμβάνεται πάραυτα ὑπὸ φρίκης καὶ πίπτει ἔξωθεν τῆς θύρας λιπόθυμος. Εὐτυχῶς μετὰ πάροδον ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀνέλαβε τελείως. Ἀλλ' ἔκτοτε δειλιᾷ καὶ δὲν ἀποτολμᾷ νὰ παρίσταται κατὰ τὴν ἐπίθεσιν σικυῶν ἢ κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἐπιδέσμων ἐκδορίων.

Δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τῆς θέας αἵματος σφαζομένων ζώων. Ἡ μήτηρ αὐτῆς δοκιμάζει παρομοίας ἐνοχλήσεις.

Κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός μου, ἐνήργησα πολλάκις τὸν ἐνδαμαλισμὸν τῶν κατοίκων, ὧν τινας εἶδον ὠχριῶντας καὶ τρέμοντας κατὰ τὴν ἁπλουστάτην ταύτην πρᾶξιν, συνήντησα δὲ καί τινας περιπτώσεις λιποθυμίας αἱματοφοβικῆς, ὅτε οἱ ἐνδαμαλιζόμενοι οὗτοι κατέπιπτον ἐν νεκρικῇ ὄψει ἐπ' ἐμὲ ἕνεκα τῆς ὀλεθρίας ἐπηρείας τῆς παθήσεως ταύτης. Ἔγνων δε καὶ πολλὰς περιπτώσεις ἐνδαμαλιζομένων, οἵτινες ἔτεινον μετὰ θάρρους τὸν βραχίονα πρὸς ἐμβολιασμόν, ἀλλ' ἔστρεφον συνάμα τὸ πρόσωπον ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ὄπισθεν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἐμβολιασμοῦ, βεβαιοῦντες με ὅτι ἀποτροπιάζονται ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὀλιγίστου ἐκείνου αἵματος, ἀλλ' ἀδιαφοροῦντες ἐπὶ τῷ πόνῳ τῷ ἀπὸ τῶν ἀμυχῶν ἢ καὶ μεγαλειτέρῳ τοιούτῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΑΝΘΡΩΠΟΦΟΒΙΑ

Λίαν ἐνδιαφέρουσα μορφὴ τῆς Φοβοπαθείας ἐστὶ καὶ ἡ ἀνθρωποφοβία. Ταύτην δὲ δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀναγκαῖον ἐπιφαινόμενον ἢ στοιχεῖον ἀπαραίτητον ἄλλων μορφῶν τῆς Φοβοπαθείας, ἤτοι τοῦ φόβου τῶν ἀποστάσεων, Ἀγοραφοβίας, Κλειστοφοβίας, Σιδηροδρομοφοβίας, Θαλασσοφοβίας κλπ.

Ἐκ τῆς ὀνομασίας ταύτης δύναται νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ὁ φέρων τὴν πάθησιν ταύτην φοβεῖται τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς Beard ὁ πρῶτος περιγράψας τὴν ἀνθρωποφοβίαν ὡς καὶ ὁ ἔγκριτος Νευρολόγος Gelineau ὁ παραθέσας ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς παθήσεως ταύτης τὰς ἰδέας τοῦ Beard, διατείνονται, ὅτι ὁ φοβοπαθὴς οὗτος φοβεῖται τὴν μετὰ ἀνθρώπων κοινωνίαν, καὶ ὅτι ἅμα συναντήσῃ ἄνθρωπόν τινα φοβεῖται νὰ ἀτενίσῃ αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, ἀλλ' οὐδὲ τολμᾷ νὰ ἀποτείνῃ ἐκείνῳ τὸν λόγον, ἕνεκα δὲ τῆς συγκινήσεως ταύτης, ἀναγκάζεται ἐπὶ φόβῳ λιποθυμίας ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν. Τοῦτο ὁ Beard θεωρεῖ ὡς τὸ πρῶτον σύμπτωμα τῆς ἀνθρωποφοβίας.

Αἱ ἐμαὶ πεποιθήσεις ἀντιτίθενται πρὸς τὴν γνώμην καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν ὃν οἱ ἀνωτέρω μνησθέντες σοφοὶ δίδουσι πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀνθρωποφοβίας.

Οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ φοβῆται τις τὸν ὅμοιόν του ἄνθρωπον. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος εὑρεθεὶς αἴφνης ἀπέναντι ἑνὸς ἀτόμου ἐχθρικῶς αὐτῷ διακειμένου, καὶ ὅπερ γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ἔχει τάσεις ἐπιθετικὰς κατ' αὐτοῦ τοῦ νὰ κακοποιήσῃ ἢ ἀποκτείνῃ αὐτὸν, συνταράσσεται καὶ ἁλίσκεται ὑπὸ φόβου ἰσχυροῦ, ὡς ἐπίσης καὶ ὅταν εὑρεθῇ ἀπέναντι μιᾶς δολοφονικῆς ἐνέδρας κλπ. Ἕνεκα τῶν ἄνω λόγων εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι φοβεῖται τις τὸν κακοποιὸν ὅμοιόν του, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ νόσημα παθολογικοῦ φόβου καὶ ἀνθρωποφοβίαν.

Εἶναι ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι καταλαμβάνονται ὑπὸ μεγίστου φόβου καὶ τρόμου προσαγόμενοι ἐνώπιον τυρράνων καὶ ἀγρίων τοῦ Νόμου ἐκτελεστῶν. Πολλοὶ θηριώδεις Βασιλεῖς καὶ ἄγριοι δυνάσται εἶχον

ἐμπνεύσει τοσοῦτον τρόμον τοῖς ὑπ' αὐτούς, διότι ἡ τιμωρία ἣν ἐπέβαλλον κατὰ συνθήκην ἦτο θηριώδης, ἀμετάκλητος, ἄμεσος δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ὥστε πολλοὶ ἄνθρωποι ἀγόμενοι εἰς ἀπολογίαν ἐνώπιον τούτων, ἀπέβαινον ἕνεκα τοῦ φόβου ἀλλόφρονες πρὸ τοῦ ἀπαισίου καὶ θηριώδους βλέμματος ἐκείνων, πολλοὶ δὲ ἀπὸ φύσεως δειλοί, ἕνεκα τῆς μεγάλης φρίκης ἣν ἐνέπνεον αὐτοῖς, κατέπιπτον πρὸ αὐτῶν ἄψυχοι.

Τὰ κατὰ τῆς τελευταίας περιπτώσεως ταύτης παραγόμενα φαινόμενα δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ ὀξεῖαν Φοβοπάθειαν, διότι φέρουσιν ὅλους τοὺς χαρακτῆρας φόβου Παθολογικοῦ ἀποτόμως εἰσβαλόντος μεθ' ὅλων τῶν παρακολουθούντων αὐτὸν φρικωδῶν συμπτωμάτων, οἷον, φρικιάσεων, τραυλισμοῦ τῆς γλώσσης, τρόμου γενικοῦ, ὠχρότητος τοῦ προσώπου, ἱδρώτων ψυχρῶν, καρδιοκτύπου ἰσχυροῦ, ἐκλύσεως τῶν δυνάμεων ἀκουσίας, οὐρήσεως κλπ. ἀλλ' εὐτυχῶς παρέρχονται ταῦτα ἀνεπιστρεπτεί.

Ἐν τούτοις ἐκ τῶν ἄνω ἐκτεθέντων, δὲν δύναταί τις νὰ ἐξαγάγῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι, εἷς ἄνθρωπος φοβεῖται τὸν ὅμοιόν του ἄνθρωπον ὡς **ὀντότητα**, ἀλλὰ φοβεῖται μόνον τὴν ἐπιβλητικότητα ἐκείνου καὶ τὴν ἐξουσίαν δι' ἧς οὗτος περιβάλλεται καὶ τὴν ἀγρίαν ἰδιότητα μεθ' ἧς ἐπιχειρεῖ καὶ ἣν ἐνασκεῖ τόσον ἀπανθρώπως.

Δὲν φοβεῖταί τις ἕνα ἐπικίνδυνον φρενοβλαβῆ καὶ μανιακόν, ὡς ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀπεναντίας οἰκτείρει τοῦτον, φοβεῖται ὅμως αὐτὸν ὡς ἐπικίνδυνον αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἕνεκα τῶν φοβερῶν καὶ ἀκαταλογίστων αὐτοῦ πράξεων.

Βλέπει τις ἕνα κακοῦργον, αἱμοβόρων ἐνστίκτων καὶ ἐγνωσμένον ταραξίαν καὶ κακοποιόν, ἀμέσως καταλαμβάνεται ὑπὸ δυσφορίας τινὸς καὶ ὠθεῖται ὑπὸ ἐνδομύχου αἰσθήματος ἀπαρεσκείας τινὸς καὶ ἀναγκάζεται νὰ ἀλ-

λάξῃ ὁδὸν ὅπως ἀποφύγῃ τὴν μετ' ἐκείνου συνάντησιν.

Ἐπίσης ἐνῷ τις πορεύεται ὁδόν τινα, βλέπει αἴφνης ἐρχόμενον μακρόθεν ἄνθρωπόν τινα πρὸς ὃν δὲν ἐξεπλήρωσε τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ὀφειλῆς αὐτοῦ, ἀμέσως τότε οὗτος καταλαμβάνεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὡς ἀνωτέρω αἰσθημάτων, καὶ ἀναγκάζεται νὰ παρακάμψῃ ἐκεῖθεν ὅπως μὴ συναντήσῃ ἐκεῖνον.

Βλέπει τις ἐπίσης ἕνα, μεθ' οὗ ἔχει ἀφορμὰς ἐρίδων, ταράσσεται ψυχικῶς καὶ ἀναγκάζεται νὰ ἀποφύγῃ τὴν μετ' ἐκείνου ἀντιμετώπισιν.

Ἐπίσης βλέπει τις τινὰ ὃν ὁπωσδήποτε αἰδεῖται νὰ συναντήσῃ, ἐντείνει τότε ἐκ παντὸς τρόπου τὰς προσπαθείας αὐτοῦ ὅπως ἀποκρυβῇ εἰσερχόμενος εἴς τι κατάστημα, ἔνθα προσποιεῖται ὅτι ἀγοράζει ἀντικείμενόν τι, ὅπως μὴ αὐξήσῃ αὐτῷ ἡ ἐκ τῆς συναντήσεως συγκίνησις. Ὑπὸ παρομοίων αἰσθημάτων καταλαμβάνονται πολλοὶ μαθηταὶ. ὅταν διακρίνωσι μακρόθεν ἐρχομένους τοὺς διδασκάλους αὐτῶν, διὸ σπεύδουσι τρέχοντες ὅπως ἀποκρυβῶσι καὶ διαφύγωσι τὴν μετ' ἐκείνων συνάντησιν. Τὰ φαινόμενα ἐν τούτοις ταῦτα δὲν ἀπαρτίζουν βεβαίως ἀνθρωποφοβίαν, ἀλλὰ τὰς λεγομένας ἀντιπαθείας ἃς ὁ Gelineau ὠνόμασε Pseudo-phobies.

Καὶ ἐκ τῶν ἄνω μνημονευθέντων παραδειγμάτων ἀποδεικεύεται ὅτι δὲν προκαλεῖ φόβον ὁ ἄνθρωπος ὡς ὀντότης εἰς τοὺς ὁμοίους του, ἀλλ' ἡ ἰδιότης μεθ' ἧς περιβάλλεται ἕκαστος αὐτῶν, ἥτις ἀντιτίθεται εἰς τὴν ἁρμονικὴν σταδιοδρομίαν τῆς κανονικῆς βιωτικῆς ἐξελίξεως τῶν ἄλλων, ἐξ οὗ παράγονται αἱ διάφοροι καὶ ποικίλαι συγκινήσεις.

Παρὰ τὴν αὐτὴν παράλληλον δέον νὰ καταταχθῶσι καὶ αἱ συγκινήσεις αἵτινες παράγονται εἴς τινας νευροπαθεῖς ἐμφανιζομένους εἰς ἀκρόασιν ἐνώπιον Βασιλέων,

Πρωθυπουργῶν, Στρατάρχων, βαθυπλούτων ἀνδρῶν, καὶ λοιπῶν μέγα σημαινουσῶν ἐπισημοτήτων.

Ὁ τὸ πρῶτον ἤδη παρουσιαζόμενος ἐνώπιον αὐτῶν ἐκπλήσσεται καὶ θαμβοῦται πρὸ τῆς ἐπιβλητικότητος τούτων, διὸ καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀρκούσης συγκινήσεως, ἥτις προκαλεῖ αὐτῷ σφοδρὸν καρδιόκτυπον, ὠχρότητα τοῦ προσώπου, καὶ κλονισμὸν τοῦ μυϊκοῦ τόνου, ἤτοι γενικὴν ὑποτρέμουσαν τοῦ σώματος κατάστασιν, τραυλισμὸν τῆς γλώσσης, καὶ τῆς λαλιᾶς ἐξασθένησιν. Εὐτυχῶς ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων καταπαύουσι τὰ ἐκ τῆς ἄνω συγκινήσεως προκύψαντα φαινόμενα, ἐπικρατεῖ ἡ ψυχραιμία, καὶ ἐπανέρχεται τὸ ψυχικὸν σθένος εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὅστις εἶτα ποιεῖται τὴν διάλεξιν αὐτοῦ μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης κανονικότητος.

Ὁμοίαν δὲ καὶ πλειοτέραν συγκίνησιν ὑφίστανται τινὲς ὅταν εὑρεθῶσιν αἴφνης πρὸ ἐξόχου καλλονῆς ὡραίας τινος γυναικός, διὸ πτοοῦνται ἀπολλύασι τὸν λόγον παροδικῶς, τραυλίζουσι καὶ τρέμουσι πρὸ τῆς γοητείας καὶ τοῦ θάμβους τοῦ κάλλους ἐκείνης.

Πρῶτος ὁ Beard ἐσημείωσε τινας περιπτώσεις τοιούτων ἀτόμων ἅτινα ἔπασχον ἰσχυρὰν δυσφορίαν ἐκ τῆς μετὰ γυναικῶν ἐπικοινωνίας αὐτῶν, ἣν δύναται νὰ ὀνομάσῃ τις **Γυναικοφοβίαν** καὶ ἣν ὁ Beard διέκρινεν ὡς **ἀνθρωποφοβίαν τοῦ φύλου**. Καὶ ὁ θεῖος Ἱπποκράτης ἀναφέρει μίαν τινὰ τοιαύτην περίπτωσιν ὡς ἑξῆς;

«Τοῦ Νικάνονος πάθος, ὁπότε ἐς πότον ὥρμητο, φόβος τῆς αὐλητρίδος ὅτε ἀρχόμενος αὐλεῖν ἀκούσειεν ἐν τῷ τῷ ξυμποσίῳ, ὑπὸ δειμάτων ὄχλοι, μόλις ὑπομένειν, ἔφη ὅτε νὺξ εἴη, ἡμέρας δε ἀκούων, οὐδὲν διετρέπετο καὶ ταῦτα παρείπετο χρόνον συχνόν».

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τοιοῦτον φόβον, ὡς ὄν τι ἄγριον καὶ ἐπικίνδυνον, ἀλλ' ὅτι ἀλλ' ὅτι αὕτη παρίσταται ἐν τῇ ἀσθενεῖ φαντασίᾳ τοῦ νευροπαθοῦς τούτου ἀνθρώπου ὡς ὄν τι ὑπερφυσικὸν ὅπερ διὰ τῆς αἴγλης τοῦ κάλλους ἐπάγει τὴν μέθην τοῦ πνεύματος, τὴν ὑπέρμετρον εὐαισθησίαν καὶ τὴν ὑπερβολικὴν συμπάθειαν, καταλήγει εἰς τὴν δειλίαν τοῦ ψυχικῶς ἰσχνοῦ τούτου ἀνθρώπου.

Δέον ἐνταῦθα νὰ σημειώσωμεν καὶ τὸν ψυχικὸν συγκλονισμὸν καὶ τὴν ὑπερβολικὴν συγκίνησιν ἥτις καταλαμβάνει ῥήτορας τινας νευροπαθεῖς, ἱεροκήρυκας καὶ Καθηγητὰς ἀγορεύοντας ἢ διδάσκοντας ἀπὸ τοῦ βήματος ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου. Ὡς εἰκὸς, πάντων τὰ βλέμματα προσηλοῦνται ἐπὶ τῶν ἀγορητῶν τούτων, οἵτινες, ὅλως αἴφνης, ἐκπλήσσονται, συγκινοῦνται, ἀπολλύασι τὸ θάρρος, ὠχριῶσι, καὶ κατέρχονται τοῦ βήματος πρὸς ἔκπληξιν πάντων τῶν ἀκροατῶν.

Εἷς τῶν μεγάλων συγχρόνων πολιτευτῶν τῆς Ἀγγλίας, καί τις τῶν ἡμετέρων ἐκ τῶν τὰ μάλα σημαινόντων τοιούτων, ἔπαθον κατὰ τὰς ἀγορεύσεις αὐτῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὴν ἐπήρειαν τῆς ἄνω μνησθείσης συγκινήσεως, καὶ κατῆλθε τοῦ βήματος προκαλέσαντες τὴν ἔλλογον ἀνησυχίαν τῶν περὶ αὐτούς. Εὐτυχῶς καὶ οἱ δύο οὗτοι πολιτευταὶ μετὰ πάροδον οὐ μακροῦ χρόνου, ἀπέβησαν ὑγιέστατοι καὶ εἰσὶ μᾶλλον εὔψυχοι ἤδη καὶ τολμηρότεροι, καὶ σφριγηλότεροι τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ὑπέρμαχοι.

Καὶ κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας αἱ ἐπισημότητες αὗται δὲν ἐφοβήθησαν βεβαίως τοὺς ἀνθρώπους πρὸς οὓς ἠγόρευον, ἀλλὰ φέροντες ἀτονίαν τοῦ νευρι-

κοῦ συστήματος ἕνεκα προϋπαρχούσης ὑπερευαισθησίας καὶ ὑπερμέτρου διεγερσιμότητος αὐτοῦ, παρεσύρθησαν ὅλως αἰφνιδίως ὑπὸ τῆς νοσηρᾶς αὐτῶν φαντασίας εἰς ἔκπληξιν καὶ συγκίνησιν ἣν γεννᾷ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἡ ἀβεβαιότης καὶ ἡ εὐθύνη περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς διαλέξεως λαμβανούσης χώραν ἐνώπιον τόσῳ πολυπληθοῦς ὁμηγύρεως ἐκλεκτοῦ κόσμου, πρὸ τόσων ὀμμάτων προσηλωμένων ὅλων ἐπὶ τῶν ἀγορητῶν τούτων.

Καὶ τὸν χαρακτηρισμόν, ὃν προσδίδωσιν ὁ Beard πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀνθρωποφοβίας, ὅτι δηλαδὴ οἱ φοβοπαθεῖς οὗτοι ἀποφεύγουν τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι καταλαμβάνονται ὑπὸ μεγάλου φόβου ὅταν εὑρεθῶσιν αἴφνης περικυκλωμένοι ὑπὸ μεγάλης πληθύος ἀνθρώπων, δὲν θεωρῶ ἀκριβῆ.

Εἰς τὸν χαρακτηρισμόν, ὅν θέλομεν δώσει ἡμεῖς κατωτέρω, τῆς ἀνθρωποφοβίας, θὰ καταδείξωμεν νὰ ἐννοηθῇ ὅτι οἱ φοβοπαθεῖς οὗτοι δὲν ἀντιπαθοῦν πρὸς τὴν κοινωνίαν μεθ' ἧς συναλλασσονται καὶ ἐπικοινωνοῦσι καθάπερ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι θνητοί, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ζηλεύουσιν ἐνδομύχως μακαρίζουσι καὶ καλοτυχίζουσι τοὺς ἄλλους, διότι ἀπολαύουσι τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου ὡς ὄντες ἀπηλλαγμένοι τοῦ φοβεροῦ πάθους τοῦ φόβου, ὃν αὐτοὶ φέρουσιν κακῇ μοίρᾳ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ὅστις ἀποστερεῖ αὐτοὺς τοῦ κόσμου τῶν ἀγαθῶν.

Ἐπίσης διαφωνῶ ὅτι ἀνήκει τῇ ἀνθρωποφοβίᾳ τὸ αἴσθημα ὅπερ καταλαμβάνει τὸν φοβοπαθῆ τοῦτον, ὅταν εὑρεθῇ αἴφνης κυκλωμένος ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης συρροῆς ἀνθρώπων. Οὐδόλως ἀποτελεῖ τοῦτο ἀνθρωποφοβίαν, καθόσον οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος φρίττει διότι εὑρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ ἀνθρώπων, διότι πάντες οἱ ἕνεκα τυχαίας τινος συμπτώσεως συναθροισθέντες ἐκεῖ, εἰσὶν ἄνθρωποι

ὅμοιοι αὐτῷ, μὴ ἀνήκοντες εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγρίων Κανιβάλλων, καὶ ἀνθρωποφάγων, καὶ οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι πρόθεσιν κακὴν ἵνα διαπράξωσί τι κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Ἡ μόνη ἀκριβὴς καὶ μὴ ἐπιδεχομένη ἀμφισβήτησιν, ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τοῦ φόβου, ὅστίς παράγεται κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐστὶν ἡ ἑξῆς:

Ἐνῷ ὁ φοβοπαθὴς οὗτος πορεύεται διά τινος ὁδοῦ εἴτε μόνος εἴτε μετ' ἄλλων συνομιλητῶν, αἴφνης ἀναπτύσσεται ἐκεῖ ἔρις καὶ λογομαχία καὶ διαπληκτισμὸς μεταξὺ τρίτων, ἢ συμβαίνει ἀπρόοπτόν τι ἐπεισόδιον ὅλως ξένον τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ φοβοπαθοῦς τούτου, σπεύδει, ὡς συνήθως, ἐκεῖ τὸ πλῆθος, ὅπερ ἀπαύστως ὀγκούμενον σχηματίζει ἀνθρωποπλημμύραν, ὅτε ὁ φοβοπαθὴς οὗτος εὑρίσκεται πλέον περιεσφιγμένος, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦ συρρέοντος ἐκεῖ πλήθους.

Οὗτος ἔκπληκτος γενόμενος, στρέφει πέριξ τὰ βλέμματα αὐτοῦ, ἰδὼν δὲ μετ' ἀπελπισίας ὅτι τῷ ἀπεκόπη πᾶσα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου πρὸς ἀποχώρησιν ἐκεῖθεν διέξοδος, διότι πέριξ αὐτοῦ ἐσχηματίσθη ἓν ἀνθρώπινον τεῖχος, εἷς ἀνθρώπινος φραγμὸς, καταλαμβάνεται ἀμέσως ὑπὸ μεγάλου φόβου καὶ τρόμου, ὅστις παραλύει ἀστραπιαίως τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, φέρει ἰσχυρὸν καρδιόκτυπον, φρίσσει, καλύπτεται ὑπὸ ἱδρώτων καὶ τρέμει καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέλη, ἐξορμᾷ δὲ διαγκωνιζόμενος πρὸς τὸ πλῆθος ὅπως διανοίξῃ διέξοδον καὶ ἀποκτήσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἐλευθέραν αὐτοῦ κίνησιν, καὶ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν εἰς ἐλεύθερον παντὸς φραγμοῦ ἐπίπεδον.

Τόση δὲ ἐστὶν ἡ φρίκη ἥτις καταλαμβάνει αὐτὸν ἐκ τοῦ αἰσθήματος τούτου, ὥστε νομίζει ὅτι ὑπέστη αὐτῷ πλέον ὁ θάνατος. Τὸ αἴσθημα δὲ τοῦτο τοῦ φόβου τοῦ θανάτου ποιεῖ τοῦτον ἀλλόφρονα καὶ ῥίπτεται

εἰς ἀπέλπιδα πάλην διὰ παντὸς μέσου καὶ διὰ φονικῶν ὀργάνων, ὅπως ἐκβιάσῃ τὴν ποθητὴν ἐκεῖθεν ἐξέλευσιν αὐτοῦ. Καὶ ἂν μὲν διὰ τῶν κραυγῶν αὐτοῦ ἢ τῶν ἱκεσιῶν ἢ τῶν ἀπειλῶν κατορθώσῃ τὴν ἐλευθέραν αὐτοῦ ἐκεῖθεν διέξοδον, παύουσιν παρευθὺς ὡς διὰ μαγείας ἅπαντα τὰ ἐπελθόντα αὐτῷ φρικώδη φαινόμενα, ἀλλ' ἐὰν τοῦτο καταστῇ ἀδύνατον, τότε ἀπαραίτητα ἐπακόλουθα εἰσὶ λιποθυμίαι, παροξυσμοὶ ὑστερίας, πολλάκις ἀλλοφροσύνη, εἴς τινας δὲ περιπτώσεις ὑπερτάτης ἀφ' ἑνὸς μὲν φρίκης ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἀδυνάτου ὀργανισμοῦ τοῦ πάσχοντος, δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος ἐκ συγκοπῆς.

Ὥστε τὰ ἀνωτέρω παραχθέντα φρικώδη συμπτώματα, δὲν ἐνεπνεύσθησαν τῷ φοβοπαθεῖ τούτῳ ἐκ φόβου ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρήχθησαν ἐξ ἑτέρου αἰσθήματος ὅπερ προκαλεῖ μέγαν φόβον εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν φέροντα τοιούτου εἴδους εὐπάθειαν, ὅταν δηλαδὴ τῷ ἀποκλεισθῇ ἡ ἐλευθέρα αὐτοῦ κατὰ βούλησιν κίνησις, καὶ ἡ ἀπρόσκοπτος ἐκεῖθεν διέξοδος.

Ὅθεν οὐδόλως τὸ ἀναπτυχθὲν τοῦτο αἴσθημα ἀνήκει τῇ ἀνθρωποφοβίᾳ, ἀλλὰ προσήκει τῇ Κλεισιοφοβίᾳ, ὅπερ λίαν ἐκτενῶς ἐν τῷ οἰκείῳ αὐτῆς κεφαλαίῳ ἐπραγματεύθημεν.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῶν πεποιθήσεών μας ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι ἐὰν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, μολονότι ὑπάρχει ἐκεῖ τόση μεγάλη ἀνθρώπων συνάθροισις, εὑρεθῇ εἰς τὰς ἀκροτελευταίας σειρὰς τοῦ συνωστισμοῦ τοῦ πλήθους ὥστε νὰ διακρίνῃ ὅτι εὔκολος καὶ ἐγγὺς ἐστὶν ἡ εἰς ἐλεύθερον ἐπίπεδον ἀπὸ τοῦ συνωστισμοῦ ἐκείνου ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ, οὐδόλως καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ παροξυσμοῦ τῆς φοβοπαθείας. Ὥστε βλέπομεν ὅτι, ἐνῷ οὐδόλως ἐμειώθη ἡ μεγάλη ἐκείνη τῶν ἀνθρώπων συν-

άθροισις, δὲν προσβάλλεται μολαταῦτα ὑπὸ τοῦ φόβου ὁ πάσχων, διότι δὲν ἔχει φόβον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸν φόβον τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ τοῦ ἀδιεξόδου.

Πρὸς ἐναργεστέραν βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μας καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀνθρωποφοβία ἀλλὰ κλεισιοφοβία προσθέτομεν ὅτι ὑπὸ παρομοίου αἰσθήματος φρίκης καταλαμβάνεται ὁ φοβοπαθὴς οὗτος καὶ ὅταν αἴφνης εὑρεθῇ περικυκλωμένος καὶ ἐν συνωστισμῷ μεγάλης τινος συναθροίσεως ἢ πολυαρίθμου ἀγέλης ἵππων, βοῶν. ἢ ἄλλων τοιούτων ζώων. Τότε δὲ κυριεύεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου αἰσθήματος, διότι ἀτενίσας πέριξ αὐτοῦ καὶ κατανοήσας ὅτι τῷ ἀπεκόπει ἁπανταχόθεν ἡ ἐλευθέρα αὐτοῦ ἐκεῖθεν διέξοδος ἀπελπίζεται ἐκ τούτου, κρούονται αἱ χορδαὶ τῆς ἐμφωλευούσης ἐν αὐτῷ παθήσεως ταύτης, καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου δεινοῦ ὅστις ἐκλύει πάραυτα αὐτοῦ ἅπασαν τὴν δύναμιν ἀναλόγως δὲ τῆς ἀντοχῆς τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ ἀπολαμβάνει καὶ τοὺς καρποὺς τῆς φοβερᾶς ταύτης παθήσεως, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν. Κατὰ τοῦτο μόνον ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ κυκλώσεως αὐτοῦ ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ ὁμοίας τοιαύτης ὑπὸ ζώων, ὅτι ἐν τῇ ὑπ' ἀνθρώπων κυκλώσει ὑπάρχει σὺν τῇ κλεισιοφοβίᾳ καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ πάθους ἐνώπιον αὐτῶν, ἐνῷ ἐν τῇ ὑπὸ ζώων κυκλώσει δὲν ὑφίσταται βεβαίως τοιαύτη, ἐκτὸς ἂν προσθέσωμεν ὧδε τὸν φόβον τῶν λακτισμάτων αὐτῶν.

'Αλλ' ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, καὶ ἐν ταῖς δύο περιπτώσεσι, τὸ ἀποτέλεσμα ἐστὶ τὸ αὐτὸ, οἰκτρὸν καὶ ἀπαίσιον.

Κατ' ἐμὲ ἀνθρωποφοβία ἐστὶ νεύρωσις καθ' ἣν ὁ πάσχων καταλαμβάνεται ὑπὸ αἰσθήματος φόβου, ὅταν ὁδοιπορῶν φθάσῃ εἰς μέρος ἔνθα συνήθως γίγνεται συγκέντρωσις πολλῶν ἀνθρώπων περιδιαβαζόντων ἢ καθη-

μένων ἐκεῖ, ἐξ ἐνδομύχου ὠθούμενος ὑπαγορεύσεως τοῦ νὰ ἀρέσκεται ὅπως μὴ καθίσταται ἐμφανής.

Καταπλήσσεται δὲ τότε οὗτος καὶ προσβάλλεται ὑπὸ ψυχικῆς σκοτοδίνης ἣν ἐπαυξάνει ἡ τύρβη, ἡ ὀχλοβοή, καὶ ἡ θορυβώδης κίνησις τοῦ πλήθους, καὶ ἡ εἰσδύσασα ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ παθολογικὴ σκέψις, ὅτι ἤθελε γίνει ἐκεῖ καταφανὴς ἡ πάθησις αὐτοῦ ἐνώπιον τόσων ἀνθρώπων. Διὸ γνωρίζων οὗτος τὸ ἐμφωλεῦον ἐν αὐτῷ πάθος καταλαμβάνεται ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως καὶ φόβου μεγάλου, καὶ ἐγείρεται ἔντρομος, μὲ φυσιογνωμίαν παρηλλαγμένην ἀφηνιάζων, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σπεύδει τρέμων ὠχρὸς καὶ κάθιδρος καὶ πνευστιῶν ἀγωνιωδῶς, καὶ τρέχει ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν καὶ ἀποκρυβῇ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὀδυνηρῶς κατεπτοημένος ὅτι ἐκδηλωθείσης τῆς ἐκκεντρικότητος αὐτοῦ ταύτης ἤθελε γίνει ἀντικείμενον τῆς κοινῆς περιεργείας καὶ τῆς αἰσχύνης τῆς ἀπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ, ὅπερ προσπαθεῖ κατὰ πάντα τρόπον ὅπως μὴ καταστήσῃ γνωστὸν τῷ κοινῷ ὅτι φέρει οὗτος ἐν ἑαυτῷ.

Καὶ ἂν μὲν τύχῃ ἐκεῖ που ἅμαξά τις εἰς διάθεσιν αὐτοῦ, ἢ κρύπτη τις, ἢ ἀφοδευτήριον, ἢ ἄλσος λίαν ἐγγῦς ἐκεῖ, ἢ ὁδὸς στενή, ἢ ἀτραπὸς σκολιά, καὶ μὴ πολὺ ὑπ' ἀνθρώπων συχναζομένη, ταῦτα εἰσὶ προφυλακτικὰ ἐφόδια καὶ ἀρκούντως ἐπαρκῆ ὅπως μὴ συγκινῆται τὸ παράπαν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος, διὸ δὲν ἐκρήγνυται ὁ παροξυσμὸς τοῦ πάθους αὐτοῦ. Ἰδοὺ ὅτι ὁ πάσχων δὲν φοβεῖται τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ φοβεῖται μὴ ἐκτεθῇ ἐνώπιον αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἐὰν σταθμεύσῃ ἐκεῖ ἐν ἁμάξῃ εὑρισκόμενος ἢ καὶ ἐπὶ καθίσματος καφφενείου, ἀλλὰ τῆς ἁμάξης αὐτοῦ λίαν ἐγγὺς ἀναμενούσης αὐτόν, ποσῶς δὲν ἀναπτύσσεται ὁ φόβος εἰς

τὸν φοβοπαθῆ τοῦτον· ἄρα ἀνθρωποφοβία δὲν σημαίνει φόβον τῶν ἀνθρώπων ἢ ἀντιπάθειαν τοῦ φοβοπαθοῦς τούτου πρὸς τὴν κοινωνίαν, διότι ἐὰν ἐφοβεῖτο τοὺς ἀνθρώπους ἢ τὴν κοινωνίαν ἐν γένει, ὡς διατείνεται ὁ Beard, θὰ ἐφοβεῖτο τούτους καὶ ἐν ἁμάξῃ εὑρισκόμενος, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐν τούτοις ἀφόβως καὶ ἀταράχως δύναται νὰ θεᾶται ἅπασαν τὴν ἰλιγγιώδη ἐκείνην κίνησιν τοῦ πλήθους τὴν γιγνομένην εἰς τὰ κέντρα τῶν συγκεντρώσεων αὐτοῦ.

Ἡ ἅμαξα αὐτοῦ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην εἶναι τὸ στήριγμα τῆς εὐψυχίας καὶ τοῦ θάρρους αὐτοῦ, ὅπερ ἀμέσως ἀφαιρεῖται ἀπὸ αὐτὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ μεγάλου φόβου καὶ τρόμου, εὐθὺς ὡς κατανοήσῃ ὅτι ἡ ἅμαξα αὕτη ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, διὸ αὐτοστιγμεὶ συνταράσσεται, μένει ἔκπληκτος ἀδημονῶν καὶ λαμβάνων τὸν παροξυσμὸν τῆς παθήσεως, σπεύδει τρέμων καὶ πνευστιῶν ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν διὰ τῆς φυγῆς καὶ εὕρῃ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἀποκρυπτόμενος ἢ ζητῶν ἐνδομύχως τὴν ἀπόκρυψιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου, οὗ τὴν περιέργειαν καὶ τὴν προσήλωσιν τόσον ἐπιμόνως προσπαθεῖ νὰ ἐξουδετερώσῃ διὰ τῆς παρακάμψεως αὐτοῦ ἐκεῖθεν.

Παραθέτω ὧδε καί τινα κλινικὴν περίπτωσιν λίαν χαρακτηριστικὴν τῆς ἀνθρωποφοβίας.

ΑΝΘΡΩΠΟΦΟΒΙΑ ΠΡΩΤΟΠΑΘΗΣ

Ὁ Α. Γ. Δωριεὺς ἐτῶν 20 σπουδαστής, ἀλλ' ἤδη κτηματίας. Οὐδὲν φέρει τὸ κληρονομικόν. Ἐγκαταλείψας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ θανάτου τῶν γονέων

αὐτοῦ θανόντων ἐκ ψυχικῶν νοσημάτων, ἐγκατέστη ἐν τῷ χωρίῳ αὐτοῦ. Μετὰ πάροδον ἑνὸς ἔτους περίπου, ἐδεσμεύθη ὑπὸ συμπαθείας πρός τινα εὐειδῆ παιδίσκην τοῦ χωρίου. Ἀλλ' οἱ συγγενεῖς τῆς κόρης δὲν ἀντεπεκρίνοντο εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ταύτην, διότι ἡ κόρη σχετικῶς ἦτο μικρᾶς ἡλικίας. Τοῦτο διεδόθη ἀνὰ τὸ χωρίον. Φίλοι δέ τινες αὐτοῦ ἐπείραζον αὐτόν, ἐξ οὗ πολὺ ἐπηρεάσθη τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ. Ἔκτοτε περιέπεσεν εἰς μελαγχολικήν τινα κατάστασιν, καὶ ἀπέφευγε νὰ ἐξέρχηται τῆς οἰκίας αὐτοῦ, εἰσδυσάσης ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ τῆς ἰδέας ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἠτένιζον πρὸς αὐτὸν καὶ συνεζήτουν περὶ αὐτοῦ. Διὸ ἀπέφευγεν ἐπιτηδείως ὅπως μὴ συναντᾶται μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν μετέβαινεν ἕνεκα τούτου καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Θελήσας ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὅπως μεταβῇ εἰς τὸ μεσοχώριον ὅπερ ἐστὶ ἓν εἶδος Πλατείας, καὶ ἔνθα γίγνεται ποιά τις συγκέντρωσις τῶν κατοίκων, κατελήφθη ὑπὸ αἰσθήματος τινὸς λίαν ὀχληροῦ ὅλως ἀήθους αὐτῷ, ἤτοι ὑπὸ συγκινήσεως τινος ἐμφόβου τοῦ νὰ μὴ προχωρήσῃ ἐκεῖ, αἰσθανόμενος κλονισμὸν ἐν τῷ σώματι καὶ αἰφνιδίαν ἀτονίαν τῶν κνημῶν καὶ ὑποτρέμουσαν τινὰ κατάστασιν ἥτις ηὔξανε τὸν φόβον αὐτοῦ ὅτι ἤθελε καταπέσει ἐκεῖ καὶ γίνει καταγέλαστος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Διὸ ἀνεχώρησεν ἐπιστρέψας ἐν σπουδῇ ἐν τῇ πλησίον ἐκεῖ κειμένῃ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ἐκεῖ δὲ κατελήφθη ὑπὸ μεγάλης θλίψεως καὶ ἐπίστευσεν ὅτι μεγάλη νόσος κατέλαβεν αὐτόν, ἐκρύπτετο δὲ ὅπως μὴ γίγνεται ἐμφανὴς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Μετά τινας ἡμέρας ἔκτοτε ἀπεφάσισε νὰ ἐξέρχηται καὶ πάλιν τοῦ οἴκου, ἠρέσκετο δὲ νὰ πορεύηται διὰ τῶν ἄκρων τοῦ χωρίου ἅτινα δὲν συνάζονται ὑπ' ἀνθρώπων. Μεταβαίνων ἐν τῷ ἀγρῷ ἐξέλεγε θέσιν ὥστε

νὰ μὴ καθίσταται ἐμφανὴς ἀρεσκόμενος ἐν τῇ απομονώσει. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ γίνῃ γνωστὴ ἡ ἀνισόρροπος αὐτοῦ αὕτη κατάστασις τοῖς χωρικοῖς, ὅπερ πολὺ ἐπηύξανε τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ. Διὸ ἀνεχώρησεν εἰς Πάτρας ἔνθα ὑπεβλήθη ὑπὸ τὴν θεραπείαν δύο τῶν ἐγκρίτων ἐκεῖ Ἰατρῶν, οἵτινες διέγνωσαν ὑπεραισθησίαν τῶν νεύρων ἕνεκα ἀναιμίας, καὶ ἐχορήγησαν αὐτῷ τονωτικὰ σιδηροῦχα καταπότια μετὰ κινίνης, ψυχρολουσίας καὶ γαλακτοτροφίαν. Ἡ θεραπεία αὕτη ἀπέβη ὅλως ἀλυσιτελής, ὅπερ ἐπηύξησε τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ, διὸ οἱ περὶ αὐτὸν ἐθεώρησαν πλέον ὅτι ἔπρπε νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ Θεῖα.

Διὸ παραλαβόντες αὐτὸν μετέβησαν εἴς τινα Μονὴν, ἔνθα οὗτος διέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ δύο περίπου μῆνας, ἄνευ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως αὐτοῦ. Ὁπόταν κατεκλίνετο εἰς ὕπνον κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀνεξηγήτου ὀρρωδίας, καὶ ῥίγους, ἐνῷ δὲν ὑπῆρχε ψῦχος.

Μετὰ πάροδον μιᾶς ὥρας τοιαύτης ἀγωνίας ἐπήρχετο αὐτῷ ὕπνος μέχρι πρωΐας.

Κατὰ σύστασιν δὲ νευροπαθοῦς τινος ἰαθέντος ἄλλοτε παρ' ἐμοῦ, ἀφίχθη εἰς Ναύπακτον, ἔνθα ὑπεβλήθη ὑπὸ τὴν θεραπείαν μου.

Τὸ ἀναμνηστικὸν ἐπεβεβαίωσε πράγματι τὸν συγκλονισμὸν, ὃν εἶχε λάβει οὗτος ἕνεκα τῆς ἐρωτικῆς αὐτοῦ ἀποτυχίας, ἀπεκάλυψε δὲ ὅτι εἶχε ὑποστῇ καὶ ἀρκούσας ἀπωλείας σπέρματος ἕνεκα τῆς ἐκ γνωστῆς ἀπομιμήσεως νεανικῆς παρεκτροπῆς.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ πάσχοντος ἀπέδειξεν ὅτι καὶ τῶν ὑποχονδρίων σπλάγνων καὶ τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων ἡ κατάστασις ἦτο φυσιολογική.

Ἡ φυσιογνωμία ἦτο ἤρεμος, ἀλλὰ διεφαίνετο ἐν τῇ

ἐκφράσει αὐτῆς ὅτι οὗτος κατείχετο ὑπὸ θλίψεώς τινος καὶ ψυχικῆς πικρίας.

Ἐκ τῶν διαφόρων δὲ ἐρωτήσεων ἃς ἀπηύθυνα αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν σχετικαὶ πρὸς τὰ συνοδεύοντα τὴν πάθησιν ταύτην φαινόμενα, ἧς γνωρίζω τὰς ποικίλας ἰδιοτρόπους ἐκδηλώσεις, ἐκέρδισα ἀμέσως τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ πάσχοντος, καθόσον ἐγερθεὶς οὗτος ἀπετάνθη πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ἐκεῖ, λέγων αὐτοῖς ὅτι αἱ ἐρωτήσεις ἃς εἶχον ἀπευθύνει περὶ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ ἀκριβῶς ἦσαν ἐκεῖναι, ἃς φέρει, καὶ τῶν ὁποίων τὰς λεπτομερίας μετὰ πολλῆς καὶ θαυμασίας ἀκριβείας ἐγνώρισα, προσέθηκε δὲ ὅτι ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἔσχε τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ ἐλπίδες περὶ τῆς ἰάσεως αὐτοῦ θέλουσι πραγματοποιηθῇ.

Αἱ πρῶται προσπάθειαι ἐμοῦ ἦσαν ἵνα βεβαιώσω αὐτὸν ὅτι τὸ νόσημα αὐτοῦ ἦτο σοβαρὸν καὶ λίαν ἐνοχλητικὸν διότι ἀποστερεῖ τὸν ἄνθρωπον πολλῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ὅτι εὑρέθησαν καὶ τὰ φάρμακα ἅτινα θεραπεύουσι τὸ νόσημα ἀσφαλῶς καὶ συντόμως, καὶ τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὴν διάθεσίν μου ἵνα χορηγῶ αὐτὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν οὑτωσὶ καμνόντων. Παρέστησα τὸ πρᾶγμα αὐτῷ ἐπὶ τῷ θεατρικώτερον. Ὅλα δὲ ταῦτα ἐγένοντο ὅπως τροποποιηθῇ ἡ φαντασία τοῦ πάσχοντος.

Ἡ θεραπεία δὲ διὰ φαρμάκων καὶ λοιπῶν ἄλλων μέσων ἣν διέγραψα αὐτῷ ἐπέφερεν ἄριστα ἀποτελέσματα ὡς θέλομεν ἴδει ἐν τῷ περὶ θεραπείας κεφαλαίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

ΥΨΟΦΟΒΙΑ

Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀτενίζοντες ἀπὸ μεγάλου πρὸς τὸ ἔδαφος ὕψους, αἰσθάνονται συγκίνησίν τινα, ἥτις συνίσταται εἰς ἓν εἶδος σκοτοδίνης, ἣν καλοῦμεν Ἴλιγγον.

Βεβαίως αὐτὸ τὸ αἴσθημα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦν νόσημα. Ἀλλ' ὅταν ἔχητε ἄτομα, ἅτινα μόλις ἤθελον ἀτενίσει ἀπὸ ὕψους τινος πρὸς τὰ κάτωθι αὐτῶν ἐκτυλισσόμενον βάθος, ἁλίσκονται παραυτα ὑπὸ μεγίστου συγκλονισμοῦ, ἤτοι παλμῶν ἰσχυρῶν τῆς καρδίας, τρόμου, ἱδρώτων καὶ γενικῆς ἐκλύσεως, δὲν προσήκει ὅπως προσδώσητε, εἰς τὰ ἐκδηλούμενα ταῦτα φαινόμενα, τὴν σημασίαν ἐκείνην, ἥτις ἀνήκει εἰς τοὺς ἁπλῶς, καὶ κατὰ τὸ τοῖς πᾶσι σύνηθες, ἰλιγγιῶντας.

Πρόκειται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ περὶ παθολογικῆς καταστάσεως, καθόσον ἐν μὲν τῇ συνήθει ἰλιγγιώδει περιπτώσει, ἀρκεῖ μία ἁπλῆ στροφὴ περὶ τὸν ἄξονα, μία ἀπομάκρυνσις ἐκεῖθεν, ὅπως ἐξουδετερώσῃ πᾶσαν προκύψασαν συγκίνησιν, ἀλλ' οὐχ' οὕτως ἔχει καὶ ἐν τῷ παθολογικῷ ἰλίγγῳ, καθόσον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὁ πάσχων ὑφίσταται μέγιστον συγκλονισμὸν καὶ φόβον ὅστις ἀναγκάζει αὐτὸν ὅπως φύγῃ ἐν σπουδῇ ἔντρομος ἐκεῖθεν, μὲ φυσιογνωμίαν παρηλλαγμένην, ὠχρότατος καὶ ἔκλυτος, καὶ κατακλιθῇ πρὸς τὸ βάθος τῆς οἰκίας ἢ νὰ ἀπομακρυνθῇ πολὺ ἀπὸ τοῦ μέρους

ἐκείνου ἐξ οὗ διακρίνεται τὸ μέγεθος τοῦ ὕψους. Ὅσῳ δὲ μακρότερον ἀπομακρύνεται τῆς θέσεως ἐκείνης, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ κατεύνασις τῆς διαταραχῆς αὐτοῦ καταπέμνεται καὶ μειοῦται.

Καὶ μὴ νομίσητε ὅτι ὁ παροξυσμὸς τῆς ὑψοφοβίας παράγεται μόνον ἀπὸ μεγάλου ὕψους· ἡ παραγωγὴ αὐτοῦ γίγνεται καὶ ἐπὶ τῇ ἀποπείρᾳ διαβάσεως μιᾶς γεφύρας μεγάλου τινὸς ποταμοῦ κάτωθεν αὐτῆς διαβαίνοντος ἰλιγγιωδῶς ἢ καὶ ἡσύχως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἀποπείρᾳ διαβάσεως τάφρου τινὸς μήκους τριῶν ἢ τεσσάρων μέτρων μήκους, βάθους δὲ ἔστω καὶ ἑνὸς μόνον μέτρου, ἐπὶ τῆς ὁποίας τίθενται μία ἢ δύο σανίδες ἀντὶ γεφύρας. Ὅλως δὲ ἀδύνατος καθίσταται τῷ πάσχοντι ἡ διέλευσις ἢ διαπεραίωσις αὐτῆς, προτιμᾷ δὲ νὰ διέλθῃ αὐτὴν βαδίζων ἐντὸς αὐτῆς, ἐάν, ἐννοεῖται, ὑπάρχῃ δίοδος καὶ διέξοδος ἐν αὐτῇ πρὸς διαπεραίωσιν.

Περὶ τῆς εὐπαθείας ταύτης γράφει καὶ ὁ Ἱπποκράτης ὡς ἑξῆς:

«Δημοκλέους δὲ ἀμβλυώσσειν καὶ λυπησματεῖν ἐδόκει, οὐκ ἂν παρὰ κρημνόν, ἔφη, παρελθεῖν οὐδὲ ἐπὶ γεφύρας, οὐδὲ τοὐλάχιστον βάθος τάφρου τολμῆσαι ἄν, ὑπὸ δείματος μὴ πέσῃ διελθεῖν, ἀλλὰ δι' αὐτῆς τῆς τάφρου πορεύεσθαι· τοῦτο χρόνον τινα αὐτῷ ξυμβῆναι.»

Ἐν δὲ τῷ Gelineau ἀνέγνων μίαν περίπτωσιν, ἣν ἠρύσθη οὗτος ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ ἐγκρίτου Νευρολόγου καὶ Ψυχιάτρου Berillon, καθ' ἣν εἷς στρατιωτικὸς Ἀλσατικὸς ἐν τῇ ἐκπληρώσει ὑπηρεσιακῆς πορείας, ἅμα ὡς ἔφθανε πρὸ μιᾶς αὔλακος οὐχὶ εὐρείας, ἐν ᾗ ἔρρεεν ὀλίγον ῥεῦμα ὕδατος, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχον

μία ἢ δύο σανίδες ἀντὶ γεφύρας, κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο οὗτος νὰ διέλθῃ ἐπ' αὐτῆς, ἀλλ' εἰσήρχετο ἐντὸς τῆς αὔλακος, ἣν διήρχετο καταβρεχόμενος τοῖς ποσί, διὸ πολλάκις ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας, καθόσον δὲν θὰ εἶχε γίνει πιστευτός, φαίνεται, ἐὰν εἶχε παραστήσει τῇ Διοικήσει τὸ πραγματικὸν ἐπισυμβαῖνον αὐτῷ ψυχικὸν φαινόμενον, διὸ ἠναγκάσθη νὰ λιποτακτήσῃ τῶν τάξεων αὐτοῦ.

Ὑπάρχουσιν ἄτομα ἅτινα κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ καταπεισθῶσιν ὅπως διέλθωσι διά τινος στενῆς ὁπωσοῦν ἀτραποῦ, κάτωθι τῆς ὁποίας ἐκτείνεται φάλαγξ καὶ βαθύτατον βάραθρον ἢ κρημνός. Εἴπατε τῷ φοβοπαθεῖ τούτῳ ὅτι μέγα χρηματικὸν ποσὸν θέλει παραλάβει ἢ μέγα ἤθελε προσπορισθῇ ὄφελος ἐὰν διαπεραιωθῇ διὰ τῆς παρὰ τὴν φάραγγα ἐκείνην διόδου, ἀλλὰ τότε ἀδύνατον καθίσταται αὐτῷ τοῦτο. Προτιμᾷ τὴν ζωήν του, ἣν φρονεῖ ὅτι θέλει θέσει ἐν ἀμφιβόλῳ, ἢ μᾶλλον ἐν βεβαίῳ κινδύνῳ. Ἐνῷ δὲ βλέπει τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ διερχομένους ἐκεῖ διὰ πάσης εὐχερείας, ὄχι μόνον οὐδόλως ἐνθαρρύνεται οὗτος, ἀλλὰ καὶ πλειότερον συγκινεῖται καὶ τρέμει ἰλιγγιῶν κατ' ἀντανάκλασιν.

Εἷς τῶν ἐν Πάτραις ἐγκρίτων Ἰατρῶν μετέβη εἴς τι χωρίον τῆς Ἐπαρχίας Ναυπακτίας, προσκληθεὶς ὅπως ἐπισκεφθῇ πάσχουσάν τινα Κυρίαν μὴ δυναμένην νὰ κατέλθῃ ἐν τῇ πόλει ἕνεκα σοβαρᾶς μητρικῆς παθήσεως.

Συνοδευόμενος ὑπὸ εὐγενοῦς καὶ μειλιχίου ἀξιωματικοῦ συγγενοῦς τῆς πασχούσης, κατευοδώθη ἄνευ πολλῶν δυσχερειῶν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Μετὰ δὲ τὴν περαίωσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἐπιστρέφων εἰς Ναύπακτον ἵνα διαπορθμευθῇ οἴκαδε, ἀπέχων δὲ μόλις μίαν περίπου ὥραν αὐτῆς, εὑρίσκεται αἴφνης πρὸ μιᾶς μεγάλης

φάραγγος κρημνώδους καὶ βαθυτάτης ὡς καὶ μεγάλης σχετικῶς ἐκτάσεως ὅπως διαπεραιώση τις αὐτήν, ὕπερθεν τῆς ὁποίας ὑπῆρχε στενωπὸς δι' ἧς συγκινωνοῦσιν οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων καὶ δι' ἧς φθάνουν εἰς Ναύπακτον.

Φθάσας δὲ οὗτος πρὸ αὐτῆς καὶ ἀτενίσας τὴν φρικώδη αὐτοῖς ἐπιβλητικότητα, ἐκπλήσσεται, συγκινεῖται, ὑποτρέμων δὲ κατ' ἀντανάκλασιν ἀναλογιζόμενος ὅτι ἀφεύκτως ἤθελε πάθει κακόν τι ἐὰν ἐπεχείρει τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν, στρέφει πάραυτα διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ ἣν ἐβάδιζε καὶ πείθει τὸν συνοδοιπόρον αὐτοῦ, ὅστις κατεῖδε τὴν ἐπελθοῦσαν τῷ ἰατρῷ συγκίνησιν, καὶ τρέπονται ἄλλην συγκοινωνίας ὁδὸν, δι' ἧς ἐποιήσαντο πορείαν πέντε περιπλέον ὡρῶν ἵνα φθάσωσιν εἰς Ναύπακτον.

Ἀλλ' ὑψοφοβία δὲν ἐκδηλοῦται μόνον ὅταν ὁ πάσχων θεωρήση πρὸς τὸ κάτωθι αὐτοῦ ἐκτεινόμενον δυσθεώρητον βάθος, ἀλλ' ὅμοιον τούτου φόβον δοκιμάζει καὶ ὁπόταν ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀτενίση πρὸς τὸ ὕπερθεν αὐτοῦ ἐκτυλισσόμενον ὕψος μεγάλης τινος οἰκοδομῆς ἢ πύργου ὡς ὁ Πύργος τοῦ Ἄϊφελ, ἢ κωδωνοστασίου τινὸς ὑψηλοῦ. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη διακρίνονται οἱ φοβοπαθεῖς τῆς μορφῆς ταύτης ἀπὸ τοὺς μὴ τοιούτους, διότι ναὶ μὲν πάντες οἱ ἀτενίζοντες πρὸς τὸ δυσθεώρητον καὶ ἐκπληκτικὸν ἐκεῖνο ὕψος δοκιμάζουσιν συγκίνησιν σχετικήν, ἀλλ' ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν φέρουσι προηγμένην τὴν ἀνταγωνιστικὴν δύναμιν ἐν τοῖς ἐγκεφαλικοῖς στοιχείοις, ἐκεῖνοι οὐ μόνον ἐκπλήσσονται ἀλλὰ σκοτοδινιῶντες εἰς βαθμὸν μέγαν συγκλονίζονται καὶ ἀπολλύουσι τὴν ἰσορροπίαν, ἢ λαμβάνουσι παρορμήσεις φυγῆς ἐκ φοβοπαθείας, μὴ

τολμῶντες πλέον νὰ ἀτενίσωσι τὸ ὑπερκείμενον ἐκεῖνο ὕψος ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐν τῷ μέλλοντι.

Ὅμοια τούτοις συμπτώματα δοκιμάζει ὁ φοβοπαθὴς οὗτος καὶ ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ἐξιστορήσει ἐκ μέρους τρίτων καὶ περιγραφῇ ὕψους τινος ὅπερ μέγα καὶ ἰλιγγιῶδες ἀπεικονίζεται ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ, καίτοι οὗτος οὐδ' ὁρᾷ οὐδ' ἀντιλαμβάνεται αὐτοῦ. Ὁπόταν λ.χ. οἱ ἐξιστορηταὶ οὗτοι παριστῶσιν ὅτι διά τινος αἰωρουμένης σχεδὸν, μεγάλης καὶ στενῆς κλίμακος, καὶ φερούσης βαθμίδας μικρῶν κατ' εὖρος διαστάσεων καὶ ὕψος ἑκατὸν μέτρων ἀναρριχῶνται καὶ καταβαίνουσιν ἄνθρωποι, ὡς τοῦτο γίγνεται κατὰ τὰ Μετέωρα ἐν Θεσσαλίᾳ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ καταπτοηθῇ ὁ ἄνθρωπος **κατ' ἀντανάκλασιν ψυχικήν.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΑΝΤΟΦΟΒΙΑ

Ἡ μορφὴ αὕτη τῆς Φοβοπαθείας εἶναι ἡ μᾶλλον συνηθεστέρα πασῶν, ἐξ ἧς προσβάλλονται ἀδιακρίτως μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως οἵ τε ἄρρενες καὶ αἱ θήλεις. Οἱ φέροντες τὴν φοβικὴν ταύτην εὐπάθειαν εἰσὶ πολὺ δυστυχεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, πολὺ ὁμοιάζοντες τοῖς ὑποχονδριακοῖς, ὅλα δὲ τὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς καὶ τὰ μᾶλλον εὐτελῆ συγκινοῦσιν αὐτούς. Ἀναγινώσκουσιν ἐν ταῖς Ἐφημερίσι ὅτι ἐνέσκηψε χολέρα ἐν Αἰγύπτῳ, ἀμέσως

ἔρχονται τὰ βάσανα αὐτῶν, συγκινοῦνται, σπεύδουσιν ἀνήσυχοι ἐν τῷ οἴκῳ εἰς ἄκρον τεθλιμμένοι. Μάτην προσπαθοῦσιν οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν ὅπως προσδώσωσιν αὐτοῖς θάρρος, ἀδύνατον ἐστὶ νὰ τοὺς καθησυχάσωσι, μία θλιβερὰ εἴδησις ἐν τῷ Τύπῳ περὶ συμβάντος αἰφνιδίου θανάτου οἱουδήποτε ἀνθρώπου, μία αὐτοκτονία, ἓν ὀλίσθημα ἐκ σκοτοδινίας τινος, μία μικρὰ καὶ συνήθης αἱμορραγία ἑνὸς ἀτόμου τρωθέντος ἐλαφρῶς καὶ ἐπιπολαίως, μία μεταξὺ ἀνδρῶν ἔρις, εἷς διαπληκτισμὸς αὐτῶν, τοὺς τρομάζει καὶ ἁλίσκονται πάραυτα ὑπὸ φόβου καὶ σπεύδουσιν ὅπως παρακάμψωσιν ἐκεῖθεν. Ἐνδύονται βαρυτάτους ἐπενδύτας, τρέμοντες εἰς πᾶν ῥεῦμα ἀέρος, κλείουσι τὰ παράθυρα ἑρμητικῶς, ἐν δὲ ταῖς ῥωγμαῖς τούτων ὡς καὶ τῶν θυρῶν, ἐμπήγοντες ὀθόνια ὅπως μὴ εἰσέρχηται ἀὴρ ἐν τοῖς δώμασιν ὅστις ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ μίαν πνευμονίαν, πλευρίτιδα, μηνιγγίτιδα κλπ. Τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ὑφίστανται ἀληθῆ μαρτύρια παρ' αὐτῶν. Οὐδόλως ἀφίνουσιν αὐτὰ ἥσυχα. Ὅταν καθίσωσιν ἵνα λάβωσι τὸ φαγητὸν αὐτῶν, στενοχωροῦσιν αὐτὰ παντοιοτρόπως, παρακωλύουσιν ἠλιθίως τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἠθικῆς αὐτῶν καὶ σωματικῆς ἐλευθεριότητος, καταβασανίζοντες αὐτὰ διὰ διαφόρων βλακωδῶν ἐπεμβάσεων εἰς τὰ παιγνίδια, ἐν τοῖς περιπάτοις, εἰς πᾶν δὲ βῆμα αὐτῶν προτάσσοντες τὸν φόβον καὶ ἐνσταλάζοντες εἰς τὰς εὐπλάστους καὶ ἀθώας ψυχὰς αὐτῶν διαρκεῖς κινδύνους καὶ δημιουργοῦντες μέλλοντας ἀνάνδρους καὶ δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τὴν πατρίδα.

Ηὐτύχησα νὰ γνωρίσω τέσσαρας παντοφόβους, ὧν οἱ τρεῖς ἐτύγχανον ὑπάλληλοι προϊστάμενοι, καὶ εἷς Καθηγητής. Οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι ἐφοβοῦντο μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν των, τρέμοντες καὶ ἀνησυχοῦντες εἰς

τὸ ἐλάχιστον ἐκδηλούμενον αὐτοῖς σωματικὸν φαινόμενον, ὁ δὲ ἕτερος πάσχων παντοφοβίαν διὰ λογαριασμὸν ἑνὸς ἑπταετοῦς υἱοῦ αὐτοῦ.

Εἷς τῶν τριῶν πρώτων τυγχάνων ὑπερευκίσθητος καὶ φοβοπαθὴς συνταρασσόμενος καὶ ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀντανακλαστικῇ διεγέρσει ἐν τε τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς, ἤρχετο σπεύδων εἰς συνάντησίν μου τρέμων καὶ οἱονεὶ ἀλλόφρων, ὅπως δείξῃ μοι τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν οἵτινες ἕνεκα τοῦ ψύχους ἀπέβαινον οἰδαλέοι, φρονῶν ὅτι τὰ οἰδήματα προϋποθέτουν βλάβην τῆς καρδίας, ὡς εἶχεν ἄλλοτε ἀκούσει παρὰ τῶν ἰατρῶν, ἐνῷ ταῦτα προερχόμενα ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ δριμέος ψύχους, ὡς ἐβεβαίουν ἐγὼ τοῦτον, δὲν ἐγίνοντο πιστευτὰ παρ' αὐτοῦ. Ἐν ἄλλῃ τινι περιπτώσει, βλέπω τοῦτον, ἐρχόμενον εἰς συνάντησίν μου εἴς τι Καφφενεῖον ἔνθα συνωμίλουν μετά τινων φίλων μου, κάτωχρον, ἀσθμαίνονται καὶ λίαν, τέλος, συγκεκινημένον, οὗ αἱ καρωτίδες ἔσφυζον ἐν πολλῇ σφοδρότητι. Ἰατρέ, μοὶ λέγει, ἐπληροφορήθην σήμερον ὅτι ὁ τόπος σας τυγχάνει ἀρθριτυγόνος, καὶ ἐξορκίζωσε ἵνα βεβαιώσῃς με, ἐνώπιον τῶν φίλων σου τούτων, ἂν τοῦτο ἐστὶν ἀληθὲς, διότι προτίθεμαι νὰ ζητήσω μετάθεσιν. Μετὰ μεγάλης δυσκολίας κατόρθωσα ὅπως καθησυχάσω αὐτόν. Οὗτος διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ἐν Ναυπάκτῳ, φαντασθῆτε δὲ τὶ ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ ἐγώ. Εἶχεν εὐφυᾶ σύζυγον ἥτις γνωρίζουσα τὰς ἐμφόβους αὐτοῦ συγκινήσεις, κατώρθου διὰ διαφόρων ἐνθαρρυντικῶν προτροπῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ παντοίων μέσων, ἐσθ' ὅτε δὲ καὶ δι' ἀπειλῶν καὶ ὀνειδισμῶν, ἡ τάλαινα, νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του.

Μετατεθεὶς εἴς τινα παραλιακὴν πόλιν τῆς Δυτικῆς ἄκρας τῆς Πελοποννήσου, διετηρήθη ὑγιὴς ἐκεῖ ἕνα μό-

νον περίπου χρόνον, ὅτε ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων συγκινήσεων καὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς, ἕνεκα τῶν ἀδιαπτώτων φόβων αὐτοῦ, θρέψεως τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα μόλις ἐτῶν.

Ὁ ἕτερος δὲ τούτων καὶ οὗτος ἐτύγχανε λίαν ἐπιρρεπὴς εἰς συγκινήσεις περιστρεφομένας ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν ὑποτιθεμένων κινδύνων κατὰ τῆς ὑγείας ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς αὐτοῦ, παλμοὶ ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ βιωτικῇ ἀντιδράσει, δυσφορία, ἀϋπνία πολυήμερος, μελαγχολία, ἀπογοήτευσις, εὐαισθησία ἄκρα τοῦ νευρικοῦ συστήματος

Ὁ δὲ τρίτος αὐτῶν εὐερέθιστος, πείσμων, ἐπίμονος εἰς μίαν παραδεδομένος στρεβλὴν καὶ ἔμμονον ἰδέαν, ἥτις ἐπήνεγκεν αὐτῷ διαστροφὴν τῶν ἐμφύτων ἐπιθυμιῶν καὶ ἀκαταγώνιστον πρὸς ταύτας ῥοπήν.

Ἀλλ' ὁ δυστυχέστερος τούτων ὑπῆρξεν ὁ Καθηγητὴς ὅστις τὰ πάντα ἐφοβεῖτο διὰ τὸν υἱόν του. Δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ φέρῃ αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ πάντοτε. Καὶ λουτρὸν ὅπερ τῷ εἶχον παραγγείλει οἱ ἰατροὶ δὲν ἐπεχείρει ἐὰν δὲν παρευρίσκετο ἐν τῇ λούσει καὶ ὁ υἱός του. Ὑπῆρξε δυστυχὴς πᾶσα αὐτοῦ ἡ οἰκογένεια· ἀδύνατον καθίστατο αὐτῇ ὅπως φέρῃ αὐτὸν ἐν ὁμαλῇ ὁδῷ. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἐνῷ ὑπῆρξεν ἄριστος διδάσκαλος, ὑπῆρξεν ὅμως λίαν ἀτυχὴς καὶ ἄμοιρος πατήρ. Ὅλαι αἱ προφυλάξεις, ὅλαι αἱ μέριμναι αἱ νευρικαί, ὅλαι αἱ ἐπιμελεῖς ἐπιτηρήσεις ἀπέβησαν μάταιοι. Εἶχεν οὗτος καταστήσει τὸ παιδίον αὐτὸ ὅλως ἑτεροκίνητον, διὸ θελήσαν τοῦτο νὰ ἀνάψῃ τὴν λυχνίαν, κατεκάη ἀναφλεγέντος τοῦ πετρελαίου, διότι τὸ παιδίον εἶχεν ἀπολέσει πᾶσαν αὐτενέργειαν. Ἴσως τὸ πάθημα τοῦτο τῆς ἀπωλείας, δηλονότι, τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ τέκνου,

κατέστησεν ἤδη αὐτὸν ὑγιέστερον καὶ ἧττον ἐκκεντρικόν.

Ἅμα τῇ δημοσιεύσει τῆς περὶ ἐκδόσεως τοῦ παρόντος συγγράμματος ἀγγελίας μου, ἥτις κατεχωρήθη ἐν τῇ «Ἀκροπόλει», ἔλαβον μετὰ τέσσαρας ἡμέρας τότε, ἐπιστολὴν παρά τινος κατοικοῦντος ἐν Ἀθήναις, καὶ καταγομένου ἐκ Ρουχτσουκίου, πόλεως τῆς Βουλγαρίας, ἣν παραθέτω ὧδε ὡς λίαν ἐκφραστικὴν τῆς Παντοφοβίας ἣν διέκρινα ὅτι οὗτος ἔπασχε. Τὸ ὕφος δὲ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ καὶ ἐν γένει ἡ ἔκφρασις δι' ἧς περιγράφει τὰ παθήματα αὐτοῦ ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὗτος ἦτο ἀρκούντως εὐμαθὴς καὶ νοήμων καθὸ περαιώσας καὶ τὰ τῆς Γης Γυμνασιακῆς τάξεως μαθήματα.

«Ἄγω ἤδη ἡλικίαν 40 περίπου ἐτῶν . . . . . . Ἐπιδοθεὶς κατόπιν τῇ μεγάλῃ ἐπιμονῇ τοῦ πατρός μου τῷ Ἐμπορίῳ πρὸς συνέχισιν τοῦ Ἐπαγγέλματος αὐτοῦ.

Τὰ ἀποτελέσματα ἀπέβησαν πολὺ γόνιμα, διότι ἐπηύξησα τὴν περιουσίαν μας. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπώλεσα τοὺς γονεῖς μου τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ὑπεβλήθην ἐκ τούτου εἰς πολλὰς θλίψεις καὶ συγκινήσεις, διότι ἔμεινα μόνος ἐν τῷ κόσμῳ μὴ ἔχων ἄλλους ἀδελφούς.

Ἐν τούτοις δόξα τῷ Θεῷ τὰ πάντα ἐξοικονομήθησαν. Πρὸ 10 ἐτῶν ἐνυμφεύθην σύζυγον ἐκ μικρᾶς Ἀσίας καταγομένην ἥτις ὑπῆρξε καλὴ σύζυγος. Τὰ δὲ οἰκονομικά μου ἔκτοτε πολὺ ἐβελτιώθησαν. Ἐμπιστευτικῶς γράφω Ὑμῖν καὶ μόνῳ, ὅτι ἡ συζυγός μου τυγχάνει πολὺ μελαγχολικὴ καὶ πολὺ ψυχρά, ἐν τούτοις ἀπέκτησα 4 τέκνα ὧν πρὸ δύο ἐτῶν ἐχάσαμεν τὸ τελευταῖον, ἓν ἀξιολάτρευτον παιδίον.

Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, ἐξοχώτατε, ὁποίαν χα-

ρὰν ἠσθάνθην ἅμα τῇ ἀναγνώσει τῆς ἀγγελίας Σας διὰ τοιοῦτον χρησιμώτατον βιβλίον, ἠννόησα δὲ ὅτι θὰ γνωρίζετε κατὰ βάθος τὰ νοσήματα αὐτὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς ἀπελπισίαν. Ἀπὸ 5 ἐτῶν οὐδεμίαν εὐχαρίστησιν φεῦ! αἰσθάνομαι εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον! Ἤμην πάντοτε ὑγιὴς καὶ οὐδεμίαν ἔπαθα ἀσθένειαν ἐπικίνδυνον. Ἀλλὰ ἤμην πάντοτε δειλός, τρέμων καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀνησυχαστικὴν εἴδησιν, ἀλλὰ πάντοτε πολὺ καλῶς ἀνεπτυγμένος σωματικῶς. Ἅμα διήρχετο μία κηδεία ἐκρυπτόμην ἀμέσως εἰς τὸ βάθος τοῦ καταστήματός μου, οὐχὶ ἐκ φόβου, ἀλλὰ διότι ἀπέφευγον τὰς συγκινήσεις. Ἅμα ἔβλεπον ὅτι πρόκειται νὰ γίνῃ διαπληκτισμὸς μεταξὺ ἀνθρώπων ἀτάκτων, ἔτρεμον καὶ τρέμω ἀκόμη νὰ μὴ βλέπω ἔριδας, ἀμέσως εἰσηρχόμην εἰς τὸ βάθος τοῦ καταστήματός μου, ἐν πολλῇ ταραχῇ, διότι ἡ καρδία μου ἐκτύπα δυνατὰ εἰς τὸ στῆθος μου.

Δὲν δύναμαι νὰ μεταβαίνω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διότι ἐκεῖ ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ διατὶ κλονίζομαι καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ σταθῶ εἰς τοὺς πόδας μου καὶ νὰ προσηλώσω τὸν νοῦν μου εἰς τὴν Θείαν μυσταγωγίαν.

Ὁποίαν στενοχωρίαν αἰσθάνομαι ὅταν ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον! Μοὶ ἔρχεται νὰ ἀναχωρήσω τῆς ἐκκλησίας ἀλλὰ στενοχωροῦμαι πολὺ καὶ ὅμως ἐντρέπομαι νὰ φύγω τότε, ἀλλὰ μόλα ταῦτα ἀφίνω τὴν ἐντροπὴν καὶ τρέμων φεύγω, ἅμα ἐννοήσω ὅτι θὰ βραδύνῃ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως, πολὺ μὲ στενοχωρεῖ τοῦτο. Ἔρχονται φίλοι, συνδιαλέγομαι μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν, θέλουν οὗτοι νὰ ἐξέλθωσιν εἰς περίπατον, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τολμῶ νὰ ἀπομακρυνθῶ τῆς οἰκίας μου, οὔτε 50 βήματα. Ἀναγκάζομαι νὰ ἐπιστρέψω διότι αἰσθάνομαι τρόμον ἐὰν προχωρήσω, θλίβονται πολὺ οἱ φίλοι

μου διὰ τοῦτο. Πολὺ τὸ συλλογίζομαι νὰ ταξειδεύσω, διότι εἰς τὸ τελευταῖον ταξείδιον τὸ ὁποῖον ἔκαμα εἰς Σῦρον διὰ ἐπείγοντα ἐμπορικὰ ζητήματα ὑπέφερα πολὺ εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἂς ἀνταμείψῃ ὁ Θεὸς τὴν καλωσύνην τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Προύσης ἐκείνου, καὶ εὐγενοῦς ἀνθρώπου, ὅστις ἐφάνη σωτὴρ μου καὶ τῶν τέκνων μου. Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, ἐξοχώτατε, τὶ ὑπέφερα κατὰ τὸν διάπλουν, ἐὰν δὲν ἤμην δειλὸς καὶ δὲν ἐλυπούμην τὰ τέκνα μου θὰ ἐρριπτόμην εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν εὕρισκον ἡσυχίαν πουθενὰ ἐκεῖ. Ὁ Θεὸς τέλος καὶ οἱ ἐμψυχωτικοὶ λόγοι τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου μὲ ἔσωσαν!

Μεγάλην ἀνησυχίαν ἔπαθε προχθὲς ἡ σύζυγός μου, ἡ ὑπηρέτρια καὶ τὰ τέκνα μου. Ἐνῷ ἐπροβαίνομεν εἰς περίπατον παρὰ τὰ Πατήσια εἰς ἀνοικτὸν μέρος, μὲ κατέλαβε μέγας τρόμος καὶ παλμὸς καὶ ταραχὴ εἰς ὅλον τὸ σῶμα μου. Ἐπίστευσα ὅτι θὰ ἀποθάνω. Ἡ σύζυγός μου ἐτρόμαξε ὡς καὶ ἡ ὑπηρέτρια, ἐγὼ δὲ δὲν ἠδυνάμην νὰ ὁμιλήσω ἐλευθέρως ἡ γλῶσσα μου σχεδὸν ἐκρατήθη, δὲν ἠδυνάμην ποσῶς. Ἔτρεμον αἱ σιαγόνες μου. Ἠθέλησαν νὰ σπεύσουν καὶ εἰδοποιήσουν ἰατρὸν, ἀλλ' εὐτυχῶς ἀκουμβῶν ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς συζύγου μου κατώρθωσα νὰ ἐπιστρέψωμεν σῶοι. Ἐγὼ δὲ εἶχα γίνει ἐλεεινὸς καὶ περίβροχος ἀπὸ τὸν πολὺν ἱδρῶτα ὁ ὁποῖος μὲ κατέλαβε ἀπὸ τρόμον μου. Λάβετε τὴν καλωσύνην καὶ ἀπαντήσατέ μοι ἂν ἀναφέρεται εἰς τὸ Βιβλίον σας μία τοιαύτη ἀσθένεια, καὶ ἂν ἐθεραπεύσατε κανένα μέχρι τοῦδε ἀπὸ τοιαύτην. Ἀμφιβάλω ἂν ἦναι ἄλλος δυστυχὴς ὡς ἐγώ!

Κατέφυγα εἰς τοὺς Καλλιτέρους ἰατροὺς ἐνταῦθα, Ἔλαβον διάφορα φάρμακα, ἐπίσης λουτρὰ ἠλεκτρισμοὺς ἀλλὰ τίποτε ἰατρέ μου τίποτε! Ἐφρόντισαν οἱ ἄν—

θρωποι πολύ, δὲν ἀρνοῦμαι· ἀλλὰ τί νὰ μοὶ κάμουν. Ἡ τελευταία ἐλπίς μου εἶσθε Σεῖς, καὶ δώσατέ μοι μίαν ἐλπίδα παρηγορίας! Ἐνθαρρύνατέ με, διότι ἔφθασα εἰς τὸ σημεῖον νὰ θεωρῶ βάρος τὴν ζωὴν πλέον.

Σᾶς ὑπόσχομαι δὲ ἀρκοῦσαν χρηματικὴν ἀμοιβήν, ἐὰν μὲ ἀπαλλάξητε τῶν βασάνων, πλὴν ὀφείλω νὰ σᾶς κάμω γνωστὸν ὅτι εἶμαι καθ' ὅλα ὑγιὴς ἔχω πάντοτε ὄρεξιν, ἀλλὰ προφυλάττομαι καὶ δὲν τρώγω πολύ. Εἶμαι μόνον πολὺ δυσκοίλιος καὶ ἔχω ἀϋπνίαν ἐπίμονον. Ἀναμένω ἀνυπομόνως ἀπάντησίν Σας, καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν συντόμως, διότι ἡ σύζυγός μου ἐπιμένει νὰ μεταβῶμεν εἰς Βιέννην. Πράγματι δὲ μόλις ἐγὼ κατώρθωσα ὅπως γράψω αὐτῷ ζητῶν τινας σχετικὰς πληροφορίας, καὶ οὗτοι ἀνεχώρησαν ἐκεῖ, καὶ ἀνεπιστρεπτεὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα, σκοποῦντες νὰ κατοικήσωσι ἀλλαχοῦ.»

Ὁ περιώνυμος Beard μεταξὺ τῶν ἄλλων περιπτώσεων ἃς ἀναγράφει, ἀναφέρει καὶ περί τινος κυρίας ἥτις ἔπασχε καὶ τὴν εὐπάθειαν τῆς Ἀστροφοβίας καὶ ἥτις ἐπληροφόρει τὸν Ἰατρὸν αὐτῆς τοῦτον ὅτι π ά ν τ α ἐτρόμαζον αὐτήν. Δὲν ἠδύνατο νὰ περιπατῇ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπίσης ἐφοβεῖτο νὰ εἰσέλθῃ ἐν καταστήματί τινι, ἐπίσης νὰ ἀναλάβῃ ἀσχολίαν τινα, ἢ καὶ τὴν ἐλαχίστην ὑπηρεσίαν. Ἔτρεμε δὲ ἐκ φόβου καὶ συγκινήσεως ὅταν ἔβλεπε ἕνα Ἰατρόν. Πάντα τὰ ἔργα τὰ συνδεόμενα· μὲ τὰς ἐνασχολήσεις πρὸς συντήρησιν ἦσαν ξένα τῆς ἀκτῖνος τῆς δράσεως αὐτῆς.

———*———

Ἡ Φοβοπάθεια ἐκδηλοῦται καὶ ὑπὸ ἄλλας καὶ ποικίλας ἔτι μορφάς, ἀλλ' ἃς θεωρῶ ὡς λίαν ἐπουσιώδεις καὶ ἐν λίαν στενῷ κύκλῳ ἀπαντωμένας, καὶ μὴ παρεχούσας κώλυμα τι τῷ ἀνθώπῳ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βιωτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἐνῷ αἱ ἄλλαι ἃς πρόσθεν περιεγράψαμεν, εἰσὶ παθήσεις μεγάλης σοβαρότητος αἵτινες διὰ τῆς ὀλεθρίας ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπηρείας αὐτῶν ἀφοπλίζουσιν τὸν ἄνθρωπον καὶ καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνίκανον νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν ποικίλων ἀντιδράσεων ἐν τῇ βιοπάλῃ.

Ἐν τούτοις, ἃς ἀναφέρωμεν τινα καὶ περί τινων ἄλλων τῆς Φοβοπαθείας μορφῶν τῶν κυριωτέρων.

Ἡ **Μυσοφοβία** ἐστὶ φόβος ὃν αἰσθάνονται ἄτομά τινα κατὰ τῆς ῥυπαρότητος ἐν γένει, χειρῶν, δακτύλων, σώματος ἐν γένει, ἀγγείων μαγειρείου, τραπέζης, φωτισμοῦ κλπ. Βεβαίως δὲν φέρουσιν οὗτοι τὸ αἴσθημα ὅπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι φέρουσι, σπεύδοντες εἰς ἀπολύμανσιν πάντων τῶν σκευῶν, ἀλλ' οὗτοι συγκινοῦνται καὶ συνταράσσονται, ἀποβαίνοντες οἱονεὶ μανιακοὶ διὰ τὴν καθαριότητα, διανυκτερεύοντες ἐν τῷ μαγειρίῳ πρὸς στίλβωσιν ὅλων τῶν σκευῶν. Τρέμουσι νὰ φάγωσιν ἢ πίωσι διὰ σκευῶν ἅτινα δὲν προστρίψωσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διὰ τοῦ χειρομάκτρου αὐτῶν.

Τρέμουσι καὶ ἀποτροπιάζονται νὰ φάγωσιν ἄρτον καὶ ἐδέσματα, ἅτινα δὲν παρεσκεύασαν αὐτοὶ οὗτοι.

Γνωρίζω μίαν Κυρίαν ἐνταῦθα ἥτις ἐνῶ ἔχει κόρην στίλβουσαν ἐκ καθαριότητος, δὲν τρώγει ἄρτον παρ' αὐτῆς παρασκευασθέντα ἢ καὶ φαγητὸν, ὅπερ νὰ μὴ ἔχῃ κατασκευάσει ἡ ἰδία αὐτή.

Ἄλλη Κυρία δὲν γεύεται γλυκισμάτων κατὰ τὰς ἐπι-

σκέψεις ἕνεκα τῆς εὐπαθείας ταύτης ἣν φέρει αὕτη νηπιόθεν.

Ἓν ἄτομον πολὺ σημαῖνον ἐν τῷ τόπῳ ἐγνώρισα ὅτι ἔφερεν ἐν καταδήλῳ ἐκφάνσει τὴν εὐπάθειαν ταύτην τοῦ νὰ ἀποστέργῃ ἐν τοῖς εὐχετηρίοις ἐπισκέψεσιν αὐτοῦ πᾶν προσφερόμενον αὐτῷ γλύκισμα ἢ ἠδύποτον.

Ἡ **Νεκροφοβία** ἥτις ἐστὶ φόβος τοῦ νὰ μὴ δύναται ὁ πάσχων αὐτὴν νὰ ἀτενίσῃ νεκρόν τινα χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ φρίκην ἐπὶ τῇ θέᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐ μόνον τοῦ θανόντος ἀλλὰ καὶ τῶν συναφῶν τῇ κηδείᾳ προπαρασκευῶν, πενθίμων ἀμφιέσεων, νεκροφόρων, καὶ ἄλλων σχετικῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀμφίων.

Ἐὰν ἐκ συμπτώσεως συναντήσωσι κηδείαν τινά, κρύπτονται ἁλισκόμενοι ὑπὸ αἰφνιδίου συγκλονισμοῦ καὶ θλίψεως καὶ ψυχικῆς ὀδύνης.

Ἡ **Μονοφοβία,** ἢ **Μονοσεοφοβία,** ὡς πολὺ ὀρθότερον ὠνόμασεν αὐτὴν ὁ ἔγκριτος παρ' ἡμῖν Νευρολόγος καὶ Ψυχίατρος Βλαβιανὸς, ἥτις ἐστὶ φόβος ὃν δοκιμάζει ὁ πάσχων αὐτὴν, ὅταν εὑρεθῇ αἴφνης ἐν ἀπομονώσει, ὅστις συγκλονίζει αὐτὸν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὥστε καταβάλλονται αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἕνεκα ταχυκαρδίας, καὶ ἐπιταχύνσεως τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ τρόμου τοῦ σώματος ὅστις παράγεται ἐκ τοῦ φόβου ὅστις ἐπέρχεται ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ἐν τοιαύτῃ ἀποβαίνων νευρικῇ διαταραχῇ δὲν θὰ ἔχῃ τινα ὅπως δώσῃ χεῖρα βοηθείας αὐτῷ, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τοῦ παροξυσμοῦ.

Προσόμοια δὲ φαινόμενα παρουσιάζει καὶ ἡ **Ἐρημοφοβία.**

Ἡ **Μικροβιοφοβία** καὶ **ἡ Παθοφοβία** ἥτις συνίσταται εἰς φόβον μέγαν καὶ ἀδιάπτωτον ὀρρωδίαν

ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἔχει προσβληθῆ ἢ ὅτι θέλει προσβληθῆ ὑπὸ νοσήματος σοβαροῦ καὶ κινδύνώδους συνεπείᾳ μολύνσεως. Ὁ φοβοπαθὴς οὗτος οὐδαμοῦ εὑρίσκει ἡσυχίαν ἐκ τούτου ὅλα τὰ ἀντικείμενα θεωρεῖ μεμολυσμένα καὶ ἔμπλεα μικροβίων. Βαίνει πάντοτε φέρων περιχειρίδας ὅπως ἀποφύγῃ τὴν μόλυνσιν.

Καὶ τὰ ἑδώλια, καὶ τὰς ἁμάξας καὶ τὰς Σιδηροδρομικὰς τοιαύτας θεωρεῖ ἁπάσας πληθούσας μικροβίων.

Ὅλα δὲ τὰ ἀνωτέρω πολὺ συγκινοῦσιν αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε διατελεῖ πάντοτε σχεδὸν ἔντρομος καὶ δυστυχής.

Ἡ **Ἀστροφοβία,** ἧς ὁ Beard ἀπήντησεν ἐν Ἀμερικῇ παραδείγματά τινα, ἥτις συνίσταται εἰς φόβον πολὺν παραγόμενον τῷ πάσχοντι ἐκ τῶν βροντῶν καὶ ἀστραπῶν καὶ κεραυνῶν, καταιγίδος καὶ θυέλλης. Τόσον δὲ πολὺ ἐπηρεάζεται ὁ πάσχων ἐκ τούτων, ὥστε κρύπτεται, ἐν πολλῇ συγκινήσει καὶ φόβῳ διατελῶν, εἰς τὰ ὑπόγεια ἢ εἰς τὸ βάθος σκοτεινοῦ τινος διαμερίσματος μέχρις ἂν παρέλθῃ ἡ δίνη.

Δὲν συμφωνῶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν ὃν δίδει Gelineau διὰ τὴν εὐπάθειαν ἣν ἔφερεν ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος καὶ ἣν ἀνέφερε τῷ Westpal ὁ ἰατρὸς Br¨ck. Κατ' ἐμὲ δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ τῇ **Ἀστροφοβίᾳ** ἡ περίπτωσις αὕτη διότι ἡ ἐπιθυμία τοῦ πάσχοντος τούτου ἱερέως, τοῦ νὰ βαδίζῃ πλησίον τῶν λοχμῶν, καὶ νὰ τίθηται ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν κλάδων ὑπὸ τὰ δένδρα δὲν ἀποδεικνύει ὅτι οὗτος ἔπασχεν ἀστροφοβίαν, ἀλλὰ ἡ πάθησίς του αὕτη ἦτο **Κενοφοβία** καὶ **Φόβος τῶν κενῶν ἀποστάσεων** ἕνεκα τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ἀλλόκοτον ἀπὸ τῆς παθήσεως ἐπιβολήν, ἐκρύπτετο ἐν ταῖς λόχμαις καὶ ἐτίθετο ὑπὸ τὰ δένδρα ἵνα μὴ καθίσταται

ἐμφανὴς τινι, καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελεν ἐπέλθῃ αὐτῷ ὁ παροξυσμὸς τῆς **Φοβοπαθείας.**

Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν ἀνοίγει καὶ τὸ ἀλεξιβρόχιόν του, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐγκαλύπτηται ἀπότε τῆς θέας τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν διανοιγομένων πρὸ αὐτοῦ, ἐπιζητῶν τὴν ἀπόκρυψιν καὶ τὴν ἀφάνειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς ἐμοῦ τείνει εἰς τὸ νὰ ἐκθέσω ἀναλυτικώτερον πᾶν ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν Φοβοπάθειαν ὅπως ἀκριβέστερον σπουδασθῇ καὶ κατανοηθῇ αὕτη, διὰ τοῦτο ἐθεώρησα ὠφέλιμον νὰ παραθέσω καὶ τὴν ἐπ' ἐμὲ ἀνιαρὰν ἐπήρειαν τῆς Φοβοπαθείας καὶ τὰς διαφόρους φάσεις αὐτῆς, αἵτινες ἀρκετὸν φῶς ἐπιχέουν ἐπὶ τῶν ἀλλοκότων ἐκδηλώσεων αὐτῆς.

Κατὰ τὸ 1896 ἔτος ἐνεγράφην ἐν τῇ Ἰατρικῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Σχολῇ. Ἤμην μόλις 17 ἐτῶν οὐδέποτε ἀσθενήσας μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπὸ σοβαρᾶς τινος νόσου. Ἐν Ἀθήναις τὸ φθινόπωρον ἐκεῖνο ἐλάμβανον κατ' ἐπανάληψιν πυρετοὺς διαλείποντας οἵτινες κατέπαυσαν τῇ χρήσει Κινίνης.

Ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς Ἰατρικῆς, τῆς Ἀνατομίας καὶ τῶν Γενικῶν μαθημάτων. Ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἡλικίας μου, ἐπῆλθέ μοι κατάπληξις ἐκ τῶν

όσημέραι έκτυλισσομένων ένώπιον έμοῦ μυστηρίων τῆς Ἰατρικῆς Ἐπιστήμης. Ἤρξαντο αἱ συγκινήσεις καὶ οἱ φόβοι καὶ αἱ μέριμναι, περὶ τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ὃν ἤθελον διατρέξει. Ἡ φ α ν τ α σ ί α μ ο υ ἔλαβε μεγίστην διέγερσιν. Διελογιζόμην μετ' ἀρκούσης ἐκπλήξεως τὰς ποικίλας τοῦ ἀνθρώπου νόσους.

Ἐν τινι τῶν μαθημάτων τῆς Γενικῆς Παθολογίας, ἔλαβον σφοδρὰν συγκίνησιν διότι ὁ Καθηγητὴς παραδίδων περὶ τῆς ἐπιδράσεως καὶ τῆς δυνάμεως τῆς φαντασίας ἀνέφερε περί τινος μαθητοῦ τοῦ καθηγητοῦ Boherave ὅστις εἶχε τόσῳ ζωηρὰν καὶ εὐδιέγερτον φαντασίαν ὥστε προσεβάλλετο ὑπὸ τῶν νοσημάτων ἅτινα ὁ Καθηγητὴς οὗτος παρέδιδε. Τοῦτο ἦτον ἀρκετὸν ὅπως προστεθῇ μοι μείζων εὐαισθησία τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἑκάστην δὲ ἑσπέραν ὁπόταν κατεκλινόμην εἰς ὕπνον εἶχον φόβους ἀορίστους καὶ ῥίγη νευρικά, παρήρχετο δὲ μία ὥρα ἕως ἂν συνέλθω καὶ ἐπέλθῃ μοι ὁ ὕπνος. Τὴν πρωΐαν ἤμην μελαγχολικός, σύννους, ἐλάμβανον δὲ καφφὲ καὶ ὀλίγον ἄρτον καὶ μετέβαινον εἰς τὸ Μάθημα, ὅπου δὲν θὰ ἔβλεπον ἢ μελαγχολικὰς εἰκόνας. Ἐπειδὴ δὲ τότε ἐνέσκηψεν ἐν Ἀθήναις καὶ σφοδρὰ ἐπιδημία ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος ἐξ ἧς ἐκτὸς τῶν πολυαρίθμων θυμάτων ἔσχομεν καὶ ἕνα φοιτητὴν τῆς Ἰατρικῆς, φαντασθῆτε ὁπόσας συγκινήσεις καθ' ἑκάστην ἐδοκίμαζον, ὥστε ἐσκέφθην νὰ μεταγραφῶ εἰς ἄλλην τινὰ Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπως ἀπαλλαγῶ τῶν φοβερῶν ἐκείνων συγκινήσεων.

Κατά τινα δὲ πρωΐαν τοῦ Νοεμβρίου περὶ τὴν 9 πρωϊνὴν ὥραν, ὅτε ἐγίγνετο τὸ μάθημα τῆς χημείας, τὸ δὲ ἀμφιθέατρον τῆς αἰθούσης ἦτο πλῆρες, ἔλαβα ἐγὼ θέσιν κατὰ τὰς ἀνωτέρας βαθμίδας αὐτοῦ. Ὁ Καθηγητὴς ἤρξατο τῆς διδασκαλίας, ἄκρα δὲ σιγὴ

κατεῖχε τὸ ἀκροατήριον. Αἴφνης δ' ἐγώ, χωρὶς νὰ προϋπάρξῃ τι προδρομικόν, ἁλίσκομαι ὅλως αἰφνηδίως, ὑπό τινος καταθλιπτικοῦ συναισθήματος μετὰ δυσφορίας καὶ πιεστικοῦ τινος αἰσθήματος ἐπὶ τοῦ στέρνου. Τὰ φαινόμενα ταῦτα μοὶ ἐνέπνευσαν τὴν παρόρμησιν ἵνα εὐθὺς τότε κατέλθω ἐκεῖθεν καὶ ἐξέλθω τῆς αἰθούσης. Μάτην προσπαθῶ ὅπως συγκρατήσω ἐμαυτόν, ῥίπτω βλέμματα ἀμηχανίας ἐν τῇ αἰθούσῃ, στρέφω δὲ αὐτὰ πρὸς τοὺς προσηλωμένους τῷ μαθήματι συμφοιτητάς μου. Οὐδαμοῦ εὑρίσκω τὴν ἡσυχίαν. Ἡ καρδία μου τότε ἔπαλλεν ἰσχυρῶς ἐκ φόβου ἀνεξηγήτου ὅλως, ᾐσθανόμην δὲ ὅτι συνόρμησις πολλοῦ αἵματος ἐπῆλθε κατὰ τὸ πρόσωπον, γενικὴ ὑποτρέμουσα κατάστασις ὡς καὶ ἐφίδρωσις πολλή, καθ' ἅπαν τὸ σῶμα. Ταῦτα δὲ πάντα τὰ φαινόμενα διέδραμον ἐπ' ἐμὲ ἐντὸς 2 ἢ 3 δευτερολέπτων, ὅτε πλέον μὴ δυνάμενος νὰ συγκρατηθῶ ἐν τῇ θέσει μου ἐκείνῃ ἀποφασίζω νὰ κατέλθω καὶ ἐξέλθω τῆς αἰθούσης, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῦ παροξυσμοῦ ὡς καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς τελευταίας ἀποφάσεως μου μοὶ ἀνεπτύσετο τὸ συναίσθημα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ταράξω τὴν ἡσυχίαν τοῦ τε διδάσκοντος καὶ διδασκομένων, ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ συναίσθημα ἐξετράχυνε τὴν θλιβερὰν ἐκείνην θέσιν μου, ἐν τούτοις ἀενάως ὠθούμενος ὑπὸ τῆς ἐνδομύχου ἐκείνης παροτρύνσεως τοῦ νὰ διανοίξω διέξοδον ἐκεῖθεν, κατῆλθον ἠρέμα βαδίζων τοῦ ἀμφιθεάτρου εἰς τὸ δάπεδον τῆς αἰθούσης πρὸς τὴν θύραν κινήσας τὴν περιέργειαν τῶν συμφοιτητῶν μου, καί τινων δὲ τῶν μᾶλλον ἐπιπολαίων, τὰ σκώμματα, ἅτινα ἐδέχθην οἰκτείρων τὴν οἰκτρὰν τότε θέσιν μου ἐκείνην. Μόλις δὲ ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης εἰς τὸ προαύλιον, δάκρυα τινα ἀνέβλυσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ μία ἢ δύο ἐρυγαί, καὶ τὰ πάντα παρῆλθον,

ὡς νὰ μὴ εἶχε συμβῇ τι τῶν ἀνωτέρω, παρέμεινε δέ μοι ἄκρα συγκίνησις καὶ διὰ τὸ ἄγνωστόν μοι πάθημα καὶ τὴν καταισχύνην ἣν ἐδοκίμασα ἐκτεθεὶς ἐμαυτὸν κατὰ τοιοῦτον γελοῖον τρόπον ἐνώπιον τῶν συμφοιτητῶν μου, ἐφρόνουν δὲ ὅτι ὤφειλον νὰ ἐξαλείψω ἀπὸ τῶν συναδέλφων μου πᾶσαν παρεξήγησιν ὅτι τὰ διατρέξαντα ὀφείλοντο εἰς πάθησιν, ἀλλ' ἀπεναντίας νὰ ἀποδείξω ὅτι φυσική τις ἀνάγκη ἀπρόοπτος μὲ ἐξηνάγκασεν ἵνα φέρω τὴν χασμωδίαν καὶ τὴν διαταραχὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ, διὸ ἐπανῆλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ καὶ ἔλαβον θέσιν πλησίον τῆς θύρας κατ' ἐνδόμυχον τῆς νόσου ὑπηγόρευσιν, ὅπου καὶ ἕτεροι συνάδελφοι ἠκροῶντο τοῦ μαθήματος, μὴ προφθάσαντες νὰ καταλάβωσι θέσιν ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ. Μετὰ τὸ πέρας δὲ τοῦ μαθήματος ἐξεχύθημεν ἅπαντες εἰς τὰ προαύλια καὶ τὰς περὶ τὸ Πανεπιστήμιον ὁδούς, ἀλλ' ἐγὼ ἐγκαρδίως θλιβόμενος μετέβην οἴκαδε χωρὶς τὸ παράπαν νὰ αἰσθάνωμαι ἕτερόν τι, εἰμὴ μικρὰν κόπωσιν τῶν μελῶν καὶ μεγάλην συγκίνησιν καὶ θλῖψιν διὰ τὸ ἐπαίσχυντον ἐπεισόδιον ἐκεῖνο ὅπερ ἀρτίως εἶχον ὑποστῇ. Οὔτε τὴν συνείδησιν ἀπώλεσα κατὰ τὸν παροξυσμὸν τῆς παθήσεως ταύτης, ἀλλ' οὐδὲ σκοτοδίνην τινὰ ἐδοκίμασα, ἀλλ' εὑρισκόμην μεταξὺ δύο ἐγὼ ἑνὸς ὑγιοῦς καὶ ἑνὸς πάσχοντος τόσον ἀνιαρὸν καὶ ἀδικαιολόγητον πάθος.

Ἐζήτησα τὴν γνώμην τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σημαινόντων ἰατρῶν οἵτινες ἐθεώρησαν τὸ πρᾶγμα ὅλως τυχαῖον, καὶ εἰς πλημμελῆ αἱμάτωσιν, διὸ ἐχορήγησάν μοι καταπότια σιδηροῦχα μετὰ κινίνης. Πράγματι τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν εὐάρεστα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, διότι καὶ ἡ αἱμάτωσις ἐτροποποιήθη ἐπὶ τὰ βελτίω καὶ τόνωσιν ἀρκοῦσαν προσεκτησάμην. Ἀλλ' ἐντούτοις ἀπέβην περιδεὴς ἔκτοτε, φοβούμενος ἀεννάως

περὶ τῆς ζωῆς μου, δημιουργῶν ἀείποτε οἰκοδομήματα ὑπονοιῶν καὶ κινδύνων ἀνυπάρκτων, καὶ λαμβάνων πάντοτε προφυλάξεις ἐπιμελεῖς. Ἔκτοτε οὐδέποτε πλέον ἀνῆλθον εἰς τὰς ὑψηλὰς βαθμίδας τοῦ ἀμφιθεάτρου κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν καθηγητῶν, ἀλλὰ ἀείποτε ἐλάμβανον θέσιν πρῶτος ἢ δεύτερος ἐν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι, ἢ ἱστάμην ὄρθιος ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἵνα ὦ ἐλεύθερος καὶ ἔχω πρόχειρον τὴν ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ἐξέλευσιν, ἐκ δὲ τῆς ἰδέας ταύτης ὅτι ἠδυνάμην ἐν πάσῃ στιγμῇ νὰ ἐξέλθω, διετέλουν ἐν θαυμαστῇ ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ καὶ ἠκροώμην τοῦ μαθήματος ἀνενοχλήτως καὶ ἀπολαυστικῶς.

Ἐπίσης ὅλως ἀδικαιολογήτως διηρχόμην τὰς ὁδοὺς παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν οἰκιῶν ἀπαρεσκόμενος ἵνα διέρχωμαι ταύτας διὰ μέσου αὐτῶν ὡς καὶ τὰς μεγάλας πλατείας, ἃς ὅμως διηρχόμην πάντοτε διὰ τῶν ἄκρων. Ἀλλὰ ὅταν περιδιάβαζον μετ' ἄλλου τινος φίλου ἢ συμφοιτητοῦ, διηρχόμην αὐτὰς ἀνενοχλήτως, καὶ διὰ τοῦ μέσου αὐτῶν, διὸ οὐδέποτε ἐθεώρησα ὅτι κρύπτεται ἐν ἐμοὶ οὐσιῶδές τι νόσημα.

Κατὰ τὸ δεύτερον δὲ ἔτος τῶν σπουδῶν μου εἶχον πραγματοποιήσει τερπνότατον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εἰς Ρωμανίαν διὰ Κωνσταντινουπόλεως ταξείδιον, ὅπερ ἐξυγίανέ με, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ πάσης νευροπαθείας.

Τὸ τρίτον δ' ἔτος ἡ πάθησις ἐπεσκιάζετο ὑπὸ τῆς φιλοτιμίας πρὸς τὸ καθῆκον διὰ τὴν μελέτην καὶ τὴν πρόοδον, ἀλλ' ἡ ἐπισκίασις ἐπῆλθεν καὶ διότι ηὐτύχησα νὰ ἔχω λαμπροὺς καὶ λίαν εὐθύμους συνοίκους, ὥστε διετέλουν ἐν ἀδιαπτώτῳ φαιδρότητι καὶ εὐχαριστήσει. Πλὴν οὐχ οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα καὶ μετὰ τὸ τέταρτον ἔτος διότι μελετῶν δι' ἐξετάσεις, μετέβην περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡμέρας τινος τοῦ φθινοπώρου ὅπως λάβω τὸ γεῦμα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὰ Ὀλύμπια, ὅπερ ἔκειτο εἰς

τὴν στενωπὸν τὴν διήκουσαν πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ Δημοκρατηρίου. Ἀφοῦ δὲ ἐγεύθην οὐχὶ πλουσιοπαρόχως, ὡς πάντοτε, ἀνεχώρησα ὅπως συνεχίσω τὰς μελέτας μου. Μόλις ὅμως παρέκαμψα τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Καπνικαρέας καὶ ἠτένισα τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰ Ἀνάκτορα, ἐδοκίμασα τὰ ἑξῆς συμπτώματα. Ἔκπληξιν μετὰ δέους ὅλως ἀνεξηγήτου καὶ ὅλως ἀπροόπτως καὶ αἰφνιδίως ἐπελθόντος μοι, παλμὸν τῆς καρδίας ἰσχυρόν, ταχύτητα τῆς ἀναπνοῆς, συνόρμησιν τοῦ αἵματος πρὸς τὴν κεφαλήν, τρόμον γενικὸν τοῦ σώματος μηρμυκίασιν κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν αὐχένα, γενικὴν ἔκλυσιν μετὰ ἐφιδρώσεως τοῦ σώματος καὶ κλονισμὸν τῆς ἰσορροπίας, ἅτινα πάντα ἀνεχαίτισαν τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν μου, διὸ ἐστράφην ὅπως ἐπανέλθω κατ' ἐνδόμυχον ἔμπνευσιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο. Ἡ μέχρι τοῦ μέρους δὲ ἐκείνου πορεία μου ὑπῆρξε ταραχώδης, διότι ἐβάδιζον ἐν τρόμῳ τῶν μελῶν καὶ ἐν γενικῷ τοῦ ὀργανισμοῦ κλονισμῷ. Μόλις δὲ ἔφθασα εἰς τὴν στενωπὸν ἐκείνην, ἔνθα ἐστι λίαν περιωρισμένη ἡ συγκοινωνία τοῦ πλήθους, πάντα τὰ ἀνωτέρω φαινόμενα κατέπαυσαν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀναπολήσει τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, ἔνθα ὑπέστην τὴν διαταραχὴν ἐκείνην, καὶ ἔνθα ἡ κίνησις τοῦ κόσμου ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἰλιγγιώδης, ᾐσθόμην ὀρρωδίαν τινά, ὥστε κατ' ἐνδόμυχον ὑπαγόρευσιν ἐζήτησα ἄλλην ὁδὸν στενήν, ὅπερ καὶ ἔπραξα, παρακάμψας τὴν Καπνικαρέαν διὰ τῆς ὀπισθίας αὐτῆς πλευρᾶς καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πλαγίαν ὁδὸν ἥτις ἄγει εἰς τὴν θέσιν Καλαμιώτη καὶ διά τινος στενωποῦ αὐτῆς κατώρθωσα νὰ φθάσω ἐν τῇ μικρᾷ πλατείᾳ Ῥόμβης ἔνθα ἦτο ἡ κατοικία μου. Ὥστε ἀντὶ τοῦ διαστήματος ὅπερ ἔδει ἵνα διανύσω καὶ φθάσω ἐν τῇ οἰκίᾳ μου καὶ ὅπερ δὲν εἶνε ἀνώτερον τῶν 50—60 μέτρων, ἐδέησε

νὰ διανύσω ἕτερον πενταπλάσιον τούτου, ἀρκεῖ ὅτι ἡ ἰδιοτροπία τῆς φαντασίας ἱκανοποιεῖτο διὰ τῆς διαβάσεως ἐμοῦ ἐν στεναῖς ὁδοῖς, ἐνῷ ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐκείνῃ λεωφόρῳ εἰσεβίβαζε τῇ διανοίᾳ μου εἰκόνας κινδύνων καὶ φρίκης.

Μετὰ τὴν περαίωσιν τῶν τε διδακτορικῶν καὶ πρακτικῶν ἐξετάσεών μου οὐδέποτε ἔσχων παροξυσμόν τινα φοβοπαθείας, ἀλλὰ πάντοτε ὅμως ἀπέφευγον νὰ διέρχωμαι διὰ μέσου τῶν πλατειῶν, βαδίζων ἀείποτε ἐγγύτατα τῆς σειρᾶς τῶν οἰκιῶν.

Δεύτερον δὲ ταξείδιον εἰς Ρωμανίαν μὲ κατέστησε ἰσχυρὸν ὥστε νὰ λησμονήσω τὰς ἀρχαίας μου ἐκείνας συγκινήσεις καὶ ἀνιαρὰς ἕξεις. Διὸ ἐν Βιέννῃ ὁπόθεν διῆλθον, καὶ ἔνθα εὐρύταται τυγχάνουσιν αἱ πλατεῖαι καὶ αἱ ὁδοί, οὐδεμίαν ἐδοκίμαζον συγκίνησιν ἢ δυσφορίαν κατὰ τὴν ἀναμέσον τούτων διάβασίν μου.

Ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς ἐν Ναυπάκτῳ τῇ γενετείρᾳ μου πόλει ἐπεδόθην μετὰ ζέσεως εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός μου ἄνευ σχετικῆς τινος ἐνοχλήσεως. Μητὰ πέντε δὲ ἔκτοτε ἔτη ἐπισυμβάντος τοῦ θανάτου τοῦ πατρός μου ἐν Ρωμανίᾳ μετέβην καὶ πάλιν ἐκεῖ ἔνθα διέμεινα δύο περίπου ἔτη. Ἐκεῖ ἐνοικίασα ἓν δωμάτιον ἐπιπλωμένον οἰκίας ἥτις ἔφερε τρία μόνον διαμερίσματα ὡς ἔχουσι πάντα τὰ κατὰ τὰς κωμοπόλεις οἰκήματα τῶν Ρωμάνων καὶ ὧν τὰ παράθυρα φέρουσι ῥάβδους σιδηράς, καὶ μίαν μόνην θύραν.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ρεμβάζων ἐν τῇ κλίνῃ μου ἔλαβον τὴν νοσηρὰν σκέψιν ὅτι «ἐὰν αἴφνης κλειδωθῇ ἔξωθεν ἡ θύρα πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ἐξέλθω»; Ἔκτοτε ἔφερον ἐν τῷ νῷ μίαν τινα τοιαύτην παράχορδον ἰδέαν ἥτις πάντοτε μὲ ἀνησύχει, ἀλλὰ κατώρθωσα βαθμηδὸν καὶ

κατ' ὀλίγον διὰ ἰσχυρᾶς βουλήσεως νὰ κατισχύσω αὐτῆς τῆς ταραχῆς.

Ἐπιστρέψας ἐν τῇ πατρίδι μου διετέλεσα ὑγιὴς ἀπηλλαγμένος πάσης τοιαύτης ἐκκεντρικότητος καὶ ἦλθον εἰς γάμον.

Καθ' ὅλα δὲ τὰ ταξείδιά μου οὐδεμίαν ἐδοκίμασα συγκίνησιν φόβου. Ἀλλ' ἐπέπρωτο ἐν τοῦ ταξειδίου δι' ἱστιοφόρου νὰ δοκιμάσω καὶ τὴν πικρίαν τῆς θαλασσοφοβίας. Ἐπεβιβάσθην ἐν τῇ ἀκτῇ τοῦ Ρίου ἐπί τινος μικροῦ πλοίου ὅπερ ἀπῆρε τῆς στερεᾶς, ὁ δὲ καιρὸς ἦτον εὔδιος καὶ ὁ ἄνεμος οὔριος.

Δὲν ἀπείχομεν δὲ πέντε ὀργυιάς, ὅτε ἀτενίσας ἐγὼ πρὸς τὴν στερεὰν ἤρχισα νὰ δοκιμάζω δυσφορίαν καὶ φόβον ἐφ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τῆς ξηρᾶς καὶ ἀκαταγώνιστον πόθον τοῦ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ τὸ πλοῖον διέσχιζε τὴν θάλασσαν πλέον ταχύτατα, πάντες δὲ ἔχαιρον συνδιαλεγόμενοι ἐν φαιδρότητι, μόνον δ' ἐγὼ εἶχον τρόμον γενικὸν καὶ ῥῖγος νευρικὸν καί τοι μὴ ὑπάρχοντος ποσῶς ψύχους. Διὸ καλύψας τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ ἐπενδύτου μου, κατώρθωσα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νὰ κατισχύσω τῆς σφοδρᾶς ἐκείνης συγκινήσεως καὶ νὰ ἐπιβάλω ἐμαυτῷ τὴν ὑπομονήν, ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ταξειδίου δὲν ἔλειψεν ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἐνδόμυχος δυσφορία καὶ ἡ ὀρρωδία ἐκ τοῦ ὅτι πλέοντες ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης ἀπωλέσαμεν τὴν συγκοινωνίαν ἡμῶν μετὰ τῆς ξηρᾶς. Μετὰ πάροδον ἡμισείας ὥρας κατευοδώθημεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Ναυπάκτου. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ φθάσωμεν ἐκεῖ ἀπέχοντες περὶ τὰς διακοσίας ὀργυιὰς ἀνέκτησα τὸ ἀπωλεσθὲν θάρρος, διὸ ἐγερθεὶς ἠρξάμην τῆς διαλέξεως πρὸς πάντας. Ἐὰν δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἐπεχείρουν ἓν παρόμοιον ταξείδιον, δὲν θὰ ἀπέβαινον θαλασσοφόβος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ πρώτη ἐν ἐμοὶ τῆς παθήσεως ἐπήρεια ἦτο Κλεισιοφοβία πρωτοπαθὴς, καθόσον οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ κληρονομικόν. Ὁ δὲ παροξυσμὸς τῆς φοβοπαθείας ὁ ἐπελθών μοι παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ ἦτον ἀγοραφοβία.

Ἔκτοτε δὲ καὶ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν καὶ ἕνεκεν πολλῶν μεσολαβησασῶν περιπετειῶν ἐπαγγελματικῶν τε καὶ ποικίλων προσκομμάτων τοῦ βίου ἐπηύξησεν ἡ ἐπ ἐμὲ τῆς φοβοπαθείας ἐπήρεια, διὸ κατέστην σχεδὸν παντοφοβικός. Ἀλλὰ κατ' ἐπικράτησιν πολλὰς ὑπέστην συγκινήσεις ὑπὸ τῆς κλεισιοφοβίας ἥτις ἐπαισθητῶς πολλὰς παρέσχε μοι δυσχερείας ἐν τῇ ἐπαγγελματικῇ δράσει, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ὑπὸ τῆς θαλασσοφοβίας, ἥτις μὲ ἀπεστέρησεν πολλῶν τοῦ κόσμου ἀπολαύσεων.

Κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς ἀγοραφοβίας παρελείψαμεν ἐκ παραδρομῆς νὰ παραθέσωμεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ ἐκείνῳ τὰς κάτωθι κλινικὰς περιπτώσεις ἀγοραφοβίας ἃς ἐδημοσίευσεν ὁ Legrand de Saulle.

Α'. ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ.

Ἡ κυρία Β...... ἡλικίας 43 ἐτῶν, μήτηρ τριῶν τέκνων ὑγιεστάτων, φέρουσα πολλὴν πνευματικὴν δραστηριότητα, μνήμην ζηλευτὴν καὶ ἀξιοσημείωτον προσήνειαν ἤθους. Τυγχάνει ἐπιζήτητος καὶ λίαν εὐπρόσ-

δεκτος ἐν τῇ κοινωνίᾳ, διακρινομένη διὰ τὴν ἄκραν αὐτῆς λεπτότητα. Πάντες ἐγνώριζον ὅτι αὕτη ἦτο λίαν δεισιδαίμων καὶ ὅτι εἶχε καταστῇ ἕξις εἰς αὐτὴν νὰ ὑπολογίζῃ πάντοτε τὰ καθ' ἑαυτὴν διὰ προκαταλήψεων. Οὐδέποτε ἐδοκίμασεν ὑστερικὰς ἐνοχλήσεις, καὶ δὲν τυγχάνει ποσῶς ὑποχονδριακή.

Πρὸ 15 ἐτῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἑνὸς ταξειδίου εἰς Ἑλβετίαν καὶ μιᾶς ἀναβάσεως εἰς Righi, δὲν δύναται αὕτη νὰ διέλθῃ μόνη τὰ Ἠλύσια Πεδία (les Champs—Elysées) τὰ βουλεβάρτα, μίαν ὁδὸν εὐρεῖαν ἢ μίαν πλατεῖαν μεγάλην, χωρὶς νὰ κυριευθῇ πορευθῇς ὑπὸ μεγάλης τινος στενοχωρίας ἀγωνιώδους, ἑνὸς μεγάλου φόβου ἀλλοκότου, καὶ τρόμου μερικοῦ καὶ ἐνίοτε γενικοῦ ὅλου τοῦ σώματος. Ἀφίνει νὰ ἐκρεύσωσι ὀλίγα δάκρυα, ὀλοφύρεται ἐν κραυγῇ, αἰσθάνεται τὰς κνήμας αὐτῆς κλονιζομένας ἢ φαντάζεται ὅτι βαδίζει ἐπὶ ἐδάφους κινητοῦ μαλακοῦ καὶ παχέος. Τῇ φαίνεται ὅτι βυθίζεται ἐν τῷ πηλῷ, ὅτι τὸ ἔδαφος ἀναπηδᾷ, ἀφοῦ αὕτη βυθίζεται ἀκόμη. «Τίποτε δὲν κινεῖται, ἔλεγεν αὕτη, καὶ οὐδόλως ἔχω ναυτίαν. Ἔχω φόβον, ἰδοὺ τὸ πᾶν». Στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ συζύγου αὐτῆς ἢ κρατοῦσα ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸ μικρότερον τέκνον αὐτῆς, τὸ φέρον ἡλικίαν δέκα ἐτῶν, οὐδεμίαν φέρει δυσφορίαν.

Παρομοίαν αἰσθάνεται συγκίνησιν ἡ κυρία αὕτη, εἰσερχομένη μόνη ἔν τινι Ἐκκλησίᾳ κενῇ, ἰδίως ἄνευ θρανίων καὶ ἑδρῶν ἐν αὐτῇ. Ἔχει φόβον ἐν ἁμάξῃ, ἐὰν δὲ δὲν ὑπάρχωσι διαβάται ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, τῇ ἔρχεται νὰ ζητήσῃ τὸν βραχίονα τοῦ συζύγου αὐτῆς ἵνα ἀνέλθῃ τὴν εὐρεῖαν κλίμακα ἥτις ἄγει εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν. Προγευματίζουσα μίαν πρωΐαν εἰς μίαν, μεγάλων διαστάσεων, αἴθουσαν ξενοδοχείου, ἐπάγωσεν ἐκ φόβου, καὶ μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἠδυνήθη νὰ με-

ταθῇ εἰς τὸν σταθμὸν ὅστις ἦτο τόσον πλησίον ἐκεῖ. Ἀναλύει μετὰ τελειότητος ὅ,τι αἰσθάνεται, κατανοεῖ ὅτι ἅπαντα τὰ παθήματα αὐτῆς, εἰσὶ μία οὐτοπία, μέμφεται ἑαυτήν, συγκρατεῖται, ἀλλ' ἔχει φόβον, στενάζει, καὶ ἐπί τινας στιγμὰς περιπίπτει εἰς κατάστασιν ἡμιλιποθυμικήν, ἐκστάσεως καὶ παρορμήσεώς τινος γελοίας. Δὲν ἀποτολμᾷ εὐκόλως νὰ ἀπαριθμήσῃ ὅλους αὐτῆς τοὺς φόβους, καθόσον φοβεῖται μὴ ἐκληφθῇ ὡς πάσχουσα πνευματικὰς διαταράξεις, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν, καὶ ζητεῖ νὰ προσδώσῃ εἰς τὰ φαινόμενα ταῦτα μίαν ἐξήγησιν δικαιολογημένην, αὕτη δὲν εὑρίσκει εἰμὴ αὐτὴν τὴν ἐξήγησιν. «Εἰς τὰς στιγμὰς ἐκείνας, ὀφείλω πρωτίστως νὰ ἔχω φόβον μὴ ἀποθάνω αἰφνιδίως, νὰ λάβω μίαν προσβολὴν κεραυνοβόλου ἀποπληξίας ἢ συγκοπῆς θανατηφόρου. Ἄλλως, θὰ εἶμαι τρελλὴ καὶ βεβαίως δὲν εἶμαι τοιαύτη». Αὕτη κατοικεῖ εἰς τὸ βάθος μιᾶς μεγάλης αὐλῆς. Ἐπίσης ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἀτενίζει διὰ τοῦ παραθύρου. Ἅπαντα τὰ εἴδη τῆς οἰκίας αὐτῆς εἰσὶ φιλολογικῶς ὑπερφορτωμένα ἐπίπλων, εἰκόνων, ἀγαλματίων καὶ ἀρχαίων ταπήτων. Ζῇ ἐντὸς μιᾶς ἀληθοῦς ἀγορᾶς, δὲν εὑρίσκεται ποσῶς ἐν ἀπομονώσει καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐγκαρτερεῖ ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ τῶν οἰκείων αὐτῆς. Τὸ κενὸν μόνον τὴν φοβίζει. Ὅλαι δὲ αἱ κοιλιακαὶ λειτουργίαι εὑρίσκονται ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει.

Πᾶν νοσηρὸν προηγούμενον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῆς κυρίας αὐτῆς ἀπεκλείετο, ἐν τούτοις ὁ ἀδελφὸς τῆς πασχούσης, θανὼν δεκαοκταετὴς ἐκ πνευματικῆς παθήσεως, ἦτο βλάξ, αὐνανιστὴς καὶ βίαιος, ἐκακοποίει σκληρῶς τὰ ζῶα, καὶ δὲν κατώρθωσε νὰ μάθῃ νὰ ἀναγινώσκῃ.

—)(—

Ὁ κύριος Albert G. ἄγει ἡλικίαν 27 ἐτῶν. Ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ, πεπροικισμένος δι' ἐξόχου εὐφυΐας, ἀνέγνωσε πολλὰ καὶ τυγχάνει εἷς εὐχάριστος χαριτολόγος. Ἔχει ἀξιώσεις τινὰς εἰς τὴν φιλολογίαν, τὴν ποίησιν καὶ τὴν μουσικὴν καὶ διατείνεται ὅτι τυγχάνει ἀρχαιολόγος. Κέκτηται παραδειγματικὴν ἐγκράτειαν, καὶ ἐν ἡλικίᾳ 20 ἐτῶν, κατὰ τὸ 1870, ἔχει παρασημοφορηθῆ ἐπὶ ἀνδρείᾳ. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἦτο ἐξαίρετος, ἀλλ' ὑπῆρξε χορεϊκὸς ἐπὶ τρεῖς μῆνας κατὰ τὸ 13ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, καὶ ἐνθυμεῖται καλῶς ὅτι ἰάθη τότε διὰ τῆς γυμναστικῆς, θειούχων λουτρῶν καὶ τῇ χρήσει σκευασίας τινος ἐκ στρυχνίνης. Ὁ πατήρ του ἀπέθανεν ἐξ ἀποπληξίας. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶχεν ὑποστῆ τινας σπασμωδικὰς προσβολάς, καὶ μία ἐξαδέλφη αὐτοῦ ἐθεραπεύετο ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἔν τινι φρενοκομείῳ.

Κατὰ τὸ 1872 διατελῶν ἐν τῇ φρουρᾷ πόλεώς τινος, διέρχεται μίαν πρωΐαν, ἐν πολιτικῇ ἐνδυμασίᾳ, μίαν δημοσίαν πλατεῖαν ἀπολύτως κενὴν καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου. Παρατηρεῖ πᾶν τὸ περὶ αὐτόν, δὲν διακρίνει κανένα, αἰσθάνεται μικρὰν ἔκλυσιν καὶ σκέπτεται ἂν πρέπῃ νὰ στρέψῃ τὸ βῆμα.

Διστάζει, μετὰ δυσκολίας δὲ κατορθοῖ νὰ κρατήσῃ τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ, διακρίνει εὐκρινέστατα τὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ τρέμει καὶ δὲν προχωρεῖ. Μία ἄμαξα τότε μὲ φορτίον χόρτου προβάλλει ἐπὶ τῆς πλατείας καὶ πάραυτα τὸν ἀναζωογονεῖ, καὶ βαδίζει. Ἅπαξ εἰσελθὼν ἔν τινι στενῇ ὁδῷ, ἐπιφαιδρύνεται, οὐδόλως πλέον δυσφορεῖ καὶ δὲν δεικνύει καμμίαν προσοχὴν εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὑπέστη. Μετά τινας ἡμέρας, ἐν τῷ μεταξύ, διέρχεται τὴν αὐτὴν πλατεῖαν, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἐν στολῇ, μὲ τὴν σπάθην παρὰ τὸ πλευρόν, οὐδὲν αἰσθάνεται τὸ ἰδιάζον, εἶτα κατὰ διαφόρους ὥρας τῆς ἡμέ-

ρας ἢ τῆς ἑσπέρας διέρχεται ἄνευ τινος ἐνοχλήσεως, τὴν ἰδίαν ὁδόν, ἐν πολιτικῇ ἐνδυμασίᾳ καὶ ἔφιππος.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἀνέρχεται παρά τινι τῶν φίλων αὐτοῦ οἰκοῦντι ἐν τῷ τρίτῳ διαμερίσματι τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀναμένει καπνίζων ἐν τῷ ἐξώστῃ. Ρίπτει τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ διανοιγομένου κενοῦ, ἐπισκοτίζεται, ἀμηχανεῖ, ὠχριᾷ, στενάζει, ἐρυθριᾷ, ριγεῖ, καταλείπει τὸν ἐξώστην, εἰσέρχεται ἐν τῇ αἰθούσῃ, κάθηται, στρέφει τὸ σῶμα ἵνα μὴ βλέπῃ τὴν θύραν τὴν πρὸς τὸν ἐξώστην ἐκεῖνον, καθησυχάζει βαθμηδόν, χάνει τὴν ὑπομονήν, κατέρχεται τὴν κλίμακα οἰμώζων, βαδίζει ἐπὶ εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας εὐαρέστως, φθάνει εἰς τὸ σύνηθες αὐτῷ ἑστιατόριον, ἀνευρίσκει τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ τρώγει μὲ τὴν καλλιτέραν ὄρεξιν.

Λαμβάνει μέρος κατά τινα πρωΐαν εἰς τὰ μεγάλα γυμνάσια, καὶ λαμβάνει διαταγὴν νὰ διατρέξῃ μίαν πορείαν τριῶν χιλιομέτρων, νὰ διευθυνθῇ εἴς τινα μικρὸν μῦλον ὃν τῷ ὑπέδειξαν, νὰ λάβῃ τάχιστα τὸ σχέδιον τῆς πεδιάδος καὶ νὰ ἐπανέλθῃ πάραυτα δι' ἐκείνης τῆς διελεύσεως ἥτις ἄγει κατ' εὐθεῖαν εἴς τινα κώμην. Ἐκεῖ ὀφείλει νὰ συναντήσῃ καὶ ἐπανεύρῃ ἓν ἀπόσπασμα ἀποσταλὲν πρὸς κατόπτευσιν, καὶ νὰ διαφωτίσῃ εἶτα πολλὰ τάγματα ἅτινα θὰ ὦσι διωρισμένα ἵνα κατευθύνωνται εἰς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ. Μετὰ δυσφορίας ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἔφθασεν εἰς τὸν μικρὸν μῦλον καὶ ἄρχεται ἰχνογραφῶν, ὁπότε καταπτοεῖται ἐπὶ τῇ ὄψει τόσον ἀπεράντου ἐκτάσεως, τρέμει, ὠχρότατος καὶ ἐκτὸς ἑαυτοῦ γενόμενος εἰσέρχεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ μυλωθροῦ, διατείνεται ὅτι ἠδιεθέτησε (1) «ἕνεκα τῆς ἐπι-

(1) Σ. Σ. Καὶ ἐκ τῆς περιπτώσεως ταύτης ἐπικυροῦνται αἱ πεποιθήσεις μου ὅτι ὁ φοβοπαθὴς προσπαθεῖ διὰ παντὸς τρόπου ὅπως ἀποκρύπτῃ τὸ πραγματικὸν αὐτοῦ πάθος.

«Τί νὰ πράξω, μοὶ γράφει οὗτος, δύναμαι νὰ νυμφευθῶ; Ἔχω πολὺν πόθον πρὸς τοῦτο. Οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι εἰμὶ ἀσθενής, καὶ ἔστι γεγονὸς ὅτι τρώγω καὶ πίνω καλῶς, καὶ ὅτι κοιμῶμαι καλλίτερον ἀκόμη, καὶ ἄγω ζηλευτὴν ζωήν. Ὑποθέτω ὅμως ὅτι πάντως θὰ ἔχω ἀρχὴν βυθίας τινος καὶ ἑρπούσης ὀργανικῆς ἀλλοιώσεως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ»!.

Μετὰ τὴν χρῆσιν ὑδροθεραπείας ἐπὶ μακρὸν χρόνον, καὶ θεραπείαν ἐλαφρῶς βρωμιοῦχον, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν χρόνον τηρηθεῖσαν, ὁ κ. Albert G.... ἐπανέκαμψεν εἰς τὸ στράτευμα (κατ' Ἀπρίλιον 1877). Ἐθεραπεύθη ἆρα γε οὗτος; Δὲν γνωρίζω τοῦτο.

ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ

Ὡς καὶ ἀνωτέρω διελάβομεν, ἡ πάθησις αὕτη ἀποτελεῖ μίαν νεύρωσιν. Ὡς γνωστὸν δέ, ἐξ ὅλων τῶν νευρώσεων οὐδεμίαν μέχρι τοῦδε ἠδυνήθη ἡ ἐπιστήμη καὶ μεθ' ὅλας τὰς λεπτοτάτας μικροσκοπικὰς ἐξερευνήσεις αὐτῆς, νὰ ἀνεύρῃ ἀνατομικήν τινα βλάβην ἢ ὀργανικὴν ἀλλοίωσιν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Νευρικοῦ συστήματος, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ὁπόθεν ἀπορρέουσιν ἅπαντα τὰ φαινόμενα καὶ ἅπασαι αἱ ἀνιαραὶ ἐκδηλώσεις αἵτινες τόσον ὀλεθρίως ἐπιδρῶσι ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ κατὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῶν νευρώσεων τούτων.

Ἐν τούτοις ὁ ὑπερφυὴς Ἱπποκράτης, ὅστις καὶ οὗτος φρονεῖ ὅτι αἴτιος ὅλων τῶν εἰρημένων ἐκδηλώσεων ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος, ἀφοῦ ἐκθέτει ὡς κάτωθι τὰς πεποι-

θήσεις αὐτοῦ, περὶ τῶν ἀνωτέρω, ἀποφαίνεται παρακαταττιῶν καὶ περὶ τῶν ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων ἃς οὗτος ἐξερευνήσας ἀνεκάλυψε.

«Ἀλλὰ γὰρ αἴτιος ὁ ἐγκέφαλος τούτου τοῦ πάθεος ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων νουσημάτων τῶν μεγίστων»....

«Εἰδέναι δὲ χρὴ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ἐξ οὐδενὸς ἡμῖν καὶ ἡδοναὶ γίγνονται, καὶ αἱ εὐφροσύναι καὶ γέλωτες καὶ παιδιαὶ ἢ ἐντεῦθεν, καὶ λῦπαι καὶ ἀνίαι καὶ δυσφροσύναι καὶ κλαυθμοί. Καὶ τούτῳ φρονεῦμεν μάλιστα καὶ νοεῦμεν καὶ βλέπομεν καὶ ἀκούομεν καὶ γινώσκομεν τά τε αἰσχρὰ καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ ἡδέα καὶ ἀηδέα, τὰ μὲν νόμῳ διακρίνοντες, τὰ δὲ τῷ συμφέροντι αἰσθανόμενοι, τῷ δὲ καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἀηδίας τοῖσι καιροῖσι διαγινώσκοντες, καὶ οὐ ταὐτὰ ἀρέσκει ἡμῖν. Τῷ δὲ καὶ μαινόμεθα καὶ παραφρονέομεν καὶ δείματα καὶ φόβοι παρίστανται ἡμῖν, τὰ μὲν νύκτωρ, τὰ δὲ μεθ' ἡμέρην, καὶ πλάνοι ἄκαιροι καὶ φροντίδες οὐχ ἱκνεύμεναι καὶ ἀγνωστίη τῶν καθεστώτων καὶ ἀηθίη καὶ ἀπειρίη. Καὶ ταῦτα πάσχομεν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου πάντα ὅταν οὗτος μὴ ὑγιαίνῃ, ἀλλ' ἢ θερμότερος τῆς φύσιος γένηται ἢ ψυχρότερος ἢ ὑγρότερος ἢ ξηρότερος, ἤ τι ἄλλο πεπόνθῃ πάθος παρὰ φύσιν ὃ μὴ εἰώθη. Καὶ μαινόμεθα μὲν ὑπὸ ὑγρότητος· ὁκόταν γὰρ ὑγρότερος τῆς φύσιος ἔῃ, ἀνάγκη κινέεσθαι, κινευμένου δὲ μήτε τὴν ὄψιν ἀτρεμίζειν μήτε τὴν ἀκοήν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο ὁρᾷν καὶ ἀκούειν, τήν τε γλῶσσαν τοιαῦτα διαλέγεσθαι οἷα ἂν βλέπῃ τε καὶ ἀκούῃ ἑκάστοτε· ὁκόταν δ' ἂν ἀτρεμήσῃ ὁ ἐγκέφαλος χρόνον, τοσοῦτον καὶ φρονέει ὁ ἄνθρωπος».

Παθολογικὴ ἀνατομία καθ' Ἱπποκράτην. Συγκριτικὴ καὶ ἐπὶ ζώων τοιαύτη, πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν διαφόρων αἰτίων.

Γράφων ὁ ὑπερφυὴς οὗτος Ἰατροφιλόσοφος περὶ τῆς νευρώσεως ἐπιληψίας πρεσβεύει ὅτι ἡ πάθησις αὕτη παράγεται ἕνεκεν πολλῆς ἐξιδρώσεως ὑγροῦ τινος ὀρρώδους δυσόσμου ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ.

«Γνοίη δ' ἄν τις τόδε, μάλιστα τοῖσι προβάτοισι τοῖσι καταλήπτοισι γενομένοισιν ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης καὶ μάλιστα τῇσιν αἶξιν· αὗται γὰρ πυκνότατα λαμβάνονται. Ἢν διακόψῃς τὴν κεφαλήν, εὑρήσεις τὸν ἐγκέφαλον ὑγρὸν ἐόντα καὶ ἱδρῶτος περίπλεων καὶ κακὸν ὄζοντα».

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κόσμος ἐπίστευεν ἐκ δεισιδαιμονίας ὅτι ἡ νόσος αὕτη παρήγετο ἕνεκα ἐπηρείας τοῦ δαιμονίου, προσθέτει τὰ ἑξῆς:

«Καὶ ἐν τούτῳ δηλονότι, οὐχ ὁ Θεὸς τὸ σῶμα λυμαίνεται, ἀλλ' ἡ νοῦσος».

Ἡ δὲ ἐπιστήμη καὶ σήμερον ἔτι μεθ' ὅλας τὰς προόδους αὐτῆς, μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἀνεύρῃ ὀργανικήν τινα ἀλλοίωσιν, ἁπάσας τὰς λειτουργικὰς ἀπὸ τῶν νευρώσεων διαταράξεις ἀποδίδει εἰς κυκλοφορικὰς ἀνωμαλίας ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἴτε εἰς ἀναιμίαν ὀφειλομένας, εἴτε εἰς ὑπεραιμίαν ἐν τῷ ἐγκεφαλικῷ ἱστῷ.

Ὁ δὲ Ἱπποκράτης πρὸ τόσων διαρρευσασῶν ἑκατονταετηρίδων καταγνοὺς τότε οἷα καὶ σήμερον ἔτι πρεσβεύονται γράφει ὡς ἑξῆς:

«Ἡγοῦμαι δὲ ἔμπροσθεν μηδὲν εἶναι μᾶλλον τῶν ἐν τῷ σώματι ξυμβαλλόμενον ἐς φρόνησιν ἢ τὸ α ἷ μ α. Τοῦτο δέ, ὅταν μὲν ἐν τῷ καθεστῶτι μένῃ, μένει καὶ ἡ φρόνησις. Ἐξαλλάσσοντος δὲ τοῦ αἵματος. μεταπίπτει καὶ ἡ φρόνησις. Ὅτι

δὲ τοῦθ' ὧδε ἔχει, πολλὰ τὰ μαρτυρέοντα. Πρῶτον μέν, ὅπερ ἅπασι ζώοισι κοινὸν ἐστίν, ὁ ὕπνος. Οὗτος μαρτυρέει τοῖσιν εἰρημένοισιν. Ὅταν γὰρ ἐπέλθῃ τῷ σώματι ὁ ὕπνος, τότε το αἷμα ψύχεται, φύσει γὰρ πέφυκεν ὁ ὕπνος ψύχειν. Ψυχθέντι δὲ τῷ αἵματι νωθρότεροι γίνονται αἱ διέξοδοι· δῆλον δέ· ῥέπει γὰρ τὰ σώματα καὶ βαρύνεται (πάντα γὰρ τὰ βαρέα εἰς βυθὸν φέρεσθαι) καὶ τὰ ὄμματα συγκλείεται καὶ ἡ φρόνησις ἀλλοιοῦται. δόξαι δέ τινες ἕτεραι ἐνδιατρίβουσιν, ἃ δὴ ἐνύπνια καλέονται. Πάλιν ἐν ταῖς μέθησι πλέονος ἐξαίφνης γενομένου τοῦ αἵματος, μεταπίπτουσιν αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ ἐν τοῖσι ψυχοῖσι φρονήματα, καὶ γίνονται τῶν μὲν παρεόντων κακῶν ἐπιλήσμονες, τῶν δὲ μελλόντων εὐέλπιδες ἀγαθῶν, ἔχοιμι δ' ἂν πολλὰ τοιαῦτα εἰπεῖν ἐν οἷσιν αἱ τοῦ αἵματος ἐξαλλαγαὶ τὴν φρόνησιν ἐξαλλάσσουσιν. Ἢν μὲν οὖν ἅπαν ἀναταραχθῇ τὸ αἷμα, παντελῶς ἡ φρόνησις ἐξαπόλλυται. τὰ γὰρ μαθήματα καὶ τὰ ἀναγνωρίσματα ἐθίσματα ἐστίν. Ὅταν οὖν ἐκ τοῦ εἰωθότος ἔθεος μεταστέωμεν, ἀπόλλυται ἡμῖν ἡ φρόνησις».

Ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ ἐπεκτείνομεν τὸν λόγον ἐπὶ τῶν σήμερον κρατούντων ὅρων ὅσον ἀφορᾷ τὰ τῶν νευρώσεων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοιούτων, ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ ἡ ὑπὸ συζήτησιν ἡμῶν πάθησις αὕτη εἰκότως καταλέγεται μεταξὺ τῶν νευρώσεων.

Ἡ πειραματικὴ Φυσιολογία διὰ τῶν ἀναμφισβητήτου κύρους πορισμάτων αὐτῆς, ἅτινα ἐπήγασαν διὰ τῶν ἀόκνων καὶ θαυμασίων προσπαθειῶν καὶ μικροσκοπικῶν ἐξερευνήσεων τῶν κορυφαίων ἐν τῇ διανοίᾳ Φυσιολόγων τοῦ ἀπιόντος αἰῶνος, ἐστερέωσε τὴν βασιμότητα τῆς θεωρίας τοῦ ἐντοπισμοῦ τῶν διαφόρων λειτουργικῶν τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκδηλώσεων, ἐν ὡρισμέναις μοίραις τῆς φλοιώδους οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου, αἵτινες καλοῦνται

κέντρα ψυχοκινητικὰ καὶ ψυχοαισθητικά, ὁπόθεν ἀπορρέουσιν ἅπαντα τὰ φαινόμενα τῆς τε αἰσθήσεως καὶ κινήσεως τοῦ σώματος ἅπερ ἐπεβεβαιώθησαν καὶ ἐκ τῶν παθολογικῶν βλαβῶν ἀντιστοιχουσῶν ἐν ταῖς χώραις ὧν αἱ λειτουργικαὶ ἰδιότητες ἐγένοντο ὁριστικῶς ἤδη γνωσταί.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἅπασαι αἱ λειτουργικαὶ ἀνωμαλίαι ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὀφείλονται εἰς κινοῦντα αἴτια, εἰς εἰδικὰ ἐγκεφαλικὰ κέντρα, εἰκότως ὀφείλομεν νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ τοὺς ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ παράγοντας τοῦ **φόβου.**

Ὁ φόβος εἴτε παράγεται ἐκ ψυχικῆς ἀντανακλαστικῆς ἀφορμῆς εἴτε ἐξ αὐτοματιστικῆς ἐν τοῖς ἐγκεφαλικοῖς κυττάροις ἐπηρείας εἶνε ἓν φαινόμενον παραγόμενον ἐκ τῆς προδοσίας τῶν ἀπὸ τοῦ λογισμοῦ βοηθημάτων ὡς λέγει ὁ Σοφὸς Σολομών, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐμνήσθημεν, μία δειλὴ ἔκφανσις τῆς δράσεως τῶν ἀνταγωνιστικῶν κυττάρων ἅτινα ἀπαρτίζουν τὸν ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Δηλαδὴ διὰ νὰ ἀπαρτισθῇ καὶ διαμορφωθῇ μία ὑγιὴς σκέψις μία φυσιολογικὴ ἰδέα, ἀπαιτεῖται συνδρομὴ ἐν συνδυασμῷ πολλῶν δεδομένων φυσιολογικῆς τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων δράσεως, ὁ δὲ φόβος, κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, παράγεται ὅταν τὰ ἀμυντήρια ταῦτα μέσα, ὧν ἄνευ δὲν δύναται νὰ παραχθῇ κρίσις ὑγιής, παύουσι παρέχοντα τὴν ὑπὸ τῆς Δημιουργίας δοθεῖσαν αὐτοῖς βοηθητικὴν ἰδιότητα τοῦ νὰ παρέχωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἅτινα προδοθέντα διὰ δηλητηριασμένης φαντασίας, ἢ ἄλλης τινὸς μυστηριώδους ἐπενεργείας ἀπολλύασι τὰς πρὸς μόρφωσιν τῆς βουλήσεως ἰδιότητας αὐτῶν καὶ μένουσιν ἕρμαια τῶν δηλητηριωδῶν ἐμπνεύσεων καὶ ἀδρανοῦντα.

Ἀφοῦ τὸ κύτταρον ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ζωὴ ἐν τῷ κυττάρῳ, ἀφοῦ δὲ ὁ ἐγκέφαλος σύγκειται ἐξ ἀμετρήτων κυτ-

τάρων καὶ κέντρων, ἀπαιτεῖται, πρὸς ὕπαρξιν πνευματικῆς ὑγείας, νὰ συνυπάρχῃ ἁρμονία τῶν λειτουργιῶν τῶν στοιχείων τούτων, ἅτινα ἔχουσι παρὰ τοῦ Πλάστου ἕκαστον ὡρισμένην ὑπηρεσίαν, ἥτις ὅταν γίγνηται κανονικὴ καὶ ἐξ ὑπαμοιβῆς καὶ ὑπακοῆς οὕτως εἰπεῖν καὶ συνεννοήσεως τοῦ ἑνὸς τούτων πρὸς τὸ ἄλλο, καὶ ἐν εὐκτάκτῳ ἁρμονίᾳ, τότε ὑφίσταται συμμετρικὴ ἰσορροπία εἰς τὰς διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν ἀπαιτουμένας συνθήκας, αἱ δὲ ἐντυπώσεις εἴτε ἔσωθεν γιγνόμεναι, εἴτε ἔξωθεν ἀποτυποῦνται φυσιολογικῶς καὶ ὁμαλῶς καὶ διὰ τούτων παράγονται ὑγιεῖς ἰδέαι καὶ κρίσεις. Ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν διὰ τῆς συνδετικῆς ἰνὸς τῶν κυττάρων διαπόρθευσιν τῶν ἐντυπώσεων τούτων παρεμβληθῇ πρόσκομμά τι ἢ ἀντίστασις ἢ χάσμα ἐν τῷ δρόμῳ τῆς λειτουργίας ταύτης, τότε ἐπέρχεται ἀνωμαλία καὶ ἀνισορροπία εἰς τὰς πνευματικὰς ἐκδηλώσεις, καὶ ἂν μὲν τὰ προσκόμματα ταῦτα ὦσιν ἀσημάντου βλάβης, τότε ἡ φυσικὴ ἀντίστασις ὑπερνικᾷ διὰ τῶν φυσικῶν ἀγώνων, καὶ ἐπανέρχεται ἡ ὁμόρρυθμος λειτουργία ἡ ἐπὶ μικρὸν ἐκλείψασα, οὕτω δὲ πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τὰς λειτουργικὰς ἀνωμαλίας. Ἀλλ' ἐὰν τὰ χάσματα ταῦτα εἰσὶ σοβαρότητος μεγαλειτέρας, τότε βλέπομεν τὰς ἐκδηλώσεις ἐκείνας αἵτινες ἀπαρτίζουσι τὰς φρενολογικὰς ἐκκεντρικότητας.

Ἐνταῦθα εἰς τὸ θέμα ἡμῶν τίς οἶδε ὁποῖα, καὶ εἰς ποῖον μέρος ἀντιστοιχοῦντα κύτταρα πάσχουσι, καὶ ὁποίου εἴδους ἀλλοιώσεις ὑπέστησαν. Λίαν μικροσκοπικαὶ βεβαίως καὶ δυσδιάκριτοι τυγχάνουσιν αἱ πιθαναὶ τούτων ἀλλοιώσεις.

Καίτοι δὲ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἤρξατο σύντονος καὶ διηνεκὴς ἐργασία διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὅπως ἀνακαλυφθῶσιν αἱ βλάβαι καὶ τὸ εἶδος τῆς βλάβης καὶ τὸ εἶ-

δος τῶν κυττάρων καὶ θέσις ἡ αὐτῶν, ἐν τούτοις ἄχρι τοῦδε οὐδὲν σαφὲς καὶ βέβαιον ἀπεκαλύφθη. Ὁ χρόνος βεβαίως θέλει ἐπιχύσει τὸ ἀπαιτούμενον φῶς εἰς διαφώτισιν τῆς ἐπιστήμης.

Πῶς δέον νὰ θεωρῶμεν τὸν φόβον.

Ὁ φόβος ἐστὶν ἐν ἀντανακλαστικὸν ψυχικὸν φαινόμενον ὀπτικὸν ἢ ἀκουστικὸν κλπ. Βλέπομεν πρὸ ἡμῶν ἐρχόμενον ἓν ἐπικίνδυνον θηρίον, ἢ ἕνα ὄφιν ἀγριωπόν. Ἀποτυποῦνται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ διὰ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος αἱ εἰκόνες τῶν ζώων τούτων, ἅτινα γινώσκομεν ἐξ ἀρχεγόνου οὕτως εἰπεῖν καὶ προπατορικῆς παραδόσεως ὅτι εἰσὶν ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπικίνδυνα κατὰ τῆς ζωῆς, ἀμέσως τότε ἐξεγείρονται αἱ ἰδέαι αἱ προϋπάρξασαι αἵτινες διατηροῦνται ἀπὸ μνήμης εἰς τὰ διάφορα νευρικὰ κύτταρα καὶ νευρικὰ κέντρα τοῦ ἐγκεφάλου ἐντετυπωμέναι περὶ τῶν κακοποιῶν ἰδιοτήτων τούτων τῶν ζώων ἅτινα προκαλοῦσιν αἰσθήματα φόβου καὶ τρόμου διὰ τὴν ζωὴν ἣν γνωρίζομεν κατ' ἔθος ὅτι δύνανται νὰ ἀφαιρέσουν διὰ τῶν σπαρακτικῶν ὀνύχων ἢ διὰ τῆς δήξεως, κ.λ.π.

Ὁ δὲ Ἱπποκράτης οὕτω περιγράφει τὰ κατ' ἀνάκλασιν ψυχικὰ φαινόμενα.

«..... Τὰ ὑπὸ συγκυρίης λυπήματα γνώμης, μύλης μὲν τριφθείσης πρὸς ἑαυτήν, ὀδόντες ἡμώδησαν, παρά τε κοῖλον παριόντι σκέλεα τρέμει, ὅταν τε τῇσι χερσί τις ὧν μὴ δεῖται αἴρει, αὗται τρέμουσιν, ὄφις ἐξαίφνης ὀφθεὶς χλωρότητα ἐποίησεν. Οἱ φόβοι, αἰσχύνη, λύπη, ἡδονή, ὀργή, τἄλλα τοιαῦτα, οὕτως ὑπακούει ἑκάστῳ τὸ προσῆκον τοῦ σώματος τῇ πρήξει, ἐν τούτοισιν ἱδρῶτες, καρδίας παλμὸς καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν δυναμίων».

Ἀλλὰ κατὰ τῶν ἀντανακλαστικῶν τούτων φαινομένων, ὑπάρχουσιν ἕτερα κύτταρα καὶ νευρικὰ κέντρα, ἅτινα ἐνεργοῦσιν ἀνταγωνιστικῶς φέροντα κατασταλτικὰς ἰδιότητας, ἐν τοῖς κέντροις δὲ τούτοις ἐνοικεῖ ἡ βούλησις ἥτις ἐστὶ μία ἰσχυρὰ δύναμις ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, καὶ ἥτις δυνάμει τῆς ἰσχυρᾶς ἐπιδράσεως αὐτῆς δύναται νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν φόβον καὶ ἐκμηδενίσῃ αὐτόν.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὰ ἀντανακλαστικὰ φαινόμενα ἅτινα προκαλοῦνται διὰ τῆς ἀντιλήψεως ὑπαρκτῶν ἀντικειμένων, οἷον τὰ ἀνωτέρω μνησθέντα κινδυνώδη ζῷα, ὡς καὶ τὰ διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου, οἷον κρότοι φοβεροί, κεραυνός, βροντή, κλπ. ἀλλ' ἔχομεν ὁμοίας ἀντανακλάσεις ψυχικὰς διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς **φαντασίας** ἐξ ἀναπαραστάσεως ἢ ἀναπολήσεως μιᾶς φρικώδους περιπτώσεως, μιᾶς φοβερᾶς σκηνογραφίας ἀναγομένης εἰς προηγουμένην ἐποχήν, εἴτε μιᾶς τραγικῆς καὶ πομπώδους καρατομήσεως ἢ φρικώδους τινος ἀνθρωποκτονίας.

Καὶ εἶνε δυνατὸν ἡ **φαντασία** νὰ παραγάγῃ ὅμοιον φόβον ἐκείνου ὅστις παράγεται ἐξ ἐκφοβιστικῶν καὶ τραυματικῶν αἰτίων ἀντιληπτῶν; Οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίρρησις περὶ τούτου.

Ἡ φαντασία εἶνε ὁ δεσμὸς ὅστις ἑνοποιεῖ τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ σώματος, ἐν τῇ φαντασίᾳ δὲ μᾶλλον ὑπάρχουσι τὰ θεμέλια καὶ αἱ ῥίζαι τῶν ψυχικῶν νόσων.

Εἶνε δύναμις δημιουργικὴ καὶ πλαστικὴ δύναταί τις εἰπεῖν. Μὴ γὰρ δὲν δημιουργοῦνται διὰ τῆς φαντασίας νοσήματα φοβερά; Μήπως ἐν περιπτώσει ἐπιδημιῶν χολέρας, πανώλους κλπ. δὲν προσβάλλωνται πολλοὶ ἄνθρωποι διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς φαντασίας; Καὶ μήπως δὲν ἔχωμεν ὑδροφοβίαν μὲ τὰς αὐτὰς ἐκφάνσεις τῆς **δυσποσίας** χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ δῆγμα κυνὸς ἢ ἄλλου τινος λυσσαλέου ὄντος;

σίας ἢ ἄλλης τινος τοιαύτης, κληρονομηθείσης παρὰ τῶν γονέων αὐτῶν φερόντων αὐτὴν ἐξ εἰδικῆς βλάβης ἔξωθεν ἐπενεχθείσης, σίφυλις, ἀλκοολισμός, ἀρθρῖτις, χοιράδωσις κλπ.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν ὅτι τὰ παραγόμενα φαινόμενα, κατεργάζονται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ὀφείλονται δὲ εἰς παθολογικὴν ἐπεξεργασίαν ἐπιτελουμένην ἐν αὐτῷ.

Καὶ εἰς ποῖον ἄραγε μέρος αὐτοῦ τελεῖται ἡ ἐπεξεργασία αὕτη; Μήπως τὸ συναίσθημα τοῦ φόβου παράγεται ἐκ τῆς νευρικῆς διεγέρσεως τῆς φλοιώδους στιβάδος τοῦ ἐγκεφάλου, ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ κέντρου τινος ἐκεῖ, εἴτε ψυχοαισθητικοῦ ἢ ψυχοκινητικοῦ; Ἀλλὰ οὔτε σπασμοὺς ἔχομεν, ἐν τῷ νοσήματι τῆς φοβοπαθείας οὔτε ἀπώλειαν τῆς συνειδήσεως οὔτε ἀπώλειαν τῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς ἀντανακλαστικῆς ἰδιότητος, ἅτινα συνοδεύουν τὰς βλάβας τῆς φλοιώδους ἐπιφανείας τοῦ ἐγκεφάλου.

Πολλαὶ μέχρι τοῦδε θεωρίαι ἔλαβον χώραν ἐν τῇ συζητήσει περὶ τῆς φύσεως τῆς νόσου ταύτης, ἀλλ' οὐδεμία ἐθεωρήθη ἄχρι τοῦδε ἐπαρκής, ὅλαι δὲ ἀνηρέθησαν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης.

Ὁ Cordes ὅστις, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ ἐμνήσθημεν, ἔπασχεν ὁ ἴδιος ὑπὸ ἀγοραφοβίας, ἐφρόνει, ὅτι ἡ πάθησις αὕτη ἐστι «ἓν σύμπτωμα ἐξασθενήσεως παρετικὸν τῆς κινητηρίου δυνάμεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἓν φαινόμενον νευρικῆς καταπτώσεως, καὶ τὸ ἐξαγόμενον μιᾶς διαταραχῆς τῆς μυϊκῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς μυϊκῆς δυνάμεως, καὶ ὅτι ἡ νεύρωσις ἐπὶ τέλους αὕτη συνίσταται εἰς μίαν παθολογικὴν διατάραξιν τῆς μοίρας ἐκείνης τοῦ ἐγκεφάλου ἥτις προΐσταται οὐ μόνον εἰς τὴν κίνησιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γενικὴν μυϊκὴν αἴσθησιν».

Ὁ Renedikt, ὁ Laveran, ἀποδίδουν τὴν πάθησιν εἰς ἀνωμαλίας τῆς ὁράσεως. Ἀλλ' ὁ Westphal ἀνέθεσεν εἴς τινα ἔξοχον ὀφθαλμολόγον ἵνα ἐξετάσῃ μετ' ἐπιμελείας τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πασχόντων τὸ νόσημα, ἐκ δὲ τῆς ἐξετάσεως ταύτης οὐδὲν προέκυψε δικαιολογοῦν τὴν θεωρίαν ταύτην.

Ὁ Cordes ἐν τούτοις ἀναφέρει μίαν θεωρίαν τέλος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ πάθησις ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπενέργειαν μιᾶς ἀνωμάλου διαγέρσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος προξενουμένης ὑπὸ εἰκόνων κακῶς ἀπεικονιζομένων, ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καὶ ἐπὶ τῆς σταθερότητος τῆς βαδίσεως.

Ἀλλὰ μετὰ τὰς σημερινὰς προόδους αἵτινες ἐπήγασαν ἐκ τῶν λεπτοτάτων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἐρευνῶν καὶ ἀνιχνεύσεων ἀνατομικῶν τε καὶ φυσιολογικῶν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ βασιζόμεθα ἐπὶ ὑποθετικῶν συλλογισμῶν πλέον. Διὸ ἂς παρακολουθήσωμεν τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τούτων ἀνατρέχοντες εἰς τὰ διάφορα συγγράμματα ἅτινα πραγματεύονται τοπογραφικῶς τὴν φυσιολογίαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τὸν ἐντοπισμὸν τῶν διαφόρων ἐν αὐτῷ λειτουργιῶν. (*)

(*) Ἓν ἐκ τῶν νεωτέρων τούτων συγγραμμάτων ἐστὶ τοῦ διαπρεποῦς ἐν MONTPELLIER Καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς GRASSET σύντομον καὶ περιεκτικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον. «ANATOMIE CLINIQUE DES CENTRES NERVEUX».

Οὗτος γράφων περὶ τοῦ ἀνωτάτου ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ πνευματικοῦ κέντρου, σημειοῖ καὶ τὰ ἑξῆς.

«Ἡ ἀντιληπτικὴ δύναμις τοῦ ἀνωτάτου τούτου φυσιολογικοῦ κέντρου εἶνε ἀνεξάρτητος τῶν μεταφυσικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεωριῶν ἑνὸς ἑκάστου. Οὐδεμία μὲ κινεῖ τάσις ὅπως ἀναζητήσω τὴν ἀνατομικὴν ἕδραν τῆς ψυχῆς καὶ νὰ μιμηθῶ τὸν DESCARTES

Ἔχων δέ τις ὑπ' ὄψιν τὰ πορίσματα τῆς πειραματικῆς Φυσιολογίας καὶ τῆς τοπογραφίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν διαφόρων ἐξόχων πειραματιστῶν, δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἀνίχνευσιν πρὸς προσδιορισμὸν τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων καὶ τῆς χώρας ἐν ᾗ συντελεῖται ὁ **φόβος**.

ὅστις, πιστεύω, ὥριζε ταύτην ἐν μεσεγκεφαλικῷ ἀδένι». Τουτέστι, πᾶν ἐγκεφαλικὸν φαινόμενον, πᾶσα ἐξήγησις λειτουργίας τινος ἀνήκουσα τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐγκεφαλικῆς δράσεως, ὀφείλει νὰ συζητηθῇ καὶ ἐξετασθῇ ἀνατομο-φυσιολογικῶς ἵνα λάβῃ τὸ ἐπιστημονικὸν κῦρος.

Ὅμοιον τοιοῦτον τυγχάνει καὶ τὸ τοῦ ἐν Λειψίᾳ διασήμου Καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς FLELHIG «περὶ ἐγκεφάλου καὶ ψυχῆς». ὅστις ὡς συμπλήρωμα τοῦ σπουδαιοτάτου ἐκείνου Συγγράμματος, ἐξεφώνησε μεταγενεστέρως ἀξιοσημείωτον λόγον, ἐν ᾧ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἀποκαλύπτει καὶ ὁρίζει καὶ τὴν χώραν τοῦ ἐγκεφάλου ἐν ᾗ κεῖται τὸ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ. Τὸν σπουδαιότατον δὲ τοῦτον λόγον ἔχει δημοσιεύσει τὸ μόνον παρ' ἡμῖν περιοδικὸν ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΟΝ Σύγγραμμα τοῦ ἐγκρίτου συναδέλφου Βλαβιανοῦ ἡ «ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ καὶ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ».

Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἡμετέρου Σίμωνος Ἀποστολίδου, ὅπερ ἐπιγράφεται «Τοπογραφικὴ Φυσιολογία τοῦ Φλοιοῦ τοῦ ἐγκεφάλου», παρουσιάζει ἡμᾶς λίαν εὐπροσώπους ἐν τῷ σταδίῳ τῆς προόδου, διότι οὗτος μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας καὶ ἀξιεπαίνου ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ λεπτότητος πραγματεύεται τὰς θεωρίας τοῦ ἐντοπισμοῦ τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν, παραθέτων ἐν τέλει καὶ διαφόρους ἐν Ἀθήναις γενομένας κλινικὰς παρατηρήσεις λίαν ἐνδιαφερούσας, καθ' ἃς καὶ διὰ ἀνατομοπαθολογικῶν πορισμάτων ἐπικυροῦνται αἱ πεποιθήσεις αὐτοῦ καὶ ἐπικρατοῦσαι ἤδη ἰδέαι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ περὶ τοῦ ἐντοπισμοῦ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀτομικαὶ ἐμοῦ πεποιθήσεις περὶ τῆς ἕδρας τοῦ φόβου καὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐκδηλώσεως αὐτοῦ.

Οὐδενὶ ἄχρι τοῦδε κατέστη ἐφικτὸν ἵνα ὁρίσῃ τὴν χώραν ἐν ᾗ συντελεῖται ὁ φόβος.

Ἐγὼ φρονῶ ὅτι οὗτος λαμβάνει τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ ἐν τῷ **προμήκει μυελῷ.** Καὶ ἰδοὺ ποῦ στηρίζω τὰς πεποιθήσεις μου.

Δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ φόβος ἐὰν δὲν συμπαρομαρτῇ ἐπιτάνχυνσις τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας ὡς ἐπίσης καὶ γενικὴ τοῦ σώματος ἐφίδρωσις. Ποῖα μέρη **φυσιολογικῶς** καὶ **ἀνατομικῶς** ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀνωτέρω λειτουργίας; Ἡ Ἀνατομία καὶ ἡ πειραματικὴ Φυσιολογία διδάσκει ὅτι ἐν τῷ **προμήκει** κεῖνται οἱ πυρῆνες τῶν πνευμογαστρικῶν καὶ τῶν Βιλλισείων νεύρων, ἅτινα διέπουν τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν κυκλοφορίαν διὰ τῶν εἰδικῶν αὐτῶν ἐκεῖ κειμένων κέντρων. Ἐκεῖ ἐπίσης κεῖται καὶ τὸ κέντρον τῆς καθολικῆς ἐφιδρώσεως. Ἐπίσης τὸ κέντρον τὸ άγγειοκινητικὸν ὅπερ κανονίζει ὅλα τὰ ἀγγειοκινητικὰ κέντρα. Ἐπίσης τὸ ἀντανακλαστικὸν κέντρον τοῦ βαδίσματος. Ἐπίσης ἐκεῖθεν ἐκφύονται καὶ τὰ γλωσσοφαρυγγικὰ νεῦρα, ἅτινα διέπουν τὴν λαλιὰν καὶ τὴν κατάποσιν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος διατελῶν ἐν παροξυσμῷ φοβοπαθείας, ἔχει ἰσχυρὸν καρδιόκτυπον, καὶ ἐν γένει ἀνωμαλίαν τῆς κυκλοφορίας, ἐπίσης ταχύπνοιαν καὶ πνευστίασιν, καὶ γενικὴν ἐφίδρωσιν, καὶ τραυλισμὸν τῆς γλώσσης κλπ. καὶ ἀφοῦ τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐκτελοῦνται διὰ τῶν νεύρων ἅτινα ἔχουσι τὴν κεντρώαν αὐτῶν ἔκφυσιν ἐν τῷ Προμήκει μυελῷ, δύναμαι νὰ ἐπιμείνω εἰς τὸν ἰσχυρισμόν μου ὅτι ἐν τῷ **Προ-**

μόρια τῶν ζώων, οὕτως ὄντα βαρέα καὶ καταφέρεσθαι πεφυκότα, τὰς εἰς ἅπαντα τόπον ἔχει κινήσεις, ἀλλ' ἡ διὰ τῶν νεύρων τοῖς μυσὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιπεμπομένη δύναμις, οἷον ὄχημά τι καὶ πτέρωμα τῆς κινήσεως αὐτῆς ἐστι, ἣν ὅταν μὲν ἀπωλέσῃ ταχέως (ἀπόλλυσι δὲ τὰ παραλελυμένα) καταφέρεται καὶ πίπτει κάτω δίκην ὄρνιθος πτερορρυήσαντος· ὅθεν οὐδεμία κίνησις ἀπολείπεται τῆς οὕτω παθοῦσιν. Εἰ δὲ περιγίνοιτο μὲν ἡ δύναμις, ὀλίγη δὲ καὶ ἀσθενής, ὥσ μήθ' ἱκανῶς ὀχεῖν τε καὶ βαστάζειν τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἢ ὥσπέρ τι φορτίον φέρειν μὴ δύνασθαι, ἀνάγκη τὸ διακείμενον οὕτω μόριον ἐν τρόμῳ καθαρᾶσθαι. Αἱ γὰρ ὑπὲρ τὴν δύναμιν τοῖς ἀσθενέσι κινήσεις βίαιοί τε καὶ πρὸς ἀνάγκην γιγνώμεναι τρομώδεις εἰσίν. Οἶμαι δέ σε πολλάκις ἑωρακέναι βαρὺ φορτίον ἀράμενόν τινα, κἄπειτα βαδίζειν ἐπιχειροῦντα πρὸς βίαν, ὡς τρομώδεις γίγνεται τοῖν σκελοῖν. Καὶ γὰρ εἰ καὶ τοῖν χεροῖν ὑπέρβαρύ τι βαστάζειν ἐπιχειροίη, τρομώδης ἔσται τοῖν χεροῖν. **Καθαιρεῖ δ' ἰσχὺν δυνάμεως οὐδὲν ἧττον τῶν ἄλλων, ὁ φόβος.** Ὄνομα δὲ τῷ πάθει **Τρόμος** εἰς μὲν τὰ κάτω τῆς φορᾶς τοῖς σώμασι τῷ σφετέρῳ βάρει γινομένης, ἄνω δ' αὖ πάλιν ὑπὸ δυνάμεως αἱρομένοις.

Οὔκουν μυὸς οὐδὲ νεύρου τὸ κινεῖν ἀλλὰ ψυχῆς. οὐδὲ γὰρ αὐλῶν ἔργον αὔλησις, οὐδὲ κιθάρας ἡ κιθάρισις, ἀλλ' αὔλησις μὲν ἔργον αὐλητοῦ, δι' ὀργάνων αὐλῶν, κιθάρισις δὲ μουσικοῦ, τὸ δ' ὄργανον ἡ κιθάρα· διαφθαρήσεται δὲ καὶ αὔλημα καὶ κιθάρισις πολλάκις μὲν διὰ τοὺς τῶν ἔργων δημιουργούς, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν ὀργάνων, οἷς χρῶνται βλάβην. Οὕτω καὶ κινήσεως ἐν τῷ ζώῳ τῆς κατὰ προαίρεσιν ὁ μὲν δημιουργὸς καὶ τεχνίτης, ἡ διοικοῦσα τὸ ζῶον ἐστὶ δύναμις, τὰ δὲ ὄργανα, νεῦρα καὶ μύες. Καὶ τὸ μὴ κινεῖσθαι τοι-

γκροῦν καὶ τὸ ἱκανῶς κινεῖσθαι γένοιτ' ἂν ἢ διὰ τῶν ὀργάνων τὸ πάθος, ἢ διὰ τὴν χρωμένην τοῖς ὀργάνοις δύναμιν.

Παλμοὶ μὲν οὖν καὶ σπασμοὶ καὶ παραλύσεις, ὀργάνων βλάβη. Τρόμος δέ, δυνάμεως ἀρρωστούσης πάθος. Τρόμος μὲν δὴ σαφῶς διώρισται παλμοῦ. Διάστασις καὶ συνίζησις παρὰ φύσιν ὁ παλμός. Ἀκούσιος δὲ κίνησις ἄνω τε καὶ κάτω φερομένων ἐναλλὰξ τῶν μερῶν ὁ **Τρόμος**». Γαληνοῦ. Περὶ τρόμου καὶ παλμοῦ.

Αἴτια. Ταῦτα ὀφείλονται καὶ εἰς κληρονομικὴν προδιάθεσιν ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἔφθημεν εἰπόντες ὀφειλομένην εἰς προπατορικὴν δυσκρασιακὴν ἀφορμήν, νευρικῆς ἰδίως φύσεως, ὡς λ.χ. ἡ Ἐπιληψία, ἡ Ὑστερία, ἡ Χορεία ἡ Νευρασθένεια, ἡ Ὑποχονδρία, ἡ Μελαγχολία, ἀλλὰ καὶ ἀρθριτικῆς καὶ ἑρπητικῆς καὶ χοιραδικῆς τοιαύτης.

Τὸ σπέρμα τῶν νόσων τούτων ὑφέρπει μικροσκοπικώτατον ἐν τῷ ὀργανισμῷ, δύναται δὲ διὰ διαφόρων ὑγιεινῶν συνδυασμῶν καὶ τῆς ἐγνωσμένης καὶ λυσιτελοῦς εἰδικότητος φαρμακευτικῶν τινων οὐσιῶν ἀναστατικῶν, νὰ ἐξουδετερωθῇ καὶ ἀποσβεσθῇ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλ' ἐν τούτοις μία ἀφορμή, εἴτε ἐκ μεσολαβήσεως ἐν τῷ μεταξὺ μιᾶς νόσου βακτηριδιακῆς, ὡς ἡ γρίππη, ὁ τύφος, κλπ. ἢ μία ὑπέρμετρος διανοητικὴ κόπωσις καὶ παρατεταμμένη, μία ἀκαταγώνιστος ἀϋπνία, εἴτε μία ἐκ συμφέροντος, χαρτοπαικτικὴ καθημερινὴ καὶ ἐπίμονος ἀγρυπνία, εὑρίσκουσι γόνιμον ἔδαφος, εἰς τὴν ἀναβίωσιν παθολογικῆς τινος ἐπεξεργασίας ὑπὸ ἄλλην μορφὴν ἐκείνης, ἥτις εἶχεν ἐκδηλωθῇ ἐπὶ τῶν ἀνιόντων ἄλλοτε, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ ἄλλο πρόσωπον, ὑπὸ τὴν μορφὴν Φοβοπαθείας. Καὶ ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ τὴν κληρονομικὴν προδιάθεσιν.

Ἀλλ' ἔχομεν καὶ τὴν ἐπίκτητον προδιάθεσιν, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν εὐπάθειαν πρὸς τὴν νευροπάθειαν καὶ πρὸς φόβους καὶ καταπτοήσεις προσκτηθείσας **ἕνεκα κακῆς ἀνατροφῆς δοθείσης νηπιόθεν** ὑπὸ τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν.

Ἴδετε τὰς μητέρας αἵτινες, ὅπως ἐπαναφέρωσι τὴν διαταρασσομένην οἰκογενειακὴν γαλήνην ἐκ τῶν ἐκκωφαντικῶν κραυγῶν καὶ ἀσυνειδήτων ἀνοησιῶν τῶν μικρῶν αὐτῶν τέκνων, ὁπόσα μετέρχονται ἐκφοβιστικὰ μέσα ὅπως καθησυχάσωσιν αὐτά. Ἴδετε πῶς συναρπάζουσι καὶ μεταφέρουσιν αὐτὰ ἔξω τοῦ πραγματικοῦ κόσμου εἰς σφαίρας ὑπερφυσικῶν παραστάσεων ἐκφοβιστικῶν, οἷον Νηρηίδων, Ἐμπουσῶν, Ἐριννύων, καὶ ἄλλων διαφόρων φαντασμάτων, ἅτινα ἐκπλήσσουσιν αὐτά, ἴδετε δὲ τότε ὅτι τὸ πρῶτον δηλητηριῶδες ἀποτέλεσμα ἐστὶν ὁ ἐνοφθαλμισμὸς καὶ ἡ ἐνστάλαξις ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν, τοῦ φόβου, ὅστις παραλύει πάραυτα τὴν φυσικὴν ζωτικότητα αὐτῶν, ἴδετε δὲ τότε πῶς ταῦτα καταπνίγουσιν ἔντρομα πᾶσαν περαιτέρω κραυγήν, πῶς πτύσσουσι καὶ ρίπτονται ἔμφοβα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς, ὅπως εὕρωσι τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτῆς, ἀπὸ τῶν ἀνυπάρκτων κινδύνων, ὧν τὸν φανταστικὸν φόβον ἐνέπνευσεν αὐτοῖς ἡ ἀβελτηρία ἐκείνης καὶ ὅστις ἅπαξ ἐγχαραχθεὶς ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν δι' εἰκόνων φρικωδῶν, μετὰ δυσκολίας πλέον θέλει ἀποσβεσθῇ εἰς τὸ μέλλον, ἐξ οὗ ἔχομεν ἐφεξῆς νὰ βλέπωμεν αὐτὰ δειλὰ καὶ περιδεῆ, ὀρρωδοῦντα ἐπὶ τῷ ἐλαχίστῳ κρότῳ, ἀναΐσσοντα δὲ κατὰ τὰς νύκτας ἐν τρόμῳ πρὸ φανταστικῶν φόβων καὶ φαντασμάτων φρικαλέων.

Μία δ' ἐπίσης σπουδαία ἀφετηρία πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς νευρώσεως ταύτης τυγχάνει καὶ ἡ **Πνευματικὴ καταπόνησις καὶ ὑπερκόπωσις** εἰς ἣν ὑποβάλλον-

ται οἱ παῖδες ὡς **μαθηταὶ**, ἕνεκα τῆς ἐπιβαρύνσεως αὐτῶν διὰ παντοίων μαθημάτων ἀνωτέρων τῆς πνευματικῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ παντοδαπῶν βιβλίων, ἅτινα καταθλίβουσι τὸν νοῦν αὐτῶν ἐν τῇ ἀπαλότητι τῆς διαπλάσεως διατελούντων, καὶ ἐπιφέρουσι καταπτόησιν, καθόσον ἐμπνέεται αὐτοῖς ἡ δειλία καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἐνώπιον τῶν αὐστηρῶν διδασκάλων αὐτῶν ἐπιβαλλομένης τὴν ἐπαύριον λογοδοσίας τῆς μελέτης αὐτῶν. Διὸ ἐγείρονται τὴν πρωΐαν, δύσθυμα, τεθλιμμένα, ψοφοδεῆ, ἀνίσχυρα, καταρώμενα δὲ ἐνδομύχως τοὺς διδασκάλους αὐτῶν, ἐνῷ δυστυχῶς τὸ κακόν, προέρχεται ἐκ πολὺ ἀνωτέρων σφαιρῶν, ἐκεῖ ἔνθα, εἴτε ἐκ πεποιθήσεως, εἴτε ἕνεκα κακῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ζητήματος, εἴτε ἐξ ἄλλων λόγων, συντελεῖται τὸ μεγαλείτερον καὶ θανασιμώτερον κτύπημα κατὰ τοῦ μεγαλειτέρου καὶ ἀθωοτέρου τῆς κοινωνίας τμήματος, εἰς ὃ ἐν τούτοις μετὰ τόσων παλμῶν συγκινήσεως ἀτενίζουσιν ἐλπιδοφόροι οἱ ἀπερχόμενοι γεννήτορες καὶ τὰ ἔθνη. Εὐτυχῆ δὲ λογίζονται ἐκεῖνα, ἅτινα κατιδόντα τὴν ὑψίστην σοβαρότητα τοῦ ζητήματος τῆς ἀγωγῆς τῆς νεολαίας, ἐμερίμνησαν ὥστε νὰ προπαρασκευάζωσι πνευματικῶς καὶ σωματικῶς μέλλοντας ἀλκίμους ἄνδρας καὶ δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τὴν πατρίδα.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀφορῶσι τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, εἰσὶ δὲ Προδιαθετικὰ αἴτια, καθόσον ἡ Φοβοπάθεια σπανιώτατα ἢ οὐδόλως ἀπαντᾶται κατὰ τὴν πρώτην σμικρὰν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐνῷ κατὰ τὴν δευτέραν μέχρι τοῦ 8—12 ἔτους τοιαύτην, δὲν εἶνε σπάνιοι αἱ περιπτώσεις τῆς τοιαύτης παθήσεως, καὶ ἰδίως εἰς παῖδας, γονέων νευροπαθῶν φέροντας ἑλμινθίασιν, δύσκολον πέψιν, ἕνεκα ἀνευρυσμοῦ τοῦ στομάχου ἐκ πολυφαγίας, δυσκοιλιότητα, κλπ. καὶ εἰς τοὺς παθόντας ἕνεκα κακοήθους πυ-

ρετοῦ σπασμωδικὴν προσβολήν. Διὸ βλέπομέν τινας τούτων ἐπὶ τῇ ὄψει λ. χ. μιᾶς ἄρκτου συρομένης ὑπὸ τοῦ ὁδηγοῦ αὐτῆς, ὅτι δὲν φοβοῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ὡς οἱ ἄλλοι παῖδες, ἀλλὰ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἀμέτρου τρόμου καὶ ῥηγνύουσιν ἐξάλλους κραυγὰς φρίκης καὶ τρέχουσι παρὰ τὰς μητέρας αὐτῶν ἐκ φόβου, ἐνῷ ἄλλοι μένουσιν ἐκεῖ καὶ θεῶνται αὐτῆς ἄφοβοι.

Εἶδον πέρυσιν ἕνα 7 ἐτῶν παῖδα παθόντα ἐν νυκτὶ σπασμωδικάς τινὰς κινήσεις τοῦ προσώπου καὶ τρόμον γενικὸν τοῦ σώματος λίαν μικρᾶς διαρκείας, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶδε κυκλωμένην αἴφνης τὴν ἀπέναντι αὐτῶν γειτονικὴν οἰκίαν ὑπό τινων στρατιωτῶν εὐζώνων ὡπλισμένων, ἐν ᾗ κατεδείχθη ὅτι ἐκρύπτετο εἷς φυγόδικος ἐγκληματίας.

Ἐπίσης κατὰ τὴν διαβεβχίωσιν χωρικοῦ τινος ἐλθόντος πρός με ἐν σπουδῇ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Α. Σ. ἔκ τινος παρακειμένου δήμου ἐτῶν 13 ἱστάμενος ἐπὶ τῆς λιθίνης κλίμακτος τῆς οἰκίας αὐτοῦ, βλέπει πέντε στρατιώτας ἐν σπουδῇ ἐφορμήσαντας καὶ ἀνελθόντας τὴν κλίμακα ἀγρίως πρὸς ὕποπτον ἐκεῖ ἔρευναν καὶ σύλληψιν ἐπικινδύνου φυγοδίκου, τόσον δὲ πολὺ ἐφοβήθη ἐκ τούτου, ὥστε προσεβλήθη ὑπὸ σπασμῶν οἵτινες διήρκεσαν περὶ τὰς δύο ὥρας, παρέμεινε δὲ κλινήρης καὶ ἔκλυτος ἐπὶ μίαν ἡμέραν, ὅτε συνελθὼν καλῶς, ὡμολόγησεν ὅτι τοῦτο ἔπαθεν ἐκ τοῦ φόβου ὃν ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ ἀγρία καὶ ὁρμητικὴ ἔφοδος τῶν στρατιωτῶν ἐκείνων. Ἔκτοτε δὲ δοκιμάζει φόβους ἐν καιρῷ νυκτός, οὓς οὐδέποτε ἄλλοτε ὑφίστατο πρότερον.

Τοῦ μὲν πρώτου παιδὸς ἡ μήτηρ πάσχει νευρασθενικὴν κατάστασιν.

Τοῦ δὲ δευτέρου ὁ πατὴρ πάσχει τὴν κληρονομικὴν τριτογενῆ Σίφυλιν.

Ὥστε καὶ αἱ δύο αὗται περιπτώσεις μᾶς ἀποκαλύπτουσι τὴν Φοβοπάθειαν ὡς δευτερογενῆ καὶ ὀφειλομένην εἰς νευροπαθειακὴν ἢ δυσκρασιακὴν κηλῖδα ἐμφωλεύουσαν ἐν αὐτοῖς κατὰ μεταβίβασιν τῶν γονέων αὐτῶν πρὸς αὐτούς, καὶ ἥτις δοθείσης ἐκφοβιστικῆς τινος καὶ φρικώδους ἀφορμῆς, ἀντὶ νευρασθενείας ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἀντὶ συμπτώματος τινος Σιφυλιδικοῦ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἐξεβλάστησεν μίαν **μορφὴν τῆς Φοβοπαθείας.**

Ὁ περιορισμὸς τῶν παίδων ἐν τῷ οἴκῳ ἐκθηλύνει αὐτούς, λαμβάνοντας οὕτως ἀνατροφὴν θηλυπρεπῆ, καθόσον αἱ ἐν τῷ οἴκῳ συζητήσεις τῶν γυναικῶν περιορίζονται εἰς θέματα ὅλως ξένα τῆς πρεπούσης ἀγωγῆς εἰς αὐτά. Ὑπὸ τοιαύτας δὲ συνθήκας καὶ ἐκ τῆς παραμελήσεως τῆς ἠθικῆς καλλιεργείας ἣν ἀπέλιπον νὰ δώσωσιν αὐτοῖς οἱ γονεῖς, θέλουσιν οὗτοι ἐμφανισθῇ εἰς τὴν κοινωνίαν, δειλοί, ἄνανδροι, ἄπισχνοι τὴν διάνοιαν, καὶ ἀνίκανοι ὅλως, ἵνα ἀντιμετωπίσωσιν οἷον δήποτε πρόσκομμα ἐν τῇ βιοπάλῃ ὅσῳ σμικρὸν κἂν ᾖ τοῦτο.

Ἐκεῖ ἐν τῷ οἴκῳ πλάσσονται τὰ αἴτια καὶ τὰ θεμέλια τῆς **ἀνθρωποφοβίας.** Ὁπόταν βλέπετε τὸν πρόσηβον καὶ τὸν ἔφηβον νεανίσκον νὰ κατατρίβῃ ὁλοκλήρους ὥρας πρὸ τοῦ καθρέπτου, ἔμπλεων ματαιοφροσύνης καὶ κουφότητος, καὶ καταθλιβόμενον ὅπως διαρρυθμίσῃ τοῦ προσώπου τὴν κομψὴν παράστασιν, καὶ τοῦ χρώματος τὴν λάμψιν. καὶ ὅταν κρέμαται ὁλόκληρος ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ ἐκ μιᾶς εὐτάκτου τῆς τριχὸς τοῦ μύστακος ἢ τῆς κόμης διευθετήσεως ἢ τῆς ἐπιτυχοῦς τοῦ λαιμοδέτου καὶ περιλαιμίου περιθέσεως, τί περιμένετε ἀπὸ τοιοῦτον ἄνθρωπον, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἐὰν ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω καλλυντικὰ καὶ κοσμητικὰ τῆς παραστάσεως γνωρίσματα δὲν ἤθελον εἶσθαι κατὰ τὴν

τάξιν, ἥν ἐννοεῖ οὗτος ὅτι πρέπει νὰ φέρωσι, διότι οὗτος δὲν ἀνήκει πλέον εἰς ἑαυτόν, ἀλλ' ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν ἐξαρτᾷ ἐκ τῆς κανονικῆς κατ' αὐτὸν διακοσμήσεως ἥν ποιεῖται ὅπως ἐμφανισθῇ ἄρτιος κατ' ἀμφίεσιν καὶ παράστασιν πρὸ τῆς κοινωνίας. Περαιώσας οὕτω τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ ταύτην μόλις κατορθοῖ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ οἴκου φέρων ἐν ἑαυτῷ ποταπῶν ἐνστίκτων φόβον ἐλέγχου καὶ τοῦ περιβάλλοντος ὡς ἀγωνοδίκου τὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν καὶ τὴν ἐκτίμησιν, φρονεῖ δὲ ἠλιθίως ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἰς αὐτὸν ἀτενίζουσι καὶ προσέχουσι, διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τῆς σειρᾶς ταύτης ἀποβαίνουσι δειλοί, περιδεεῖς, παρακάμπτοντες τὰς συγκεντρώσεις τοῦ κόσμου, ὡς λ.χ. ἐν ἐκκλησίαις, ἔνθα ἀποφεύγουν τὴν μετάβασιν, ἵνα μὴ τίθενται ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀνδρῶν, καὶ ἰδίως τῶν γυναικῶν, αἵτινες νομίζει οὗτος ὅτι ἐπ' αὐτὸν ἀτενίζουσιν.

Δι' αὐτὸν δὲ ἀκριβῶς τὸν λόγον, ἅμα ἐπερχομένης τῆς σκιερότητος τῆς ἑσπέρας, καθίστανται ψυχικῶς ἱκανοὶ ἵνα περιδιαβάσωσιν οἱ τοιούτου εἴδους νευροπαθεῖς, ἵνα ἀποβαίνωσιν ἀφανεῖς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, συναισθανόμενοι τὴν ἀτέλειαν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Καὶ δι' αὐτὸν ἐπίσης ἀκριβῶς τὸν λόγον, ἐὰν κατορθώσωσιν ἐξ ἐπιβαλλομένης παρορμήσεως καὶ φιλοτιμίας νὰ ἐξέλθωσιν οὗτοι ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῶν ἐν καιρῷ ἡμέρας, πορεύονται ὁδοὺς μὴ συχναζομένας ὑπὸ ὁδοιπόρων καὶ περιπατητῶν, ἀτραποὺς σκολιὰς καὶ ἀποκέντρους ἀπολγούσας ἔξω τῆς πόλεως, καὶ εἰς μέρη εἰς ἃ δὲν ἔχουσι νὰ ὑποστῶσι συγκινήσεις, ἀφοῦ τυγχάνωσι ταῦτα ἔρημα καὶ ἄνευ ἐπισκεπτῶν.

Αἴτιον σπουδαῖον ἵνα οἱ παῖδες ἐν τῇ ἀπαλότητι αὐτῶν ἀποβῶσι φοβοπαθεῖς, ἐστὶ καὶ τὸ ὅτι οἱ γονεῖς ἅμα ὡς παρουσιασθῇ ἀντίδρασίς τις συνήθης ἐν τῇ στα-

διοδρομία τοῦ βίου τῶν τέκνων αὐτῶν, σπεύδουσιν ἵνα ἄρωσι πᾶν πρόσκομμα καὶ πᾶσαν συνήθη δυσχέρειαν, ἣν ὤφειλον τὰ τέκνα αὐτῶν ταῦτα νὰ ὑπερνικήσωσι διὰ τῆς καλλιεργίας τῆς βουλήσεως καὶ τῆς φυσικῆς δραστηριότητος αὐτῶν, μὴ ἀφίνοντες ὅπως παρακάμψωσι τὰς δυσκολίας ταύτας αὐτὰ ταῦτα μόνα των, μὴ ἐννοοῦντες ὅτι κατὰ τοιοῦτον τρόπον φερόμενοι καθιστῶσιν αὐτὰ παθητικῶς δρῶντα ἐν τῇ βιοπάλῃ, ὅταν δὲ ταῦτα εἰς τὸ μέλλον συναντήσωσι καὶ τὴν πλέον σμικροτέραν ἀντίδρασιν ἐν τῷ δρόμῳ τοῦ βίου αὐτῶν, δὲν θὰ δύνανται νὰ ἀντιμετωπίσωσιν αὐτὴν, ἀνίκανα καταστάντα ἕνεκα τῆς ἀβελτηρίας τῶν γονέων αὐτῶν.

Τὸ σοβαρώτερον δὲ καὶ μεγαλείτερον αἴτιον ἐστὶ καὶ ἡ περὶ τὸ δέφεσθαι ἕξις εἰς ἣν λίαν πρωΐμως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ πρόσηβοι καὶ οἱ ἔφηβοι νεανίσκοι καὶ παῖδες ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, ἐπιδίδονται, ἐξολισθαίνοντες εἴτε ἐξ ἀπομιμήσεως, εἴτε ἕνεκα ἐλλείψεως **θρησκευτικοῦ συναισθήματος** ὅπερ ἐστὶ τὸ μόνον ὅπερ δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀναχαίτισιν τῶν νέων ἀπὸ τῆς καταστροφῆς πρὸς ἣν ἀκρατήτως καὶ ἐν ἀκατασχέτῳ ὁρμῇ καταφέρονται, καὶ ἥτις συντελεῖται ὀλεθρία κατὰ τῶν τρυφερῶν τούτων ὑπάρξεων ἕνεκα τοῦ βιαίου συγκλονισμοῦ καὶ τῆς διακινήσεως τῶν θεμελίων τῆς καταρτίσεως τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν ἐν τῇ πήξει διατελούντων. Ἐξ ὅσων ἐν τοῖς πρόσθεν περιεγράψαμεν διὰ κλινικῶν παρατηρήσεων ἀπεκαλύφθη ὅτι τὸ σημαντικώτερον αἴτιον ὅπερ παρήγαγε τὴν Φοβοπάθειαν καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς μορφὰς καὶ ἐκφάνσεις ὑπῆρξεν ἡ πολλὴ τοῦ σπέρματος ἀπώλεια, ὅπερ καὶ ἐν τῇ ἐφήβῳ ἡλικίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀνδρικῇ δέον νὰ ταχθῇ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ.

Ἡ μεγάλη δὲ πνευματικὴ ὑπερκόπωσις εἰς ἣν ὑπόκεινται οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, οἷον οἱ συγγραφεῖς,

οἱ μηχανικοὶ οἱ ἐκτιθέμενοι εἰς πολλὰς καὶ νοερὰς ἐργασίας. Οἱ ἰατροὶ οἱ ἀεννάως συγκινούμενοι, καὶ οἵτινες κατ' ἀνάγκην λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰ δεινοπαθήματα τῆς κοινωνίας, παριστάμενοι ἀείποτε πρὸ θλιβερῶν καὶ ἀπαισίων εἰκόνων, καὶ ἐξαρτῶντες πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀπὸ μιᾶς ἐπιτυχίας ἢ ἐκ μιᾶς ἀποτυχίας ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν καμνόντων, ἐκεῖνοι οἵτινες ἐξαρτῶσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων των ἐκ τῆς ἄκρας μιᾶς γραφίδος, γράφοντες καὶ ἀπαριθμοῦντες νυχθημερὸν διὰ τὴν συντήρησιν τῆς οἰκογενείας αὐτῶν, οἱ ὑφιστάμενοι σφοδρὰς συγκινήσεις ἐκ τῆς ἐκβάσεως μιᾶς ἐπιχειρήσεως, εἴτε πρὸς ἐπίτευξιν μιᾶς θέσεως ὑψηλοτέρας, οἱ ταξειδεύοντες νυχθημερὸν καὶ λαμβάνοντες ποικίλους σωματικοὺς καὶ πνευματικοὺς κλονισμοὺς ἐκ τρικυμιῶν, σιδηροδρομικῶν καὶ παντοίων ἄλλων διχταραχῶν καὶ ἀτυχημάτων, οὗτοι πάντες εἰσὶν ὑποκείμενοι εἰς τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὰς φοβοπαθείας καὶ τὴν ἐξάντλησιν καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἕνεκα τῆς καθημερινῆς καταναλώσεως ζωτικῶν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου αὐτῶν στοιχείων.

Σπουδαίαν θέσιν ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ τῆς φοβοπαθείας κατέχει καὶ ἡ κατάχρησις τοῦ καφφέ.

Ὁ εἰδικῶς συγγράψας ἔγκριτος νευρολόγος Legrand de Saulle θεωρεῖ τὴν κατάχρησιν τοῦ καφφὲ ὡς τὸ σπουδαιότερον αἴτιον πρὸς παραγωγὴν φοβοπαθείας.

Νομίζω ὠφέλιμον ὅπως παραθέσω ᾧδε μίαν κλινικὴν περίπτωσιν ἀφορῶσαν ἕνα νέον, ἐτῶν εἴκοσι, ξανθὸν ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἀκμαιότατον... «Ἐφαίνετο ὅτι ἔχει ἐργασθῇ ὑπερβαλλόντως καὶ ἔχει προσδώσει ὑπέρμετρον διέγερσιν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, πίνων πέντε, ἓξ ἢ ἑπτὰ κύπελλα καφφὲ καθ' ἑσπέραν ἢ κατὰ τὴν νύκτα.

Τρώγων ὀλίγον, καπνίζων ὑπερμέτρως κοιμώμενος ἀνε-

παρκῶς, ἐλάμβανε τόσην ὑπερδιέγερσιν ἐν τῇ μνήμῃ ὥστε παρῆγεν ἐσθ' ὅτε ἔκπληξιν τοῖς διδασκάλοις καὶ φίλοις αὐτοῦ.

Ἔν τινι περιπτώσει πρὸ μιᾶς γεφύρας κατελήφθη ὑπὸ φόβου καὶ ἔμεινεν ἐπὶ τόπου ὡς ἀπολιθωθείς. Τὸ αὐτὸ φαινόμενον ἐπανελαμβάνετο κατὰ διαφόρους περιστάσεις, ἀλλὰ πάντοτε ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ κενοῦ. Τεταπεινωμένος, φοβούμενος μὴ ἐκληφθῇ ὡς ψοφοδεής, ἐμβαλὼν ἑαυτὸν εἰς μέριμναν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζηται ὀλιγώτερον καὶ νὰ διασκεδάζῃ πλειότερον. Οἱ φόβοι αὐτοῦ οὗτοι ἤρξαντο νὰ ἐπανέρχωνται, καὶ μίαν φορὰν μεταξὺ τῶν πολλῶν, ἔν τινι καφφωδείῳ τῶν Champs—Elysées, ἐνόμισεν ὅτι ἤθελε καταπέσει ἐκεῖ, διατελῶν ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἔντρομος, ἐστηρίχθη δὲ ἐπὶ ἑνὸς κιγκλιδώματος, καὶ ὁπόταν ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ κάμῃ τινὰ βήματα, ἀπεμακρύνθη ἐκεῖθεν. Οὐδόλως ἀπώλεσε τὴν συναίσθησιν, οὐδόλως ἐδοκίμασεν ἴλιγγόν τινα, καὶ μετέβη πεζῇ μέχρι τῆς κατοικίας αὐτοῦ. Ἐνόμισαν ὅτι πρόκειται περὶ ἐπιληπτικοῦ ἰλίγγου, ἀλλ' ἐν τῇ γνωμοδοτήσει ἥτις προεκλήθη ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, ἀπεφηνάμην ὅτι ἡ ἀνάπαυσις, ἐν ταξείδιον παράκτιον, ἡ ἀποφυγὴ τοῦ καφφὲ καὶ ἡ ἐπαισθητὴ ἐλάττωσις τοῦ καπνίσματος θέλουσι ἀποφέρει τάχιστα τοὺς καρποὺς τῆς θεραπείας ταύτης, ὅπερ καὶ ἐγένετο».

Ἐξακολουθεῖ δὲ παρακατιὼν ὑποστηρίζων τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ ὁ ἔγκριτος συγγραφεὺς ὡς ἑξῆς.

«Ἡ κατάχρησις τοῦ καφφὲ ἔχει καταστῇ τὸ πάθος τῆς ἡμέρας.

Ἡ γυνὴ τοῦ ἐργάτου ἐν Παρισίοις, ἄγεται ἐκ συνηθείας νὰ πίνῃ καθ' ὑπερβολὴν αὐτὸ τὸ διεγερτικὸν ποτόν. Μοὶ δίδεται εὐκαιρία τοῦ νὰ βλέπω καθ' ἡμέραν ἐν τῇ

ἀστυνομίᾳ γυναῖκας παραφόρους εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα τῆς ὑπηρεσίας, αἵτινες ποσῶς δὲν παραληροῦσιν, ἵνα ἀκριβῶς εἴπωμεν, ἀλλ' αἵτινες εἰσὶ φλύαροι, ὀξύχολοι, αὐθάδεις, ἀπειλητικαί.

Αὗται φέρουσι μίαν ἐνεργητικότητα παθολογικήν, εἰσὶν ὀργίλοι, διεστραμμέναι, ἀνυπόφοροι, καὶ δυσηρεστημέναι καθ' ὅλων. Ἔχουσι τὸν τόνον ὑψηλὸν καὶ τραχύν, τὸ βλέμμα βλοσυρὸν καὶ ζωηρόν, τὴν χροιὰν ἔγχρωμον καὶ θερμήν, τὴν στάσιν ἀλαζονικὴν καὶ τολμηράν, τὴν γλῶσσαν ἀρκούντως εὐκρινῆ καὶ τὸν ὕπνον βραχύν. Δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα οὔτε ἡ εἰκὼν τῆς ὑστερικῆς ἐπηρείας οὔτε ἡ ταραχώδης ἀλκοολικὴ ἐκδήλωσις. Εἶνε ἁπλῶς μία ὑπερδιέγερσις ἀπὸ τοῦ **καφφὲ** ληφθέντος καθ' ὑπερβολήν.

Μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ πένθους, μέχρι τῆς ὥρας τῆς καταλήψεως τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους ὑπὸ τοῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ, ἡ γυνὴ ἐν Παρισίοις ἐτύγχανεν ἐγκρατής. Αὕτη δὲν εἶχε λάβει ποσῶς τὴν ἀνάγκην ὅπως πλανᾷ τὸν στόμαχον αὐτῆς, καὶ νὰ προσφεύγῃ διὰ νὰ τὸν ἱκανοποιῇ, εἰς ἀναπληρωματικὰ ὑγρὰ ἀντὶ τῆς τροφῆς. Μετριωτάτη εἰς τὰς στομαχικὰς ὀρέξεις, ἔζη μετὰ συνέσεως καὶ φειδοῦς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ποικίλων καὶ ἀφθόνων ἐδεσμάτων τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ διατελούσης ἄλλοτε πόλεως. Ἀλλ' ἡ πόλις ἐκλείσθη, αἱ προμήθειαι ἠλαττοῦντο ὁσημέραι καὶ κατέφευγον οἱ ἐν αὐτῇ εἰς ἐπινοήματα. Ὁ οἶνος, τὸ οἰνόπνευμα καὶ ὁ καφφὲς διέλαμπον ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τῶν παρασκευασμάτων τῶν προωρισμένων ἵνα καλύψωσι τὴν πεῖναν. Ὁ ὄχλος καθίστατο ἀλκοολικὸς ἐκτενῶς. Ἐπὶ πλέον ἡ τροφὴ καθίστατο δύσκολος, τὸ συσσίτιον ἦτον ἀνεπαρκές, ὁ μέλας ἄρτος ἐπὶ πλέον ἐξέλιπε, καὶ ἀπεφάσιζον μετὰ προθυμίας ἅπαντες νὰ παραιτῶνται

τῆς συνηθείας τοῦ γεύματος. Κατεχρῶντο τῶν διεγερτικῶν ποτῶν. Ἡ ἀνάγκη καθίστατο νόμος.

Αἱ πύλαι ἠνεώγησαν πάλιν... ἀλλ' ὑπὸ τόσον πολὺ δυσαρέστους δι' ἡμᾶς περιστάσεις, καὶ παρ' ὅλην τὴν ἰσχυρὰν ἡμῶν ἀντίστασιν, ἥτις οὐδόλως ἐτελεσφόρησε, ἡ δὲ Γαλλία εὑρίσκετο πλέον ἠκρωτηριασμένη τῶν δύο προσφιλῶν αὐτῆς ἐπαρχιῶν, καὶ πολλοὶ τῶν πρώην πολιορκουμένων δὲν ἀπεσυνήθιζον οὔτε τὸν οἶνον, οὔτε τὸ οἰνόπνευμα, οὔτε τὸν καφφέ. Ἀπὸ τοῦ 1871 δέ, ὁ ἀλκοολισμὸς ἐπενταπλασιάσθη παρὰ τῇ γυναικί. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐγίγνετο καταδηλον τοῦτο. Ἀλλὰ ὀφείλω μόνον νὰ εἴπω ὅτι καὶ σήμερον ἔτι ὁ καφφὲς πίνεται καθ' ὑπερβολήν, καὶ δὲν ἔχει ἐξέλθη τῆς ὑγιεινῆς τῆς τροφῆς τῆς γυναικός, καὶ ὅτι εἰς τὰς ταπεινὰς καὶ πλέον πτωχὰς τάξεις τοῦ λαοῦ τῶν Παρισίων, προτιμᾶται ἤδη ἓν κύπελλον καφφέ, ἢ ἓν κιλόγραμμον ἄρτου. Μετὰ τῶν τάσεων δὲ τῶν ὁρμεμφύτων αὐτῆς πρὸς ὑπερδιέγερσιν, καὶ μετὰ τὴν προϊοῦσαν αὔξησιν πάντοτε τῶν τιμῶν τῶν ἐδωδίμων, καὶ μετὰ τὴν ἀστασίαν τῶν ἐμπορικῶν πραγμάτων, ἐν τῇ δυσχερείᾳ τῶν τοῦ βίου, εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ ἐργάζηται αὕτη ὑπερμέτρως. Ἵνα δὲ δύναται νὰ ἀφιεροῖ 14 ὥρας ἐπὶ τῶν 24 ἐν τῇ ῥαπτικῇ αὐτῆς μηχανῇ, καὶ ἵνα συγκρατῇ τὰς γενικὰς αὐτῆς δυνάμεις καὶ ἵνα στηρίζῃ τὸ θάρρος αὐτῆς, προκαλεῖ τὴν ἀναβίωσιν διὰ τὰς ἀτομικὰς αὐτῆς ἀνάγκας, τῶν προσφιλῶν αὐτῇ ὀρεκτικῶν ἐπινοήσεων, καθημένη ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς ἐργασίας αὐτῆς, καὶ ποιουμένη τὴν κατάχρησιν τοῦ καφφέ. Ἡ πνευματικὴ δὲ ἐξέγερσις καταλήγει εἰς τὸ νὰ προάγηται αὕτη, καὶ ἰδοὺ πῶς ὡδηγήθην διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς παραβολῆς καὶ τῆς συγκρίσεως, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι, ἐν τόσῳ μεγάλῳ ἀριθμῷ περιπτώσεων, ἡ διανοητικὴ κατάστασις τῆς γυναικός, ἐν Παρισίοις, δὲν εἶνε ὁμοία

κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μὲ ἐκείνην, ἥτις ὑπῆρχε πρὸ τῆς ἀτυχοῦς ἐκστρατείας ἡμῶν τοῦ 1870.

Οὕτω καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ εἰκοσαετοῦς νέου ἣν ἀνωτέρω διελάβομεν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ κατάχρησις τοῦ καφφὲ ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν ἄλλων διεγερτικῶν ἢ ἐξασθενητικῶν, ὀφείλει νὰ σημειῶται ὡς μία περίστασις αἰτιολογικὴ πιθανὴ τοῦ φόβου τῶν ἀποστάσεων».

Μία δὲ σπουδαιοτάτη ἀφορμὴ ἥτις δύναται νὰ παραγάγῃ τὴν φοβοπάθειαν ἢ καὶ πᾶσαν ἄλλην νευροπάθειαν τυγχάνει καὶ ἡ πλημμελὴς λειτουργία τοῦ ἥπατος.

Αἱ ἠθικαὶ ἐντυπώσεις ἐπηρεάζουσι τὸν μυελὸν καὶ τὸ μέγα συμπαθητικὸν καὶ χαλαροῦσι τὴν ζυμωτικὴν λειτουργίαν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος καὶ τοῦ δρῶντος κυττάρου.

Ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι τὸ Νευρικὸν σύστημα τυγχάνει ὁ ἀπόλυτος κύριος τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν τούτοις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἐπισιτισμοῦ ὡς καὶ τῆς ἀπολυμάνσεως τοῦ κυττάρου, αὕτη δὲ ἡ ὑπηρεσία εἶνε κανονικῶς ἐξησφαλισμένη ὑπὸ τῆς ἡπατικῆς λειτουργίας καὶ ὑπὸ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος.

Τὸ μέγα διυλιστήριον τοῦ ὀργανισμοῦ ἐστὶ τὸ ἧπαρ ὡς ἐπίσης τοῦτο τυγχάνει καὶ τὸ κέντρον τῆς αἱματοποιήσεως· ἡ δὲ χολὴ φέρουσα τὴν γένεσιν αὐτῆς ἐν αὐτῷ ἐστὶ τὸ ἐξαγόμενον τῆς γενικῆς ἀποκαθάρσεως τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ διενεργεῖ τὴν ἀπολύμανσιν τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν μᾶλλον ἱκανὸν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ τῆς τε ἀφομοιώσεως καὶ ἀποχετεύσεως. Ἕνεκα δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀπολυμαντικῶν ἐνεργειῶν ἀναστέλλονται αἱ διάφοροι τοξῖναι καὶ πτωμαΐναι κλπ. αἵτινες λαμβάνουν τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ, καὶ αἵτινες εἰσὶ τόσον δηλητηριώδεις.

Ἐὰν λοιπὸν αἱ ἀνωτέρω λειτουργίαι γίγνωνται ἐλαττωματικαὶ καὶ ἀνεπαρκεῖς, τότε δίδεται λαβὴ εἰς ἀπορρόφησιν διαφόρων προϊόντων ἀποσυνθέσεως, διαφόρων τοξινῶν αἵτινες προκαλοῦσι ποικίλας παθήσεις πνευματικὰς καὶ σωματικάς.

Μία ἑτέρα αἰτία πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς Φοβοπαθείας εἶνε ἡ ὑπέρμετρος φωσφορικῶν ἀλάτων ἀπέκκρισις διὰ τῶν νεφρῶν Φωσφορουρία. Ἡ Φυσιολογία διδάσκει ὅτι οἱ ὑπερμέτρως καταπονοῦντες τὴν διάνοιαν δι' ἀενάου πνευματικῆς ἐργασίας ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην ἐπειδὴ δὲ ὁ φωσφόρος εἶνε ἓν τῶν σπουδαίων στοιχείων ἅτινα συντείνουν εἰς τὴν θρέψιν τοῦ ἐγκεφαλικοῦ κυττάρου, ἡ ἔλλειψις τοῦ ὁποίου ἐπάγει τὴν πλημμελῆ λειτουργίαν αὐτοῦ.

Ἐγὼ μάλιστα δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι τὴν Φωσφορουρίαν θεωρῶ ὡς ἓν εἰδικὸν αἴτιον τῆς φοβοπαθείας, καθόσον καὶ ἐν ἐμοὶ αὐτῷ παρετήρησα τὸ φαινόμενον τοῦτο καθ' ἣν ἐποχὴν ἕνεκα σφοδρῶν συγκινήσεων καὶ συγκλονισμῶν, ἐπανειλημμένως εἶχον ὑποστῆ παροξυσμοὺς φοβοπαθείας ὑπὸ ποικίλας μορφὰς καὶ ἰδίως Νυκτοφοβίας καὶ Κλειστοφοβίας.

Τοῦτο δὲ ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐν τοῖς οὔροις παρουσία μεγάλης ποσότητος φωσφορικῆς τιτάνου, Φωσφορικοῦ ὀξέος κλπ. ἣν ἀπεκάλυψεν ἡ χημικὴ ἐξέταξις αὐτῶν εἰς τοὺς πάσχοντας **Νευρασθένειαν,** ἥτις ἐστὶ μία τῶν σπουδαιοτέρων αἰτιῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δευτεροπαθοῦς φοβοπαθείας.

Ἐπὶ τέλους αἱ ἀδιάκοποι θλίψεις, ἡ ἔνδεια καὶ ἡ ἀπορία χρηματικῶν μέσων ἅτινα εἰσὶ πολὺ πλέον χρήσιμα εἰς τοὺς φέροντας τὴν ἀπὸ φύσεως δειλίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν εὐπάθειαν εἰς τὰς νευροπαθείας, καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας ἰσχνὴν καὶ ἀνεπαρκῆ τὴν διάνοιαν ἕνεκα ἀτο-

νίας τῆς βουλήσεως δι' ἔλλειψιν καλλιεργείας αὐτῆς ὡς ἔδει, καὶ ἀπὸ τρυφερᾶς ἡλικίας, ἐξ ὧν δὲν δύνανται οὗτοι νὰ ἐργασθῶσι πρὸς συντήρησιν αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων.

Στερούμενοι ἑπομένως οὗτοι πάντων τῶν ζωογονητικῶν μέσων, ἀείποτε τεθλιμμένοι, φέροντες ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν πικρίαν καὶ ἐν τῷ προσώπῳ καταφανῶς εἰκονιζομένην αὐτήν, ἀνεπαρκεῖς, ἁπανταχόθεν περιφρονούμενοι, ἀποβαίνουσιν ἐπὶ τέλους ἄτολμοι ψυχικῶς, μία δὲ τότε αἰφνιδία περιπέτεια, ἓν τρομακτικὸν αἴτιον ἓν ἀπαίσιον συμβάν, εὑρίσκει τούτους ἐντελῶς ἀφωπλισμένους καὶ ἀνικάνους πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν, καὶ φέροντας γόνιμον τὸ ἔδαφος καὶ προσφυὲς εἰς τὴν ἐκβλάστησιν τῆς Φοβοπαθείας.

Ἐν τούτοις δύσκολον τυγχάνει τοῦ νὰ εὕρῃ τις ἓν σαφὲς αἴτιον καὶ εἰδικὸν ὅπερ νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς πρωτοπαθοῦς φοβοπαθείας, ἐνῷ εἰς ἐκείνην ἥτις ἐστὶν ἐξάρτημα καὶ ἐπιφαινόμενον ἄλλης τινὸς νόσου ὡς λ. χ. ἡ νευρασθένεια, ἡ χορεία, ἡ ὑστερία κτλ. εὑρίσκει προφανὲς τὸ αἴτιον κατὰ δευτεροπάθειαν ὑφιστάμενον.

Ὁ δὲ εἰδικῶς συγγράψας περὶ τῆς μιᾶς μορφῆς τῆς φοβοπαθείας ἤτοι τῆς ἀγοραφοβίας Dr Perroud ὡς ἐξῆς ἀποφαίνεται περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς συντελέσεως τῆς παθήσεως ταύτης ἐν τῇ κατὰ δευτεροπάθειαν ἐκδηλώσει αὐτῆς. Ἐστὶν ὡραιοτάτη καὶ ἀκριβὴς σκιαγραφία.

«Εἷς ἀσθενὴς ἐστὶν ὑποκείμενος εἰς σκοτοδίνην καὶ ἔκλυσιν τῶν κάτω ἄκρων. Διστάζει τότε νὰ ἐκθέσῃ ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον τοῦ νὰ ἀπομακρύνηται μακρὰν τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἠδύναντο νὰ παράσχωσιν αὐτῷ ἓν στήριγμα ὅπως ἐπακουμβήσῃ ἐκεῖ. Ἐν περιπτώσει δὲ τῆς

παθήσεως, ἐν ταῖς ὁδοῖς, τίθεται οὗτος πλησίον τῆς φορᾶς τῶν οἰκιῶν, καὶ ὅπερ κατορθοῖ μετὰ ποιᾶς τινος δειλίας ἵνα ὑπερβῇ τὴν ὁδὸν πρὸς τὸ παρὰ τὰς οἰκίας πεζοδρόμιον, αὕτη δὲ ἡ δειλία ἐστὶ πολὺ μεγαλειτέρα ὁπόταν εὑρίσκεται ἐν μιᾷ πλατείᾳ ἣν πρέπει νὰ διέλθῃ. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὑποβοηθούσης τῆς νευροπαθειακῆς προδιαθέσεως, ἡ δειλία αὕτη ἀποβαίνει παθολογική, διὸ μετ' ὀλίγον τὸ ἄτομον τοῦτο δοκιμάζει μέγαν φόβον καὶ ἀληθῆ φρίκην καὶ ἀγωνιώδη δυσφορίαν, ὁπόταν αἰσθανθῇ ἑαυτὸν μόνον καὶ ἐν απομονώσει, ἐν μέσῳ μιᾶς μεγάλης ἐκτάσεως. Ἔστι δὲ τοῦτο ἓν εἶδος φόβου τοῦ Κενοῦ ὅπερ αἰσθάνεται οὗτος, διατελεῖ οἱονεὶ καθηλωμένος ἐπὶ τόπου, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ προχωρήσῃ ἀλλ' οὐδὲ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, πιστεύων ὅτι δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο ἄνευ κινδύνου».

Διάγνωσις. Ἐπειδὴ ὁ φόβος ἐστὶν ἓν γνώρισμα τῶν διαφόρων νευρικῶν νόσων, οἷον τῆς ὑποχονδρίας τοῦ στομαχικοῦ ἰλίγγου, καὶ τοῦ ἐπιληπτικοῦ τοιούτου, ἐπίσης τῆς νευρασθενείας κλπ. διὰ τοῦτο δύναται νὰ ἀπατήσῃ τὸν ἰατρὸν καὶ μάλιστα τὸν πρωτόπειρον ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν διαφόρων ἐκδηλουμένων συμπτωμάτων. Ἀλλ' ὁ ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ ἐνδιαφερούσῃ σπουδῇ ἐγκύψας εἰς τὰς διαφόρους καὶ ποικίλας τῆς φοβοπαθείας ἰδιοτρόπους ἐκφάνσεις δὲν θέλει ποσῶς ὑποβληθῇ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν πλανῶν καὶ τῆς ἀμφιβολίας, αἵτινες δύνανται νὰ παραγάγωσι μεταμφιασμὸν τῆς φυσιογνωμίας τῆς νόσου.

Ἡ κυριωτέρα δὲ ἀσθένεια ἥτις δύναται νὰ παράσχῃ γνωρίσματά τινα παρεμφερῆ τῇ φοβοπαθείᾳ τυγχάνει ἡ Νευρασθένεια. Ἡ πάθησις αὕτη μεταξὺ τῶν ποικίλων φαινομένων αὐτῆς ἔχει καὶ τὸν νευρασθενικὸν ἴλιγγον, ὅστις δὲν τυγχάνει ὅμοιος μὲ τὸν ὠτικὸν ἴλιγγον τοῦ Meniere ἢ τὸν στομαχικὸν τοιοῦτον, (vertiges

stomacal) ὧν ὁ πρῶτος ἰδίως πράγει τὴν ἐξασθένησιν τοῦ μυϊκοῦ τόνου καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς ἰσορροπίας, ὁ δὲ πάσχων καταπίπτει ἐπὶ ἐδάφους, ἀλλὰ φέρει διανοητικόν τινα ἴλιγγον οὕτως εἰπεῖν, μίαν κενότητα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ὃν συνοδεύει, ἀκαριαίως εἰσβάλλουσα ἀδυναμία τῶν σκελῶν, ἅτινα συγκλονίζονται ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματος.

Αὗται αἱ ἰλιγγιώδεις καταστάσεις λέγει ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἰατρικῆς ἐν Παρισίοις Gilles de la Tourette δὲν λείπουν νὰ ἐπαυξάνωσιν ὁπόταν ὁ πάσχων θελήσῃ νὰ ἐξέλθῃ ὅπως ἐπιδοθῇ εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὸν ἐξαναγκάζει νὰ πορεύηται ἐγγὺς τῶν τοίχων καὶ νὰ ἀκολουθεῖ ἐγγὺς τὴν σειρὰν τῶν οἰκιῶν, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν διάβασιν τῶν πλατειῶν. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ τοῦ νευρασθενικοῦ ἰλίγγου πρὸς τὴν φοβοπάθειαν ἐστὶ καταφανής, καθόσον οἱ φοβοπαθεῖς δὲν φέρουσι καθόλου σκοτοδίνην ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν εὑρισκόμενοι, αἰσθάνονται δὲ συμπτώματα ψυχικῆς σκοτοδίνης ὅταν εὑρεθέντες ἐν μέσῳ μεγάλης τινος ἐκτάσεως λάβωσι συγκίνησιν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ παροξυσμοῦ.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ οἱ φοβοπαθεῖς τιθέασιν ἑαυτοὺς παραλλήλως καὶ ἐγγύτατα τῇ σειρᾷ τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πράττουσιν ἐκ λόγων σκοτοδίνης, ἀλλ' ἕνεκα φόβου ἰδιαζούσης ὅλως ὑποστάσεως νοσηρᾶς καὶ συγκεκριμμένης.

Δὲν δύναταί τις ὅμως νὰ ἀρνηθῇ ὅτι καὶ τὸ ἀνωτέρω φαινόμενον τῆς νευρασθενείας ὡς καί τινα ἄλλα, ἀκριβῶς ἀνταποκρίνονται εἰς πολλὰ συμπτώματα ἅτινα φέρει ἡ νόσος Φοβοπάθεια.

Ἐπίσης ἐν σπουδαῖον σύμπτωμα ὅπερ φέρει ἡ Νευρασθένεια κοινὸν πρὸς μίαν τῶν μορφῶν τῆς Φοβοπαθείας τὴν Νυκτοφοβίαν ἣν πρῶτοι ἡμεῖς περιγράφομεν ἐν τῷ

βιβλίῳ τούτῳ, ἐστὶν ἡ **αὐπνία**, ἥτις ἐπὶ τέλους καταντᾷ ὑπνοφοβία, καθόσον δὲν διατηρεῖται ἄχρι πρωΐας ἤρεμος κατὰ κανόνα ὁ ὕπνος τοῦ Νευρασθενικοῦ, ἀλλὰ δύο ἕως τρεῖς μόνον ὥρας, ὅτε ἐγείρεται αἴφνης ἀνήσυχος καὶ φέρων κεφαλαλγίαν καὶ ῥιπταζόμενος ἐν τῇ κλίνῃ μέχρι τῆς ἐπελεύσεως τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας, ὅτε ἐπέρχεται αὐτῷ ὁ ὕπνος. Ἀλλ' ἐν τῇ Νυκτοφοβίᾳ ὁ πάσχων δὲν ἐξεγείρεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, διότι ἐγείρεται οὗτος ἐν τρόμῳ ὡς ἀπὸ φρικώδους ὀπτασίας καὶ ἐν φόβῳ μεγάλῳ μετὰ παλμῶν καὶ ἱδρώτων, καὶ ἄνευ κεφαλαλγίας ἥτις ἐστὶ παθογνωμονικὸν καὶ ἰδιάζον σύμπτωμα τῆς Νευρασθενείας συνιστάμενον ἐκ πόνου πιεστικοῦ ἐπὶ τῶν κροτάφων καὶ τοῦ ἰνίου ἐπαλλάσσοντος, ὅστις περισφίγγει τὴν κεφαλὴν δίκην συσφιγκτῆρος ὥσπερ ἡ Περικεφαλαία τῆς Ἀθηνᾶς (cephalée en casque) καὶ ἥτις κεφαλαλγία οὐδόλως συμπαρομαρτεῖ τῇ Φοβοπαθείᾳ ἐνῷ ἐν τῇ Νευρασθενείᾳ ἀείποτε συνυπάρχει αὕτη, ὁ δὲ Lefosse βεβαιεῖ ὅτι ἀπήντησεν αὐτὴν ἐν 41 περιπτώσεσιν ἐπὶ 45 ἀσθενῶν.

Ἐν τῇ Νευρασθενείᾳ ἔχομεν τὴν ραχιαλγίαν καὶ τὴν ὑπεραισθησίαν κατὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην τὴν στερναλγίαν καὶ ἐν γένει ἐξασθένησιν τοῦ Νευρικοῦ συστήματος μετ' αἰσθήσεως ἄλγους, ἐνῷ τῇ φοβοπαθείᾳ οὐδεμίαν φέρει ὁ πάσχων ὀδύνην οὐδαμοῦ.

Ὁ Νευρασθενικὸς ἕνεκα τῆς ἀενάου ἐπ' αὐτοῦ καταθλίψεως πάσχει καὶ δυσπεψίαν μετὰ βορβορυγμῶν καὶ πιέσεως καὶ βάρους κατὰ τὴν κοιλίαν, ὀλίγον μεθ' ἕκαστον γεῦμα, ὡς ἐπίσης ἀνορεξίαν καὶ ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ διάφορα προσφερόμενα αὐτῷ ἐδέσματα.

Ὁ φοβοπαθὴς ὅμως ἔχει ὄρεξιν ζηλευτήν, τρώγει καλῶς καὶ εὐχαρίστως οἱανδήποτε τροφήν, χωρὶς αὕτη νὰ

προξενήση αὐτῷ ἀνωμαλίαν τινα κατὰ τὴν πέψιν. Ὁ Νευρασθενικὸς μετὰ δυσχερείας ἀποτυποῖ τὰς διὰ τῆς ἀντιλήψεως εἰσβιβαζομένας ἐντυπώσεις, ἂν καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἐστὶν ἀκεραία ἀλλὰ μὲ ἠλαττωμένην πάντοτε τὴν ἐγκεφαλικὴν ἐνεργητικότητα.

Ὁ φοβοπαθὴς φέρει θαυμασίαν ἐγκεφαλικὴν δραστηριότητα καὶ διάνοιαν λεπτήν, αἱ δὲ ἐντυπώσεις καὶ ἰδέαι παράγονται ἄνευ δυσχερείας τινος καὶ κόπου τοῦ ἐγκεφάλου.

Ὁ Νευρασθενικὸς δὲν δύναται νὰ ἐπιδοθῇ εἰς οἱανδήποτε πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ἐργασίαν, ἀλλ' ἄν, ὠθούμενος ὑπὸ βιωτικῶν περιστάσεων, ἐπιχειρήσῃ τὴν πραγμάτωσιν ὑπηρεσίας τινος, ἀμέσως προσβάλλεται ὑπὸ τῆς φοβερᾶς καὶ χαρακτηριστικῆς ἐκείνης κεφαλαλγίας καὶ τοῦ ἰλίγγου, καὶ σπεύδει νὰ κατακλιθῇ ἐν τῇ κλίνῃ ἀποφεύγων πᾶσαν κίνησιν ἥτις αὐξάνει αὐτοῦ τὴν ὀδύνην καὶ τὴν κατάθλιψιν, κρατῶν σφικτὰ διὰ τῶν χειρῶν τὴν κεφαλὴν καὶ θλιβερῶς μεμψιμοιρῶν ἐπὶ τῇ ἀλγεινῇ αὐτοῦ ταύτῃ καταστάσει.

Ὁ φοβοπαθὴς ὅμως ἐπιδίδεται μετὰ πάσης τῆς δραστηριότητος πρὸς ἐκπλήρωσιν πάσης ὑπηρεσίας εἴτε πνευματικῆς εἴτε σωματικῆς χωρὶς νὰ αἰσθάνηταί τινα δυσχέρειαν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, πλὴν ἀλλ' ὅταν εὑρίσκηται ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς ἐκρήξεως τῆς φοβοπαθείας, τότε ὄντως διατελεῖ τελείως ἀφωπλισμένος πάσης ἰσχύος, καὶ ἕρμαιον τοῦ φόβου, ἀνίκανος οὐ μόνον πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶσαν ἀπαραίτητον κίνησιν.

Ἐπίσης δὲ ὁ φοβοπαθὴς καὶ κατ' ἀντανάκλασιν ἀναπολήσας τὰ κατὰ τὸν παροξυσμὸν τῆς φοβοπαθείας ἐπισυμβάντα αὐτῷ φρικώδη φαινόμενα, παρακωλύεται ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι καὶ πάλιν ἠδύνατο νὰ ὑποστῇ τὴν ἐπανά-

ληψιν τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ἵσταται ἐν τῷ οἴκῳ ἢ ἐγγὺς αὐτῷ, περίλυπος καὶ σύννους, καραδοκῶν τὴν ἐπέλευσιν τῆς ἑσπέρας, ἢ τὴν ἐπίτευξιν μέσου τινος ἀντιφοβικοῦ, ὅπως προσκτήσηται τὸ ἀναγκαιοῦν θάρρος διὰ τὰς κλονιζομένας ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ.

Ὁ Νευρασθενικὸς φέρει διαρκῶς τὴν νοσηρὰν ἐπήρειαν τῆς παθήσεως αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ὑποχονδριακὴν στάσιν μελαγχολῶν καὶ ἀπαρεσκόμενος εἰς τὰς ποικίλας συζητήσεις καὶ ἐνθαρρυντικὰς προτροπὰς ἃς οἱ περὶ αὐτὸν ἐπιδαψιλεύουσιν αὐτῷ.

Ἀλλ' ἀφαιρέσατε ἀπὸ τοῦ φοβοπαθοῦς τὸ φάσμα τοῦ φόβου καὶ ὅπερ ἄλλως τε ἐν ὡρισμέναις περιπτώσεσιν ἐπέρχεται, καὶ θέλετε ἔχει ἐνώπιον ὑμῶν ἕνα ὑγιέστατον ἐν πᾶσιν ἄνθρωπον, εὔθυμον, ὁμιλητικόν, χαριτολόγον, λίαν πνευματώδη, καὶ λαμβάνοντα μέρος εἰς πᾶσαν συζήτησιν, εἰς πᾶσαν διασκέδασιν καὶ τοῦ Βάκχου δὲ καὶ τῆς Ἀφροδίτης πᾶσαν πλουσίαν καὶ ἄφθονον σπονδήν, καὶ πᾶσαν χορευτικὴν καὶ μουσικὴν διάχυσιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Νευρασθενικὸν ὃν πρὸ πολλοῦ ἀπεχαιρέτησε πᾶσα χαρὰ καὶ πᾶσα ἀπὸ τῆς γενετησίου ὁρμῆς αὐτοῦ ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις, ἣν καὶ ἄν ποτε ἤθελε κατορθώσει, ἤθελεν ἐκτελεσθῇ αὕτη πλημμελῶς, καθόσον καὶ ἡ ἐκσπερμάτωσις ἔσεται πρόωρος καὶ βιαία, καὶ πᾶσα ἡδονὴ ἀμβλεῖα καὶ ἄχαρις.

Κατανοῶ ὅτι πολὺ ἐξετέθην ἐν τῇ συγκρίσει τῆς Φοβοπαθείας πρὸς τὴν Νευρασθένειαν, ἀλλ' ἔκρινα ἐπιβαλλόμενον τοῦτο καὶ ἐκ καθήκοντος πρὸς τοὺς σπουδαστὰς διὰ τὴν πρόοδον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λόγου ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ὑποβληθέντων ὑπὸ τὴν ἐμὴν θεραπείαν μὲ ἐβεβαίωσαν ὅτι πάντες οἱ πρὸ ἐμοῦ θεραπεύοντες αὐτοὺς ἐχαρακτήρισαν τὴν πάθησιν αὐτῶν ὡς Νευρασθένειαν ἐνῷ ἔπασχον προφανῶς Φοβοπάθειαν.

Ἐπίσης δὲ δύναται νὰ συγχισθῇ ἡ Φοβοπάθεια πρὸς τὴν Ὑποχονδρίαν, ἥτις ἀληθὲς τυγχάνει, ὅτι αὕτη ὡς οὐσιωδέστερον αὐτῆς γνώρισμα φέρει τὸν φόβον, ἀλλ' οὗτος δὲν εἶνε μία νοσηρὰ ὀντότης ἐν αὐτῇ ὡς συμβαίνει τοῦτο τῇ Φοβοπαθείᾳ, ἀλλ' ἓν σύμπτωμα τοῦ συνόλου τῶν ἀπελπιστικῶν ἰδεῶν περὶ τῆς κινδυνευούσης κατὰ φαντασίαν ὑπάρξεως τοῦ πάσχοντος, ὅστις ἕνεκα πολλῶν καὶ συνεχῶν ἀτυχημάτων αὐτοῦ τε καὶ τῶν οἰκείων, καὶ ἰδίως ἀσθενειῶν, καθ' ἃς ἠναγκάζετο νὰ συζητῇ μετὰ τῶν ἰατρῶν περὶ τῶν διαφόρων φάσεων καὶ πορείας τῶν νόσων. Ἓν δὲ σύμπτωμα τότε ὀλέθριον ἐνδεχόμενον καθ'ὑπόνοιαν νὰ προκύψῃ κατὰ τῆς ὑγείας αὐτοῦ τὸν τρομάζει. Διὸ ἐμβάλλει ἑαυτὸν εἰς διηνεκῆ μέριμναν διὰ τὸν προκύψαντα αὐτῷ κίνδυνον ὅστις πολὺ ἐν τούτοις ἀπέχει τοῦ νὰ ᾖ πραγματικός. Ἤκουσεν ἄλλοτε ὅτι ἡ ὑπερτροφία τῆς καρδίας τυγχάνει ἀνίατος καὶ ὅτι ὁ πάσχων αὐτὴν φέρει παλμούς, σπεύδει εἰς τὸν ἰατρὸν ἔντρομος διότι ἡ συγκίνησις ὅτι οὗτος φέρει τοιοῦτον νόσημα, προκαλεῖ τοὺς παλμοὺς τούτους, λαμβάνει παντοίας φαρμακευτικὰς σκευασίας, περιέρχεται ὅλους τοὺς ἰατρούς, φέρει συνεχῶς τὴν χεῖρα πρὸς ἐξέτασιν τοῦ σφυγμοῦ δὲν εὑρίσκει φυσικὸν τὸν χρωματισμὸν τῶν οὔρων ἀλλ' οὐδὲ τὴν ποσότητα διὸ λαμβάνει κατ' ἐπανάληψιν καθάρσια, ὑποπτεύει ὅτι πάσχει καρκῖνον, διαβήτην, νεφρῖτιν κλπ. ἀναγιγνώσκει τὰς ἐν τῷ τύπῳ ἀγγελίας τῶν διαφόρων εἰδικῶν φαρμακευτικῶν σκευασιῶν, ὡς καὶ τῶν διαφόρων ἰατρικῶν διαφημίσεων, διὸ σπεύδει, τίθεται ὑπὸ ἠλεκτρικὴν θεραπείαν, προστρίβεται διὰ διαφόρων φαρμακευτικῶν οὐσιῶν καθ' ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ, μεταβαίνει εἰς τὰ διάφορα λουτρά. Ἔχει ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ ὅλην τὴν σκέψιν αὐτοῦ προσηλωμένην μόνον εἰς ἑαυτόν, καὶ εὑρίσκεται εἰς ἀέναον θλίψιν, βαθέως

καὶ διαρκῶς σχεδὸν στενάζων, διότι νομίζει ὅτι ἡ ἀπαισία αὐτοῦ καταστροφὴ ἤγγικε πλέον ἀκράτητος, ἣν ἀναμένει ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, πλὴν οὐδόλως ποτὲ πραγματουμένην.

Ὁ Φοβοπαθὴς ἔχει ἄριστα τὴν ὑγείαν αὐτοῦ, οὐδὲ στενάζει καὶ θλίβεται ἀπαύστως ὡς ὁ ὑποχονδριακός, ἀλλὰ ὑποφέρει πραγματικῶς ἕνα συγκεκριμένον συγκλονισμὸν τοῦ ὀργανισμοῦ ἐξ ἑνὸς ἰσχυροῦ φόβου ὅστις παράγεται ἐξ ὡρισμένων καὶ συγκεκριμένων ἀφορμῶν. Ὁ ὑποχονδριακὸς συγκινεῖται ἀπαύστως ὁ δὲ φοβοπαθὴς δυσφορεῖ μόνον ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς παθήσεως αὐτοῦ. Ὁ εἷς ὑποφέρει διὰ νὰ ζῇ, ὁ δ' ἕτερος ὑφίσταται ἐνίοτε μόνον μίαν διαταραχὴν σοβαράν. Μεγάλη τοὺς χωρίζει ἀπόστασις εἰς τὸ εἶδος τῶν παθημάτων αὐτῶν.

Ὁ δὲ ἐπιληπτικὸς ἴλιγγος φέρει καὶ οὗτος μεταξὺ τῶν φαινομένων αὐτοῦ τὸν φόβον, διὸ σπεύδει ὁ πάσχων αὐτὸν νὰ στηριχθῇ ἢ νὰ ἀποκρυβῇ, ὅπως μὴ γίνῃ κατάφορος ἐὰν ἤθελε καταπέσει ἐκ τῆς σκοτοδίνης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὅπερ δύναται καὶ νὰ συμβῇ διότι ὁ πάσχων ἀπόλλυσι τὴν συνείδησιν, ἐνῷ ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ δὲν ἔχομεν πτῶσιν τοῦ πάσχοντος, (ὅπερ μόνον ἐν τῇ αἱματοφοβίᾳ κατ' ἐξαίρεσιν συμβαίνει) οὐδ' ἀπώλειαν τῆς συνειδήσεως, ἥτις διατηρεῖται ἀκεραία.

Εἰς δὲ τὸν ἁπλοῦν ἴλιγγον ἢ τὸν στομαχικόν, τὸ ἔδαφος φαίνεται τῷ πάσχοντι ὅτι φεύγει ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ὅτι πάντα τὰ ἀντικείμενα συστρέφονται περὶ αὐτὸν ἐνῷ ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ δὲν ὑπάρχει τὸ αἴσθημα τοῦ στροβίλου τούτου.

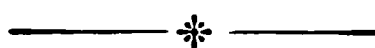
Πρόγνωσις

Τὸ προγνωστικὸν δὲν εἶνε τὸ αὐτὸ καθ' ὅλας τὰς μορφὰς τῆς φοβοπαθείας ἀλλ' οὐδὲ καὶ διὰ τὰ δύο εἴδη τῆς

γενέσεως αὐτῆς, καθ' ὅσον ἀλλοῖον ἄλλως τυγχάνει ἐν τῇ ἰδιοπαθεῖ καὶ ἄλλο ἐν τῇ δευτεροπαθεῖ Φοβοπαθείᾳ τοῦτο.

Διότι ἡ πρωτοπαθὴς ἔχει πρόγνωσιν πάντοτε καλὴν ἡ δὲ ἴασις αὐτῆς ἐστὶν ἀσφαλής, ἀλλ' οὐχ οὕτως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν δευτεροπαθῆ, καθόσον αὕτη τυγχάνει ἓν ἐξάρτημα, ἓν ἐπιφαινόμενον ἄλλων νόσων, ὡς λ. χ. τῆς ἐπιληψίας, χορείας, ὑστερίας, ἀρθρίτιδος, νευρασθενείας κλπ. Ἑπομένως διὰ νὰ ἰαθῇ ῥιζικῶς ἡ Φοβοπάθεια, δέον πρότερον νὰ θεραπεύσωμεν τὰς νόσους ταύτας ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐπήγασεν αὕτη.

Ἐν πάσαις δὲ ταῖς μορφαῖς ἡ ἔκβασις ἐστὶν αἰσία, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ Κλεισιοφοβίᾳ θεωρῶ ταύτην ἀμφίβολον καὶ ὀλεθρίαν ἴσως, καὶ ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν ἀτόμων λαμβάνουσαν χώραν τὴν ἔκβασιν.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἐπειδὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ ἄνθρωποι ἐθεώρουν τὰ νευρικὰ νοσήματα, ὡς τιμωρίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπιβαλλομένας, οὐδόλως ἢ ἀδιαφόρως τῇ ἐπιστήμῃ ἀνεφέροντο, ἀλλὰ κατέφευγον πάντοτε εἰς μάγους καὶ μάντεις καὶ θαυματοποιοὺς καὶ ἀγύρτας. Δυστυχῶς δέ, ἂν καὶ ἔκτοτε διέρρευσαν τρεῖς περίπου χιλιετηρίδες, ἐν τούτοις καὶ σήμερον ἔτι τοιαύτη τις ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων τάσις, διὸ σπεύδουσιν ὑποβαλλόμενοι ὑπὸ τὴν θεραπείαν τῶν λαοπλανῶν τούτων οἵτινες κατώρθωσαν νὰ ἐμπνεύσωσι τῷ λαῷ ἔκτοτε τὰ ὅτι

τὰ νευρικὰ νοσήματα παράγονται καὶ διευθύνονται ὑπὸ δαιμόνων, διότι μὴ δυνάμενοι οὗτοι, ἄνευ θεμελίων καὶ μαθήσεως νὰ λάβωσι θέσιν στερεὰν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἕνεκα τῆς ἀμαθείας προεξοφλοῦσι τὴν ἐνδεχομένην ἀπαισίαν ἔκβασιν τῆς ἀσθενείας τῶν πελατῶν αὐτῶν ὡς ἐπελθοῦσαν ἀπὸ μήνιος Θεοῦ, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἀδεξιότητος καὶ ἀμαθείας αὐτῶν.

Διό, ἀφοῦ ἀρκούντως ἀφαιμάξωσι τὸ βαλάντιον τοῦ πάσχοντος, ἀπανθρώπως παίξαντες μὲ τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ, δίδουσιν αὐτῷ καὶ τὴν τελευταίαν συμβουλὴν ἵνα μεταβῇ ἔν τινι ἱερᾷ Μονῇ, ἢ ἔν τινι πεφημισμένῃ Ἁγίᾳ Εἰκόνι πρὸς ἴασιν αὐτοῦ.

Ὅπως δὲ καταστῇ γνωστὸν πόσον ἐμόχθησεν ἀνέκαθεν ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη πρὸς ἀνατροπὴν τῶν δοξασιῶν τούτων, καὶ πρὶν ἢ προβῶ εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν θεραπευτικῶν μέσων, ἅτινα θεωρῶ συντελεστικὰ κατὰ τῆς παθήσεως, ἣν ἐν τῷ βιβλίῳ ἡμῶν τούτῳ κατὰ τὸ ἐνὸν ἐσκιαγράφησα, ἐθεώρησα ἐπωφελὲς καὶ ἐπιβαλλόμενον νὰ παραθέσω τὰς σοφὰς ἰδέας τοῦ Θείου ἡμῶν προγόνου Ἱπποκράτους, ὅστις μετὰ λεπτοτάτης, πλὴν καὶ λίαν καυστικῆς δεικτικότητος καὶ εἰρωνείας κατασυντρίβει τοὺς ἀγύρτας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλ' οἵτινες καὶ σήμερον ἔτι διὰ τόσης θρασύτητος προσπαθοῦσι νὰ ἐπιφέρωσι τὴν στρέβλωσιν εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς ἐπιστήμης ἰδεώδη. Τοῦτο δέ, ἂς χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα διδακτικὸν καὶ κατὰ τῶν ἀσυστόλων καὶ ἀνηλεῶν τούτων λαοπλάνων ὡς καὶ διὰ τοὺς ἕνεκα ἀσυγγνώστου παραλείψεως καὶ ἀβελτηρίας μὴ ἀναχαιτίζοντας τὸ κακόν.

Τοῦτο δὲ πράττω διότι ὁρῶ ὅτι τὸ πρᾶγμα καθίσταται ἐπικίδυνον πλέον, ἀφοῦ καὶ ἤδη, πρὸ 6 μηνῶν προσεκόμισάν μοι ἕνα εἰκοσαετῆ νεανίαν πάσχοντα Ἀνθρωποφοβίαν μετὰ ἀγοραφοβίας, ὃν εἶχον οἱ οἰκεῖοι

προσποιέονται πλέον τι εἰδέναι, καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατέουσι προστιθέμενοι τούτοισιν ἁγνείας τε καὶ καθαριότητος πουλὺς αὐτοῖσι τοῦ λόγου ἐς τὸ θεῖον ἀφήκει καὶ τὸ δαιμόνιον. Καίτοι ἔμοιγε οὐ περὶ εὐσεβίης δοκέουσι τοὺς λόγους ποιέεσθαι, ὡς οἴονται, ἀλλὰ περὶ δυσεβίης μᾶλλον.... Εἰ γὰρ Σελήνην τε καθαιρέειν καὶ Ἥλιον ἀφανίζειν καὶ χειμῶνά τε καὶ εὐδίην ποιέειν καὶ ὄμβρους καὶ αὐχμοὺς καὶ θάλασσαν ἄφορον καὶ γῆν καὶ τἄλλα τὰ τοιοτότροπα πάντα ὑποδέχονται ἐπίστασθαι.... Ἴσως δ' οὕτως ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἄνθρωποι βίου δεόμενοι πολλὰ καὶ παντοῖα τεχνέονται καὶ ποικίλλουσίν ὡς τ' ἄλλα πάντα καὶ εἰς τὴν νοῦσον ταύτην, ἑκάστῳ εἴδει τοῦ πάθεος, Θεῷ τὴν αἰτίαν προστιθέντες. Οὐ γὰρ καθάπαξ ἀλλὰ πλεονάκις ταῦτα μέμνηνται, κ' ἢν μὲν γὰρ αἶγα μιμῶνται καὶ βρύχωνται, κἂν δεξιὰ σπῶνται, μητέρα Θεῶν φασὶν αἰτίην εἶναι. Ἢν δὲ ὀξύτερον καὶ ἐντονώτερον φθέγγηται; Ἵππῳ εἰκάζουσι, καὶ φασὶ Ποσειδῶνα αἴτιον εἶναι. Ἢν δὲ καὶ τῆς κόπρου τι παρέῃ· ὃ πολλάκις ὑπὸ τῆς νούσου βιαζομένοισιν. Ἐνοδία πρόκειται ἡ προσωνυμία· ἢν δὲ λεπτότερον καὶ πυκνότερον, οἷον ὄρνιθες, Ἀπόλλων νόμιος. Ἢν δὲ ἀφρὸν ἐκ τοῦ στόματος ἀφίῃ καὶ τοῖσι ποσὶ λακτίζῃ, Ἄρης τὴν αἰτίαν ἔχει, Ὁπόσα δὲ δείματα νυκτὸς παρίστανται καὶ φόβοι καὶ παράνοιαι καὶ ἀναπηδήσεις ἐκ τῆς κλίνης καὶ φόβητρα καὶ φεύξιες ἔξω. Ἑκάτης φασὶν εἶναι ἐπιβολὰς καὶ ἡρώων ἐφόδους. Καθαρμοῖσι τε χρέονται καὶ ἐπαοιδῇσι καὶ ἀνοσιώτατον γε καὶ ἀθεώτατον ποιέουσιν ὡς ἔμοι γε δοκέει, τὸ θεῖον. καθαίρουσι γὰρ τοὺς ἐχομένους τῇ νούσῳ αἵματί τε καὶ ἄλλοισι τούτοισιν ὥσπερ μίασμά τι ἔχοντας ἢ ἀλάστορας ἢ πεφαρμαγμένους ὑπὸ ἀνθρώπων ἤ τι ἔργον ἀνόσιον εἰργασμένους, οὓς ἐχρῆν τἀναντία τούτοισι ποιέειν θύειν τε καὶ εὔχεσθαι καὶ εἰς τὰ ἱερὰ φέροντας ἱκετεύειν τοὺς Θεούς· νῦν δὲ τούτων μὲν ποιέουσιν οὐδέν, καθαίρουσι δέ. Καὶ τὰ μὲν τῶν καθαρμῶν γῇ κρύπτουσι,

τὰ δὲ εἰς θάλατταν ἐμβάλλουσι, τὰ δὲ εἰς τὰ οὔρεα ἀποφέρουσιν, ὅπῃ μηδεὶς ἅψεται μηδὲ ἐπιβήσεται· τὰ δὲ ἐχρῆν εἰς τὰ ἱερὰ φέροντας, τῷ Θεῷ ἀποδοῦναι, εἰ δὴ Θεός γε ἐστὶν αἴτιος. Οὐ μέντοι ἔγωγε ἀξιῶ ὑπὸ Θεοῦ ἀνθρώπων σῶμα μιαίνεται, τὸ ἐπικηρότατον ὑπὸ τοῦ ἁγνωτάτου· ἀλλὰ κἂν τυγχάνῃ ὑπὸ ἑτέρου μεμιασμένον ἤ τι πεπονθὸς ἐθέλοι ἂν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθαίρεσθαι καὶ ἁγνίζεσθαι μᾶλλον ἢ μιαίνεσθαι. Τὰ γοῦν μέγιστα τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ ἀνοσιώτατα, τὸ θεῖον ἐστὶ τὸ καθαῖρον καὶ ἁγνίζον καὶ ῥύμα γινόμενον ἡμῖν αὐτοί τε τοὺς ὅρους τοῖσι θεοῖσι τῶν ἱερῶν καὶ τῶν τεμενέων ἀποδεικνειόμενοι. ἀλλ' εἴη τι καὶ πρότερον ἔχομεν μύσος τοῦτο ἀφαγνοούμενοι...

Τὸ δὲ νούσημα τοῦτο οὐδέντι μοι δοκέει θειότερον εἶναι τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχει ἣν καὶ τἄλλα νουσήματα καὶ πρόφασιν ὅθεν ἕκαστα γίνεται«........

Ἀλλὰ μετὰ τὴν στηλίτευσιν καὶ καταδίκην τῆς ἀγυρτίας καὶ ἀμαθείας, ἂς προσέλθωμεν ἤδη ἐπὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἂς ἀντλήσωμεν τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς νάματα..

Ἠθικὴ θεραπεία.

Ἡ Φοβοπάθεια ὡς ἀπεδείξαμεν, ἐστὶ μία πάθησις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ψυχική. Μεγίστη δὲ καὶ λίαν ὑψηλὴ δέον νὰ ὑπάρξῃ ἡ ὑποχρέωσις καὶ ἡ στάσις ἣν ὀφείλετε νὰ ἀκολουθήσητε ἀπέναντι τοῦ πάσχοντος τὴν νευροπάθειαν ταύτην.

Ἐκ τῆς στάσεως δὲ ὑμῶν ἐξήρτηται καὶ ἡ ἐπίτευξις τῆς θεραπείας τοῦ κάμνοντος, ὅστις φέρων τὴν θλίψιν καὶ τὴν πικρίαν ἐν τῇ ψυχῇ ἣν ἐγέννησεν αὐτῇ ἡ ἀνιαρὰ

τῆς νόσου ἐπήρεια, θέλει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐννοήσει ἔκ τε τῶν ἐρωτήσεων, τῆς ἐξετάσεως, καὶ τῆς ἐν γένει στάσεως καὶ συμφεριφορᾶς ὑμῶν πρὸς αὐτόν, ἐὰν εἰσεδύσατε εἰς τὰ μυστήρια τῶν παθημάτων αὐτοῦ.

Διὸ ὀφείλετε νὰ προσδώσητε τὴν προσήκουσαν σοβαρότητα εἰς τὴν περιγραφὴν ἣν ἐκτυλίσσει ὁ πάσχων ἐνώπιον ὑμῶν διὰ τὰ κατατρύχοντα αὐτὸν συμπτώματα ἅτινα δέον νὰ ἀκούητε μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ἐταστικότητος, ὅσῳ καὶ ἄν, ἡ ἐξιστόρησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πάσχοντος, τυγχάνῃ ἐκτενὴς καὶ περιττολογική. Δέον νὰ συμπαθήσητε εἰς τὰ παθήματα αὐτοῦ, καὶ νὰ ὁμιλῆτε αὐτῷ μετὰ προσηνείας καὶ γλυκύτητος καὶ οὐχὶ μὲ τόνον ὑπεροπτικὸν καὶ ὑπεράγαν σοβαρόν. Τοῦτο ἐπιτρέπεται μόνον, εἰς τοὺς ἀδαεῖς καὶ ἀμαθεῖς οἵτινες ὀχυρούμενοι ὄπισθεν ἐγωϊστικῆς στάσεως νομίζουσιν ὅτι καλύπτουσιν οὕτω τὴν ἀμάθειαν αὐτῶν. Ὁ πάσχων, ὅστις μετὰ τόσων ἐλπίδων προσῆλθεν ὑμῖν, καὶ ὅστις μετὰ τόσης εὐσεβείας καὶ εὐλαβείας ἀτενίζει ἐπὶ τοῦ περιβάλλοντος ὑμῶν, αὐτὸς οὗτος ἐστὲ βέβαιος ὅτι ψυχολογεῖ τότε ἐφ' ὑμῶν, διὸ ἐξ ὑμῶν ἐξήρτηται ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐπὶ τῆς ἱκανότητος ὑμῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ.

Διὸ ἀναγνωρίσατε ὅτι τὸ νόσημα αὐτοῦ ἐστι λίαν ὀχληρὸν καὶ φέρον ἀρκοῦσαν σοβαρότητα, ἀλλ' ὅτι δὲν τυγχάνει καὶ ἀνίατον, φροντίσατε δὲ ὅπως καταστήσητε αὐτὸν βέβαιον, ὅτι δὲν ἐθεωρήσατε τοῦτον ὡς πάσχοντα κατὰ φαντασίαν, πρᾶγμα ὅπερ πολὺ θίγει τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ, καὶ βιάζει αὐτὸν ἵνα ἀπολέσῃ πᾶσαν τὴν ἐφ' ὑμᾶς ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ, ἀναχωρῶν ἀπογοητευμένος καὶ ἄπελπις.

Προσπαθήσατε διὰ καταλλήλων καὶ συναφῶν πρὸς τὸ θέμα ἐρωτήσεων ἐπὶ ἑκάστου τῆς Φοβοπαθείας συμπτώματος ἵνα προσελκύσητε τὴν πρὸς ὑμᾶς πεποίθησιν τοῦ

ἀσθενοῦς, καὶ προσδώσατε αὐτῷ θάρρος ὅτι ἐντὸς οὐ μακροῦ διαστήματος θὰ ἐπέλθῃ τελεία ἡ ἴασις αὐτοῦ καὶ ἀσφαλής. Ἐὰν δὲ κατορθώσητε τοῦτο, ἐστὲ βέβαιοι ὅτι κατὰ τὸ ἥμισυ ἡ ἐπιτυχία ἐν τῇ θεραπείᾳ ὑμῶν ἐστὶν ἐξησφαλισμένη ἕνεκα τῆς ἐπὶ τὰ βελτίω τροποποιήσεως τῆς φαντασίας τοῦ κάμνοντος.

Καὶ πράγματι ἐὰν ἐφαρμόσητε τὴν προσήκουσαν τῇ παθήσει θεραπείαν ταύτην, καὶ ἂν αὕτη ἐκτελεσθῇ ἀνελλιπῶς καὶ ἐπακριβῶς οἵαν ἐφεξῆς θέλομεν διαγράψει, βεβαιωθῆτε ὅτι τὸ θεραπευτικὸν ἀποτέλεσμα ἔσεται αἴσιον, αἱ δὲ ὑποσχέσεις ὑμῶν ἃς διετυπώσατε τῷ πάσχοντι θέλουσι περιβληθῇ μὲ τὴν σφραγῖδα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πραγματικότητος καὶ ἐν χρονικῷ διαστήματι λίαν προσεχεῖ, ὡς τοῦτο ἐγνώρισα ἐκ τῆς πολυετοῦς πείρας μου.

Προφυλακτικὴ καὶ ριζικὴ θεραπεία

Καὶ διὰ πᾶσαν νόσον ἡ προφυλακτικὴ θεραπεία ἔχει μεγάλην θέσιν, ἀλλ' ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ δέον νὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα ὅλως καὶ λίαν ἐξαιρετικὴ σημασία, ὅπως απομακρυνθῇ πᾶσα ἀφορμὴ ἥτις ἤθελε προκαλέσει τὴν ἔκρηξιν τοῦ πάθους, διότι ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν εἴπομεν, ἅμα ὡς ἅπαξ ἐνσταλαχθῇ φόβος καὶ φρίκη τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ μάλιστα κατὰ παθολογικὸν τρόπον, τόσον πολὺ βαθέως ἐγχαράσσεται ἐν τῇ ψυχῇ τὸ αἴσθημα τοῦτο, ὥστε μετὰ πολλῆς δυσχερείας κατορθοῦται ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐκρίζωσις αὐτοῦ.

Εἶναι φοβερὸν νόσημα τοῦτο καὶ διχοτομεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἄτολμον καὶ ἀνεπαρκῆ.

Καὶ τί ἄλλο αὐτοῦ χεῖρον ἐστὶν, ἀφοῦ βλέπετε ἕνα ἄνθρωπον ὑγιῶς ἔχοντα, βιοπαλαιστὴν, ὅστις ἐκκινή-

σας ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ φθάσας ἐν μιᾷ Πλατείᾳ, ἐν μιᾷ ἀγορᾷ, καὶ θελήσας ἵνα προχωρήσῃ εἰς τὸ μόλις ἑκατὸν μέτρων ἀπέχον ἐργαστήριον αὐτοῦ, αἴφνης νὰ ἀναχαιτίζεται καὶ νὰ σταματᾷ τὸ βῆμα αὐτοῦ ἐκ φόβου ἀδικαιολογήτου, ὅστις παγώνει αὐτὸν καὶ παραλύει πάραυτα τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ;

Καὶ τί ἄλλο χειρότερον αὐτοῦ θέλετε ὁπόταν ἔχητε ἀπέναντι ὑμῶν ἄνθρωπον ὃν καλοῦσιν ὕψιστα βιωτικὰ αὐτοῦ συμφέροντα, καὶ οὗτος ἵσταται ἀδρανὴς ἐκ φόβου ὅστις ἀντιτάσσεται τῇ πορείᾳ αὐτοῦ ; καὶ ἀφοῦ μετὰ θαλάσσιον ταξείδιον μιᾶς ὥρας ἢ καὶ πολὺ βραχύτερον, πρόκειται νὰ λύσῃ οὗτος ἓν μέγα οἰκονομικὸν καὶ ἐπωφελὲς κατόρθωμα, καὶ μολαταῦτα δύναται νὰ ἀπωλέσῃ τὴν εὔνουν ταύτην εὐκαιρίαν διὰ παντὸς, ἕνεκα τοῦ φάσματος τοῦ φόβου ὃν φέρει ἐν ἑαυτῷ, ὀρρωδῶν ἵνα εἰσέλθῃ ἐν τῷ πλοίῳ πρὸς τὸ εὐχάριστον τοῖς πᾶσι ταξείδιον ; Καὶ ἀφοῦ οὗτος φοβῆται νὰ διέρχηται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἵνα μὴ διακριθῇ ὑπ' αὐτῶν, ἐνδεχομένη τις ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ αὐτοῦ παραλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ πάθους τούτου συγκινήσεως, καὶ ἀφοῦ τέλος πάντων οὐδ' ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ ὕπνου νὰ μὴ δύναται νὰ ᾖ ἀσφαλὴς διὰ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτοῦ κτλ., τότε τί ἄλλο χειρότερον καὶ ἀνιαρώτερον αὐτοῦ νόσημα δύνασθε νὰ φαντασθῆτε δι' ἕνα ἄνθρωπον ;

Διὰ τοῦτο εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι δέον νὰ δώσητε μεγίστην σημασίαν εἰς τὸ προφυλακτικὸν θεραπευτικὸν μέρος τῆς Φοβοπαθείας ἵνα κατορθώσητε τὴν ἀπώθησιν τοῦ φόβου καὶ τὴν ἐκμηδένισιν αὐτοῦ, προτοῦ οὗτος ἐκδηλωθῇ καὶ προτοῦ ἀποβῇ ἕξις ὀλεθρία.

Διὸ θέσατε εἰς ἐνέργειαν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως προσκομίσητε εἰς τὴν νοσοῦσαν ψυχὴν τοῦ ἀσθενοῦς ὑμῶν

τούτου, βάλσαμον θάρρους καὶ εὐψυχίας ἄρωμα σωτήριον, μὴ περιοριζόμενοι μόνον εἰς παρηγορητικοὺς λόγους. Ἀκολουθήσατε τὴν σοφὴν συμβουλὴν τοῦ Hufeland καὶ ἐφαρμόσατε αὐτὴν ὅστις διδάσκει ἡμᾶς ὅτι «τὸ καλλίτερον μέσον ἵνα παρατείνωμεν τὴν ζωὴν, ἐστὶ τὸ νὰ καταστήσωμεν τὴν φαντασίαν ἡμῶν φαιδράν. Ἡ τέχνη τοῦ ὡραΐζειν τὴν ὕπαρξιν ἡμῶν εἶναι μέρος τοῦ παρατείνειν αὐτὴν, ἐκ τῆς φαντασίας δὲ ἐξαρτᾶται τῆς ζωῆς ἡ ὡραιότης».

Καὶ πράγματι ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ μεγίστην βαρύτητα ἔχει ἡ ἀνωτέρω συμβουλὴ, καθόσον ἡ Φαντασία ἐν τῇ νόσῳ ταύτῃ ἔχει καλλιεργηθῆ ὑπὲρ τὸ δέον, ὥστε ὑπούλως καὶ δηλητηριωδῶς βλάπτει καὶ ἐξασθενεῖ τὴν βούλησιν, ἥτις ἐστὶ τὸ οὐσιωδέστερον καὶ ἡρωϊκώτερον μέσον πρὸς ἀπώθησιν καὶ ἐκμηδένισιν τοῦ φόβου.

Συστήσατε τῷ ἀσθενεῖ ὑμῶν τὴν θαυμασίαν δύναμιν τῆς βουλήσεως καὶ ὅτι μία ἀτομικὴ ἐκ τῶν ἔνδον αὐτοῦ ἰσχυρὰ ὤθησις, δύναται νὰ ἀνατρέψῃ πᾶσαν, τυχὸν, ἀντίδρασιν ἐπὶ τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Ἐδοκίμασα ἐπ' ἐμαυτοῦ τὰ σωτήρια αὐτῆς ἀποτελέσματα. Καθ' ἣν ὥραν φθάσας ἔν τινι Πλατείᾳ κατενόουν ὅτι ἤρξατο εἰσβάλλουσα ἐν ἐμοὶ ἡ δηλητηριώδης ἐπήρεια τοῦ φόβου, ἡ δὲ φαντασία, παριστῶσα μοι ἐνδεχόμενον κίνδυνον κατὰ τῆς ὑπάρξεως ἐμοῦ, εἰργάζετο διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν συντέλεσιν παθολογικοῦ φόβου, ἔθεσα πολλάκις εἰς ἐνέργειαν μίαν ἐνδόμυχον ἀντίστασιν, τὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως προτάσσων κατὰ τῆς ἐξακολουθούσης τὸ δηλητηριῶδες ἔργον αὐτῆς, Φαντασίας τὴν ἐθελοθυσίαν, λέγων κατ' ἐμαυτὸν, **ἐμπρὸς ἂς ἀποθάνω!** Δὲν δύνασθε δὲ νὰ φαντασθῆτε τὴν μεταβολὴν ἥτις παραχρῆμα ἐπήρχετο ἐν τῷ ὀργανισμῷ. Ἐκεῖνα τὰ λεπτὰ, τὰ αἰθεριώδη φρίκια, ἅτινα ἀρχόμενα

ἐν εἴδει ἁπαλῆς αὔρας καὶ ἀστραπιαίως μεταδιδόμενα ἐκ τοῦ φόβου καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ἐκείνη ἡ ἐν τῷ βάθει τῶν σκελῶν δημιουργηθεῖσα ἔκλυσις, οἱ ἰσχυροὶ καὶ ταχεῖς ἐκεῖνοι παλμοί, ἡ ἀρχομένη ἐν τῷ σώματι ἐφίδρωσις, ἀκαριαίως διελύοντο, ἐγὼ δὲ ἐν πάσῃ γενναιοψυχίᾳ καὶ τόλμῃ, εὔχαρις καὶ στερρῷ τῷ ποδὶ ἐξηκολούθουν τὴν πορείαν μου ἄνευ ἐνοχλήσεώς τινος.

Πλὴν δυστυχῶς δὲν κατώρθουν πάντοτε νὰ θέτω εἰς ἐνέργειαν καθ' ὅμοιον τρόπον τὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως ἥτις κατά τινας ἀτυχεῖς περιπτώσεις ἀπέβαινεν ὅλως ἀνεπαρκὴς ὅπως ἀνασταίλῃ τὴν ἀνιαρὰν τῆς Φοβοπαθείας ἐκδήλωσιν. (ἀτονία βουλήσεως).

Διὸ ἐνισχύσατε τὴν βούλησιν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῆς, συμβουλεύοντες τὸν ἀσθενῆ ὑμῶν νὰ ἀποφεύγῃ τὰς θλίψεις, τὸν θυμόν, καὶ τὰς λύπας, κατὰ τὸ ἐνόν, ἂν καὶ ἐν τῇ λύπῃ ἕνεκα δικαιολογημένης τινος περιπετείας, ἐνυπάρχει τις ποίησις καὶ μελαγχολική τις ἡδονή.

Συμβουλεύσατε τὴν ἀνάπαυσιν ἀπὸ πάσης πνευματικῆς ἐργασίας καὶ τὴν διαμονὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἐν ᾧ νὰ ἐπιδίδηται ὁ πάσχων εἰς πᾶσαν εὐάρεστον ἐνασχόλησιν, εἰς ἐργασίαν τινὰ ἐν τῷ κήπῳ, ἢ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τοιαύτην ἥτις ἀπαιτεῖ κίνησιν καὶ σωμασκίαν. Μία διαμονὴ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἐπὶ ἕνα ἢ δύο μῆνας, ἢ εἰς μέρη ὀρεινά, ἀλλ' ἰδίως εἰς μέρη δασώδη καὶ καὶ οὐχὶ γυμνά, δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι ἀσφαλῆ καὶ ταχεῖαν τὴν ἴασιν, ὁ δὲ ἄρρωστος ὑμῶν θέλει ἀποβῇ ἐπὶ τοσοῦτον ἰσχυρὸς πνευματικῶς, ὥστε νὰ οἰκτείρῃ ἑαυτὸν διὰ τὰς παρελθούσας ἐκείνας ἐκκεντρικότητας αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἄρρωστος ὑμῶν, εἴτε δι' ἀπορίαν χρημάτων, εἴτε διότι, ἕνεκα τῶν ἐπαγγελματικῶν αὐτοῦ ὑποχρεώσεων, δὲν δύναται νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς τύρβης καὶ

τῆς ὀχλοβοῆς τῶν πόλεων, τί πρέπει τότε νὰ γίνῃ διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν; Ἡ θεραπεία ἣν ἄρχομαι διατυπῶν ἐφεξῆς δὲν θέλει βραδύνῃ ἵνα ἐπιφέρῃ τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα ἐπ' αὐτοῦ.

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἵνα ἴδητε τὴν θαυμασίαν ἀπὸ τῆς θεραπείας ταύτης ἐπίτευξιν, συγκρίνατε τὴν κατάστασιν τοῦ ἀρρώστου ὑμῶν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θεραπευτικῆς ταύτης ἐπεμβάσεως, πρὸς τὴν μετά τινας ἡμέρας ἀπὸ τῆς θεραπείας τοιαύτην.

Φαντασθῆτε, λ. χ. τὸν Φοβοπαθῆ ἀγοραφόβον μὴ ὑποβληθέντα εἰσέτι ὑπὸ θεραπείαν, ὁποίαν συγκίνησιν καὶ δυσφορίαν δοκιμάζει οὗτος, ὁπόταν ἐκκινήσῃ ἀπὸ τῆςοἰκίας πρὸς ἀνάληψιν τῶν ἔργων αὐτοῦ. Κατορθώσας νὰ προχωρήσῃ τριάκοντα ἢ πεντήκοντα μόλις βήματα ἐν τῇ ὁδῷ, βραδύνει αἴφνης ἢ καὶ σταματᾷ ὅλως τὸ βῆμα αὐτοῦ, καὶ ἀναγκάζεται συντετριμμένος καὶ σπεύδων ἐν συγκινήσει νὰ ἐπανέλθῃ ἔντρομος καὶ εἰσδύσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

Ἐμβλέψατε ὅμως αὐτῷ καὶ ὀλίγον μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θεραπείας ταύτης, καὶ τότε βεβαίως θέλετε ἐπικυρώσει τὰς πεποιθήσεις μου.

Ἡ εὐνοϊκὴ δὲ ἐπίτευξις αὕτη κατορθοῦται.

Αον. Διὰ τῆς τροποποιήσεως τῆς διαίτης τοῦ ἀρρώστου ἐν συνδυασμῷ καταλλήλου ὑδροθεραπείας, ἐκτελουμένων κατ' εἰδικὸν ὅλως τρόπον ἀμφοτέρων.

Βον Διὰ τῆς χρήσεως Φαρμακευτικῶν μέσων.

Ὁ ἄρρωστος κατ' οὐδένα λόγον πρέπει νὰ ἐξέρχηται

τὴν πρωΐαν **νῆστυς** ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι βιάζεται ὅπως ἐξέλθῃ ἐνωρίς.

Ἀλλὰ ὀφείλετε ὅμως νὰ ἀπαγορεύσητε ρητῶς αὐτῷ τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συνήθη αὐτῷ δίαιταν.

Κατ' οὐδένα λόγον νὰ ἐπιτρέψητε αὐτῷ νὰ πίνῃ τὴν πρωΐαν γάλα, ἢ καφφὲ ἢ καὶ ἀμφότερα ἐν συνδυασμῷ, μετὰ διπύρων ἢ ἄρτου, ἐμβαπτιζομένων ἐν αὐτοῖς. Ταῦτα ἐπιβλαβέστατα ὅλως τυγχάνουσι τοῖς Φοβοπαθέσι καὶ συντελεστικὰ εἰς ἔκρηξιν παροξυσμοῦ τοῦ πάθους αὐτῶν. Διὸ ἀναγράψατε αὐτῷ τοὺς ἑξῆς κανόνας.

Καθ' ἑκάστην πρωΐαν νὰ ποιῆται χρῆσιν **καταιωνήσεων χλιαρῶν** κοινοῦ ὕδατος ἢ καὶ θαλασσίου ἂν ᾖ τοῦτο πρόχειρον, ὅπερ θὰ διαχέηται διὰ τοῦ ὕπερθεν αὐτοῦ ραντιστῆρος ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ σώματος κρουνηδόν, ὅπερ δέον νὰ ᾖ οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν εἴκοσι ἢ δεκαπέντε οκάδων, καὶ ὅπερ δέον νὰ ἔχῃ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος, μεθ' ὃ ἡ ἀποσπόγγισις δέον νὰ ἐκτελῆται ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβής, διὰ σινδόνος οὐχὶ καινουργοῦς. Μετὰ δὲ τὴν τελείαν ἀποστέγνωσιν τοῦ δέρματος καὶ προτοῦ ἀποτεθῇ τοῦ σώματος ἡ σινδών, δέον νὰ ἐνεργῆται μάλαξίς τις ἁπαλὴ ἐν εἴδει θωπείας καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καὶ τόσον ἐλαφρὰ ὥστε νὰ μὴ προξενηθῇ καταπόνησίς τις τοῦ σώματος ἢ καὶ περιφερικὴ ὄχλησις.

Μετὰ δὲ τὴν περαίωσιν τῆς λούσεως ταύτης, δέον ἀμέσως νὰ ἀρχίσῃ ἡ παράθεσις αὐτῷ καλοῦ καὶ εὐγεύστου προγεύματος, συνισταμένου ἐκ κρέατος μαγειρευμένου καὶ εὐχύλου, ἢ καὶ ἰχθύος, παρεσκευασμένων πάντων καθ' οἱονδήποτε τρόπον, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτων, ἐσθ' ὅτε καὶ ὠῶν διὰ βουτύρου σὺν ὀλίγῳ τυρῷ (omelette) ἣν δέον νὰ παρακολουθῇ ἡ πόσις 60--75 μέχρις 100 δραμίων οἴνου καλοῦ, μέλανος κατὰ προτίμησιν, ὑπὸ τοῦ ἀσθενοῦς.

Μετὰ πάροδον ἑνὸς τετάρτου ἀπὸ τοῦ φαγητοῦ τού-

του, ὁ ἄρρωστος ὑμῶν ἀνακτᾶ θαυμασίαν εὐψυχίαν, διὸ ἐκκινήσας ἐπὶ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἔργων αὐτοῦ, οὐδεμίαν σχεδὸν δοκιμάζει δυσφορίαν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτοῦ, ὅλα δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ πρότερον ἐναγῆ δι' αὐτὸν, διέρχεται τότε ἀνενοχλήτως καὶ ἐν πάσῃ εὐψυχίᾳ καὶ τόλμῃ.

Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα τότε μόνον ἐπιτυγχάνεται, ὁπόταν ὁ φοβοπαθὴς οὗτος περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ γευθῇ ὀλίγην ἢ μετρίαν ποσότητα φαγητοῦ, καὶ μεθ' ὅλην τὴν προκληθεῖσαν ἕνεκα τῆς λούσεως τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐξαίρετον ὄρεξιν, ἐὰν δὲ παραβῇ τὴν **ῥητὴν ταύτην καὶ οὐσιώδη ἐντολὴν,** τότε δυστυχῶς τὸ ἀποτέλεσμα δὲν θέλει εἶσθαι ἐπαρκῶς ἐπωφελὲς ὡς ἐκεῖνο τὸ ἐπερχόμενον ἐν ὀλιγαρκείᾳ τροφῆς.

Ἡ παρατήρησις αὕτη φέρει μεγάλην σπουδαιότητα, καὶ ὡς τοιαύτην συνιστῶ ὑμῖν ἵνα ἐφαρμόζητε αὐτὴν κατὰ γράμμα, ἵνα ἔχητε ἀείποτε εὐάρεστα ἀποτελέσματα.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀφορῶσι τὴν τηρητέαν δίαιταν καὶ τὴν χρῆσιν τῆς ὑδροθεραπείας.

Ἀλλὰ μὴ νομίσητε ὅτι μόνον διὰ τῆς εἰδικῆς ταύτης διαίτης, δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἐπίτευξις τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων αἰσίων καὶ θαυμασίων ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα τότε μόνον ἐπέρχονται, ἐὰν συγχρόνως ὁ πάσχων λαμβάνῃ καὶ τὰ κάτωθι ἀναγραφόμενα φάρμακα.

Ἅμα τῇ ἐγέρσει τοῦ ὕπνου καὶ πρὸ ἑκάστου λουτροῦ δέον νὰ λαμβάνῃ ἐκ τοῦ ἑξῆς φαρμάκου ὡς ἀπαρχὴν ἐν τῇ θεραπείᾳ.

Rh. Natr. Bromat

aa. drachmas VI sex

Kali. Bromat

aq destillat Libras II duo.

ἁπλοῦ ὄξους (25 δραμίων εἰς 2 ὀκάδας ὕδατος), ὅπερ οὗτοι δι' ἔλλειψιν καταιωνιστῆρος δύνανται νὰ ποιῶσι καὶ κατὰ τὴν πρωϊνὴν ὑδρολουσίαν αὐτῶν.

Καὶ ἐν τῇ μεταμεσημβρινῇ ταύτῃ πλύσει τοῦ σώματος ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ ἐλαφρὰ ἐκείνη μάλαξις περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν. Μεθ' ὃ, καὶ μετὰ τὴν περαίωσιν τοῦ γεύματος τούτου, ἐπιβάλλεται τῷ πάσχοντι περίπατος ἀνὰ μέσον τῶν συχναζομένων ὁδῶν καὶ τῶν μᾶλλον εὐρυτέρων, ἂς ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι θὰ δύναται πλέον νὰ διέρχηται ἐν πολλῇ εὐψυχίᾳ, ἀρχόμενος κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τῶν στενωτέρων, καὶ βαίνων εἶτα ἕως τῶν εὐρυτέρων βαθμηδόν.

Ἐὰν δὲ καθίσταται δύσκολον τῷ πάσχοντι ὅπως κατορθώσῃ τὴν διὰ τῶν ἀνωτέρω διαγραφέντων τρόπων ὑδροθεραπείαν αὐτοῦ, τότε δύναται οὗτος ὅπως ποιῆσηται χρῆσιν σινδόνος ἐμβεβρεγμένης ἐν ὕδατι χλιαρῷ δι' ἧς δέον νὰ περιτυλίσσῃ ἅπαν τὸ σῶμα, ἥτις δὲν πρέπει νὰ ᾖ καινουργής, διότι ἀπαιτεῖται νὰ τυγχάνῃ μαλακὴ καὶ οὐχὶ τραχεῖα, ἣν μετὰ δέκα περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας ἀποθέτει, καὶ ποιεῖται εἶτα τὴν προσήκουσαν ἀποσπόγγισιν τοῦ σώματος μετὰ καὶ τῆς κεκανονισμένης ἐλαφρᾶς μαλάξεως αὐτοῦ.

Τὸ δὲ δεῖπνον δέον νὰ λαμβάνῃ ὁ πάσχων τρεῖς τοὐλάχιστον ὥρας μετὰ τὸ γεῦμα τῆς δείλης, ὅπερ δέον νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ ζωμὸν κρέατος ἢ ἰχθύος, ἢ ἑφθῶν τοιούτων, ἢ καὶ κατὰ τὴν ὄρεξιν καὶ ἐλευθέραν βούλησιν τοῦ πάσχοντος παρεσκευασμένων, ὅστις ἐὰν δὲν ἐξέλθῃ πλέον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, εἴτε εἰς περίπατον εἴτε δι' ἄλλην τινα αὐτοῦ ἐπαγγελματικὴν ἀνάγκην, δέον ἵνα μὴ πίνῃ ποσῶς οἶνον τότε, ὅστις δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς παραγωγὴν δυσφορίας καὶ ῥιπτασμῶν ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ νυκτοφοβίας.

Ἐὰν ὅμως θελήσῃ οὗτος ὅπως μεταβῇ εἴτε εἰς θέατρον εἴτε εἴς τινα ψυχαγωγικὴν διασκέδασιν, τότε ἐπιβάλλεται αὐτῷ ἡ πόσις 75—100 δραμίων οἴνου καὶ ἡ εὐχερὴς οὕτω μετάβασις αὐτοῦ εἰς πᾶσαν συναναστροφὴν καὶ εἰς πᾶσαν κοινωνικὴν ἀπόλαυσιν. Ἐπιστρέψας δὲ οἴκαδε δέον ἵνα κατακλίνηται εἰς ὕπνον ἀλλ' οὐχὶ πρὸ τῆς δωδεκάτης νυκτερινῆς ὥρας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲ διαγραφέντων ὅρων οὓς ὀφείλει νὰ ἀκολουθῇ ὁ φοβοπαθὴς, προκύπτει ὅτι δέον οὗτος ὅπως ἐσθίῃ τετράκις τῆς ἡμέρας, πλὴν ἀνὰ **ὀλίγην ποσότητα τροφῆς,** ἀντὶ τῶν συνήθων δύο μὲν πλὴν ἀφθόνων καὶ κοπιωδῶν γευμάτων.

Ταῦτα εἰσὶν ἀπαραίτητα καὶ δέον νὰ ἐπιβάλλωνται τῷ πάσχοντι ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διὰ πάσης ἐπιμονῆς καὶ αὐστηρότητος. Ἐκ πολυετοῦς πείρας ἐγνώρισα τὴν ἀλάνθαστον καὶ εὐεργετικὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν συστηθέντων ὅρων, ἡ παράβασις τῶν ὁποίων παράγει τὴν ἀποτυχίαν ἐν τῇ θεραπείᾳ, τὸν δὲ φοβοπαθῆ ὑποκείμενον εἰς ἄφευκτον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκδήλωσιν καὶ ἔκρηξιν τοῦ ὑπολανθάνοντος ἐν αὐτῷ πάθους.

Εἶναι ἀληθὲς ὅμως ὅτι μεγάλην δυσκολίαν θέλει αἰσθανθῇ ὁ πάσχων ἐκ τῆς νέας δι' αὐτὸν ταύτης διαίτης, ἰδίως διότι συνειθισμένος οὗτος εἰς τὴν πόσιν τοῦ καφφὲ τῆς πρωΐας, πολὺ μεγάλην δυσχέρειαν θέλει δοκιμάσει εἰς τὸ νὰ ἐξοικειωθῇ, εἰς τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτῷ νέαν τακτικὴν ἐν προγεύματι ἐνωρὶς λίαν κατὰ πρωΐαν γιγνομένῳ, καὶ ἰδίως εἰς τὴν πόσιν τοῦ οἴνου, πρωΐας ἔτι οὔσης, ἀλλὰ μετὰ πάροδον δέκα ἕως δεκαπέντε ἡμερῶν, θέλει κατανοήσει τὴν ἐκ ταύτης προσγενομένην αὐτῷ ὠφέλειαν, διὸ αὕτη **ἔσεται ἐφεξῆς ἡ ἀμετάτρεπτος καὶ μόνη δίαιτα** ἣν θέλει ἀκολουθεῖ οὗτος κατὰ γράμμα καὶ ἐφ' ὅρῳ ζωῆς.

'Αλλ' ἐν τούτοις ἡ ἀνωτέρω διαγραφεῖσα θεραπεία καὶ διαιτητική, τυγχάνει μόνον προκαταρκτική· διότι ἔνθεν μὲν ἀφορᾷ τὴν καταπράϋνσιν τοῦ νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ, ἔνθεν δὲ εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τῆς κλονισθείσης ἀφομοιωτικῆς καὶ ἀποχετευτικῆς ἐνεργείας ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι. Δύναται δὲ ἡ τοιαύτη προκαταρκτικὴ θεραπεία νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἐν τῇ Χειρουργικῇ τοιαύτην, καθόσον ὁ μέλλων νὰ ἐπέμβῃ χειρουργός, δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς ἐγχειριστικὴν ἐπέμβασιν, ἂν μὴ πρότερον ἐκτελέσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἀπολυμαντικὴν ἐργασίαν ἐπὶ τῆς ἐγχειρισθησομένης ἐπιφανείας.

Διὸ μετὰ τὴν περαίωσιν τῆς ἀναγραφείσης ἀνωτέρω ποσότητος τῶν τε Βρωμιούχων καὶ τῶν χολαγωγῶν φαρμάκων, δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἀναβάλλητε τὴν ἐπιβαλλομένην θεραπείαν, ἥτις ἐφεξῆς δέον νὰ συνίσταται ἐκ στοιχείων φαρμακευτικῶν, ἅτινα προσκομίζουσι τῷ ὀργανισμῷ τὴν **προσήκουσαν τόνωσιν, εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀναλωθέντων στοιχείων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ.**

Εἴπομεν ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι ἐπὶ μεγάλης ἐγκεφαλικῆς ἐργασίας ἀπεκκρίνεται πολὺ μεγάλη ποσότης Φωσφόρου διὰ τῶν οὔρων, καθόσον μεγάλη ἐπιγίγνεται ἐν τῇ φαιᾷ οὐσίᾳ καὶ διηνεκὴς δρᾶσις ἐν αὐτῇ, καὶ πολλὴ δραστηριότης ἐν τῇ θρεπτικῇ κατ' αὐτὴν ἀνταλλαγῇ, ἐπομένως καὶ πολλὴ κατανάλωσις.

"Αμα λοιπὸν περαιωθῇ ἡ Βρωμιοῦχος σκευασία, ἀμέσως δέον ὅπως χορηγήσητε τὰ εἰς ῥιζικὴν θεραπείαν τῆς νόσου συμβάλλοντα.

Ἡ παροχὴ τῶν Σιδηρούχων ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ 'Αρσενικοῦ, Στρυχνίνης καὶ Φωσφόρου, δὲν θέλει βραδύνει ὅπως παράσχῃ ὑμῖν τὰ θαυμάσια αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Ἐγὼ προτιμῶ τὸν ἀμμωνιακὸν Σίδηρον, καὶ τὸ Βάμμα τῶν Ἐμετικῶν καρύων ἀντὶ καθαρᾶς Στρυχνίνης, κατὰ τὴν κάτωθι συνταγήν.

Rp. Tinctur. nervin. Restuscheffi
aq. Rosarum
aa
unciam unam et dimidiam

Tinctur. nuc. vomicar
Solut Fowler. } aa
Tinctur. Cinamom
drachmas tres

Ἓν κοχλεάριον τοῦ καφφὲ ἅμα τῇ ἐγέρσει τοῦ ὕπνου ἑκάστην πρωΐαν ἐντὸς κυαθίσκου ὕδατος, καὶ ἕν, ὀλίγον πρὸ τοῦ γεύματος τῆς δείλης, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Μετὰ δὲ τὴν περαίωσιν τοῦ μεσημβρινοῦ γεύματος καὶ τοῦ δείπνου, νὰ λαμβάνῃ καὶ ἐκ τοῦ ἑξῆς :

Rp. Natr. Phosphoric.
drachmas duo
divid, ni part aequal
No decem

Ἀνὰ ἓν ξηρίον μετὰ τὴν περαίωσιν ἑκάστου τῶν δύο γευμάτων.

Τὸ φωσφορικὸν δὲ Νάτριον δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ καὶ διὰ τοῦ Φωσφορικοῦ ἀσβεστίου, κατὰ τὴν αὐτὴν δόσιν, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου δύναται νὰ αὐξηθῇ ἡ δόσις βαθμιαίως μέχρι τοῦ διπλασίου καὶ πλέον.

Τὸ φωσφορικὸν δὲ ἀσβέστιον καὶ Νάτριον συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς κλονισθείσης δυνά-

μεως ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ κατὰ τῶν θρεπτικῶν ἀτελειῶν τῶν κυττάρων καὶ δὴ καὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν τοιούτων, περὶ ὧν ἡμεῖς κυρίως ἐν τῇ νόσῳ ἣν περιγράφομεν εἰδικῶς ἐνδιαφερόμεθα, ἔνθα τὰ φωσφορικὰ ταῦτα ἅλατα μετὰ τῶν πρωτευόντων στοιχείων τῶν Ἐμετικῶν καρύων, προσκομίζουσι τὴν ἠλεκτρικὴν ζωτικότητα καὶ ἐπαναφέρουν τὴν πλαστικὴν καὶ θρεπτικὴν δραστηριότητα ἐν αὐτοῖς, ἥτις ἐπὶ τέλους, συντελεῖται πλήρης ἕνεκα τῶν θεραπευτικῶν ἰδιοτήτων τοῦ τε ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ Σιδήρου ἐν συνδυασμῷ παρεχομένων μετὰ τῶν ἀνωτέρω, ἅτινα τόσον θαυμασίως τροποποιοῦσι τήν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τοῦ αἵματος.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ συμβολὴ τῶν ἀνωτέρω δραστικῶν στοιχείων κατορθώσῃ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἔρρυθμον λειτουργίαν καὶ τὴν κανονικὴν θρέψιν καὶ τὴν αἱμάτωσιν ἐν τοῖς κυττάροις, δέον ἵνα καὶ ἡ κατανομὴ τοῦ αἵματος ἀποβαίνῃ γοργοτέρα καὶ ἐπαρκὴς πρὸς θρέψιν τῶν ὀργάνων, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ σπασμοῦ ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ τῆς εὐκόλου δι' αὐτῶν διοχετεύσεως τοῦ αἵματος ἐν τοῖς διαφόροις ὀργάνοις τοῦ σώματος κατὰ τοιοῦτον κανονικὸν τρόπον ὥστε νὰ μὴ δίδηται ἀφετηρία ἐκεῖθεν εἰς ἀνάπτυξιν παντοίων νευρικῶν διαταράξεων καὶ δὴ καὶ τῆς Φοβοπαθείας. Τοῦτο δὲ κατορθώθη ἤδη διὰ τῆς χρήσεως τῶν Βρωμιούχων κλπ.

Ἀλλὰ πῶς παράγονται τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα εὐνοϊκὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῷ πάσχοντι, ἀφοῦ ἡ διαγραφεῖσα ἀνωτέρω τονωτικὴ θεραπεία τίθεται εἰς ἐνέργειαν μετὰ τὴν περαίωσιν τῆς διὰ Βρωμιούχων ἁλάτων καὶ ὑπακτικῶν ἀναγραφείσης προκαταρκτικῆς θεραπείας : Καὶ διατί, ἀφοῦ ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ ὑπάρχῃ πλημμελὴς θρέψις καὶ ἀνεπαρκὴς αἱ-

μάτωσις ἐν τῷ ἐγκεφαλικῷ ἱστῷ, διατί λέγω, καταφαίνεται τῷ πάσχοντι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ οὐσιώδης αὕτη ἐπὶ τὰ βελτίω μετατροπή; Μήπως αὕτη ὀφείλεται τῇ χρήσει τῶν Βρωμιούχων ἁλάτων; Ἢ ἐκ τῆς χρήσεως τῶν χλιαρῶν λούσεων τοῦ σώματος; Ἡ ἐμὴ πεῖρα διδάσκει ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐν συνδυασμῷ ἔστω ἐφαρμοζομένων, δὲν παράγουσιν οὐσιώδη τινα μετατροπὴν εἰς τὰ παθήματα τοῦ Φοβοπαθοῦς ἄνευ καὶ τῆς πόσεως οἴνου. Εἶναι ἀληθὲς ὅμως ὅτι πολλὴν ἀνακούφισιν αἰσθάνεται οὗτος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τῆς γενικῆς αὐτοῦ καταστάσεως ἐκ τούτων.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ἐδοκίμασα ὡς τὸ ἡρωϊκώτερον καὶ τὸ ἀμέσως καὶ θαυμασίως μετατρέπον τὴν ἀπέλπιδα κατάστασιν τοῦ Φοβοπαθοῦς τυγχάνει **ὁ οἶνος.** Ὅσον καλῶς καὶ εὐγεύστως ἐὰν προγευματίσῃ ὁ Φοβοπαθής, καὶ ἐὰν λάβῃ καὶ τὸ μᾶλλον ἀπολαυστικώτερον λουτρόν, δὲν θέλει ἐν τούτοις δυνηθῇ νὰ διαπεραιώσῃ μίαν Πλατεῖαν, ἔστω καὶ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ τότε ἓν μέγα βραβεῖον, ἢ χρηματικόν τι σεβαστὸν ποσόν, ἄνευ τῆς πόσεως 60—80 δραμίων οἴνου τοὐλάχιστον.

Ἐνῷ καὶ μετὰ τὸ πλέον λιτότερον καὶ πενιχρότερον πρόγευμα ἀρκεῖ μόνη ἡ πόσις μιᾶς περίπου λίτρας καλοῦ οἴνου ὑπὸ τοῦ φοβοπαθοῦς ἵνα προσδώσῃ αὐτῷ ἅπασαν τὴν φυσιολογικὴν ζωτικότητα καὶ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ψυχικὴν εὐεξίαν, ὥστε νὰ διαπεραιώσῃ τὴν Πλατεῖαν ταύτην ὡς διήρχετο ταύτην καὶ πρὸ τῆς ἐπισυμβάσης αὐτῷ φρικώδους ταύτης νόσου. Ἡ ποσότης τοῦ οἴνου δύναται νὰ αὐξήσῃ μέχρι διακοσίων δραμίων τὴν ἡμέραν, ἔν τισι δὲ περιπτώσεσι ψυχικῆς καταβολῆς ἥτις δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ δειλίαν τινα ἐπὶ τῇ ἐπιχειρήσε ς πορείας τινος ἐπιβαλλομένης δύνα-

ται ὁ πάσχων νὰ ὑπερβῇ τὴν κεκανονισμένην δίαιταν καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ποσοῦ καὶ 250 ἢ καὶ 300 δραμίων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Εἰς δὲ τοὺς πάσχοντας Νυκτοφοβίαν καὶ Ὑπνοφοβίαν ἐπιβάλλεται ὅπως ἔχωσιν ὡς προασπιστικὰ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὕπνου αὐτῶν ποσότητά τινα οἴνου μιᾶς ἢ δύο λιτρῶν πρὸς μετατροπὴν τῆς ἀνιαρᾶς φαντασίας αὐτῶν καὶ πρὸς στερέωσιν τοῦ θάρρους αὐτῶν, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ ληφθῇ ἀνάγκη νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτοῦ. Τοῦτο, ὡς καὶ ἡ παρουσία ἐκεῖ, ὀλίγης ποσότητος Πνευματώδους τινος ποτοῦ θεωρεῖται ἄριστον προασπιστικὸν κατὰ τῆς Νυκτοφοβίας μέσον, ἥτις ἐκ τοιαύτης ἰδέας δὲν ἐκρήγνυται ποσῶς.

Ἡ δὲ πόσις οἰνοπνευμάτων καὶ ἡδυπότων δὲν παράγει ἐκεῖνα τὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα ἅτινα ἐπιφέρει ἡ μεθοδικὴ ὡς ἀνωτέρω ἀναφέρομεν πόσις τοῦ οἴνου καὶ ἅτινα οὐδ' ἐκ τῆς πόσεως ζύθου παράγονται ὅμοια.

Ἐπίσης καὶ ἡ χρῆσις θαλασσίων λουτρῶν δὲν τυγχάνει ἀσπαστὴ τῷ Φοβοπαθεῖ διότι καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ τῆς θαλάσσης δὲν εἶναι προσφυὲς πρὸς θεραπείαν τῆς Φοβοπαθείας ἀλλὰ καὶ διότι ἐξερχόμενος οὗτος τοῦ λουτροῦ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ λάβῃ συγκινήσεις καὶ εἰς τὰ ὄμματα τῶν περιπατητῶν καὶ ἐκ τοῦ κενοῦ τῆς παραλίας, ἐνῷ ἐν τῷ οἴκῳ ἀποφεύγει πάσας αὐτὰς τὰς συγκινήσεις.

Ἐν γένει δὲ ἡ ψυχρὰ ὑδροθεραπεία δὲν ἀποβαίνει ὠφέλιμος πρὸς τοὺς φοβοπαθεῖς. Διότι οὗτοι ὡς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν δὲν πάσχουσι γενικὴν ἀναιμίαν, καθόσον κατὰ κανόνα ἅπαντες οἱ φοβοπαθεῖς εἰσὶν εὔρωστοι, εὔχρωμοι, καὶ ἐν γένει φέροντες ζηλευτὴν φαινομενικῶς ὑγείαν, ἀλλὰ φέρουσι μόνον ἀτελῆ ἀνάπτυξιν καὶ πλημμελῆ θρέψιν ἐν ὡρισμέναις μοίραις τοῦ ἐγκεφάλου, προελθοῦσαν ἕνεκα ποιοτικῆς ἐλαττωματικότητος τοῦ αἵματος ἐν

αὐτῷ ἧς ἕνεκα τὰ ἐγκεφαλικὰ κύτταρα ἐκεῖ δὲν ἔχουσι τὸν φυσικὸν ὄγκον ἀλλὰ τυγχάνουσιν ἰσχνὰ καὶ ἀτροφικά, ἕνεκα τῆς ἀνωμάλου αὐτῶν θρέψεως ἐκδηλοῦντα τὴν λειτουργικὴν αὐτῶν δρᾶσιν παράχορδον.

Διὸ τὰ χλιαρὰ ὑποβοηθοῦσι τὴν θρέψιν καὶ τὴν αἱμάτωσιν καὶ τὴν φυσικὴν λειτουργίαν τῶν ἐκκρίσεων καὶ ἰδίως τῆς ἀδήλου διαπνοῆς καθαρίζοντα τὸ δέρμα καὶ ἐλευθεροῦντα τοὺς πόρους αὐτοῦ ἀπὸ τῶν διαφόρων ἐπιβλαβῶν ἐναποθέσεων.

Ὅρος δὲ ἀπαράβατος ἐστὶ ἡ μόνον κατὰ τοὺς ἐαρινοὺς καὶ θερινοὺς μῆνας ἐκτέλεσις τῶν καταιωνήσεων καὶ λούσεων τοῦ σώματος. Κατὰ δὲ χειμῶνα ἂς διενεργῶνται ἐλαφραί τινες μαλάξεις (massage), κατὰ τὸν κορμὸν ἰδίως, ἐπίσης σωμασκία, περίπατοι οὐχὶ ἐπίπονοι καὶ μακροί, βίος ψυχαγωγικός, συναναστροφὴ μετὰ ἀτόμων φαιδρῶν καὶ διασκεδαστικῶν ἐν συναυλίαις, μουσικαῖς καὶ θεάμασι τερπνοῖς, εἰς ἃ ὁ φοβοπαθὴς δέον διὰ πάσης προσπαθείας νὰ προσφεύγῃ καὶ ἐντρυφᾷ.

Δέον δὲ κατὰ κανόνα ὅπως πρὸ τῆς κατακλίσεως εἰς ὕπνον ἵνα ποιῆται οὗτος κινήσεις περιπατητικὰς ἐπὶ ἡμίσειαν ἕως μίαν ὥραν καὶ εἶτα νὰ κατακλίνηται.

Καὶ διατί τὴν χρῆσιν τῶν Βρωμιούχων ἁλάτων περιορίζομεν μόνον ἐπὶ 15 ἡμέρας, ἀφοῦ τοσαύτην παγκόσμιον φέρουσι ταῦτα φήμην ; Ἀληθὲς καὶ ἀναμφισβήτητον τυγχάνει ὅτι τὰ Βρωμιοῦχα καταστέλλουσι τὸν ἐρεθισμὸν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν ἐν τῇ φαιᾷ οὐσίᾳ τῶν ἡμισφαιρίων αἰσθητικῶν κυττάρων, ὅπερ τὰ διάφορα πειράματα ἀπέδειξαν ἤδη πασιφανῶς, ἀλλ' ἐπειδὴ προκαλοῦσιν ἀναιμίαν ἐν τῷ ἐγκεφαλικῷ ἱστῷ, ἥτις ἐστὶν ἓν γνώρισμα τῆς Φοβοπαθείας, διὰ τοῦτο κρίνω ἀνωφελῆ τὴν μακροχρόνιον χρῆσιν αὐτῶν, ὡς τοῦτο ἐδιδάχθην ἐκ πείρας καὶ ἐν ἐμοὶ αὐτῷ καὶ ἐν πολλοῖς τοιούτοις ἀρρώ-

στοις οἵτινες εἶχον λάβει αὐτὰ ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ εἰς πυκνὰς δόσεις. Τοῦτο μόνον γνωρίζω ὑμῖν ὅτι τὰ Βρωμιοῦχα ἐν ἀρχῇ τῆς χρήσεως αὐτῶν τυγχάνουσι λίαν ἐπωφελῆ καὶ εὐεργετικά, οἱ δὲ πάσχοντες ἐπιρρωνύονται ψυχικῶς ἀλλὰ μέχρι τινὸς σταθεροῦ σημείου, ἀλλ' εἰς μάτην εἶτα ἀναμένουσιν οὕτω τὴν πλήρη αὐτῶν ἴασιν, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας καίτοι αὐξάνοντες τὴν δόσιν αὐτῶν, ὅλως ἀντίθετα ἀπολαμβάνουσιν ἀποτελέσματα.

Συμβουλεύεται δὲ καὶ ἡ ἐν συνδυασμῷ παροχὴ τοῦ Βρωμιούχου Καλίου μετὰ Χλωριάλης, τὰ δὲ ἐκ τούτου ἀποτελέσματα μᾶλλον ἐπωφελῆ τυγχάνουσιν· ὁ δὲ λίαν πεπειραμένος καὶ εἰδικώτερον ἐγκύψας περὶ τὰ τοιαῦτα δόκτωρ Gelineau λαμβάνων ἀφετηρίαν ἐκ τῶν πεποιθήσεων τοῦ Rahutau γράφοντος ὡς ἑξῆς: «Μία μικρὰ ποσότης ἑκάστου αὐτῶν ἐνεργεῖ ἰσχυρότερον ἐὰν δίδωνται ἡνωμένα ταῦτα, ἢ διπλάσιοι δόσεις ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν παρεχομένων χωριστά», συμβουλεύει τὴν κατὰ τοιοῦτον, ἐν συνδυασμῷ, τρόπον παροχὴν αὐτῶν, ὁπόταν ἡ ἐπὶ 15—20 ἡμέρας χρῆσις τῶν Βρωμιούχων δὲν ἐπιφέρῃ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Καθόσον ἡ Χλωριάλη ἐπενεργεῖ κατασταλτικῶς ἐπὶ τοῦ γαγγλιώδους συστήματος καὶ τῶν ὑπερηυξημένων ἀντανακλαστικῶν λειτουργιῶν αὐτῶν.

Αἱ δὲ σκευασίαι τοῦ δόκτορος Gelineau εἰσὶ πολὺ ἐπωφελεῖς ἅτε περιέχουσαι τά τε μνησθέντα ἀνωτέρω ὡς καὶ ἄλλα τονωτικὰ καὶ ἀνυσίμως διεγερτικὰ στοιχεῖα. Πολλὴν δὲ πολλάκις ἐκ τῆς χρήσεως τούτων προσεκτησάμην τὴν ὠφέλειαν. Μεγάλη σημασία θεραπευτικὴ ἐπίσης δίδεται εἰς τὰς ὑποδορείους ἐνέσεις διὰ Στρυχνίνης καὶ Φωσφόρου, ἀνομολογεῖται δὲ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια παρὰ πάντων τῶν εἰδικῶς ἀσχοληθέντων ἐν τῇ νευρικῇ ταύτῃ νόσῳ, ἀλλ' ἐγὼ μὴ τολμήσας ὅπως προβῶ

εἰς τοιαύτην θεραπευτικὴν ἐπέμβασιν, προετίμησα τὴν παροχὴν τῶν οὐσιῶν τούτων μετὰ πάσης περισκέψεως καὶ εὐλαβείας, ἐσωτερικῶς.

Διὸ ἐν ταῖς δυσκόλοις περιπτώσεσι καθ' ἃς ἡ παρ' ἐμοῦ ἀνωτέρω διαγραφεῖσα καὶ ἀντιταχθεῖσα θεραπεία δὲν ὑπῆρξε τελεσφόρος, χορηγῶ τὰς ἀνωτέρω θεραπευτικὰς οὐσίας εἰς σφαιρία (granules) συμφώνως τῷ κώδηκι (Codex medicam entaire) πρὸς ἓν χιλιοστόγραμμον ἀντιστοιχοῦντα ἕκαστον. Ἐκ τούτων παρέχω κατὰ δίωρα διαλείμματα ἐναλλάξ, ἀνὰ ἓν σφαιρίον ἀρσενιούχου σιδήρου, καὶ ὑδροχλωρικῆς μορφίνης. Ὑποφωσφορικῆς δὲ Στρυχνίνης, ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἀνὰ ἓν σφαιρίον. Μετὰ 15 δὲ ἡμέρας ἀνὰ δύο τὴν ἡμέραν τοῦ τελευταίου τούτου, ἐνῷ ἐκ τῶν πρώτων δύναταί τις νὰ δώσῃ μετὰ δύο ἑβδομάδας καὶ ἀνὰ δύο σφαιρία κατὰ δίωρον ἐναλλὰξ ἐν καιρῷ ἡμέρας μόνον.

Ταῦτα δὲ, ἕνεκα τῆς φυσικῆς μου δειλίας, μετὰ δυσκολίας παρεῖχον ἐμοί τε αὐτῷ καὶ διαφόροις φοβοπαθέσιν ἀρρώστοις, ἀλλ' ἀνερευνῶν πάντοτε καὶ ἕνεκα ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ἕνεκα ἀτομικοῦ τοιούτου, ἀνέγνων τὴν κατὰ τὸ 1893 κλινικὴν περίπτωσιν (Ἀγοραφοβίας ἢ Κενοφοβίας) δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ δόκτορος Chazarain καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐγκρίτου τούτου ἰατροῦ ἀντιταχθεῖσαν διὰ τῶν ἀνωτέρω τριῶν στοιχείων κατὰ τῆς παθήσεως ταύτης θεραπείαν ἥτις μετὰ θαυμασίας ταχύτητος ἐπέφερε τὰ εὐχάριστα αὐτῆς ἀποτελέσματα, καὶ ἥτις ἐπέσπασε τὸν ἔπαινον τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας ἐν Παρισίοις εἰς ἣν ἀνεκοινώθη αὕτη. Διὸ ἔκτοτε κἀγὼ αὐτὸς ἐποιησάμην χρῆσιν τούτων ἀλλ' εἰς τὸ ἥμισυ πάντοτε τῆς ἀνωτέρω δόσεως, καὶ πολλοῖς εἰς φόβους εὐπαθέσιν ἐχορήγησα αὐτά. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ παρ' ἐμοῦ ἀναγραφομένη θεραπεία ἐκ Σιδήρου, ἀρσενικοῦ, βάμ-

ματος Ἐμετικῶν καρύων, (ἀντὶ στυχνίνης) καὶ ἡ μεθ' ἕκαστον τῶν δύο γευμάτων παροχὴ Φωσφορικῶν οὐσιῶν, ἐπιφέρουσι τὰ αὐτὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα ἄνευ ὑπονοίας κινδύνου τινος ἐνδεχομένου ἐκ τῶν ἄνωθι μνησθεισῶν δηλητηριωδῶν οὐσιῶν. Ἀντὶ δὲ τῆς Μορφίνης λίαν ἐπωφελὴς ἐφάνη μοι ἡ ἐν ἀρχῇ χορήγησις τῶν βρωμιούχων ἁλάτων πρὸς κατεύνασιν τοῦ νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ, ἅτινα καὶ ἐν τῷ μεταξὺ δύναται ὁ θεράπων ἰατρὸς νὰ χορηγῇ κατὰ τὰς παρουσιαζομένας ἐνδείξεις, εἴτε μόνα αὐτὰ κεχωρισμένα, εἴτε ἐν συνδυασμῷ μετὰ Χλωριάλης. Ἀλλ' ἐγὼ χορηγῶ ταῦτα μόνα κατὰ τὴν ἄνωθι σημειωθεῖσαν συνταγήν μου μετ' ὠφελείας πλείστης πάντοτε. Ἐγράψαμεν δὲ ἤδη ἀνωτέρω ἑνὸς ἑκάστου πάντων τῶν ἀναφερομένων φαρμακευτικῶν στοιχείων τὴν ἀγαθοεργὸν δρᾶσιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν Φοβοπάθειαν.

Πολλὴ δὲ ἐδόθη σημασία ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις καὶ εἰς τὰ διάφορα Γλυκεροφωσφορικὰ παρασκευάσματα, ἅτινα πάντα βάσιν ἔχουσι τὸν Φωσφόρον ὑπὸ διαφόρους μορφὰς χημικῶς συσκευαζόμενον, καὶ ὧν βρίθουσιν αἱ τελευταῖαι σελίδες τῶν διαφόρων περιοδικῶν.

Ἐν τοῖς διαφόροις τονωτικοῖς ἐπίσης δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν καὶ τὸν οἶνον τοῦ Κολά, καὶ τὴν Ναρδικὴν ἀμμωνίαν (Valerianate d' ammoniaque de Pierlot) παρεχομένην ἀνὰ ἓν μικρὸν κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ δὶς τῆς ἡμέρας ἐντὸς κυαθίσκου ὕδατος, ὅπερ ὠφελεῖ ἰδίως κατὰ τῆς ἀϋπνίας καὶ ἀτονίας τῶν μυῶν, κατὰ τὰς Νευρασθενικὰς Φοβοπαθείας. Ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀϋπνίας τῆς ἕνεκα **Νυκτοφοβίας** καὶ **ὑπνοφοβίας** χρησιμώτατον τυγχάνει τὸ Βρωμιοῦχον Κάλιον εἰς δόσιν γενναίαν διδόμενον. Προκρίνω τὸν τρόπον δι' οὗ χορηγεῖ τοῦτο ὁ ἔγκριτος καθηγητὴς τῶν Παρισίων Gilles

de la Tourette παρέχων κατὰ τῶν ἀϋπνιῶν τούτων 1—3 γραμμάρια ἐφάπαξ ἐντὸς κυαθίσκου ἐγχύματος φιλλύρας ἢ ἐντὸς γάλακτος σακχαρωμένου διὰ σεραπίου ἀνθέων πορτοκαλέας. Μὴ φανῇ ὑμῖν ἡ δόσις αὕτη μεγάλη. Ὁ Voisin συνιστᾷ νὰ δίδηται καὶ μέχρι 4 δραμίων καθ' ἡμέραν, ὁ δὲ Féré παρέσχε τοῦτο καὶ μέχρι 10 δραμίων μετὰ πολλῆς ὠφελείας πρὸς καταπράϋνσιν τῶν σπασμῶν, ἐνῷ συγχρόνως δὲν ἐπήρχετο ἐλάττωσις τοῦ βάρους τοῦ σώματος, ὅπερ δεικνύει ὅτι ἡ θρέψις δὲν παραβλάπτεται ἐκ τούτων. Διὸ τὰ βρωμιοῦχα ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ Νωτιαίου μυελοῦ ἐλαττοῦντα τὴν ἀντανακλαστικὴν ἰδιότητα τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ἄξονος. Προσέξατε ὅμως ἵνα οἱ ἀσθενεῖς ὑμῶν λαμβάνωσι καθαρὰ τὰ ἅλατα ταῦτα ἅτινα ἐν τῷ ἐμπορίῳ παρέχονται μεμιγμένα μετὰ χλωριούχου ἢ ἀνθρακικοῦ κάλεος κλπ. ὅτε οὐ μόνον ἀνωφελῆ τυγχάνουσι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιβλαβῆ. Ἔπειτα ὅμως ὁ παροξυσμὸς τῆς Νυκτοφοβίας καὶ μεθ' ὅλην τὴν γενναίαν δόσιν αὐτοῦ ἐκρήγνυται ἐνοχλητικώτατος, τότε δὲ δύνασθε νὰ χορηγήσητε καὶ τὴν χλωριάλην σὺν αὐτῷ ὡς ἐπίσης καὶ τὴν Θειονάλην εἰς δόσιν 15 κόκκων μέχρι ἡμισείας δραχμῆς ἢ καὶ πλέον καὶ μέχρι δραχμῆς, ἐν περιπτώσεσιν ὑπερμέτρου διεγέρσεως τῶν νεύρων. Ἐν τούτοις ὁ παραγόμενος διὰ τούτων ὕπνος δὲν τυγχάνει φυσικὸς καὶ ἀναζωογονητικός, ἀλλὰ ὕπνος νοσηρός, διὸ δέον νὰ ἐφαρμόζητε ἀκριβῶς τὴν ἀναγραφεῖσαν ἀνωτέρω γενικὴν θεραπείαν, ἥτις τυγχάνουσα πραϋντικὴ ἐν ἀρχῇ, εἶτα δὲ νευροσθενικὴ καὶ ἀναγεννητικὴ δὲν θέλει βραδύνει ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν ἁρμονίαν ὅλων τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν λειτουργιῶν καὶ δὴ καὶ τὸν ὕπνον ἐν ὅλῃ τῇ φυσικότητι αὐτοῦ.

Ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ καὶ τῶν τελευταίων τούτων, ὡς λίαν

συντελεστικὸς συνιστᾶται ὁ στατικὸς ἠλεκτρισμὸς· τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα εἰσὶν ἡ ἐξάλειψις τῆς ἀϋπνίας, καὶ ἡ ἐλάττωσις πάσης καταθλίψεως καὶ νευρικῆς διαταραχῆς. Ἀλλ' ὁ περίφημος Charcot πᾶσαν ἐκ τούτου ὠφέλειαν ἀποδίδει μᾶλλον εἰς τὴν καθ' ὑποβολὴν τροποποίησιν τῆς φαντασίας τοῦ πάσχοντος.

Ὁ δὲ γαλβανισμὸς ἐφάνη ἐπωφελὴς ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ Ἐπιληψίᾳ ὁ δὲ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἰατρὸς Rockwel βεβαιοῖ ὅτι ὁ γαλβανισμὸς τῶν νευρικῶν κέντρων ἐλαττοῖ τὴν ἐρεθιστικότητα αὐτῶν καὶ παράγει μεγαλειτέραν ἀντίδρασιν πρὸς μεγάλας δόσεις τῶν βρωμιούχων ἀλλ' ἐλαττοῖ τὴν πρὸς βρωμικὴν δερματίτιδα εὐπάθειαν.

Ὁ γαλβανισμὸς τυγχάνει ἐν πολλῇ ὑπολήψει ἐν Ἀμερικῇ ἰδίως ἔνθα ἀνέκαθεν ὁ Reard ἐποιεῖτο ἐπωφελῆ χρῆσιν αὐτοῦ κατὰ τῆς Νευρασθενείας καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς Φοβοπαθειῶν, ὁπόταν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις καὶ ἡ θρεπτικὴ λειτουργία εὑρίσκοντο εἰσέτι ἐν καλῇ ὁπωσοῦν καταστάσει. Ἐν δὲ τῇ Salpetrière χρῶνται αὐτῇ ἐπωφελῶς κατὰ τῶν ὑστερικῶν παροξυσμῶν· αἵτινες καταπαύουσιν αὐτοστιγμεί, ἢ καὶ προλαμβάνονται πρὶν ἢ ἐκδηλωθῶσιν.

Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ δύναται νὰ προσδώσῃ ὁ ἠλεκτρισμὸς τῷ πάσχοντι, προσγίγνεται προχειρότερον διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀναγραφείσης θεραπείας. Διὸ ἐπιμείνατε εἰς τὴν κατὰ γράμμα ἐκπλήρωσιν αὐτῆς. Ὁ φωσφόρος ἢ στρυχνίνη ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ Ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ Σιδήρου, ἀρκετὸν παρέχουσιν ἠλεκτρισμὸν ζωτικότητος ὅστις ἐλλείπει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ὁ δὲ οἶνος ἕνεκα τῶν στερεῶν μορίων καὶ ἁλάτων ὧν εὐμοιρεῖ καὶ ἅτινα εἰκότως πιστεύεται, ὅτι προσόμοια τῶν ἐν τῷ αἵματι τοιούτων τυγχάνουσιν, ἀφοῦ τόσον πολὺ ζωο-

-γονεῖ καὶ τρέφει τὰ νευρικὰ κύτταρα, μετρίως κατὰ τὴν ἀνωτέρω δοθεῖσαν παρ' ἐμοῦ ὁδηγίαν πινόμενος, ἢ καὶ ἐν μεγαλειτέρᾳ ποσότητι, ἕως ἂν ἐπέλθῃ ἡδεῖα τις καὶ εὐάρεστος διάθεσις καὶ εὐθυμία ἐν τῷ σώματι ἡ δὲ φαντασία μετατραπῇ ἐπὶ τὸ φαιδρότερον, ὥστε αἱ εἰκόνες αἱ προσκομιζόμεναι τῷ ἐγκεφάλῳ ὑπ' αὐτῆς νὰ ἀπεικονίζωνται τερπναὶ καὶ εὐχάριστοι, τὰ δὲ οἰκεῖα κύτταρα προσδεχόμενα λαμπρὰς ἐντυπώσεις, νὰ μὴ ὑφίστανται σάλον τινα ἢ διαταραχὴν καὶ χαλάρωσιν, καθιστάμενα ἀνίσχυρα πρὸς ἀνταγωνισμὸν καὶ ἐξουδετέρωσιν τῶν ἀπὸ ζοφερῶν εἰκόνων ἀνιαρῶν ἐντυπώσεων ἃς πρὸ τῆς πόσεως τοῦ οἴνου ἐπεσώρευεν ἡ νοσηρὰ φαντασία ἐκεῖ. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀνομολογῶν τοῦτο γράφει ὡς ἑξῆς.

«Πλέονος ἐν τῇς μ έ θ η σ ι ἐξαίφνης γενομένου τοῦ αἵματος, μεταπίπτουσιν αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ ἐν τῇσι ψυχῇσι φρονήματα, καὶ γίνονται τῶν μὲν παρεόντων κακῶν ἐπιλήσμονες τῶν δὲ μελλόντων εὐέλπιδες ἀγαθῶν».

Ἵνα θριαμβεύσῃ δὲ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τοῦ φόβου, δέον νὰ φέρῃ ἰσχυρὰν βούλησιν, ἧς ὁ βαθμὸς κρίνεται ἀναλόγως τῆς δόσεως τῆς ἀνταγωνιστικῆς καὶ κατασταλτικῆς δυνάμεως τῶν κυττάρων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, κατὰ τῶν δηλητηριωδῶν ἐμπνεύσεων ἐν αὐτῷ, ἥτις ἐὰν τυγχάνῃ ἐκεῖ ἐπαρκής, παρουσιάζει καὶ τὸν ἄνθρωπον, γενναῖον, ἔμψυχον, ἥρωα, ἀλλ' ὅταν ἡ ἐνυπάρχουσα ἐκεῖ ἀνταγωνιστικὴ δύναμις τυγχάνῃ ἰσχνὴ καὶ ἀνίσχυρος, ἔχομεν τὸν δειλὸν καὶ λιπόψυχον καὶ μικρᾶς θελήσεως ἄνθρωπον. Ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ δὲ ἔχομεν ἄτονον βούλησιν. Διὸ ὁ πάσχων αὐτὴν ἐμφανίζεται ἄτολμος, καὶ τελείως ἀφωπλισμένος ἐκ τοῦ φόβου ἕρμαιον αὐτοῦ, πτήσσων πρὸ τῶν εὐτελεστέρων ἢ καὶ ἀνυπάρκτων ὅλως ἐκπλήξεων τοῦ τρόμου καὶ τρεπόμενον ἄλλοτε εἰς φυγήν, ὅπως περισωθῇ ἀπὸ ἀνυ-

πάρκτων κινδύνων καὶ ὀρρωδοῦντα ἐπὶ τῇ διαβάσει μιᾶς γεφύρας, μιᾶς πλατείας, μιᾶς εὐρείας ὁδοῦ.

Ἐν τούτοις δώσητε τῷ δυστήνῳ τούτῳ ἀνθρώπῳ μικρὰν μερίδα εὐγέστου τινος φαγητοῦ, καὶ ἑκατὸν δραμίων οἴνου καλοῦ καὶ θέλετε θαυμάσει τὴν ἐκπληκτικὴν μετατροπὴν ἥτις θέλει ἐπέλθει αὐτῷ μετὰ πάροδον ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας. Ἅπασαι αἱ ἀνωτέρω δυσκολίαι θέλουσιν ἐξαφανισθῇ ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ὡσεὶ καπνός, ἡ δὲ προσκόμισις ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ζοφωδῶν εἰκόνων δὲν εὑρίσκει πλέον θέσιν ἐκεῖ, ἡ βούλησις ἀνέκτησε τὴν ἐκλιποῦσαν ἰσχὺν αὐτῆς, ἡ δὲ ἔκφανσις τοῦ ἰδεώδους τῆς αὐτοσυντηρήσεως δὲν προβάλλει πλέον διόλου δειλή, ὁ φόβος ἐξουδετερώθη, ὁ ἄνθρωπος ἐθριάμβευσε πλέον! ἡ δὲ Φαντασία, πανηγύρουσα καὶ αὕτη τὴν τοιαύτην μετατροπήν, περιΐπταται ἐν μέσῳ ἀειθαλῶν λειμώνων καὶ διασκορπίζει τῇ διανοίᾳ πᾶσαν εὐφροσύνην καὶ χαράν. Καὶ τί ἄλλο θέλετε θεσπεσιώτερον καὶ θαυμασιώτερον μέσον νὰ ἀναζωογονήσητε τὴν σβυνομένην ζωὴν τοῦ φοβοπαθοῦς καὶ ἀναστηλώσητε αὐτήν, ὁπότε οὗτος προκειμένου ἵνα βαδίσῃ μίαν εὐρεῖαν ὁδὸν ἢ νὰ διαβῇ μίαν γέφυραν ἢ μίαν πλατεῖαν καὶ προτοῦ ἐπιχειρήσῃ τὴν πορείαν ταύτην, συνταράσσεται ἐκ φόβου καὶ ὀρρωδεῖ **κατ' ἀντανάκλασιν** καὶ ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ἀναπολήσει τῶν μερῶν τούτων;

Ἐγὼ δὲ καθὸ φοβοπαθής, θεωρῶν ἄλλοτε, ὅτι ἡ ἐν ἐμοὶ ἐμφωλεύουσα πάθησις αὕτη, ἐπήγαζεν ἕνεκα **ὑπεραιμίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ συμφορήσεων ἐν αὐτῷ, εἶχον ἀπόσχει τελείως τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου** ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη, καθ' ἃ πολὺ πλειότερον τότε εἶχον ταπεινωθῇ ἀπέναντι τοῦ φόβου, μᾶλλον ἄτονος τότε ἢ πρότερον, καταστάς, καὶ λείφαιμος, καὶ ἀνίσχυρος, καὶ μελαγχολικός.

Μόνοι δὲ οἱ Φοβοπαθεῖς κατανοοῦσι τὴν σοβαρὰν σημασίαν τῶν ἰδεῶν καὶ συστάσεών μου, ὡς καὶ πᾶς φιλομαθὴς καὶ ἐμβριθὴς ἰατρός, ὅστις ἔχει διακρίνει τὴν κόλασιν ταύτην τῶν Φοβοπαθῶν, καὶ ὅστις θέλει δικαιώσει τὰς συμβουλάς μου καὶ ἐπιμαρτυρήσει.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύναται ὁ φοβοπαθὴς νὰ τρώγῃ οἱονδήποτε θελήσει φαγητόν, ὡς λ. χ. ὄσπρια, φασιόλους καὶ ἐρεβίνθους ἐν σμικρᾷ ποσότητι ἅτινα εἰσὶ τὸ κρέας τῶν πτωχῶν καὶ ἔχουσι πολλὴν ποσότητα φωσφόρου, καθάπερ καὶ διάφοροι καρποὶ ὡς τὰ μῆλα, τὰ σῦκα καὶ τὰ ἀμύγδαλα ἅτινα εὐμοιροῦσι φωσφορικοῦ τιτάνου, ὥσπερ καὶ ἡ λέκυθος τῶν ᾠῶν καὶ ὁ τυρός, καὶ τὰ διάφορα γαλακτερὰ ὡς ἐπίσης καὶ τῶν λαχανικῶν ὧν τινων πάντων δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ γεύητε ἀφόβως ὁ πάσχων, ἀλλ' ἔχων αείποτε ἐν νῷ τὴν ἀμετάβλητον συμβουλήν μου καθ' ἣν ὀφείλει νὰ ᾖ ὀλιγαρκὴς ἐν τῷ τρώγειν καὶ νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ τὸν στόμαχον, καθότι μετὰ δυσκολίας θέλει ἀποφύγῃ τότε τὸν παροξυσμὸν τῆς Φοβοπαθείας. Ἓν δὲ προσέτι μέσον θεραπευτικὸν θαυμάσιον διαθέτει ἡ ἐπιστήμη σήμερον πρὸς ριζικὴν θεραπείαν καὶ ἴασιν ἐντελῆ τῆς φοβοπαθείας, τὸν **Ὑπνωτισμόν.** Τὸ μαγικὸν τοῦτο μέσον γενόμενον γνωστὸν ὡς θεραπευτικόν, ἀπὸ τοῦ 1886 διὰ διαφόρων ἄρθρων ἐκ διαφόρων χωρῶν τῆς Ἑσπερίας, ἐγενικεύθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Charcot καὶ τῆς Σχολῆς αὐτοῦ, ἐπίστευον δὲ ὁ κόσμος ὅτι ὁ ὑπνωτισμὸς θεραπεύει ἁπάσας τὰς νόσους. Πράγματι δὲ ἐπὶ τῶν νευρικῶν νόσων παράγει ἐκπληκτικὰ ἀποτελέσματα. Ὁ δὲ Καθηγητὴς Rernhein γράφει τὰ ἑξῆς· «Ἡ ὑποβολὴ θεραπεύει συχνάκις, παραμυθεῖ ὁπόταν δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ, τυγχάνει ἀβλαβὴς ὁπόταν δὲν παραμυθῇ».

Ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ ὁ **Ὑπνωτισμὸς** ἐστὶν ἀναντιρρήτως ἀποτελεσματικός. Ἀνερευνῶν πηγὰς πρὸς πλουτισμὸν τῶν γνώσεών μου ἐν σχέσει πρὸς τὴν πάθησιν ἣν διὰ τῆς συγγραφῆς μου ταύτης περιγράφω, ἔλαβον ἀφορμὴν λίαν εὐχάριστον δι' ἐμὲ ἵνα ἐκτιμήσω τὴν ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν ἑνὸς τῶν παρ' ἡμῖν Νευρολόγων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὅστις τυγχάνει ὁ ἐν Ἀθήναις ἔγκριτος ἰατρὸς Βλαβιανός, οὗ ἐδημοσίευσε τὸ ἐν Παρισίοις ἔγκριτον περιοδικὸν τοῦ D[r] Berillon ἡ «Revue d' Hypnotisme et de la Psychologie Physiologique» εἰς τὰ τεύχη τῶν μηνῶν Ἀπριλίου καὶ Ἰουλίου 1899 δύο σπουδαιοτάτας ἀνακοινώσεις **ἀγοραφοβίας** ἃς ἐποιήσατο οὗτος ἐνώπιον τῆς Ὑπνολογικῆς καὶ Ψυχολογικῆς Ἑταιρίας τῶν Παρισίων, καὶ τὰς ὁποίας παραθέτω ὧδε διὰ τὴν θεραπευτικὴν αὐτῶν σημασίαν.

Συνεδρίασις τῆς 16 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀγοραφοβία ἰαθεῖσα διὰ τοῦ Ὑπνωτισμοῦ

Ὑπὸ τοῦ Ἰατροῦ Βλαβιανοῦ

Ἡ M[e] Marie B. ἐτῶν 32 ἐπιδεσμοποιός. Ἡ μήτηρ αὐτῆς 69 ἐτῶν ζῇ ἔτι, ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς ἀπεβίωσεν 67 ἐτῶν ἐξ ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως. Οὐδεμίαν ὑπέστη νευρικὴν νόσον. Ὑπανδρευθεῖσα ἐν ἡλικίᾳ 22 ἐτῶν δὲν ἀπέκτησε τέκνα. Πρὸ τοῦ γάμου ἔφερε λευκόρροιαν, μητρίτιδα δὲ ἀπὸ τοῦ γάμου αὐτῆς ἐπὶ δύο ἔτη, ἥτις ἐξησθένησεν αὐτὴν οὐσιωδῶς καὶ κατέστησεν ἐπιρρεπῆ εἰς συγκινήσεις ἐκ τοῦ μηδενός. Αἱ κνῆμαι ἔτρεμον ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματος αὐτῆς λαμβανούσης πολὺ εὐκόλως παλμοὺς τῆς καρδίας. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1897 περὶ τὴν 8 1)2 ὥραν τῆς ἑσπέρας, ἐξελθοῦσα τῆς οἰκίας αὐτῆς συνήντησεν ἔν τινι ἐσοχῇ ὁδοῦ τινος ἄνθρωπόν τινα κακοῦ ἐξωτερικοῦ ὅστις ἀπέτεινεν αὐτῷ ἀσέμνους προτάσεις. Καταληφθεῖσα ὑπὸ τρόμου καὶ παλμῶν ἐκ τῆς ταραχῆς ταύτης ἐπέσπευσε τὴν ἐπάνοδον οἴκαδε. Μετὰ ἕνα μῆνα ὑπέστη ἐπίσταξιν τῆς ῥινός, προσδώσασα εἰς τόσῳ ἀσήμαντον σύμπτωμα μεγάλην σοβαρότητα. Μετ' οὐ πολὺ τὰ συμπτώματα τῆς ΑΓΟΡΑΦΟΒΙΑΣ ἐξεδηλώθησαν καὶ

ἐξετραχύνοντο, ὅτε ἡ ἄρρωστος ἀπεφάτισε καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῇ Κλινικῇ τοῦ Dʀ Berillon. Παρουσιάζει αὕτη φυσικάς τινας διαμαρτυρίας, τὸ λοβίον τοῦ ὠτὸς, συμφυὲς, προσκεκολλημένον... Φέρει ἔλλειψιν μαστῶν ὅπερ προσδίδει ὄψιν στήθους ἄρρενος. Ὁ φόβος ἐπήρχετο τὴν πρωΐαν καὶ ἐπηύξανε τὸ ἑσπέρας βαθμιαίως καὶ τὴν νύκτα. Ἐκ τούτου δὲν ἐτόλμα αὕτη νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας αὐτῆς. Ἔχουσιν ἄδικον νὰ ὑποστηρίζωσιν, ὡς φρονεῖ ὁ Schule, ὅτι ἡ ἀ γ ο ρ α φ ο β ί α ὑποθάλπεται ὑπὸ ἐντόνου φωτὸς καὶ ὅτι δὲν ἐκδηλοῦται τὴν νύκτα ποσῶς. Ἐσθ' ὅτε ἐπιχειρεῖ αὕτη διὰ προσπαθειῶν ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ οἴκου ἀλλὰ καθίσταται ἀδύνατον ὅπως κατορθώσῃ τοῦτο. Δὲν δύναται νὰ διέλθῃ τὰς γεφύρας εἰμὴ δι' ἁμάξης καὶ τροχιοδρόμου. Ὁ φόβος καταλαμβάνει αὐτὴν ὅπως καὶ ἐν αὐτοκρατορικῇ ἁμάξῃ οὕτω καὶ ἐν πενιχρῷ ὀχήματι, οὕτω δὲ ἡ ἁ μ α ξ ο φ ο β ί α προσετέθη τῇ ἀγοραφοβίᾳ. Ἐπίσης πάσχει καὶ Μ ο ν ο σ ε ο φ ο β ί α ν μὴ δυναμένη νὰ μένῃ μόνη ἐν δώματί τινι χωρὶς νὰ καταληφθῇ ὑπὸ φόβου καὶ δυσφορίας ἐντόνου. Ἔστιν ἐξ ἀρχῆς μία δειλία ἀόριστος ἥτις τὴν καταλαμβάνει, εἶτα ἐκρήγνυται φ ό β ο ς μετὰ τῶν ἐπακολούθων αὐτῷ, παλμῶν, τρόμου, βόμβων, αἱ κνῆμαι ἀποβαίνουν ἀνίσχυροι (ὡς ἀπὸ βάμβακος) ὅτε σταματᾷ αὕτη διὰ νὰ εἰσπνεύσῃ ἄρωμα ὕδατος Κολωνίας, ὅπερ δὲν λείπει τοῦ νὰ φέρῃ ἀείποτε μεθ' ἑαυτῆς, ἀλλὰ μολοντοῦτο δὲν κατορθοῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον αὐτῆς εἰμὴ μετὰ μεγάλης δυσκολίας. Βαδίζει εὐχερέστερον διὰ μέσου τῶν ὁδῶν, παρὰ διὰ τῶν πεζοδρομίων καὶ πάντοτε τίθεται εἰς τὰ πλευρὰ τῶν οἰκιῶν καὶ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀλεξιβροχίου αὐτῆς. Συνεβουλεύθη μέγαν ἀριθμὸν ἰατρῶν οἵτινες ἐκ περιτροπῆς ἀνέγραψαν αὐτῇ Στρυχνίνην Καφφεΐνην Βελεριάναν Κουασσίνην Γλυκεροφωσφοροῦχα, Κίναν Κινίνην ἀρσενιοῦχα καὶ ὑδροθεραπείαν.

Θεραπεία. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπισκέψεως ὑπνωτίσαμεν τὴν πάσχουσαν μετὰ πολλῆς εὐχερείας, εἰς ὕπνον βαθύτατον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ὑπεβάλομεν αὐτῇ ὅτι θέλει παύσει ἐφεξῆς νὰ ἀποθαρρύνηται, καὶ ὅτι θέλει δυνηθῇ νὰ βαδίζῃ καλῶς ἐπὶ ἓν τέταρτον χωρὶς νὰ σταματήσῃ καὶ χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ σύμπτωμά τι ἐνοχλητικόν. Διαβεβαιοῦμεν αὐτὴν ὅτι θέλει ἰαθῇ τάχιστα, καὶ τὴν ἀφυπνίζομεν. Ἐκφράζει ἀμφιβολίας τινας ὡς πρὸς τὴν συντελεστικότητα τῆς ἡμετέρας ἐπεμβάσεως ταύτης,

καθότι πιστεύει τὴν κατάστασιν αὐτῆς ἀνίατον. Καὶ ὅμως μετὰ δύο ἡμέρας ἐπανέρχεται ἡμῖν. Μᾶς ἀναγγέλλει μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι ἐβάδισεν ἐπὶ δέκα λεπτά, καὶ διατελεῖ ἐν βελτιώσει. Αἱ ὑποβολαὶ ἐγένοντο τακτικῶς κατ' ἐπανάληψιν τρὶς τῆς ἑβδομάδος, καὶ μετὰ τὴν δεκάτην συνεδρίαν ἠδύνατο αὕτη νὰ βαδίσῃ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ ἀλεξιβροχίου.

Θέλων ἵνα βεβαιωθῶ ἐὰν δύναται νὰ διέλθῃ μίαν γέφυραν, παρεκάλεσα αὐτὴν ἵνα ποιήσηται τὴν ἀπόπειραν πρὸς δοκιμασίαν, ἣν ἀνέλαβε καὶ ἐπραγματοποίησε θαυμασίως, ἀκωλύτως, καὶ ἐν πάσῃ γαλήνῃ. Ὑπεβάλομεν αὐτῇ ἐπιτυχῶς τοῦ νὰ δύνηται νὰ μένῃ μόνη, ὅπερ κατωρθώσαμεν μετά τινας συνεδρίας. Ἤδη δικαιούμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι αὕτη ἰάθη ἐντελῶς.

ΥΠΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Συνεδρίασις τῆς 29 Ἰουνίου 1899.

Ἀγοραφοβία ἰαθεῖσα διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ.

Ὑπὸ τοῦ Ἰατροῦ Βλαδιανοῦ

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω ὑμῖν σήμερον ἕνα ἕτερον ἀσθενῆ ἀ γ ο ρ α φ ο β ι κ ὸ ν διὰ τῆς ὑπνωτιστικῆς ὑποβολῆς τὸν VICTOR L. ἐτῶν 52. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ λίαν νευρικὸς καὶ ὀξύχολος ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 55 ἐτῶν. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐπίσης νευροπαθής... Ἐξ ἐννέα τέκνων μόνον οὗτος καὶ μία θυγάτηρ ἐπέζησαν πάντων τῶν ἄλλων θανόντων ἐκ σπασμῶν. Ὥστε ἡ κληρονομικὴ προδιάθεσις τυγχάνει κατάδηλος. Νυμφευθεὶς ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν ἀπέκτησε μίαν θυγατέρα θανοῦσαν ἐκ σπασμῶν καὶ ἕνα υἱὸν διψομανῆ καὶ κλεπτομανῆ ἰαθέντα διὰ τῆς ὑποβολῆς. ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους παρεσύρθη εἰς τὸν ἀλκοολισμόν, πίνει μεγάλην ποσότητα Κονιάκ, Βερμοὺθ καὶ Ἀψινθίου κλπ. βαθμιαίως καὶ οὐσιωδῶς ἐπαυξανομένων ἐκ λόγου καὶ τῶν πλέον σμικροτέρων αἰτίων. Ἐπὶ πολλοὺς μῆνας εἶτα δὲν κατέλιπε τὴν κλίνην παθὼν ὀξὺν ρευματισμὸν τῶν ἄρθρων καὶ πρὸ τούτου βρογχίτιδα καὶ πλευρίτιδα, ὑφιστάμενος αἱμοπτύσεις δὶς τοῦ ἔτους κατὰ Ἰανουάριον καὶ Ἰούλιον, κατὰ

δὲ τὸ 39 ἔτος κωλικοὺς τοῦ ἥπατος μετὰ γαστρικῶν ἐπιπλοκῶν. Ἀλλὰ μολαταῦτα ἐξηκολούθει ἀλκοολιζόμενος, οὗ ἕνεκα συνετελεῖτο ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ βραδέως μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶς κυτταρώδης ἐκφύλισις καὶ λειτουργικὴ ἀνωμαλία. Καταστὰς δὲ χαρακτῆρος ἀλκοολικοῦ ἐκδηλωθέντος ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἀπέβη ὀργίλος, ζηλότυπος, παράφορος, ἰσχνὸς τὴν βούλησιν καὶ τὴν μνήμην, προσεβλήθη δὲ ὑπὸ παραπληγίας ἐλαφρᾶς συνεπείᾳ βιαίας ἐξεγέρσεως ἣν προὐκάλεσαν αὐτῷ ὁ υἱός του. Ὡς ἐνθυμεῖται δὲν ἀπώλεσε τὴν συνείδησιν, ἐπιστεύθη δὲ ὅτι ἡ πάθησις ἦτο ἀ τ α ξ ί α κ ι ν η τ ι κ ή. Ἀλλ' ἰάθη ριζικῶς ἐν διαστήματι ἓξ μηνῶν, ἠδυνήθη δὲ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ οἴκου καὶ νὰ βαδίζῃ ὡς καὶ πρότερον.

Ἤδη ὅμως ἐπεφάνησαν τὰ συμπτώματα μετὰ βαθείας ἐκφυλίσεως καὶ προκεχωρημένης.

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔξοδον ᾐσθάνθη φόβον τοῦ διαστήματος. Δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἵσταται ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἀτενίζῃ μακρὰν ἐν τῷ ὁρίζοντι. Ἴλιγγος κατελάμβανεν αὐτὸν πάραυτα, καὶ ὑπερτάτη δυσφορία ἀγωνιώδης. Δὲν ἠδύνατο νὰ διέλθῃ μίαν Πλατεῖαν μίαν γέφυραν. Οἱ τροχιόδρομοι καὶ αἱ ἅμαξαι προὐκάλουν αὐτῷ φόβον. Ἐν ὁδοῖς συνωθουμέναις ἠλαττοῦτο ὁ φόβος. Ἐν ἐρήμοις καὶ εὐρείαις, ὁ φόβος καὶ ἡ δυσφορία ἐδιπλασιάζοντο. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατετρόμαξε ποτε ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ μ ο υ σ ι κ ο ῦ ἁ ρ μ ο ν ί ο υ. Ἐνίοτε παρουσιάζει ἀ γ ο ρ α φ ο β ί α ν καὶ μ ο ν ο σ ε ο φ ο β ί α ν συγχρόνως, καὶ μ ο υ σ ι κ ο φ ο β ί α ν δὲ καὶ ἁμαξοφοβίαν.

Περίεργον δὲ ὅτι ἐν τῇ ἐξοχῇ οὐδένα ᾐσθάνετο φόβον ὅστις ὅμως ἐπανήρχετο ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ τούτου ἐν τῇ πόλει τυραννικός. Τοῦτο ἐπικυροῖ τὰ λεχθέντα ἡμῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ ἀνακοινώσει ἡμῶν τοῦ Φεβρουαρίου καθ' ἃ ἡ προσωνυμία ἀ γ ο ρ α φ ο β ί α τυγχάνει γενικωτέρα καὶ μᾶλλον ἁρμόζουσα ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ LEGRANT DE SAULLE (φ ό β ο ς τ ῶ ν δ ι α σ τ η μ ά τ ω ν). Ὅλαι αἱ φ ο β ι κ α ὶ π α θ ή σ ε ι ς ἐπιπλέκονται μεθ' ἰδεῶν καταδιώξεως καὶ ἀνυποφόρου ἀνισορροπίας. (ΣΣ) Ἐπίσης οὗτος ἐφοβεῖτο τοῦ νὰ

(Σ. Σ.) Κατ' ἐμὲ οὐδέποτε ὁ ἀγοραφοβικὸς αἰσθάνεται αὐτῷ συμπτώματα κ α τ α δ ι ώ ξ ε ω ς ἥτις ἐστὶ μία φ ρ ε ν ο π ά θ ε ι α καὶ οὐχὶ νεύρωσις ὡς ἡ Φ ο β ο π ά θ ε ι α. Ὁ φόβος τῆς καταδιώξεως προϋποθέτει πάσχοντα φόβον ὅτι καταδιωκόμενος ἤθελε φονευθῇ, ἐνῷ ἐν τῇ Φοβοπαθείᾳ οὗτος διατελεῖ ἐν πλήρει συναισθήσει, ἀλλ' οὐδὲ φοβεῖται κακοποίησίν τινα παρά τινος, ἀλλὰ δυσφορεῖ μόνον διότι αἰσθάνεται

μένη μόνος. Μετὰ 3 ἔτη ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τὸ ἀλκοολικὸν παραλήρημα ἐπανελήφθη, ὅτε κατὰ συμβουλὴν τοῦ ἐξόχου συναδέλφου καὶ φίλου μου ἰατροῦ LEGRAIN εἰσῆλθεν ἐν τῷ ἀσύλῳ τῆς ἁγίας Ἄννης ὑπὸ τὴν περίθαλψιν τοῦ M. DUBUISSON. ἔνθα μετὰ 3 ἑβδομάδας ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθε ἐκεῖθεν, ἀλλ' ἐν τούτοις τὰ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐνοχλήματα αὐτοῦ καίτοι ἐλαττωθέντα ἐπέμενον ἐν τούτοις εἰσέτι.

Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἓξ ἑβδομάδων καταδήλου βελτιώσεως ἔλαβε μίαν σκοτοδίνην καὶ ἐπανῆλθεν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ θέσει, διερχόμενος ἔκτοτε ζωὴν ἀθλίαν μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιχειρήσῃ πορείαν δύο βημάτων χωρὶς νὰ συνοδεύηται ὑπὸ τῆς συζύγου ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἐξαναγκασθεὶς ἵνα παύσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ νὰ περιέλθῃ ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐν ἀπέλπιδι καταστάσει. Καὶ αὐτοκτονίας δὲ ἰδέαι ἐπήρχοντο αὐτῷ καὶ μελαγχολική τις ἄπαυστος κατάστασις ἐποίει αὐτὸν κλαίειν. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατέφυγεν ἐκ περιτροπῆς εἰς πολλοὺς ἰατροὺς νευρολόγους καὶ εἰς ἅπαντα τὰ εἴδη τῶν φαρμάκων. Οὔτε τὰ βρωμιοῦχα οὐδ' αἱ ψυχραὶ καταιωνήσεις οὔτε ἡ ὑποβολὴ ἐν ἐγρηγόρσει ἐπήνεγκον αὐτῷ ὠφέλειάν τινα.

Θεραπεία. Προσῆλθεν ἐν τῇ Κλινικῇ τοῦ κ. Ἰατροῦ Berillon κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1899. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως οὐδὲν εὕρομεν τὸ παθολογικόν.

Οὔτε ἀπὸ μέρους τῶν πνευμόνων οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ στομάχου. Ἡ φυσιογνωμία ἐμφαίνει ἄνθρωπον εὐφυᾶ. Ὡς στίγματά τινα ἐκφυλισμοῦ φυσικὰ δύναταί τις ἵνα θεωρήσῃ μίαν ἀσυμμετρίαν τοῦ προσώπου. Τὰ ψυχικὰ στίγματα ἀπηριθμήσαμεν ἀνωτέρω.

μίαν ἀνεπάρκειαν ἐν τῇ ψυχικῇ αὐτοῦ δράσει, μίαν ἐξασθένησιν τῆς βουλήσεως, μίαν σμίκρυνσιν τῆς εὐψυχίας αὐτοῦ, ἥτις γεννᾷ αὐτῷ τὸ ἀναποφάσιστον ἐν τῇ ἐξακολουθήσει τῆς πορείας αὐτοῦ ἣν ἀναστέλλει πάραυτα, διότι φαντάζεται τότε ἐν τῷ σάλῳ τῆς ἐνάρξεως τοῦ παροξυσμοῦ ὅτι θέλει καταπέσει ἐπὶ τοῦ δαπέδου, σὺν τῇ ἐνδεχομένῃ δὲ αὐτοῦ πτώσει, ἐπέρχονται αὐτῷ καὶ αἱ συναφεῖς ἰδέαι, ὅτι πίπτων ἐκεῖ, θὰ προυκάλει τὴν περιέργειαν τοῦ κόσμου ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἤθελεν ἐκτεθῆ εἰς τὰ ὄμματα τῶν διαβατῶν καὶ ἤθελεν ὑποστῆ τὴν αἰσχύνην αὐτῶν ὅτι φέρει τοιοῦτον ἐπαίσχυντον πάθος ἐν ἑαυτῷ.

Τὸν ἄρρωστον ὑπεβάλομεν ὑπὸ γαλακτώδη δίαιταν καὶ ὑπὸ τὴν ἐντελῆ ἀποχὴν τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Μετὰ μίαν συνεδρίαν **ὑπνωτισμοῦ** καθ' ἣν ἀπεκοιμήθη ταχέως, **ὑπεβάλομεν** αὐτῷ ἵνα βαδίσῃ ἐπὶ 10 λεπτὰ παρακολουθούμενος μόνον ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἐπραγματοποίησε τοῦτο ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ θάμβει. Τῷ ὑπεβάλομεν εἶτα ὅπως βαδίσῃ μόνος ἐπὶ 10 λεπτά. Τέλος πάντων ἐφηρμώσαμεν αὐτῷ μίαν ὑποβολὴν προϊοῦσαν, καὶ μετὰ 6 συνεδρίας ὁ ἄρρωστος ἡμῶν ἠδύνατο μόνος αὐτὸς νὰ ἔρχηται ἐν τῇ Κλινικῇ ἡμῶν καὶ νὰ περιδιαβάζῃ ἐπίσης εἰς τὰ μεγάλα βουλεβάρτα. Ἐν μιᾷ συνεδρίᾳ κατενικήσαμεν τὴν ἁμαξοφοβίαν, εἶτα τὴν Μονοσεοφοβίαν, εἶτα τὴν μουσικοφοβίαν καὶ οὕτω εἶτα προσεβάλομεν εἰς ἑκάστην συνεδρίασιν ἓν πρὸς ἓν τὰ διάφορα συμπτώματα. Ἔσχομεν τὴν χαρὰν ὅτι ἐθεραπεύσαμεν τὸν υἱὸν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ πατρὸς καὶ μετεβάλομεν μίαν δυστυχῆ οἰκογένειαν εἰς μίαν οἰκογένειαν εὐτυχῆ. Οἱ φίλοι καὶ γνώριμοι δὲν ἀνεγνώριζον πλέον αὐτόν, ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ ἀπέστειλέ μοι μίαν ἡμέραν τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν.

Ἕπεται μία εὐχαριστήριος ἔνθερμος αὐτῆς ἐπιστολή.

Ἐκ τούτων πάντων, λέγει ὁ κ. Βλαβιανός, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ὑπνωτιστικὴ ὑποβολὴ ἐπιτυγχάνει νὰ θεραπεύσῃ οὐ μόνον τὰ νοσηρὰ φαινόμενα, ἀλλ' ὡσαύτως ἵνα μεταβάλῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πάθη καὶ ἵνα διαπλάσῃ μίαν προσωπικότητα κανονικὴν καὶ φυσιολογικὴν ὑπὸ ἔποψιν ψυχικήν.

Ἀλλὰ καὶ πολὺ πρὸ τούτου, κατὰ τὸ 1893, ὁ ἐν Ἀθήναις ἤδη Νευρολόγος καὶ ἔγκριτος ἐπίσης ἰατρὸς Μαυρουκάκης εἶχεν ἐπιδοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀνωτέρω, τὸ δὲ ἔγκριτον περιοδικὸν ἡ Revue de l' Hypnotisme ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἰουνίου 1893 ἐνδιαφερούσας τινας συμβουλὰς αὐτοῦ ὑπὸ ἔποψιν ἀντιδράσεως ἀτόμων τινων καὶ δυσκολιῶν εἰς τὸ ὑπνωτίζε-

σθαι. Ὁ δὲ Gelineau θεωρήσας τὰς ἰδέας τοῦ ἡμετέρου συναδέλφου ὡς λίαν ἐπωφελεῖς καὶ οὐσιώδεις παρέθεσεν ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ ἐρανισθεὶς ταύτας ἐκ τοῦ ἄνω μνησθέντος περιοδικοῦ, καταχωρηθείσας ἐν σχέσει μιᾶς περιπτώσεως ἀγοραφοβίας δευτεροπαθοῦς ἰαθείσης διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Συνίστα δὲ ἐν τέλει οὗτος τὰ ἑξῆς : «Ἵνα κατορθώσωμεν καὶ ὑπνωτίσωμεν ἕνα Νευρασθενικὸν καὶ ὑπερνικήσωμεν τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ, καὶ καρπωθῶμεν ἓν θεραπευτικὸν κέρδος, ἀπαιτεῖται μεγάλη ὑπομονή, καὶ δέον νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς ὑποβολὰς λεκτικὰς μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, καὶ νὰ ἐπιβάλωμεν αὐτῷ μίαν προσήλωσιν τοῦ βλέμματος ζωηρὰν ὅπως ἀπομακρύνωμεν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ τῆς νοσηρᾶς ἰδέας. Ὑπνωτισθεὶς ἅπαξ ὁ Νευρασθενικὸς ἀποβαίνει ἐφεξῆς ἓν καλὸν ὑποκείμενον ὑπὸ ἔποψιν ὡς τὰ πολλὰ θεραπευτικήν.»

Ἐν τούτοις ἐγὼ ἐν ταῖς μελέταις ἐμοῦ διέκρινα ὅτι ἐν τῇ καθαρᾷ Νευρασθενείᾳ ἄνευ ὑστερίας ὁ ὑπνωτισμὸς οὐδεμίαν παράγει ὠφέλειαν, ἀλλ' οὐδὲ ὑπόκειται εἰς ὑπνωτισμὸν ἐν γένει ὁ Νευρασθενικός, καθόσον ἡ πάθησις αὐτοῦ δὲν προϋποθέτει περιορισμὸν τοῦ πεδίου τῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ μίαν ἐξασθένησιν λειτουργικὴν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Ἡ δὲ ὑποβολὴ ἐν ἐγρηγόρσει οὐδόλως τυγχάνει συντελεστικὴ εἰς θεραπείαν τῆς Φοβοπαθείας, ἐὰν δέ ποτε ἤθελεν ὠφελήσει ὁπωσοῦν, τὸ κέρδος δὲν παραμένει σταθερόν.

Ἀλλ' ἡ αὐθυποβολὴ ὅμως καὶ ἡ αὐτοπεποίθησις ἐνισχυομένη καὶ ὑπὸ τῆς ἀναληπτικῆς δυνάμεως **τοῦ οἴνου** θριαμβεύει καθ' ὅλων σχεδὸν τῶν μορφῶν τῆς Φοβοπαθείας, ὁ δὲ πάσχων καρπούμενος τὴν ἐκ τούτου ἐπερχομένην αὐτῷ φαιδρότητα καὶ ἐνίσχυσιν, δέον νὰ ἐπιμεληθῇ τὴν προαγωγὴν καὶ καλλιέργειαν τῆς ἀτόνου βουλήσεως καὶ τὴν στήριξιν τῆς ἐπ' αὐτὸν πίστεως αὐτοῦ, ἂς ἀρχίζῃ δὲ νὰ ἐπιχειρῇ δοκιμὰς ἐν τῇ **μονομαχίᾳ** αὐτοῦ **πρὸς τὸν φόβον** αἵτινες ἀείποτε ἔσονται αὐτῷ

νικηφόροι ἐὰν ἐφαρμόζῃ καὶ ἐκτελῇ τὰς δοθείσας αὐτῷ ἐντολάς. Ἐν δὲ τῇ **ἀγοραφοβίᾳ**, ἥτις τυγχάνει ἡ συνηθεστέρα μορφή, ἃς ἀρχίζῃ κατ' ἀρχὰς ὁ πάσχων τὴν κατανίκησιν τῶν φόβων βαθμιαίως διαβαίνων ὁδοὺς καὶ ἐκτάσεις μικροτέρων διαστάσεων, καίτοι θὰ αἰσθάνηται κατὰ τὴν πορείαν δυσφορίαν καὶ δειλίαν. Τὴν ἐπαύριον θὰ διέλθῃ ταύτας πολὺ εὐκολώτερον καὶ ἐν ἥσσονι συγκινήσει. Αἱ ἑπόμεναι δὲ πορεῖαι αὐτοῦ ἐκεῖθεν ἔσονται ἀπρόσκοπτοι πλέον.

Εἶτα ἃς ἀρχίσῃ τὴν διάβασιν εὐρυτέρων διαστημάτων κατὰ παρόμοιον τρόπον ὡς καὶ μικροτέρων γεφυρῶν, οὕτω δὲ διὰ τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῆς βουλήσεως, θέλει ἐπανακτήσει τὴν εὐψυχίαν καὶ τὸ θάρρος καὶ τὸ ἐκλεῖψαν ψυχικὸν αὐτοῦ σθένος, ὥστε νὰ δύναται νὰ διέρχηται πάσας τὰς ἐκτάσεις καὶ ἀποστάσεις καὶ ὁδοὺς καὶ γεφύρας οἱωνδήποτε διαστάσεων κἂν τυγχάνωσιν αὗται, καὶ ἡ νόσος ἐξαλείφεται οὕτω ὁλοσχερῶς.

Πρὶν ἢ δὲ περάνω τὸ θεραπευτικὸν μέρος ὀφείλω νὰ ἀναφέρω καὶ περί τινων παθῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πρὸ τῶν ὁποίων ἀμαυροῦται ἢ καὶ ἐκμηδενίζεται ὁ φόβος. Ὁ **Ἔρως** λ. χ. τὸ θελκτικώτατον τοῦτο πάθος ἐνσταλάζει ἐν τῇ ψυχῇ ἐν εἴδει ὑποβολῆς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ γλυκυτέραν τῶν διεγέρσεων ἐξυψῶν αὐτὴν εἰς ὑψηλοτέρους ὁρίζοντας καὶ ἀναρριπίζων πᾶσαν τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν δύναμιν, ἐμπνέων καὶ διαπλάσσων τὴν **αὐτοθυσίαν** ἐν τῷ ἀτόμῳ πρὸ τῆς ὁποίας ἀνατρέπεται καὶ περιφρονεῖται ὁ φόβος.

Εὐγενὲς ἐπίσης πάθος τυγχάνει καὶ ἡ δικαία **ἀγανάκτησις** ἥτις ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἐξάρσεως συναρπάζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἐντελῶν καὶ χαμερπῶν ἀντικειμένων ἅτινα τότε οὗτος θεωρεῖ ἄξια περιφρονήσεως, καὶ ἅτινα πάντα, ἐν οἷς καὶ ὁ φόβος, ἀνατρέπονται καὶ ἐκμηδενίζονται πρὸ τῆς φλογερᾶς ἐκείνης καὶ ὑψηλῆς δ' εγέρσεως.

ΤΕΛΟΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἀντὶ τῶν κάτωθι	γράφε ὡς κάτωθι
Σελὶς 17 βένων	βαίνων
» 40 ἐὰν δὲν φέρει . .	ἐὰν δὲν φέρῃ
» 97 ἀνακοινόσωμεν .	ἀνακοινώσωμεν·
» 102 ἀποκλε:σμένης .	ἀποκλειομένης
» 105 πτύσσων	πτήσσων
» 123 συγγράμασιν . .	συγγράμμασιν
» 133 αἱμόρφηρτον . .	αἱμόφυρτον
» 142 κατῆλθε	κατῆλθον
» 147 ὑπαγορερεύσεως	ὑπαγορεύσεως
» 154 φάλαγξ	φάραγξ
» » ἀλλὰ τότε ἀδύνατον καθίσταται τοῦτο	ἀλλὰ καὶ τότε ἀδύνατον καθίσταται τοῦτο
» 158 ἀσθμαίνονται . .	ἀσθμαίνοντα
» » ἀρθροτυγόνος . .	ἀρθριτογόνος
» 173 Μητὰ	μετὰ
» 190 ἡδοπαθητικαὶ . .	ἡδυπαθητικαὶ
» 197 Προμήκην . . .	Προμήκη
» 198 τοῦ ἀρχικοῦ ἐν τῷ προμήκει	τοῦ ἀρχικοῦ πυρῆνος ἐν τῷ Προμήκει
» 199 ἀνατολικῶς τὴν χώραν	ἀνατομικῶς τὴν χώραν
» 204 πῶς πτύσσουσι .	πτήσσουσι